

"En ledig plass ved bordet"

*Retorisk handlekraft hos unge skribenter i
Aftenposten Si;D*

Annette Holmedal

Masteroppgave i retorikk og språklig kommunikasjon
Institutt for lingvistiske og nordiske studier

UNIVERSITETET I OSLO

Mai 2018

"En ledig plass ved bordet"

*Retorisk handlekraft hos unge skribenter i
Aftenposten Si;D*

Annette Holmedal

Masteroppgave i retorikk og språklig kommunikasjon
Institutt for lingvistiske og nordiske studier

UNIVERSITETET I OSLO

Mai 2018

Copyright Annette Holmedal

2018

Retorisk handlekraft hos unge skribenter i Aftenposten Si;D

Annette Holmedal

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

I denne oppgaven utforsker jeg begrepet *retorisk handlekraft*, som er den skandinaviske oversettelsen av *rhetorical agency*. Begrepet har blitt beskyldt for å være både svevende og mystisk, men målet med denne oppgaven har vært å finne en måte å dra den retoriske handlekraften ned på jorda, ved å ta begrepet i bruk i analyse av konkrete ytringer. Dette gjøres gjennom en utforskning av ungdomsspalten Si;D i Aftenposten, der ungdommer mellom 13 og 21 daglig ytrer seg og diskuterer. Retorisk handlekraft blir brukt som en linse for å analysere både spalten slik den ser ut over tid, og for å studere noen utvalgte Si;D-innlegg på nært hold. Jeg studerer også hvordan skribentene selv setter ord på sin retoriske handlekraft. Analysene av innleggene viser hvordan retorisk handlekraft kommer til uttrykk i innleggene gjennom blant annet subjektkonstruksjon, virkelighetsbilder, publikumsappeller og språkhandlinger i Si;D-innleggene. Jeg diskuterer også retorisk handlekraft i Si;D i lys av hvem som har tilgang og hvem som ikke har tilgang til spalten, hvilke temaer ungdommene benytter den retoriske handlekraften sin til å ytre seg om, og hvordan ungdommenes opplevelse av egen handlekraft kan belyse begrepet.

Forord

Dette prosjektet har krevd en selvdisiplin og tålmodighet jeg ikke visste jeg hadde. Til tider har det vært ensomt å jobbe med dette prosjektet på egenhånd, men jeg har også fått mye støtte underveis, og det er flere som fortjener en takk for god hjelp.

Først og fremst ønsker jeg å takke min veileder Johan Tønnesson. Ditt blikk for detaljer og din faglige kunnskap og entusiasme har vært til uvurderlig hjelp for meg, og du har gitt meg selvtillit og tro på at jeg kunne komme i mål med denne oppgaven.

Takk til Amalie Lereng i Aftenposten Si;D, som i en travel hverdag tok seg tid til et intervju, og satt meg i kontakt med skribentene som er intervjuet i oppgaven. Tusen takk også til dere seks ærlige, tøffe og reflekterte Si;D-skribenter som har stilt opp til intervjuer og delt av deres erfaringer. Dere har på mange måter gjort denne oppgaven til det den er i dag. Takk til deltakere på «tekstforskerlunsjen» ved UiO for gode innspill. Takk til hyggelig selskap fra medstudenter på pauserommet ved lesesalen. Takk til Marit Segbø for fantastisk korrekturlesing i slutfasen.

Til slutt må jeg rette en stor takk til min samboer Marthe, som har holdt meg i hånda gjennom skrivingen og heiet meg fremover hver eneste dag.

Annette Holmedal, Oslo, 8.5.2018

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
1.1	Problemstilling	2
1.1.1	Begrepsavklaringer	3
1.2	Aftenposten Si;D og Aftenpostens rolle	3
1.3	Mål med oppgaven	5
1.4	Oppgavens videre struktur	5
2	Tidligere forskning	6
2.1	Ungdommers rolle og deltakelse i samfunnet	6
2.2	Tidligere forskning om Si;D og ungdomstekster	8
3	Teori	10
3.1	Hvordan forstå retorisk handlekraft?	11
3.1.1	Retorisk handlekraft og retorisk medborgerskap	14
3.2	Retorisk handlekraft i praksis	15
3.3	Retorisk handlekraft i møte med Si;D-innlegg	18
4	Materiale og metode	19
4.1	Si;D-innlegg gjennom ett år	19
4.1.1	Materiale og utvalg	20
4.1.2	Funn og analyse	21
4.2	Tekstanalyse	22
4.2.1	Materiale og utvalg	22
	Forekomster av innleggene	23
4.2.2	Analyse av innleggene	24
	Analysemodell	24
4.3	Intervjuer	27
4.4	Validitet	28
4.5	Etikk	28
5	Funn	30
5.1	Funn i den kvantitative undersøkelsen / oversikten	30
5.2	Analyse av seks Si;D-innlegg	37
5.2.1	Sosiale medier	37
	Innlegg 1: «Snapstreak gjør deg til en av de kule. Nå er jeg sliten.» (Vedlegg 9)	38
	Innlegg 2 - «Hvorfor kan ikke jenter bare la være å dele nakenbilder?» (Vedlegg 10)	45
5.2.2	Fraværs grensen	52
	Innlegg 3: «Vi går studiespesialisering, ikke arbeidsspesialisering» (Vedlegg 11)	52
	Innlegg 4: «Medelever, nå må vi slutte å syte» (Vedlegg 12)	59
5.2.3	SKAM	66
	Innlegg 5: «Nei, VG, Sana burde ikke ha kastet hijaben» (Vedlegg 13)	67
	Innlegg 6: «Jeg kjenner meg mer igjen i Eva enn i Sana, selv om jeg bruker hijab» (Vedlegg 14)	74
5.3	Skribentenes opplevelse av retorisk handlekraft	81
5.3.1	Hvem er skribentene?	81
	Anonymitet eller fullt navn i spalten?	82
	Rolle og identitet	83
5.3.2	Hvorfor ytrer de seg?	84
	Fordi Si;D finnes	85
	Fordi ungdom har mulighet til å påvirke	86
	Skriver for å påvirke - men hvilket publikum?	87
5.3.3	Hva har innlegget ført til?	88
6	Oppsummering og diskusjon	90

6.1	Hvem er det som ytrer seg i Aftenposten Si;D, og hva skriver de om?	90
6.2	Hvordan uttrykkes retorisk handlekraft i Si;D-innlegg, og hvordan kan begrepet retorisk handlekraft brukes i analyser av disse?.....	95
6.2.1	Tekststruktur	95
6.2.2	Subjektkonstruksjon.....	95
6.2.3	Publikum.....	97
6.2.4	Plassering i debatten.....	98
6.2.5	Virkelighetsbilder	100
6.2.6	Språkhandlinger	101
6.3	Hvordan opplever skribentene i Si;D sin retoriske handlekraft?	102
6.4	Et blikk på bruken av begrepet retorisk handlekraft	104
7	Videre forskning og avslutning	106
7.1	Videre forskning	106
7.2	Avslutning	107
	Litteraturliste	110

1 Innledning

«jeg liker forsåvidt veldig godt å ytre meg og si hva jeg mener, og si ifra når jeg ikke syns ting er greit. (...), jeg tror jeg hadde selv et veldig ønske (...) om å bevise for meg selv, at jeg på en måte også kunne være en del av – ta en del av samfunnsdebatten.» (Fra intervju med skribent 2. Vedlegg 4, linje 32-37)

«jeg ser for meg et ridderbord, et sånt langt bord, og så er det veldig mange riddere som sitter rundt, og så er det en plass som på en måte er ledig.» (Fra intervju med skribent 6. Vedlegg 8, linje 386-388)

« (...) selvtillit, ikke bare den der at du er god nok, for det får vi jo, ikke sant, den der klisjeen liksom, everyone is beautiful, den er jo overalt. Det er ikke den jeg mener. Men jeg mener den selvtilliten om at stemmen din er viktig, og du har påvirkningskraft, du har mulighet til å påvirke hvis du bruker stemmen din godt. Og at du må tro på deg også.» (Fra intervju med skribent 6. Vedlegg 8, linje 456-460)

Sitatene over handler om det å være ung og ytre seg i samfunnet. Det er temaet for oppgaven du nå har i hendene eller på skjermen foran deg. Her setter to ungdommer, som er 17 og 20 år gamle, ord på noen viktige aspekter ved det å ytre seg offentlig. Når man deltar i samfunnsdebatten, er det gjerne for å *si ifra* om at ting ikke er greit. Ungdommen i det første sitatet ville *bevise* for seg selv at han kunne ta del i debatten. Det kan skyldes at den ikke nødvendigvis er åpen for alle, og at det er knyttet en viss prestisje til det å delta der. Det nederste sitatet handler om *selvtilliten* og *evnene* som trengs for å ytre seg offentlig. Og for noen er det å ta en del av debatten som å sette seg på en ledig plass ved bordet, mens det for andre virker som om alle plassene allerede er opptatt.

Begge sitatene har en grunnleggende forståelse av at det å ytre seg fører til en effekt i verden rundt seg, og at man har påvirkningskraft når man bruker stemmen sin. I retorikkens verden, der denne oppgaven befinner seg, er dette en sentral tanke. Begrepet *retorisk handlekraft* har blitt brukt for å fremheve nettopp sammenhengen mellom ytring og handling. Selv om flere retorikere har stilt spørsmål ved hvor reell handlekraften hos den enkelte er, og forsøkt å flytte fokuset til strukturene og normene som ligger bak ytringen, illustrerer sitatene over at vi deler en tanke om at det er en sammenheng mellom ytringer og handlekraft. Den retoriske handlekraften er et gjennomgående tema for denne oppgaven.

Mitt utgangspunkt da jeg begynte dette arbeidet, var en interesse for ungdomstekster, og jeg ønsket å se på hvordan ungdommer ytrer seg. Dette satt jeg i sammenheng med retorisk handlekraft. Som studieobjekt var det dermed nærliggende å se til *Si;D*, debattspalten for

ungdom i Aftenposten. Gjennom Si;D løftes ungdommens stemmer og perspektiver frem. Hvordan benytter ungdommene denne muligheten til å bli hørt? Hvilken handlekraft ligger i det de skriver, hvilke lesere henvender de seg til, og hvilke roller går skribentene inn i? I denne oppgaven skal vi se på spørsmål som dette i seks utvalgte Si;D-innlegg, der unge skribenter tar opp temaene sosiale medier, fraværsgrensen og tv-serien SKAM. I tillegg skal skribentene selv få komme til orde og sette ord på egen opplevelse av retorisk handlekraft.

1.1 Problemstilling

På bakgrunn av tankene jeg skisserte over, har jeg valgt følgende problemstilling for dette prosjektet: *Hvordan benytter og uttrykker ungdom retorisk handlekraft gjennom Aftenposten Si;D?* Jeg har videre delt problemstillingen opp i følgende delproblemstillinger:

- 1) *Hvem er det som ytrer seg i Aftenposten Si;D, og hva skriver de om?*
- 2) *Hvordan uttrykkes retorisk handlekraft i Si;D-innlegg, og hvordan kan begrepet retorisk handlekraft brukes i analyser av disse?*
- 3) *Hvordan opplever skribentene i Si;D sin retoriske handlekraft?*

Noen lesere vil kanskje kjenne bedre til den engelske versjonen av begrepet retorisk handlekraft, *rhetorical agency*. Oversettelsen av begrepet er hentet fra det danske retorikkmiljøet, og gjør at det blir mer tilgjengelig for skandinaviske lesere. Imidlertid finnes det en risiko for at vi mister noen nyanser ved det originale fagbegrepet i en slik oversettelse, når det ikke her finnes et åpenbart erstatningsord. I tilfellet handlekraft/agency er det mulig å argumentere for andre oversettelser, og kanskje reflekterer valget av ordet handlekraft en bestemt forståelse av hva agency er. Dette kommer vi tilbake til i teorigjennomgangen, der vi også skal se på ulike forståelser av retorisk handlekraft og hvordan vi kan ta det i bruk.

Den første delproblemstillingen er valgt for å få et blick på retorisk handlekraft hos ungdom som gruppe gjennom spalten Si;D. Hvilke temaer som tas opp i spalten, forteller oss hva ungdommer velger å bruke sin retoriske handlekraft til. Samtidig er det ikke sikkert at alle ungdommer har lik tilgang til Si;D-spalten, og et overblikk over spalten gjennom en periode kan synliggjøre dette. I arbeidet med oppgaven har jeg derfor valgt å samle inn informasjon om spalten Si;D gjennom ett år, og altså benytte en kvantitativ metode som inngang til spalten. Den tredje delproblemstillingen er valgt for å trekke inn et deltakerperspektiv i oppgaven. For å svare på hvordan ungdommene benytter sin retoriske handlekraft, slik hovedproblemstillingen legger opp til, mener jeg at det er nyttig å se på hvordan ungdommene selv opplever at de har og bruker sin retoriske handlekraft. Delproblemstilling 2) er todelt. Den

legger for det første opp til at retorisk handlekraft-begrepet tas i bruk på konkrete ytringer (*Hvordan uttrykkes retorisk handlekraft i Si;D-innlegg*) og den legger opp til en utforskende holdning til hvordan man kan komme frem til dette. For å besvare denne delproblemstillingen har jeg operasjonalisert begrepet retorisk handlekraft i form av en analysemodell. Modellen er laget på bakgrunn av teorien rundt retorisk handlekraft, og deretter prøvd ut på de seks innleggene i ulike versjoner, før jeg kom frem til en versjon som jeg mener belyser den retoriske handlekraften på en relevant måte. Denne fremgangsmåten kan kalles abduktiv, og dette beskrives nærmere i metodekapittelet.

1.1.1 Begrepsavklaringer

Når jeg bruker ordet *ungdom* i problemstillingen, vil jeg for enkelthets skyld bruke dette om aldersgruppen 13-21, som er den samme aldersgruppen Aftenposten har definert at spalten Si;D er åpen for (Lereng, 2016). Når jeg omtaler ungdommene som har fått innlegg publisert i Aftenposten Si;D-spalten, kommer jeg til å omtale disse som *skribenter*. Dette fordi jeg trenger et ord som gjør at jeg kan skille mellom ungdom generelt og de som har skrevet innlegg i Si;D. Jeg omtaler i hovedsak en tekst som er publisert i spalten Aftenposten Si;D som et *Si;D-innlegg*, eller bare et *innlegg*. Der det er mer relevant vil jeg bruke ord som *tekst* og *ytring*, som er faglige begreper jeg vil komme nærmere inn på i teorijennomgangen. Jeg velger å bruke ordene *innlegg*, *tekst* og *ytring* for å legge minst mulig føringer når det gjelder hvilken sjanger jeg selv og oppgavens lesere skal oppfatte tekstene som. Alternative ord som *debattinnlegg* legger fokuset på funksjon og hvordan innlegget relaterer seg til andre innlegg, mens ordet *leserinnlegg* vektlegger skribentens rolle som avisleser. Hvilke roller skribenten går inn i, og hvordan innleggene forholder seg til andre tekster er relevant for den retoriske handlekraften. Dette er derfor noe jeg ønsker å utforske i hvert enkelt innlegg.

1.2 Aftenposten Si;D og Aftenpostens rolle

«Husk at din stemme betyr noe!» skriver Aftenposten når de gir råd til ungdom om hvordan man skriver et godt Si;D-innlegg (Lereng, 2016). Gjennom Si;D-spalten jobber altså Aftenposten aktivt for å få ungdom til å skrive inn til avisen. For å legge vekt på den retoriske handlekraften hos den enkelte skribent, blir fokuset i denne oppgaven imidlertid på innleggene i spalten Si;D, og hva disse stemmene faktisk «betyr». Det vil si at jeg har valgt vekk å studere for eksempel redaksjonspraksiser eller Aftenposten sin rolle som medskaper av innleggene, for å besvare problemstillingen i størst mulig grad. Dette underbygger også tilhørigheten til

fagfeltet retorikk, da et større fokus på Aftenpostens rolle ville ført oppgaven over i en mer medievitenskapelig retning. Når dette er sagt, så kommer det i noen tilfeller til å bli relevant å trekke inn denne rollen, og det er derfor verdt å se litt på Aftenposten og Si;D før vi går videre. Jeg har intervjuet redaktøren Aftenposten Si;D per desember 2017, Amalie Lereng for å få oppdatert innsikt i mediet Si;D og redaksjonen bak (Vedlegg 1).

Si;D er en debattspalte i Aftenposten, som i hovedsak publiserer debattinnlegg skrevet av ungdom i alderen 13 til 21. Si;D ble startet i Aftenposten i 2005. I papiravisen til Aftenposten er Si;D-spalten en del av avisen hver dag, og består i hovedsak av tekster sendt inn av ungdom. Ett av innleggene blir *dagens innlegg*, og er gjerne det lengste, og i tillegg er det gjerne ett eller flere kortere innlegg. I papiravisen er spalten som oftest plassert på nest siste side og ofte også på baksiden av del 2, den delen som inneholder saker om kultur og meninger. Dermed er den lett å finne når man åpner en Aftenposten-avis. Innleggene er også tilgjengelige i de ulike digitale versjonene av Aftenposten, samtidig som de ligger på nettavisen til Aftenposten, aftenposten.no. Fra nettavisen kan innleggene deles videre i sosiale medier. Da Si;D-innlegg til forskjell fra annet innhold i Aftenposten ikke ligger bak en betalingsmur (Vedlegg 1, linje 103), er disse i teorien tilgjengelig for de aller fleste.

I intervjuet listet Amalie Lereng opp tre hovedmål med Si;D-spalten. Det første målet er «at unge skal ha ei stemme i den offentlige debatten» (Vedlegg 1, linje 33ff). Videre forteller hun at Aftenposten ønsker å trene opp «framtidens debattantar», og til slutt er det et mål for avisen å etablere et forhold til unge lesere (Vedlegg 1, linje 33-40). For å oppnå disse målene, velges Si;D-innleggene som kommer på trykk ut blant de innsendte tekstene. Lereng forteller at utover de vanlige nyhetsprinsippene er det interessant med innlegg som beskriver ungdomshverdagen og innlegg som gir «ungdomsperspektiv på løpende debattar» (Vedlegg 1, linje 96). Redaksjonen har innvirkning på hva som kommer på trykk ikke bare ved å velge ett innlegg over et annet, men gjennom å bidra til å etablere hvilke tekstnormer som gjelder i spalten, og dermed regulerer skribentenes retoriske handlekraft. I artikkelen «Slik sender du leserinnlegg til Aftenposten Si;D» gir for eksempel Aftenposten sin *oppskrift* for å komme på trykk (Lereng, 2016). Her handler det blant annet om å la et ekte engasjement skinne gjennom i teksten, komme rett til poenget og å ha en original inngang til emnet. Noen av tipsene handler om det språklige, for eksempel skal man unngå «store og fine ord» hvis dette ikke er naturlig. Utover dette gir de retningslinjer for hvor lange innleggene skal være (3000 tegn for hovedinnlegg og 800-1800 tegn for kortinnlegg).

1.3 Mål med oppgaven

Da det ikke er skrevet så mye om retorisk handlekraft i norsk kontekst, blir en målsetning med min oppgave å utforske hvordan dette begrepet kan forstås og belyses gjennom analysen.

Målet er at Si;D-spalten og innleggene der skal aktualisere aspekter ved retorisk handlekraft hos ungdom, og at dette fører til en ny forståelse av begrepet. Det å bruke retorisk handlekraft i møte med noen utvalgte ytringer, og dermed ta dette begrepet praktisk i bruk, er et annet mål som er sentralt. Et siste mål blir å ta ungdommers ytringer på alvor, og se på hvilke muligheter ungdom har til å benytte seg av sin retoriske handlekraft i offentligheten.

1.4 Oppgavens videre struktur

I kapittel 2 vil jeg presentere relevant forskning. Her trekker jeg særlig frem to tidligere masteroppgaver som er skrevet om Aftenposten Si;D, men også annen forskning på meningsutveksling mellom ungdom og ungdoms samfunnsdeltakelse. Kapittel 3 inneholder en teorigjennomgang, der den retoriske handlekraften er sentral. I kapittel 4 legger jeg frem fremgangsmåten jeg har brukt og går inn på hvordan jeg valgte ut materialet til analysen. Kapittel 5 er en gjennomgang av funnene i mine analyser. Her presenteres hva jeg fant ved å gå gjennom alle innlegg i Si;D-spalten i løpet av et år, samt funn jeg har gjort ved å nærlese de seks innleggene og ved å intervju skribentene bak innleggene. I kapittel 6 gir jeg en oppsummering og diskusjon av funnene, og i kapittel 7 noen avsluttende kommentarer og et blick på videre forskning.

2 Tidligere forskning

2.1 Ungdommers rolle og deltakelse i samfunnet

Jeg har valgt å se på innlegg skrevet av ungdom, i en avisspalte som retter seg spesifikt mot deres jevnaldrende. Det er dermed relevant å si noe om hvem ungdommen i dag er og hvordan de forholder seg til og deltar i samfunnet rundt seg. Dette vil være relevant både fordi det å si noe om ungdom vil gi oss informasjon om alle de potensielle skribentene i Si;D, og dermed kan hjelpe oss å forstå hvem det er som skriver innleggene der, og fordi det kan gi oss nyttig kontekst før vi går videre.

Den årlige kartleggingen av ungdom i Norge, Ungdata, oppsummerer hovedfunnene fra undersøkelsen for 2017 med å si at «de aller fleste norske ungdommer har det bra, og at de fleste lever aktive liv, der vennskap, familieliv, skole, trening og digital fritid står sentralt i hverdagen. (...) sammenliknet med tidligere ungdomsgenerasjoner er de en del skikkeligere og på mange måter mer veltilpasset» (NOVA, 2017a, s. 2). Det presenteres her et bilde av dagens ungdom i Norge som veloppdragne og ordentlige. Samtidig viser andre funn at stadig flere unge opplever stress og psykiske problemer. En annen ting som er i endring er medievaner og måter ungdommen er sammen sosialt på. Ungdommenes sosialisering flyttes fra fysiske møteplasser og over på digitale plattformer, og tiden brukt foran skjerm øker. Jentene er noe mer aktive på sosiale medier, mens guttene bruker noe mer tid på spill (NOVA, 2017a).

En annen undersøkelse som er verdt å rette et blikk mot er ICCS, som undersøker demokratiforståelse og engasjement hos ungdom i Norge og i andre land. Den ble gjennomført sist i 2016 (NOVA, 2017b), og før dette i 2009, og viser derfor utviklingen fra 2009 til 2016. I funnene kan vi lese at jentene er mer engasjerte og har bedre demokratiforståelse enn guttene, og at denne forskjellen er økende. Samtidig har utviklingen gått motsatt vei når det gjelder elever med ulik sosioøkonomisk og språklig bakgrunn. ICCS-undersøkelsen viser også at norske ungdommer har økende tillit til institusjonene i samfunnet og politikere, og de tillegger en høyere verdi til det å stemme ved valg, ha respekt for regjeringen og følge loven i 2016 enn de gjorde i 2009. Det er vanskelig å si om dette er uttrykk for et økt politisk engasjement, eller om det, som oppsummeringen av undersøkelsen sier, kommer av at «ungdom er mer moral- og pliktorienterte enn tidligere» (NOVA, 2017b, s. 3). Det å verdsette det politiske systemet er ikke det samme som å engasjere seg i det.

I boka *Demokratisk medborgerskap i skolen* poengterer Kjell-Lars Berge og Jannicke Stray (2012) at ungdom besitter en endringskompetanse andre generasjoner ikke har, og en rolle som gjør at de både bevarer og utfordrer samfunnsinstitusjonene på samme tid (2012, s. 35). Berge og Stray foretar også en gjennomgang av utviklingen i politisk engasjement hos ungdom i Norge, som viser at ungdom deltar stadig mindre i partipolitikk. Antall medlemmer i ungdomspartier i Norge ble for eksempel halvert mellom 1980 og 2001. Nedgangen i medlemstall i ungdomspartiene kan vise at ungdoms interesse for de tradisjonelle politiske arenaene er svekket, og i så fall er også ungdommers reelle påvirkningskraft på politiske institusjoner svekket fra 1980 til i dag (ibid., s. 51). Men kanskje finnes engasjementet og innflytelsen der likevel, bare ikke i de konvensjonelle formene. Berge og Stray skriver at man «må være villig til å ta innover seg at ungdoms nye engasjement ikke passer inn i vårt tradisjonelle demokrati» (ibid., s. 51). Si;D kan sies å romme det man tenker på som tradisjonelt politisk engasjement, da det å skrive leserinnlegg i avisen er en veletablert måte å bli hørt i samfunnet på. Men det er verdt å ha med seg videre at når ungdom bruker stadig med tid på sosiale medier og foran skjerm, også i form av dataspill og lignende, vil det si at Si;D-innleggene, som trykkes i en avis, skiller seg fra den «typiske» ytringen for en ungdom i dag. Dette er en viktig innsikt når vi undersøker hvordan ungdom uttrykker seg i spalten. Samtidig er det verdt å stille spørsmål ved hvorvidt Si;D-spalten faktisk gir ungdom innflytelse, og om det i så fall innebærer all ungdom, eller kun noen få.

Vi skal ha med oss poenger fra de hittil nevnte undersøkelsene i norsk sammenheng når vi skal undersøke Si;D-spalten. Både politisk engasjement, lojalitet, tillit, innflytelse, demokratiforståelse og medievaner er stikkord som kan fortelle oss noe om ungdommers retoriske handlekraft i Si;D. Uttrykker skribentene i Si;D lojalitet og sterk tillit til politikerne, eller benyttes spalten til å utfordre de som har makten? Uttrykker skribentene gjennom innleggene de skriver og det de forteller i intervjuene en tanke om at de selv har innflytelse på samfunnet rundt seg? Slike spørsmål tas opp både underveis i analysene av spalten (kapittel 5) og i diskusjonen (kapittel 6).

Internasjonale undersøkelser viser også hvordan ungdom sitt politiske engasjement og demokratiforståelse har endret seg. I «The International Handbook of Children, Media and Culture» bruker Kirsten Drotner og Sonia Livingstone en økt individualisering som en mulig forklaring på nedadgående engasjement i samfunnet (2008). Unge bruker mye tid og krefter på *identitetsarbeid*, og dette individuelle prosjektet går på bekostning av kollektivt engasjement (Drotner og Livingstone, 2008, s. 495). Samtidig påpeker Drotner og Livingstone en trend som innebærer at private temaer i stadig større grad utvikles til politiske saker, altså at det politiske

og det private smelter sammen. «The private domain can become a springboard for political concerns and engagement, with issues of identity often intertwining with societal engagement» (Drotner og Livingstone, 2008, s. 496). I *The Evolving Citizen* undersøker Jay Childers demokratiforståelsen i studentaviser ved amerikanske skoler (Childers, 2012). Et sentralt tema i Childers sin gjennomgang av de amerikanske skoleavisene er ungdommers syn på politikk og hva som er politiske temaer, og her finner han de samme tendensene som Drotner og Livingstone skisserer. Populærkultur og politikk smeltes stadig tettere sammen for de unge skribentene. Samtidig er det personlige blitt politisk. Matvaner, helse og utseende trekkes frem som eksempler på temaer fra den personlige sfæren som gjøres politiske i high school-avisene fra de senere årene (ibid.)

2.2 Tidligere forskning om Si;D og ungdomstekster

Litteratursøket mitt har avdekket to tidligere masteroppgaver som tar for seg Aftenposten Si;D. Anna Eriksens (2011) avhandling er skrevet innen norskdidaktikk, og undersøker hvilke retoriske strategier ungdom bruker når de skriver leserinnlegg. Hun sammenligner det hun kaller *autentiske* og *simulerte* leserinnlegg, det vil si leserinnlegg skrevet for Aftenposten Si;D og leserinnlegg skrevet som skoleoppgaver. I Si;D-tekstene finner hun et tydelig mottakerperspektiv, direkte appeller til publikum og argumentasjon med sterke patosappeller. I skoletekstene dominerer derimot «andre karakteristiske trekk, som for eksempel et uklart eller ingen formulerte synspunkt, et utydelig mottakerperspektiv og springende innhold» (Eriksen, 2011). Dette ser Eriksen i sammenheng med den doble kommunikasjonssituasjonen i skolen, altså at eleven vet at læreren er den empiriske leseren av teksten, mens sjangeren leserinnlegg krever at man henvender seg til et tenkt publikum. (Eriksen, 2011, s. 109).

Den andre avhandlingen som er relevant å nevne er Hanne Tungens «Ungdommers inntreden i mediene», en diskursanalyse av Si;D med et medievitenskapelig perspektiv (Tungen, 2011). Tungen ser også på utviklingen i spalten fra 2005 til 2009. I denne perioden finner hun at skribentene har blitt eldre og at innleggene har blitt noe lengre. Språklig har innleggene blitt mer saklige og voksne, samtidig som Tungen beskriver skribentenes debattferdigheter som «nokså mangelfulle» (2011, s. 100). Om skribentene skriver Tungens at «de fleste innsenderne er jenter, at kallenavn er den vanligste underskriften, og at de fleste innsenderne er ungdom midt i tenårene» (2011, s. 100). Tungen oppsummerer med at Si;D «kjennetegnes ved (...) et mykere uttrykk som ligger nære bloggsjangeren, og at temaene i debattene veksler mellom ungdomskultur, samfunn og politikk. (...) Si ;D kan kjennetegnes

både som en kommersiell diskurs, der det fremste formålet var å sikre Aftenpostens fremtidige lesere, og som en idealistisk diskurs, der avisen ønsker å styrke sin demokratiske samfunnsrolle» (Tungen, 2011, s. 100). Vektleggingen av Aftenpostens rolle og motivasjon bak spalten speiler i stor grad at Tungen prosjekt er medievitenskapelig, og fører også til at analysene av enkeltinnlegg bærer preg av å være noe overflatiske. Samtidig gjør dette at Tungen har kunnet gå i dybden på hva som skjer i redaksjonen bak spalten i større grad enn jeg gjør i dette prosjektet. Et poeng som er verdt å ta med seg er for eksempel at redaksjonen mente at ungdommen selv ønsket mer fokus på ungdomstemaer og mindre på ««kjedelige» debatter som krig, rettferdighet og lignende» (Tungen, 2011, s. 50).

Denne oppgaven skiller seg i hovedsak fra Tungen og Eriksens prosjekter ved å være i stor grad en utforsking av begrepet retorisk handlekraft, og Si;D er valgt som studieobjekt for å undersøke denne hos ungdom. Eriksens prosjekt tok i bruk retorikken, men var også tydelig preget av det norskdidaktiske perspektivet, mens Tungen så på Aftenpostens rolle og Si;D som diskurs. I tillegg er mediebildet i dagens samfunn såpass raskt i endring at det Si;D i 2017 sannsynligvis har rukket å bli relativt forskjellig fra Si;D i 2011.

I masteroppgaven «Demokratisk prøverom – analyse av eit ordskifte for born og ungdom gjennom 30 år» (2006) sammenligner Gudrun Kløve Juuhl diskusjonsspalten i Norsk Barneblad i 1974 og i 2004. Der spalten i 1974 var preget av temaer fra samfunnsdebatten og etterlignet voksne debatter, finner hun i 2004 at hverdagen og mediebruken til barn og unge preger innleggene i større grad, og debatten ligner dermed i mindre grad en voksen avisdebatt. Kløve Juuhl skriver også at Norsk Barneblad ikke er et medium med stor innflytelse på for eksempel politikere, men at de unge skribentene løser dette på ulike måter. I 1974 argumenterte de unge skribentene for ulike saker og standpunkter, som om det skulle vært politikere som var publikum, mens det virker som at skribentene i 2004 ikke er så opptatt av å argumentere for standpunktene sine. Et annet funn Kløve Juuhl gjør er at innleggene i spalten, særlig de nyeste (2004) i stor grad svarer hverandre, ofte ved at et innlegg gir svar til flere andre innlegg på samme tid, og skribentene utviser det hun kaller en *dialogisk kompleksitet* (ibid., s. 125). Samtidig har utviklingen i dialogisk kompleksitet skjedd parallelt med at mindre argumentasjon, og dette kan dermed leses som at normen for hvordan man skal skrive i spalten beveger seg mer mot «det personlege og relasjonelle» (ibid., s. 126). Kløve Juuhl poengterer i sin oppgave at det er lite forskning på debattinnlegg som tekst og sjanger, og oppfordrer andre til å undersøke slike tekster nærmere. Denne oppfordringen har jeg tatt til meg.

3 Teori

Begrepet *retorisk handlekraft* er allerede er nevnt flere ganger, både i innledningen og i problemstillingen. I dette kapitlet skal vi se nærmere på hva som ligger i dette begrepet og hvordan det kan settes i sammenheng med innleggene i Aftenposten Si;D. Men før vi kommer så langt er det nødvendig med en avklaring av hvordan disse Si;D-innleggene kan sees på som tekster og ytringer.

En ytring er en «kommunikativ handling» som «uttrykker et saksforhold og (...) bærer en spesifikk intensjonalitet» (Berge, 2010, s. 94). Alle tekster er ytringer, men ikke alle ytringer er tekster. Tekstnormene i en bestemt kultur avgjør hvilke ytringer som får tekstverdi, altså hvilke ytringer man vil regne som en tekst, og legger noen føringer for hvordan slike tekster ordnes. Si;D-innleggene er ytringer som vi møter i et bestemt medie, en avis. Avispubliseringen er nok den faktoren som i størst grad bidrar til å gi ytringene tekststatus, da de fleste i vår kultur nok vil mene at det som står i avisen kan kalles tekster. Likevel vil en del av utforskningen av den retoriske handlekraften i innleggene være preget av en undersøkelse av hva som kvalifiserer disse innleggene som tekster. Hva som gir innleggene tekststatus blir også relevant å ha i bakhodet når vi reflekterer rundt forskjellen mellom et innlegg i Si;D-spalten og for eksempel et innlegg på skribentens private Facebook-side eller andre sosiale medier ungdommene bruker. I tillegg melder det seg et spørsmål om det er den samme teksten vi møter når vi leser innlegget i papiravisen og når vi leser innlegget på nettutgaven av avisen. Jeg velger å se på dette som ulike tekstforekomster av samme ytring, og i kapittel 4 kommer jeg tilbake til hvilke forekomster av ytringene jeg legger til grunn når jeg gjør undersøkelser av innleggene i Si;D-spalten.

Intensjonalitet i en ytring er et samhandlingsprinsipp som handler om at vi regner med at folk vil noe med det de sier til oss, at «tilsnakkingen er ment å være relevant, og at den skal gi oss tilgang til en mening som er ukjent eller ny i en eller annen forstand for den eller dem den er ment for» (Asdal m.fl., 2008, s. 37). I disse tekstene kan denne knyttes til en avsender som vi møter i form av en signatur, enten navngitt eller anonym, samtidig som Aftenposten også kan sies å være en avsender av ytringen. Når intensjonaliteten også innebærer at ytringen er «ment for» noen, gjør publiseringen i en avis at vi har en følelse av hvem dette er. Avistekster er ikke private, men har en offentlig karakter, og dermed er «alle» potensielle lesere av disse tekstene. Dette påvirker også hvordan vi leser dem, og dermed også hvilken handlekraft de utøver.

3.1 Hvordan forstå retorisk handlekraft?

Christine Isager skriver at retorisk handlekraft er «blevet betegnet som et kamæleonaktig begreb» (Isager, 2014, s. 266). Her viser hun til at *retorisk handlekraft*-begrepet gjerne tilpasses til bruken og sammenhengen, slik en kameleon skifter farger til omgivelsene. Når retorisk handlekraft har blitt beskyldt for å være et kameleonaktig begrep, kan dette sees i sammenheng med ulike forståelser av retorikken. Tanken om at det å tale eller ytre seg skaper en effekt i verden, er sentral i retorikken. Her kan vi trekke linjene tilbake til det antikke demokratiet, og forestillingen om borgeren som tar ordet og overbeviser det tilstedeværende publikumet med sine ord. Dette, som vi kan kalle *oratorperspektivet*, «sætter fokus på taleren (den strategiske kommunikator) som handlende menneske» (Isager, 2014, s. 266-267), og er en forutsetning for retorikken som fagfelt. Samtidig er det en rekke retorikere, særlig innenfor det som kan kalles den post-humanistiske vendingen i retorikken (Lund og Roer, 2014, s. 21) som har satt spørsmålsteget ved subjektets muligheter til å skape handling og effekt. Den post-humanistiske kritikken går blant annet ut på at mennesker og våre ytringer er produkter av og styres av systemene og strukturene vi lever under. Elisabeth Hoff-Clausen omtaler møtet mellom disse strømningene som en krise innen retorikken (Hoff-Clausen, 2010, s. 55), og kaller det nettopp for en *agency-krise*. Retorisk agency, eller handlekraft, er altså i kjernen av en konflikt mellom to ytterpunkter innen retorikken.

Interessen for den retoriske handlekraften kan betraktes som et forsøk på å kombinere oratorperspektivet med den post-humanistiske kritikken, ved å ha et blikk i begge retninger samtidig. Cheryl Geisler skriver at fokuset på retorisk handlekraft begynte som en reaksjon mot den post-moderne kritikken av retorikk, men at begrepet senere har blitt brukt til undersøkelser av hva som skaper retorisk handlekraft og hvilke betingelser som finnes for denne (2004, s. 9). Ved å kombinere perspektivene over, kan man komme frem til det Elisabeth Hoff-Clausen kaller en dialektisk oppfattelse av retorisk handlekraft, der man «anerkender de ydre strukturers indflydelse på den enkeltes tænkning, bevidsthed og handlen, samtidig med at den enkelte forstås som en, der kan formå at reflektere over og udfordre denne indflydelse» (Hoff-Clausen, 2010, s. 56). Eller, som Christine Isager sier, vil en forståelse av retorisk handlekraft kunne ha «fokus på retorikkens funktioner i samfundslivet, men (...) understrege, at selv den mest viljesterke og strategisk begavede retor aldrig er en ø» (2014, s. 267).

Vi har ikke foreløpig diskutert konkrete definisjoner av begrepet retorisk handlekraft, og det kommer av at det ikke er så mange slike å oppdrive. Christine Isager påpeker at forsøk

på å definere den retoriske handlekraften ofte fører til «diskussjoner af de mere eller mindre dækkende metaforer, som andre har lanceret» (2014, s. 266). Metaforene inkluderer for eksempel det talende subjektet som en orkesterdirigent, og den retoriske handlekraften som en kinetisk energi (ibid.). I et forsøk på å forklare begrepet, skriver Hanne Roer at «[b]egrebet agency, retorisk handlekraft, har således i de senere år stået sentralt i retorikfaglige diskussjoner, hvor det betegner både den enkelte talers mulighet for at handle symbolsk i forhold til sociale og diskursive strukturer, og retorisk handleform generelt» (Roer, 2014, s. 323). I denne sammenhengen er det den første forståelsen jeg velger å bygge videre på.

Kanskje legger oversettelsen av det engelske *rhetorical agency* til *retorisk handlekraft* noen føringer for forståelsen av begrepet. Når jeg har valgt denne oversettelsen, er det inspirert av danske retorikere som Isager (2014), kombinert med en tanke om at man bør ta i bruk fagbegreper på eget språk så langt det lar seg gjøre. *Agency* spiller på agens, et begrep vi kjenner fra lingvistikken og semantikken, og betyr den aktive eller handlende parten i en setning eller ytring. På en side er det dermed ikke så stor avstand mellom *agency* og handlekraft. Samtidig vil nok de fleste tenke at det norske ordet handlekraft tilhører en person eller et individ, og ikke for eksempel en situasjon. Det er dermed mulig å argumentere for at ved å bruke ordet handlekraft, lar vi oratorperspektivet komme sterkest frem. Oversettelsen til det norske handlekraft kan også føre til en bestemt forståelse av hvordan fenomenet skal plasseres tidsmessig. Handlekraft høres på mange måter ut som noe vi må besitte i forkant av at vi handler. Åsa Brumark definerer retorisk handlekraft som en «kontextberoende möjlighet, förmåga och vilja att agera retoriskt» (2011, s. 58). Ved å beskrive handlekraften slik, er det nærliggende å forstå Brumark som at hun plasserer den retoriske handlekraften i tid *før* ytringen, altså at det er en forutsetning som må være på plass før man kan ytre seg. Når Carolyn Miller har beskrevet den retoriske handlekraften som en kinetisk energi, tilskriver hun denne energien som en egenskap ved selve den retoriske ytringen, som verken eksisterer i forkant eller i ettertid (Miller, 2007). Hvis retorisk handlekraft kun er noe som befinner seg i forkant av ytringen, og ikke noe som skjer i selve ytringen, ville det vært mindre interessant å lete etter denne i konkrete ytringer, som i innleggene i Si;D-spalten.

Her kan vi trekke paralleller til et annet sentralt begrep i retorikken, *etos*, bevismiddelet som handler om talerens karakter. Når man diskuterer *etos* snakker man gjerne om en innledende *etos* (i forkant), en avledet *etos* (den som uttrykkes gjennom ytringen) og en endelig *etos* (kombinasjonen av de to foregående), og har dermed satt ord på den *etos* man har i forkant av en ytring og den man har gjennom ytringen og den man har etter å ha ytret seg. Kanskje bør begrepsapparatet rundt retorisk handlekraft utvikles til å ta hensyn til noen av de

samme tingene som begrepene innledende og avledende etos gjør. I diskusjonskapittelet kommer jeg tilbake til disse tankene når jeg ser på hvordan analysene av Si;D-innlegg kan belyse den retoriske handlekraften. Foreløpig heller jeg derfor mot Miller sin forståelse av den retoriske handlekraftens tidsmessige plassering, altså at den retoriske handlekraften kommer til uttrykk gjennom ytringen.

Et fellestrekk mellom etos og retorisk handlekraft er spørsmålet om *når* disse fenomenene «finnes». En annen diskusjon som blir relevant både for etos og for retorisk handlekraft, er spørsmålet om *hvem*. Robert Danisch skriver at «Implied in the concept of rhetorical agency are a series of questions about the subject creating the rhetoric» (2017, s. 64). Danisch legger vekt på at retorikk er relasjonell, og at retorisk handlekraft utøves i forholdet mellom den som ytrer seg og et publikum (2017, s. 78). Samtidig er han opptatt av retorikkens rolle i å skape både subjektet og publikum, og mener at for å få til noe politisk må en taler være bevisst på at «my character and my relationship to others is not predetermined, but made in and through rhetoric» (2017, s. 78). Dette kan vi se i sammenheng med sosiologen Ervin Goffmans tanker om hvordan identiteten vår skapes gjennom kommunikasjon. Han bruker metaforen om «ansikt» for å beskrive hvordan selvet vårt «skapes og opprettholdes i språklig samhandling» (Svennevig, 2001b, s. 142), og at «selvet er et resultat av vårt rollespill i kommunikasjon» (Svennevig, 2001b, s. 119). Dette er altså relevant for diskusjonen om retorisk handlekraft, fordi det er viktig å være bevisst på hvem vi tillegger retorisk handlekraft. Her er det viktig å skille mellom retorisk handlekraft knyttet til personer av kjøtt og blod, for eksempel en 15 år gammel jente som har sendt inn et Si;D-innlegg til Aftenposten, og retorisk handlekraft knyttet til subjekter slik de konstrueres gjennom ytringer og tekster. Jan Svennevig bruker begrepet subjektivitet om det som skjer når «taleren eller forfatteren trer fram i teksten» (Svennevig, 2001b, s. 141), og for å ytterligere vektlegge at dette subjektet aktivt konstrueres i en tekst, kan vi bruke begrepet *subjektskonstruksjon*.

Vi kan også se den retoriske handlekraften i lys av den *retoriske situasjonen*. I Lloyd Bitzers versjon av den retoriske situasjonen består den av et *påtrengende problem*, et *retorisk publikum* og noen *tvingende omstendigheter* (Bitzer, 1992). Selve ytringen oppstår som et svar på den retoriske situasjonen (ibid.). Talerens retoriske handlekraft vil være påvirket av både hva som er det påtrengede problemet, og hvilke tvingende omstendigheter som eksisterer. Samtidig er det verdt å ha et kritisk blick på modellen til Bitzer, som kan sies å ta utgangspunkt i at det finnes «ferdige» situasjoner som taleren kan ytre seg for å respondere på. Vi kan kanskje også si at utøvelse av retorisk handlekraft vil kunne innebære det å skape disse retoriske situasjonene.

Så langt har vi sett at begrepet retorisk handlekraft har oppstått som et forsøk på å kombinere tanken om talerens mulighet til å skape effekt i verden og tanken om taleren som et produkt av samfunnet rundt seg. I denne oppgaven skal vi ha et blikk for begge deler, altså både ha med oss oratorperspektivet, med utgangspunkt i at de unge Si;D-skribentene har gjort egne valg og skapt den ytringen som vi leser i form av et Si;D-innlegg, og samtidig ha et blikk på hvordan ytringene på ingen måte har oppstått i et vakuum og at ingen av skribentene er en «Ø». Jeg har plassert skribentene som de sentrale aktørene i min problemstilling, og det er skribentenes rolle som fremheves i dette prosjektet. Kanskje fører dette til at lener jeg meg noe mer i retning av oratorperspektivet. Samtidig kan man argumentere for at dette perspektivet ofte mangler i studier av ungdommers tekster, som gjerne foregår i en skolekontekst der man ser ungdommers ytringer som resultater av undervisning, uttrykk for en viss skrivekompetanse eller lignende.

3.1.1 Retorisk handlekraft og retorisk medborgerskap

Retorisk handlekraft blir gjerne satt i sammenheng med begrepet *retorisk medborgerskap*. Retorisk medborgerskap trekkes ofte frem sammen med idealet om det deliberative demokratiet, der den offentlige samtalen fremheves som sentral. Retorikken blir dermed en viktig del av det å delta i samfunnet, av det å være en borger. Retorisk medborgerskap-begrepet er særlig gjort kjent av Christian Kock og Lisa Villadsen, som i 2012 ga ut boken «Rhetorical Citizenship and Public Deliberation». Der tar forfatterne til orde for at man forsker på retorisk medborgerskap ved å undersøke den konkrete, synlige og tilgjengelige offentlige samtalen med tanke på diskurser, prosesser og deltakelse (2012, s. 5). Samtidig knytter de det retoriske medborgerskapet til indre prosesser hos hver enkelt borger, kompetanse vi trenger å ha for å forstå og klare å være kritiske når vi forholder oss til hva som blir sagt rundt oss (2012, s. 4). Det er flere paralleller mellom begrepene. Åsa Brumark trekker frem retorisk handlekraft nettopp som en sentral del av det å kunne ha politisk innflytelse, og mener at den kan kobles til en bredere demokratikompetanse. (2011, s. 57). Her ser vi en tolkning av retorisk handlekraft som gjør at begrepet har mye til felles med retorisk medborgerskap. Begge relaterer seg til diskursive fenomener, altså ytringer, og individets muligheter til å påvirke ved hjelp av disse. Imidlertid er retorisk medborgerskap mer fokusert på offentlige ytringer, og ytringer som omhandler saker knyttet til politikk. Det er også et sterkere normativt aspekt i begrepet retorisk medborgerskap, der ytringer kan vurderes opp mot et demokratisk ideal. Retorisk medborgerskap er et tverrfaglig begrep som tar sikte på å forene ulike fagfelt, som

statsvitenskap, sosiologi, diskursanalyse og kommunikasjonsfag gjennom et felles fokus på det diskursive mens retorisk handlekraft et begrep som har oppstått innenfor retorikktradisjonen. For å illustrere noe av forskjellen mellom retorisk handlekraft og retorisk medborgerskap kan vi tenke oss et Si;D-innlegg av en ungdom som skriver om at det er kult å gå med en viss type klesplagg, for eksempel slengbukser. Kanskje er innlegget svært kraftfullt, og engasjerende for publikum. Kanskje blir innlegget svært populært og starter en trend der alle ungdommer ønsker å slike bukser. I så fall kan vi i hvert fall konkludere med at det har vært utøvd sterk retorisk handlekraft i innlegget. Skulle vi sett på samme innlegg med fokus på retorisk medborgerskap, ville det derimot føltes litt fjernt å si at skribenten utøver medborgerskap ved å påvirke klesvalgene til ungdommer rundt seg. Klesmoter i seg selv kan vanskelig sies å være en sterk demokratisk faktor. Hadde debatten derimot dreid seg om bruk av dyrepels som klær, hadde det vært lettere å koble den mot en politisk diskusjon.

Arne Andreas Opheim (2017) skriver om retorisk medborgerskap i sin masteroppgave, der han undersøker diskusjonen på nettsiden skam.p3.no. Her knytter han retorisk medborgerskap opp mot hvordan brukerne av forumet bygger fellesskap og uttrykker identitet gjennom kommentarene i forumet. Et poeng fra Opheims konklusjon det kan være relevant å se nærmere på, er at

en arena som skam.p3.no kanskje først og fremst er verdifull som nettopp en boltreplass og oppøvelsesarena for retorisk medborgerskap, snarere enn en modell for hvordan vi bør legge opp og føre samtaler andre steder i samfunnet. For retorikken som fag, kan denne kritikken nettopp ved å diskutere delingen av oppøvelse og utøvelse (...) være med å utvide arbeidet med og forståelsen av retorisk medborgerskap (Opheim, 2017, s. 70).

I diskusjonskapittelet (kapittel 6) skal vi komme tilbake til dette skillet mellom utøvelse og oppøvelse, samt behovet for «oppøvelsesarenaer», og se på om dette er begreper som kan være nyttige også i forståelsen av retorisk handlekraft.

3.2 Retorisk handlekraft i praksis

Så langt har vi sett på hvordan vi kan forstå begrepet retorisk handlekraft, og at begrepet har blitt brukt i diskusjoner om blant annet subjektets posisjon. Men hvilken verdi har begrepet i praksis? Cheryl Geisler (2004) skriver, i en rapport fra en forskningskonferanse om retorisk handlekraft i regi av den amerikanske organisasjonen Alliance of Rhetoric Societies, om de

ulike forskningsinteresser som er relevante når man jobber med temaet. For det første ønsker hun et blikk på koblingen mellom retorisk handling og sosial forandring. Eksempel på hvordan man kan knytte retorisk handlekraft opp mot sosial forandring, finner vi for eksempel i Michael Leff's utforsking av retorisk handlekraft i et berømt brev, «Letter from Birmingham Jail» av Martin Luther King, som sies å ha endret den kollektive oppfatningen av svartes situasjon. Leff forklarer dette ved hvordan King i brevet utøver retorisk handlekraft ved å spille på ulike roller, både som et talerør for tradisjonelle kristne verdier, som dermed appellerer til det hvite publikum, og på samme tid er radikal når han inviterer svarte lesere til å se på han som et radikalt forbilde (Leff, 2003, s. 18).

Videre mener Cheryl Geisler at en annen viktig forskningsinteresse rundt begrepet retorisk handlekraft er å studere forutsetningene for retorisk handling, der hun ønsker retorisk kritikk med fokus på hvem som har hvilke posisjoner i samfunnet og hvem som blir hørt. Dette er kanskje den typen studier av retorisk handlekraft det finnes flest eksempler på. Christine Isager skriver for eksempel om hvordan avislesere tilbys handlekraft som medskapere av journalistikken gjennom interaktiv nettside i regi av avisen Berlingske Tidende, der de får tilgang til å fortelle egne historier om hvordan politiet har sviktet dem. Publikum får dermed mulighet til å bli hørt, men Isager påpeker begrensningene som ligger i denne muligheten, og at det til syvende og sist er journalistene som er «bemyndigende mellemlid» for denne handlekraften (Isager, 2014, s. 282). Kristine Marie Berg og Tanja Juul Christiansen kobler retorisk handlekraft til hvordan man diskursivt skaper fellesskap og samtidig ekskluderer fra fellesskap. Gjennom å studere mediedekningen av en protest i byrommet i København viser de hvordan aktivistene som stod bak protestene ble ekskludert fra det retoriske fellesskapet gjennom demonisering, ved at handlingene ble definert som ikke-retoriske og ved å tildele aktivistene identiteter som ikke-borgere i byen. Aktivistene ble dermed fratatt retorisk handlekraft gjennom disse retoriske ekskluderingsstrategiene (Berg og Juul Christiansen, 2010). Den sistnevnte studien til Berg og Christiansen demonstrerer det Lisa Villadsen påpeker, når hun skriver at mange studier innen retorisk handlekraft har fokusert på hvordan ulike marginaliserte grupper bruker sin stemme i samfunnet (Villadsen, 2012, s. 171).

Et spørsmål som da blir relevant for denne oppgaven, er hvorvidt ungdommene som skriver i Si;D utgjør en marginalisert gruppe. Ungdommer under 18 er for eksempel på grunn av sin alder ekskludert fra å stemme ved valg her i landet. Her mangler de altså et privilegium som mange andre i samfunnet har. Samtidig, hvis man snakker om digitaliseringen av samfunnet, så er nok ungdom de mest privilegerte, de som har vokst opp som digitale borgere. Uansett hvordan man velger å se på gruppen vil det være begrensende for et teoretisk begrep

hvis det skulle vært forbeholdt tekster produsert av bestemte grupper i samfunnet. Jeg ønsker derfor å utforske de unge skribentenes retoriske handlekraft gjennom innleggene de skriver uten å i utgangspunktet behandle dem som verken spesielt marginaliserte eller privilegerte. Som vi skal komme tilbake til, er det også verdt å ha i mente at ungdom ikke er én gruppe, men at det heller er relevant å snakke om ulike grupper av ungdom.

Elisabeth Hoff-Clausen har undersøkt hvordan retorisk handlekraft blir relevant i tillitskriser (2010), og mener at retorisk handlekraft i stor grad er avhengig av tillit, både til seg selv, til andre og til samfunnet og de institusjonene det er bygget opp av (Hoff-Clausen, 2010, s. 59). «Hvis ikke vi som mennesker har tillid, dvs. positive forventninger, til os selv og hinanden og til den institutionelle kontekst vi mødes i, vil vi ikke være tilbøjelige til hverken at tale selv eller til at lytte og forstå» (Hoff-Clausen, 2010)

Utover arbeider som ser på retorisk handlekraft i sammenheng med sosial forandring og ulike gruppers tilgang til å utøve retorisk handlekraft, finnes det noen eksempler på studier som ser på den retoriske handlekraften og hvordan den kommer til uttrykk i ulike typer ytringer. Grabill og Pigg skriver om bruk av identitet som retorisk handlekraft i sin studie av et nettforum om vitenskap. De ser på bruken av det de kaller «identity performances», der deltakerne i forumet flytter samtalen fra det abstrakte og over på det personlige ved å for eksempel fortelle om egne erfaringer med et emne. De argumenterer for at dette identitetsarbeidet er en viktig del av hvordan forumdeltakerne utøver retorisk handlekraft (Grabill og Pigg, 2012, s. 116). Kendall Phillips tar for seg utøvelsen av retorisk handlekraft gjennom det han kaller retoriske manøvre, der han utforsker hvordan en retor kan skape endring og gi seg selv makt gjennom å innta en annen subjeksposisjon enn den som er forventet i en gitt situasjon (Phillips, 2006). De to nevnte eksemplene kan her først og fremst tjene som eksempler på hvordan man kan koble retorisk handlekraft opp mot konkrete observasjoner i ytringer. Samtidig illustrerer de hvordan retorisk handlekraft ikke nødvendigvis er interessant å bruke som analyseverktøy alene, men kan utfylles av teoretiske og metodiske perspektiver, som for eksempel identitetsarbeid.

Dermed blir retorisk handlekraft i praktisk bruk en slags linse å se gjennom, heller enn noe som alene lar oss gjøre en analyse eller en retorisk kritikk. For å komme vekk fra det Lundberg og Gunn (2005) kritiserer diskusjonene om retorisk handlekraft for, nemlig at de er mystiske, med en metafysisk karakter, og i tillegg naive, er man avhengig av å bryte ned begrepet og benytte det som en slik linse i møte med konkrete ytringer. Et spørsmål som dukker opp da er hvorvidt retorisk handlekraft egentlig tilfører noe nytt innenfor retorikken, eller om det kun blir nye ord på gamle tanker. Her støtter jeg meg til Lisa Villadsen, som

argumenterer for at det nettopp er ved å gå fra det kjente til det ukjente at man tilgjengeliggjør nye ideer, og at det å gjenta tradisjonelle retoriske tanker her ikke nødvendigvis undergraver begrepets nytte (Villadsen, 2008, s 28).

3.3 Retorisk handlekraft i møte med Si;D-innlegg

Når vi nå har sett på hvordan begrepet retorisk handlekraft kan forstås, skal vi se på noen konkrete måter å bruke begrepet på i møtet med ytringer. Åsa Brumark, som vi har vært innom i kapittel 3.1 og 3.2, plasserer evne, eller kompetanse (förmåga på svensk) som ett av tre sentrale aspekter ved retorisk handlekraft, og mener at det er noen bestemte kompetanser man kan se etter for å si noe om retorisk handlekraft som utøves i offentligheten. Dette anser jeg som relevant når man skal bruke den retoriske handlekraften i tekstanalyse. For det første handler det om evnen til å finne det hun kaller *problemer*, som jeg forstår som saker der man ønsker en endring, og formulere dette slik at det fremstår som saker av offentlig interesse. Dette krever «personlig kompetens och förmåga til kontekstuell positionering» (Brumark, 2011, s. 57). Her er det altså snakk om både ha et blikk for noe som bør endres, og å finne en måte å skrive om dette på slik at det ikke bare blir et personlig ønske, men et felles anliggende. I Si;D-sammenheng kan dette være relevant når vi ser etter skribentenes evne til å sette temaer på dagsorden, og eventuelt om de bruker personlige erfaringer eller en personlig innfallsvinkel til å ta opp mer allmenne spørsmål. Brumark skriver også om evnen eller kapasiteten til å «finna, titala og engagera en handlingskapabel publik» (2011, s. 58). I bruk på Si;D-innleggene vil det handle om å se på hvilket publikum som er skrevet inn i innleggene og hvordan.

Michael Leff argumenterer «specifikt for, at begrebet retorisk handlekraft er velegnet til at give os blik for både de instrumentelle og skabende aspekter af retoriske artefakter» (Isager, 2014, s. 269). Han angir videre tre elementer man bør være oppmerksom på for å synliggjøre hvordan den retoriske handlekraften spiller seg ut i et retorisk artefakt (Leff, 2003, s. 11): man bør se på «1) [r]etors konstruksjon av sig selv, 2) retors konstruksjon av publikum (...) og 3) realiseringen (...) i teksten av forholdet mellom retor og publikum» (ibid.). Isager (2014) skriver at man kunne lagt til et fjerde element på Leff sin liste, for å se på relasjonene mellom «retor/publikum og omverdenen, og som afspejler den bredere kulturelle kontekst» (Isager, 2014, s. 269). Poengene fra både Brumark og Leff tar vi med oss videre i utforskningen av retorisk handlekraft hos skribentene i Si;D. Spesielt sentrale er disse punktene i analysemodellen som er benyttet på de utvalgte Si;D-innleggene. Analysemodellen gjengis i kapittel 4.2.2.

4 Materiale og metode

Fremgangsmåten i dette prosjektet har blitt til underveis, og vært preget av utprøving og nysgjerrighet. På mange måter kan man si at Si;D-spalten har vært det Sonja K. Foss kaller et «curious artifact», der et artefakt som vekker nysgjerrighet fører til spørsmål som man ønsker svar på (Foss, 2004, s. 411). Etter en periode med overfladisk lesing av Si;D-spalten fikk jeg interesse for hvilken påvirkningskraft disse unge skribentene har. Dette førte meg til min problemstilling, «*[h]vordan benytter og uttrykker ungdom retorisk handlekraft gjennom Aftenposten Si;D?*». I det foregående kapittelet har vi sett på begrepet retorisk handlekraft og hvilke teoretiske aspekter som er relevante. I dette kapittelet skal vi ta en titt på fremgangsmåten, eller metoden, i prosjektet, før vi går videre til analysene og diskusjonen.

Hver av delproblemstillingene som skissert i kapittel 1.1 legger opp til en bestemt metodisk tilnærming. For å besvare delproblemstilling 1), *Hvem er det som ytrer seg i Aftenposten Si;D, og hva skriver de om?*, var det hensiktsmessig å studere et stort utvalg av Si;D-innlegg. Dette førte til at jeg samlet inn informasjon om alle Si;D-innleggene som ble publisert i løpet av ett år. Fremgangsmåten for dette er beskrevet i kapittel 4.1.

Delproblemstilling 2), *Hvordan uttrykkes retorisk handlekraft i Si;D-innlegg, og hvordan kan begrepet retorisk handlekraft brukes i analyser av disse?*, er den jeg har viet mest plass til i denne oppgaven, og blir besvart ved at jeg går i dybden på seks av innleggene i spalten dette året. Hvilke innlegg som er valgt ut og hvordan jeg har gått frem for å analysere disse, kommer frem i kapittel 4.2. Delproblemstilling 3), *Hvordan opplever skribentene i Si;D sin retoriske handlekraft?*, har jeg besvart ved å gjennomføre intervjuer med de samme skribentene som har skrevet innleggene som analyseres, og fremgangsmåten for disse presenteres i kapittel 4.3. Avslutningsvis i kapittelet kommer jeg med noen kommentarer til etikken og gyldigheten i prosjektet.

4.1 Si;D-innlegg gjennom ett år

For å svare på «*[h]vem er det som ytrer seg i Aftenposten Si;D og hva skriver de om?*», ønsket jeg som nevnt å undersøke et større antall Si;D-innlegg. For å få et oppdatert bilde av spalten, tok jeg utgangspunkt i tidspunktet da jeg starter arbeidet (august 2017) og gikk ett år tilbake i tid. Resultatet ble en oversikt over alle Si;D-innlegg fra 1. september 2016 til 31. august 2017 (Vedlegg 2). Totalt består oversikten av 789 innlegg. I kapittel 5.1 redegjør jeg for hvilke funn jeg har gjort i denne oversikten, og ser dette opp mot problemstillingen min.

4.1.1 Materiale og utvalg

For å danne meg en oversikt over Si;D-innleggene benyttet jeg meg av Aftenpostens digitale verktøy «e-avis», der man får tilgang til et arkiv med digitale utgaver av den daglige papiravisen. Dette er den beste databasen for å lete frem alle Si;D-innlegg det siste året. Verken Si;D-seksjonen på nettutgaven av Aftenposten eller Facebook-feeden til Aftenpostens Facebook-side gir samme mulighet. Disse tilbyr ikke en fullstendig oversikt, og de kan ikke sorteres på dato.

Aftenposten bruker innimellom Si;D-sidene i avisen når de skriver redaksjonelle saker, enten fordi de er rettet mot ungdom eller fordi de tar opp hendelser med opphav i et Si;D-innlegg. Den 12. juni 2017 laget de for eksempel et eget bilag om ungdom og skamfølelse, der det var intervjuer med både ungdom og fagpersoner. Et annet eksempel finner vi 11. januar 2017, i en reportasje om Linnea og læreren hennes, som har utgangspunkt i et innlegg Linnea skrev i Si;D. I tråd med den overordnede problemstillingen min er det ungdommers bidrag jeg er interessert i. Dermed valgte jeg vekk redaksjonelt stoff som nevnt over fra oversikten. Av samme grunn er faktabokser, for eksempel med informasjon om hvordan man sender inn innlegg til Si;D, ikke med. En spørsmål og svar-spalte med tittelen «Si;D Sex og psyke» som startet opp i mars 2017, med spørsmål fra ungdom til fagpersoner som psykologer og sexologer, anså jeg også som irrelevant for min oversikt. Noen av innleggene er på ulike måter bestilt av redaksjonen, og dette blir informert om i spalten. Dette gjelder innlegg som er svar på ulike skrivekonkurranser, for eksempel når Si;D ber ungdommen om å skrive om sitt forhold til Oslo. Disse innleggene har jeg tatt med i oversikten, da de synliggjør hvordan ungdom inviteres til å bruke retorisk handlekraft. Jeg valgte også å ta med innlegg i Si;D med merkelappen *Det fossile hjørnet*. Dette er ofte svar fra voksne politikere, fagpersoner og lignende utenfor Aftenposten, som svarer på innlegg skrevet i Si;D. Disse innleggene valgte jeg likevel å ta med i oversikten, fordi det kan være interessant å se på hva slags innlegg som får svar på denne måten. Noen av innleggene skiller seg ut ved at de er skrevet som dikt, noveller og lignende. Disse er tatt med i oversikten, da de fleste av disse relaterer seg til samfunnsdebatten, for eksempel ved å skrive dikt om fraværsgrensen. Illustrasjoner i form av tegninger er ikke tatt med.

For hvert av innleggene i oversikten har jeg tatt med følgende informasjon:

- Publiseringsdato
- Tittel

- Om innlegget er svar til andre innlegg
- Alder
- Kjønn
- Hva slags signatur skribenten bruker (fullt navn, fornavn, anonymt kallenavn)
- Organisasjonstilhørighet eller ikke
- Bilde (av skribent) eller ikke
- Tema

Oversikten og kodingen ble tilpasset underveis i arbeidet med oppgaven for å belyse problemstillingen i størst mulig grad. I den første gjennomgangen hadde jeg ikke tatt med informasjon om hva slags signatur som benyttes, men kom i arbeidet med funn frem til at det kunne ha betydning om skribentene skrev under med fullt navn eller valgte å være anonyme. På samme måte ble oversikten over temaene i innleggene utviklet etter hvert som jeg så gjennom innleggene. Jeg forhåndsdefinerte ikke hvilke temaer jeg lette etter, men noterte stikkord for de ulike innleggene, og samlet dette til slutt til en noen overordnede kategorier. Disse stikkordene beskriver det jeg oppfattet som de overordnede temaene i hvert innlegg. Når et innlegg for eksempel har overskriften «Krigen i Syria fortsetter, mens vi venter på neste brutale sesong av *Game of Thrones*» (Vedlegg 2, celle C249), har det fått *Krig* som stikkord, ikke *Game of Thrones*. Selv om sistnevnte nevnes i overskriften er denne TV-serien i mine øyne her en innfallsvinkel til å skrive om krig. Disse stikkordene er altså preget av min forståelse og tolkningskompetanse. Jeg forsøkte da jeg laget oversikten å begrense antall stikkord per innlegg, slik at det skulle være mulig å få en oversikt over innleggene i ettertid, og de er dermed en grov forenkling.

4.1.2 Funn og analyse

Funnene i denne kvantitative undersøkelsen, oversikten over Si;D-innlegg, presenteres i kapittel 5.1. Denne oversikten synliggjør hvem som ytrer seg i Aftenposten Si;D i løpet av det aktuelle året. Kjønn er en viktig faktor her, og som vi skal se presentasjonen av funn, er det store forskjeller mellom jenter og gutter når det gjelder representasjon i spalten. Ved å undersøke skribentenes organisasjonstilknytning vil vi få informasjon om hvorvidt Si;D hovedsakelig fungerer som en yringsarena for ungdomspolitikere, eller om den er dominert av individuelle skribenter som ikke tilhører bestemte organisasjoner. Undersøkelsen vil også si oss noe om hvilke normer som eksisterer i spalten når det gjelder anonymitet.

Oversikten over Si;D-innlegg gjennom ett år er sentral for å besvare hovedproblemstillingen i prosjektet fordi den gir oss mulighet til å løfte blikket og se på ungdommene som ytrer seg i spalten som gruppe. Her kan vi dermed trekke noen slutninger som går utover individnivå, noe som vil styrke gyldigheten i dette prosjektet. Funnene herfra vil også være sentrale i diskusjonen i kapittel 6. Her vil det for eksempel være relevant å komme inn på hva som gjør at spalten ser ut som den gjør. Vi kommer også til å ha et blikk for hvem som ikke ytrer seg, hvilke grupper av ungdommer som i mindre grad kommer på trykk. Det å se på hvem som snakker kan altså bidra til et blikk på hvem som ikke kommer til orde.

4.2 Tekstanalyse

For å undersøke hvordan retorisk handlekraft uttrykkes i Si;D-innlegg, var det hensiktsmessig å velge ut noen få innlegg, slik at jeg kunne gå i dybden på disse. Analysene av de ulike innleggene presenteres i kapittel 5.2 – 5.4.

4.2.1 Materiale og utvalg

For å velge ut et håndterlig antall, var jeg nødt til å legge en strategi for utvelgelse. Jeg estimerte i oppstarten av prosjektet at jeg skulle få tid og plass til analyse av rundt ti innlegg. Jeg hadde også et mål om å se på mer enn én diskusjon eller tema, og landet på at innlegg innenfor tre ulike temaer vil gi et godt grunnlag for sammenligning. I løpet av arbeidet med prosjektet viste det seg at ti innlegg ville bli for omfattende, og til slutt landet jeg på at to innlegg innenfor hvert tema, totalt seks innlegg, ville være et passende utvalg. To innlegg fra hver av de tre temaene ble dermed det jeg landet på.

For å finne de tre temaene, så jeg på hvilke temaer jeg hadde identifisert i Si;D-innleggene i oversikten som er beskrevet i kapittel 4.1. Videre brukte jeg ulike kriterier for å velge ut de tre temaene jeg endte opp med. Det ene kriteriet gikk på hyppighet. Jeg ønsket at alle de utvalgte innleggene skulle være hentet fra diskusjoner som ble tatt opp i relativt mange innlegg i løpet av året i Si;D, og at disse innleggene skulle være spredt utover i tid. Et annet kriterie gikk på relevans. Jeg hadde et ønske om at temaene i diskusjonene ikke skulle være relevante kun for Oslo-ungdom (selv om Aftenposten i utgangspunktet er en Oslo-avis), men ha landsdekkende interesse. Dette kriteriet var ikke vanskelig å oppfylle, da det er få av innleggene som tar opp temaer som er relevante kun for Oslo-beboere. Det siste viktige kriteriet jeg brukte var at de utvalgte temaene skulle skille seg tydelig fra hverandre. For å sikre denne variasjonen ønsket jeg å ha med minst ett typisk politisk tema, og minst ett som

ikke er et typisk politisk tema, og prøvde å velge temaer som er relevante for ungdommers liv på ulike måter.

Det første temaet jeg valgte ut, var sosiale medier. Dette temaet tas opp i mange innlegg i løpet av året, og knyttes i stor grad opp til ungdommers hverdagsliv. Et annet tema som går igjen i mange innlegg i løpet av året er «Fraværsgrensen», som samtidig er en politisk sak, og det ble derfor naturlig å velge dette temaet også. I kapittel 2.1 var vi innom Jay Childers' poeng om at populærkultur og politikk smeltes sammen i ungdomstekster, og med dette i bakhodet ønsket jeg å se hvordan dette foregikk i Si;D-spalten. TV-serien *SKAM* er et eksempel på et populærkulturelt fenomen som ofte tas opp i Si;D i løpet av året. Her refererer jeg til TV-serien *SKAM* (markert med at ordet skrives med store bokstaver), ikke følelsen av skam hos ungdom, selv om skamfølelse også er noe som hyppig tas opp i Si;D. Etter utvelgelsen av de tre temaene «Sosiale medier», «Fraværsgrensen» og «*SKAM*» satt jeg igjen med en rekke innlegg innenfor disse tre temaene. Jeg trengte dermed noen kriterier for å velge ut to innlegg fra hver av disse. Jeg ønsket å ha med skribenter i ulike kategorier, både gutter og jenter, anonyme og ikke anonyme skribenter, og skribenter med og uten organisasjonstilknytning.. Det var altså et overordnet mål om variasjon innenfor den bestemte debatten og variasjon mellom innleggene generelt som stod sentralt da jeg valgte ut de seks innleggene, som er listet opp i tabellen under. Her gjengis også nummeringen jeg har gitt innleggene, som benyttes gjennomgående i oppgaven når innleggene og skribentene omtales.

Nr	Dato	Tittel	Tema
1	28.02.2017	""Snapstreak" gjør deg til en av de kule. Nå er jeg sliten"	Sosiale medier
2	08.02.2017	""Hvorfor kan ikke jenter bare la være å dele nakenbilder?""	Sosiale medier
3	08.10.2016	"Fraværsgrensen: Vi går studiespesialisering. Ikke arbeidsspesialisering."	Fraværsgrensen
4	15.10.2016	"Medelever - nå må vi slutte å syte!"	Fraværsgrensen
5	27.06.2017	"Nei, VG, Sana burde ikke ha kastet hijaben"	SKAM
6	05.05.2017	"Jeg kjenner meg mer igjen i Eva enn i Sana, selv om jeg bruker hijab»	SKAM

Forekomster av innleggene

I den kvantitative undersøkelsen / oversikten over Si;D-innlegg har jeg som sagt tatt utgangspunkt i innleggene slik de står i Aftenpostens e-avis. Når jeg nå har valgt ut disse seks innleggene å gå i dybden på, utvider jeg perspektivet til å se på innlegget også slik det er publisert på internett. Å analysere retorikk når den befinner seg på internett medfører noen utfordringer. Hva slags ytringer er det snakk om? Hvordan avgrenser vi hva vi regner som en

tekst? Her velger jeg å bruke Elisabeth Hoff-Clausen sin tilnærming. Hun er opptatt av at når man skal jobbe med retorikk på nett, må man begrunne hva man velger å definere som analysemateriale, og samtidig være bevisst på at man selv vært med på å skape dette gjennom utvalget (Hoff-Clausen, 2008). Jeg velger å ha fokus på Si;D-innlegget som en ytring, og tenker på det som ulike manifestasjoner av samme ytring når innlegget både er publisert i papiravisen, i *e-avisen* og i nettutgaven til Aftenposten. Når jeg har lagt ved innleggene som vedlegg 9-14 til denne oppgaven, er dette likevel for enkelhets skyld PDF-filer hentet fra *e-avisen*. Jeg har også sett på reaksjoner fra lesere på Facebook-sidene til Aftenposten og Aftenposten Si;D – Ung debatt. Det vil si at jeg ikke har sett på total «spredning» av innlegget, verken i sosiale medier (for eksempel kan innlegget ha blitt delt på andre Facebook-sider) eller i tradisjonelle medier (for eksempel kunne et Si;D-innlegg fått et svar i en annen avis). Dette valget har jeg gjort for å holde fokuset på ungdommene som skriver i Si;D og de innleggene jeg har valgt ut.

4.2.2 Analyse av innleggene

Den utprøvende fremgangsmåten som beskrevet i introduksjonen til dette kapittelet, har vært gjeldende også i arbeidet med analysen av de seks innleggene. Gjennom en abduktiv fremgangsmåte konstruerte jeg en analysemodell for retorisk handlekraft, som er gjengitt under. Abduksjon innebærer at man først bruker tid på å bli kjent med sitt materiale, for deretter å finne noen interessante spørsmål som man undrer seg over knyttet til materialet. Denne undringen kan lede til en hypotese, og for å svare på hypotesen kan man formulere regler som kan ha forklaringskraft. Deretter må man gå tilbake til materialet og revurdere hypotesene. (Svennevig, 2001a, s. 103.) Ved å bruke begrepet retorisk handlekraft aktivt i analysene, legger jeg meg også tett opp til det James Jasinski kaller «conceptually oriented criticism» (2001, s. 139), eller begrepsorientert retorisk kritikk (Lund og Roer, 2014, s. 30). Her utforsker man et begrep, og lar dette være styrende for hvordan man møter analysemateriale sitt. Ifølge Lund og Roer åpner den begrepsorienterte kritikken for at analysen skal bidra til «en videreudvikling af det kritiske begreb igjennem den kritiske proces» (ibid.) og dette er også bakgrunnen for at jeg gjennom delproblemstilling 2) som tidligere nevnt åpner for et kritisk blikk på bruken av begrepet retorisk handlekraft.

Analysemodell

Analysemodellen er bygget opp etter Michael Leffs anbefalinger til analyse av retorisk handlekraft, som vi allerede har vært innom i teorigjennomgangen. Leff skriver at analysen av handlekraft krever «undersøgelse af: (1) retors konstruktion av seg selv, (2) retors konstruktion av publikum (...), og (3) realiseringen (enactment) i teksten av forholdet mellom retor og publikum» (Leff, 2003, s. 11). I tillegg til punktene Leff skisserer, har jeg sett behovet for å trekke inn hvordan teksten er strukturert (tekststruktur), hvordan den forholder seg til andre innlegg i debatten og hvilke språkhandlinger som gjøres i teksten. Dermed har modellen fått totalt åtte punkter, og jeg har tatt med noen aktuelle stikkord under hver av punktene for å klargjøre disse. Modellen ser dermed slik ut:

1. **Presentasjon av innlegget**

Her presenteres skribenten med alder, kjønn og type signatur. Jeg gjør rede for overordnet tema i innlegget og trekker inn eventuelle ting som er verdt å vite.

2. **Tekststruktur**

Hvordan teksten er bundet sammen og hvordan det skapes sammenheng i teksten kan sies å være sentralt for den retoriske handlekraften, da dette påvirker hvordan lesere oppfatter og forstår den. Her er *koherens* et relevant begrep, som betyr «sammenhengen som gjør de enkelte delene av teksten meningsfull i forhold til hverandre og til teksten som helhet» (Svennevig, 2001b, s. 198). Tekstbindingen kan også fortelle oss hvilke *teksttyper* som dominerer i innleggene, som kan hjelpe oss å sette ord på hvordan skribenten utøver handlekraft. En argumenterende teksttype kjennetegnes av kontrastbindinger, mens en forklarende teksttype domineres av implikativitet, eller *fordi*-bindinger. Det vi kaller en fortellende teksttype finner vi når teksten domineres av tidsrelasjoner, som *så* og *etterpå*, mens en beskrivende teksttype domineres av *og*-bindinger (Gedde-Dahl, 2002, s. 196).

3. **Subjektskonstruksjon**

Tilsvarende det første av punktene til Leff. Her kan vi se på hvordan skribenten kommer frem i teksten, altså hvordan et subjekt konstrueres gjennom teksten. Subjektkonstruksjon kan innebære hvordan skribenten omtaler seg selv, og hvilke grupper hun plasserer eller ekskluderer seg fra gjennom ytringen. Dette kan også innebære noe om alder, kjønn, klasse, politisk sympati og andre markører som subjektet kan knyttes til gjennom teksten. Etos, hvilken karakter og troverdighet skribenten har (Andersen 2012, s. 34), vil også bli trukket inn her.

4. **Publikum**

Det andre punktet Leff angir i analysen av retorisk handlekraft handler om hvordan retor konstruerer publikum i teksten. Publikum i teksten er en diskursiv størrelse, og er mulig å

analysere ved å nærlese teksten. Leff knytter dette punktet opp mot Edwin Blacks begrep om *den andre persona* (Black, 1997), som kan knyttes til en viss ideologi og dermed bedømmes moralsk. Jeg kommer også til å trekke inn *modelleseren*, en tekstkompetanse, eller en leser i teksten vi strekker oss etter for å lese teksten «på en adekvat måte» (Lund og Tønnesson, 2017, s. 40). Et sentralt poeng her er at en tekst kan ha mer enn en modelleser, men «ikke et ubegrenset antall i én og samme tekst» (ibid.). Disse kan være mer eller mindre kritiske (ibid.).

5. Plassering i debatten

Her trekker jeg inn det dialogiske og intertekstuelle ved det aktuelle innlegget. Hvordan det forholder seg til andre tekster, i hvilken grad innlegget er en del av en pågående samtale, og i hvilken grad innlegget setter dagsorden, vil være relevant her.

6. Virkelighetsbilde og doxa

Det siste punktet til Leff omtales også av Christine Isager som tekstens «virkelighetsskapende krefter» (2014, s. 270). Dermed er det nærliggende å gå inn på hva som er virkelig i teksten. Ordet *doxa* er sentralt her – som kan bety «det noen synes» (Andersen, 2012, s. 144), og spiller på en virkelighetsforståelse hentet fra «vår felles, hverdagslige livsverden» (ibid.). Som kunnskapsbegrep spiller doxa på det som er sannsynlig og hva vi formener om verden. Når vi ser på hvordan skribentene utøver retorisk handlekraft, er det relevant å se på hvordan de forholder seg til doxa: reproduseres en doxa, eller skapes det en ny? Hvilket perspektiv skribenten inntar (Svennevig, 2001b, s. 176), hvilke kategoriseringer og språklige bilder som brukes (ibid., s. 163ff) og hvilke prosesser og deltakere (ibid., s. 174) som skaper ytringens virkelighet kan også trekkes inn under dette punktet.

7. Språkhandlinger

Lisa Villadsen gjengir i en artikkel om retorisk handlekraft en oppfordring til å «begin by identifying the wide range of ways in which the modalities of action are constituted and implicated in particular rhetorical performances» (Villadsen, 2008, s. 28). Dette tolker jeg som enn oppfordring til å se etter handlinger i ytringer for å undersøke den retoriske handlekraften. Da er det nærliggende å hente inn teori om språkhandlinger (også kalt *talehandling* eller *ytringshandling*), som først ble lansert av J.L. Austin og videreutviklet av hans elev J. R. Searle. Språkhandlingsteorien hos Searle innebærer en inndeling i ulike typer handlinger vi kan utføre når vi ytrer oss (Svennevig, 2001b, s. 58). Disse innebærer konstativer (påstander), direktiver («ordre», mottakeren forpliktes til noe), kommissiver («løfter», avsenderen forplikter seg til noe), ekspressiver (uttrykk for følelser eller vurderinger) og kvalifiseringer (man skaper en ny virkelighet, for eksempel ved å erklære noe) (ibid.). De ulike språkhandlingene kan knyttes opp mot bestemte krav for at de skal være vellykket. For

eksempel krever det en viss autoritet og legitimitet for å foreta en kvalifisering, og det kreves sannhet for å kunne utføre en konstativ språkhandling, altså en påstand. I analysene av Si;D-innleggene vil det være interessant å se etter hvilke av disse handlingene som dominerer, og hvorvidt innlegget oppfyller de kravene som stilles til handlingen.

8. Konklusjon

For hver av analysene gir jeg en konklusjon, og her legger jeg spesielt vekt på hvordan den retoriske handlekraften kommer til syne i teksten.

4.3 Intervjuer

I «Sju tekstteoretiske teser» (Berge, 2001, Det vitenskapelige studiet av sakprosa), skriver Kjell Lars Berge som sin avsluttende tese at «[a]lle tekstkulturer må forstås fra et deltakerperspektiv». Det er nettopp dette jeg har gjort når jeg har gjennomført intervjuer med de seks skribentene som står bak innleggene som er valgt ut til nærmere analyse. Å gjennomføre disse intervjuene hjelper meg dessuten til å svare på min problemstilling. Intervjuene ble gjennomført med en semi-strukturert intervjuguide, der jeg hadde forberedt spørsmål på forhånd som jeg ville ha svar på, men som ikke ble fulgt slavisk under intervjuet. Dette ga meg mulighet til å tilpasse rekkefølgen underveis når dette var hensiktsmessig, og å stille oppfølgingsspørsmål. Intervjuene er transkribert og lagt ved som vedlegg til denne oppgaven, se vedlegg 3-8. Funn fra intervjuene presenteres i kapittel 5.3. De er analysert med en metode løst basert på det Kirsten Sivesind kaller temaorientert koding (1996, s. 254), som går ut på å markere tekstbiter fra ulike intervjuer som forholder seg til samme tema, og samler disse på samme sted, for så å belyse temaet ut fra de samlede tekstbitene. Når jeg velger å legge inn funn fra intervjuene i et eget kapittel, fremfor å blande disse inn underveis i analysen, er dette for å la analysene av innleggene stå mest mulig alene, i tråd med en tanke om at intensjonaliteten i en ytring er noe annet enn intensjonen hos avsender av ytringen. Det er likevel et par steder i løpet av analysen der jeg har sett det nødvendig å trekke inn poenger fra intervjuet av den aktuelle skribenten.

I tillegg til de seks skribentene har jeg intervjuet redaktøren i Aftenposten Si;D, Amalie Lereng (Vedlegg 1). Dette intervjuet vil bli brukt for å gi informasjon om Si;D og for å reflektere rundt de normer og praksiser som regulerer ungdommenes deltakelse i spalten. Det vil si at jeg ikke tolker og analyserer funnene fra dette intervjuet på samme måte som intervjuene med skribentene, da det ikke er Lerengs deltakerperspektiv jeg er ute etter. Utover de nevnte intervjuene gjorde jeg også et fokusgruppeintervju, der jeg lot en gruppe 13-åringer

lese ett av Si;D-innleggene jeg har analysert. Tanken bak dette var å få inn et leserperspektiv på skribentens retoriske handlekraft. Dette ga nyttig kontekstuell kunnskap, men i tråd med den abduktive fremgangsmåten i dette prosjektet vurderte jeg ikke funnene i dette intervjuet som tilfredsstillende nyttig for å belyse problemstillingen, og valgte vekk å bruke disse som en del av besvarelsen.

4.4 Validitet

Når jeg har valgt å gå flere veier for å besvare min problemstilling, ved å både gjøre en kvantitativ undersøkelse, tekstanalyse og intervjuer, gjør dette at jeg ser på både Si;D og retorisk handlekraft på ulike måter, og dette vil kunne styrke validiteten i dette studiet. Som tidligere nevnt er en av de tre inngangene jeg har for å besvare problemstillingen, den kvantitative undersøkelsen, sentral for å kunne se på ungdommene som ytrer seg i Si;D-spalten som gruppe, og dermed bidrar denne til å styrke gyldigheten i prosjektet. Når det gjelder analysene av de seks utvalgte innleggene, er det ikke noe poeng i å snakke om hvorvidt funnene er representative. Å analysere de utvalgte innleggene og intervju ungdommene som skrev dem kan ikke si oss noe om alle ungdommer i hele Norge. Tvert imot er Si;D-innlegg en spesiell type ytring, som får status gjennom å være på trykk i avisen, og det er kanskje ikke den jevne ungdom som lykkes i å komme på trykk her. Man kan også argumentere for at Si;D-innlegg ikke er representative for hva slags tekster ungdom skriver. Likevel kan de utvalgte Si;D-innleggene gi oss innsikt i hva et utvalg ungdommer klarer å få til med sine tekster, og gi økt forståelse for ungdommers retoriske handlekraft.

4.5 Etikk

Sentralt for en refleksjon rundt etikken i dette prosjektet, er en diskusjon av hvordan min bakgrunn og mine valg har påvirket resultatet. Et ord som brukes for å beskrive studentens og forskerens egen rolle i et prosjekt er situering, og Neumann og Neumann (2012) trekker frem tre former: feltsituering, selvbiografisk situering og tekstsituering. Feltsituering går i hovedsak på egen rolle i datainnsamling når kildene er andre mennesker, og her er det viktig å reflektere over hvordan for eksempel relasjonen med informantene kan påvirke resultatet. Som nevnt ble intervjuene gjennomført med en intervjuguide for å få sammenlignbare resultater. De intervjuene som ble gjennomført ansikt til ansikt ble gjennomført på steder informantene selv foreslo, for å møte dem på steder de følte seg komfortable, for eksempel på deres egen skole. Jeg orienterte kort om bakgrunnen for intervjuet, og forsøkte å ikke legge føringer for hva

slags svar jeg ønsket meg. Samtidig er informantene flere år yngre enn meg, og det kan hende at min rolle som mer voksen kan ha påvirket informantene til å forsøke å svare «riktig».

Selvbiografisk situering innebærer refleksjon rundt egen sosial og faglig bakgrunn og sosialisering, og hvordan dette har innvirkning på forskningsresultatene. Jeg abonnerer på og leser Aftenposten jevnlig, og er dermed kjent med mediet der Si;D-innleggene publiseres. Jeg har lenge hatt en spesiell interesse for debattspalter, og gjennom ulike engasjementer og jobber har jeg bidratt til å skrive flere debattinnlegg og kronikker selv. Disse erfaringene og interessene gjør at jeg i forkant av dette arbeidet har hatt en forforståelse om hvordan et innlegg i avisen bør se ut, som vil ha påvirket mitt møte med Si;D-innleggene. I tillegg har jeg erfaring med å jobbe med ungdom, særlig gjennom mitt engasjement som konfirmasjonsleder, og denne erfaringen hadde mye å si for mitt valg om å bruke Si;D som utgangspunkt for dette prosjektet. Det kan hende at dette personlige engasjementet gjør at jeg er i overkant positiv til ungdommers bidrag, også i Si;D-spalten. I arbeidet med analysene av tekster i spalten har det vært viktig å være bevisst både på min forforståelse av hvordan innlegg i avisen bør se ut og tendensen til å være positiv til det ungdommen har å komme med. Samtidig er jeg ikke selv i aldersgruppen 13-21, og er dermed ikke deltaker i den gruppen som bidrar i Si;D. Dette kan gjøre at det er nyanser i tekstene jeg ikke plukker opp.

Tekstsituering, som er den siste typen Neumann og Neumann beskriver, går ut på hvilke konsekvenser den ferdige teksten har etter publisering. Dette er umulig å forutse fullt ut, men det er likevel noen hensyn man kan ta for å ivareta dette, og det er viktig å reflektere over hvilke valg man gjør i teksten som kan ha konsekvenser i ettertid. Ett sentralt aspekt her er personvernet til kildene, altså skribentene som står bak innleggene, og som jeg også har intervjuet. Skribentene anonymiseres i dette prosjektet for å sikre best mulig personvern, uansett om de fremstår med fullt navn i Si;D-spalten. Særlig er det hensynet til skribentenes alder som ligger bak denne avgjørelsen. Skribentene av de seks innleggene som ligger til grunn for den kvalitative analysen har fått navnene «Skribent 1», «Skribent 2» og så videre. Når innleggene er inkludert i denne oppgaven som vedlegg, er skribentene anonymisert også her ved at jeg har sensurert dette med svarte bokser i pdf-filen. Amalie Lereng, redaktør i Si;D-spalten, er også intervjuet, og hennes navn anses også for å være offentlig kjent og hun vil dermed heller ikke anonymiseres.

Dette prosjektet er godkjent av NSD i forkant av datainnsamlingen, og personopplysninger er lagret etter anbefalinger fra NSD. Lydopptak gjort av intervjuer vil anonymiseres i det prosjektet fullføres, og det samme gjelder andre kilder til navn på skribentene, som for eksempel e-poster.

5 Funn

5.1 Funn i den kvantitative undersøkelsen / oversikten

For å få et oversiktlig bilde av Si;D-spalten over tid har jeg sett på alle Si;D-innleggene i løpet av 12 måneder, fra september 2016 til og med august 2017. Jeg refererer underveis i kapittelet til celler (f.eks A1) og kolonner (f.eks A) i vedlegg 2, der oversikten ligger.

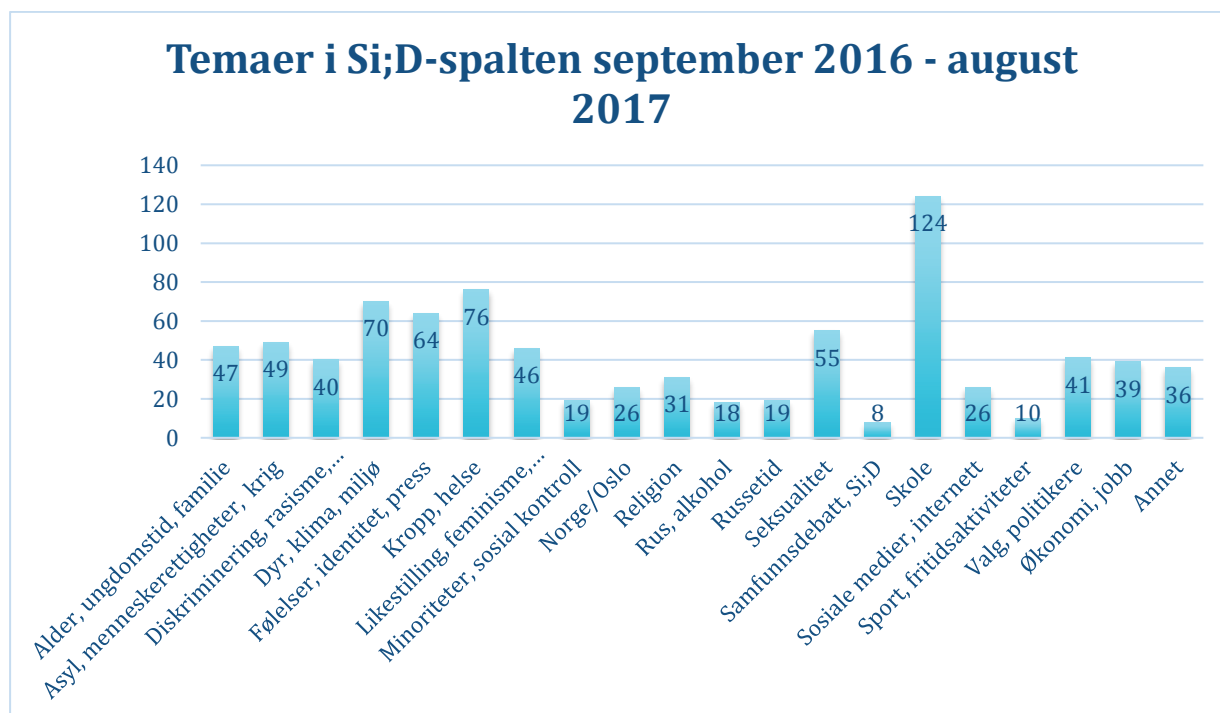
Oversikten over innleggene gir oss informasjon om hva det skrives om (ved å se på titlene på innlegg og hvilke temaer som tas opp) og hvem som skriver i Si;D-spalten (for eksempel ved å undersøke alder på skribentene). I tillegg kan vi se på hvordan innleggene forholder seg til hverandre ved å se på hvilke innlegg som skrives som svar til andre innlegg. Felles for alle funnene i oversikten er at det er viktig å ha i bakhodet at dette ikke kun er resultatet av hva som blir sendt inn til Si;D av de unge skribentene, men også resultater av en redaksjonspraksis. Likevel er det interessant å se på spalten slik den fremstår for oss som avislesere. Når vi vet at det er en redaksjon som står bak spalten, er dette også en måte å validere informasjonen som kommer frem om skribentene. Det gjør for eksempel at man kanskje stoler mer på informasjonen skribentene gir om seg selv, for eksempel alder og kjønn, enn man ville gjort i et anonymt forum på nett.

Vi begynner med å se på hva som skrives om. Som grafen under viser er det mange av temaene som er ting man regner med at hører ungdomstiden til, som identitet, alkohol, følelser og russetid. Det største enkelttemaet er *skole* (Vedlegg 2, AJ), noe som er svært naturlig når man tenker på at for ungdom flest er skolen det stedet der mesteparten av livet utspiller seg. Når vi også husker fra Ungdata-undersøkelsen (NOVA, 2017) at norsk ungdom beskrives som veltilpassede og pliktoppfyllende, stemmer det godt overens med at de engasjerer seg i sin egen skolehverdag. Her er det selvfølgelig mange av innleggene som kritiserer og taler for endring av nettopp skolehverdagen, men man kan samtidig lese slike kritiske innlegg som et uttrykk for engasjement. En apatisk skoleelev er kanskje mindre veltilpasset enn en engasjert elev som skriver innlegg i Si;D om hva som bør bli bedre med norsk skole. Temaet *russetid* (Vedlegg 2, AG) var også noe som gikk igjen i såpass mange innlegg at det ble et eget tema, selv om det selvfølgelig også relaterer seg til temaet *skole*.

Vi har tidligere sett at i gjennomgangen av high school-aviser i USA identifiserte Jay Childers en trend der private temaer ble gjort til allmenne spørsmål. Ser vi på temaoversikten fra Si;D-spalten kan vi identifisere noe i retning av denne trenden. Temabolkene *følelser*,

identitet, press, seksualitet og kropp, helse (Vedlegg 2, Z, AA og AH) er noen av de mest populære når vi ser vekk fra skole-tematikken. Innen disse bolkene finner vi mange innlegg som tar opp relativt privat tematikk, for eksempel i innlegget «Jeg er intimoperert. Skal jeg skamme meg?» fra 10. mars (Vedlegg 2, C463).

(Vedlegg 2, V-AO)

De fleste temaene vi finner i Si;D-spalten i løpet av året kan vi også kjenne igjen fra den generelle samfunnsdebatten i løpet av denne perioden. Temaer som for eksempel klima, rasisme og krig er ikke nødvendigvis noe mer relevante for ungdom enn for andre. Samtidig er det ungdom som kommer til å kjenne effekten av klimaforandringer på kroppen, så alle temaer som handler om hva slags verden og samfunn vi skal leve i kan på mange måter sies å være spesielt relevante for ungdom. Ett påfallende funn i temaoversikten kan sies å være at politikere og valg er relativt lite nevnt i forhold til mange av de andre temaene. Særlig er dette interessant med tanke på at det var stortingsvalg i Norge den 11. september 2017, altså 11 dager etter at denne kartleggingen ble avsluttet. Dette underbygger funn gjort i andre studier som viser at ungdom er lite engasjert i partipolitikk. Samtidig er engasjementet stort for temaer som også politikerne i den samme valgkampen var svært opptatt av. Skolepolitikk var for eksempel viktig for mange politikere i valgkampen sommeren 2017. Vi ser altså at ungdom og politikere er opptatt av det samme temaet, uten at det nødvendigvis fører til at ungdommen er veldig interessert i hvilke politikere som bør stemmes på for å oppnå det de ønsker.

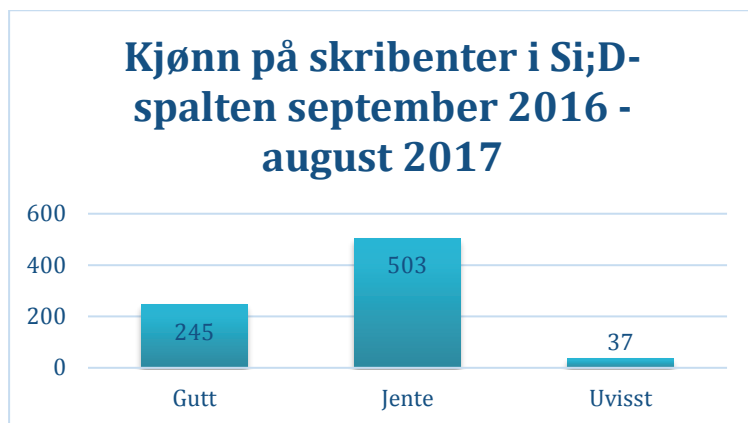
Når Kløve Juuhl finner i sine undersøkelser av debattsidene i Norsk Barneblad at skribentene i 1974 i noe større grad er opptatt av samfunnsdebatt og samfunnsspørsmål, beskriver hun dette som en form for imitasjon av voksendebatten. Dette var også på grunnlag av at Norsk Barneblad-skribentene hadde en bevissthet om at viktige politikere ikke kom til å lese tekstene uansett, men de valgte likevel å skrive som om det var direkte til personer som hadde makt til å løse saken. Skribentene i Norsk Barneblad er yngre enn skribentene i Si;D-spalten, og det er nok riktig å se på en 11-åring sin tekst om krig eller andre politiske temaer som en imitasjon av andre. Si;D-skribentene er altså eldre og har mer livserfaring. En 16- eller 18-åring kan ha rukket å engasjere seg i en ungdomsorganisasjon i flere år, og de eldste Si;D-skribentene er over 20 og kan altså ha gjennomført en bachelorgrad hvis de begynte med denne rett etter videregående skole. Man kan derfor kanskje si at Si;D-skribentenes samfunnsengasjement i mindre grad er en imitasjon av en voksendebatt. Aftenposten er et svært annerledes medie enn Norsk Barneblad, og fremtredende politikere har uttalt at de leser spalten. Det er altså ikke å tolke som en imitasjon av en politikerappell når en Si;D-skribent 21. august 2017 skriver at «AP, Høyre og FrP: Dere oppfører dere som små barn!» (Vedlegg 2, C767), men en reell henvendelse.

Et spørsmål jeg var interessert i å finne svar på gjennom denne oversikten, var hvor mange av innleggene som ble skrevet av skribenter som oppgir tilhørighet til en organisasjon, slik at man kan lese avsenderen som en kombinasjon av individ og organisasjon, og hvor mange som skriver som seg selv, altså uten å oppgi noe tilhørighet til organisasjon. I oversikten finner vi at 211 av skribentene oppgir en organisasjon de tilhører, det vil si at litt over en av fire innlegg er av denne typen (Vedlegg 2, H). Dette er ikke så mange at det dominerer Si;D-spalten. Likevel er det grunn til å tro at det er færre enn en fjerdedel av ungdommer i aldersgruppen 13-21 som er engasjerte og aktive i en organisasjon slik disse skribentene er. I så fall finner vi at skribentene med organisasjonstilknytning som gruppe nok er noe hyppigere representert i materialet. Dette vil uansett si at Si;D er en spalte der ungdomsorganisasjoner av ulike slag føler at det er relevant å bruke sin stemme.

Jeg var også nysgjerrig på hvor mange av innleggene som var svar til andre innlegg. Er Si;D et forum der ordet kastes frem og tilbake mellom ulike aktører? Når jeg skriver *svarer* her mener jeg innlegg som eksplisitt nevner et annet innlegg. Det er selvfølgelig slik at innlegg som nevner et annet innlegg ikke nødvendigvis tar sikte på å svare direkte til denne skribenten. Samtidig er det nok mange innlegg som svarer på andre innlegg uten å nevne innlegget eller skribentene. Slike faktorer ved innleggene er det uansett nødvendig å gå nærmere inn i teksten for å finne, og dette kommer jeg tilbake til i nærlesningen av de utvalgte innleggene. Jeg har

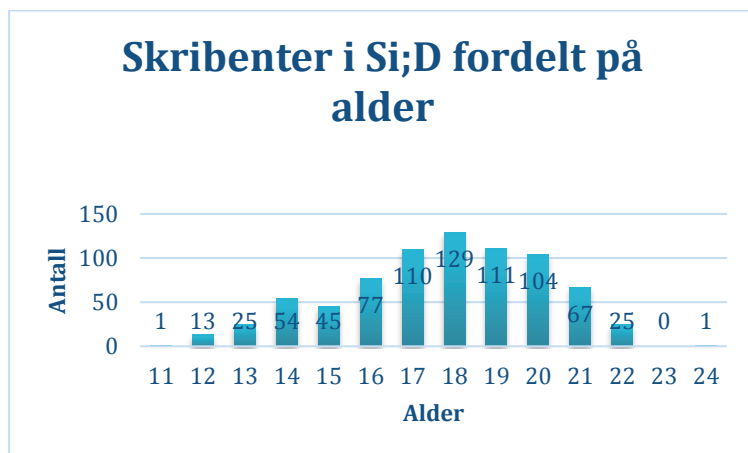
notert at 111 skribenter svarer på andre innlegg (Vedlegg 2, kolonne D). Dette var færre enn jeg hadde forventet å finne, og det utgjør omtrent en av syv innlegg totalt. Det er dermed i snitt 6 av 7 innlegg i Si;D-spalten som ikke eksplisitt nevner andre innlegg, som vil si at det er mye vanligere å skrive et innlegg som ikke svarer på et annet enn innlegg som gjør det. Lereng poengterer i intervjuet at når det gjelder hvilke innlegg som mottar svar, så er det litt enten-eller. Mange innlegg mottar ingen svar i spalten, mens de innleggene som genererer svar gjerne får mange, gjerne relativt like svar. Redaksjonen velger da ut noen få av disse, slik at det ikke blir for mange like innlegg (Vedlegg 1, linje 327). Det er også grunn til å tro at Si;D-spalten er aktuell for såpass mange utenfor målgruppen at svarene på disse innleggene i stor grad finnes i andre medier. Her skiller Si;D- seg fra for eksempel diskusjonsspalten i Norsk Barneblad som Kløve Juuhl har studert (2006). Ett eksempel på Si;D-innlegg som har satt dagsorden langt utover spalten i seg selv er *de skamløse jentene*, en betegnelse på en gruppe jenter med innvandrerbakgrunn som har brukt blant annet Si;D-spalten til å erklære seg som skamløse og dermed ta et oppgjør med sosial kontroll i innvandremiljøene de kommer fra (Fritt Ord, 2017 og Vedlegg 1, linje 162).

Hvis vi kombinerer de to siste observasjonene, skribenter med organisasjonstilknytning og antall innlegg som svarer på andre innlegg, finner vi at det er litt vanligere å svare til et annet innlegg hvis man representerer en organisasjon. Av de 211 innleggene skrevet av skribenter med organisasjonstilknytning, er 65 innlegg svar til et annet (Vedlegg 2, D og H). Ett eksempel på dette finner vi forkant av valget, der det går en debatt frem og tilbake mellom et FpU-medlem og et AUF-medlem om flyktningpolitikk (Vedlegg 2, C628, C650 og C664). Dette kan fortelle oss at motivasjonen for å skrive i Si;D-spalten er en litt annen for organisasjoner enn for enkeltpersoner uten organisasjonstilknytning. Et innlegg skrevet under av et ungdomsparti vil ha et ønske om å posisjonere seg overfor de andre ungdomspartiene. Slike innlegg er gjerne polariserte, og speiler nok på mange måter debatter som foregår mellom de politiske partiene de tilhører. Dette reflekteres i måten de skrives på, og siden det sitter et ungdomsparti på andre siden og er klare til å posisjonere seg tilbake, er det kanskje mer sannsynlig at det blir en debatt frem og tilbake når slike organisasjoner står bak. I flere av overskriftene i disse innleggene ser vi at ungdomspartiene nevner hverandre i overskriften, og at innleggene dermed er rettet direkte mot det andre ungdomspartiet. 4. mai skriver for eksempel en skribent fra Unge Høyre at «Erna har ikke en tryllestav, AUF» (Vedlegg 2, 590), og en annen skribent fra samme organisasjon gjør noe lignende når han skriver «Er problemet eplehager og ikke boligmangel, AUF?» den 16. juni (Vedlegg 2, C693). Dette gjelder altså særlig ungdomspartiene.

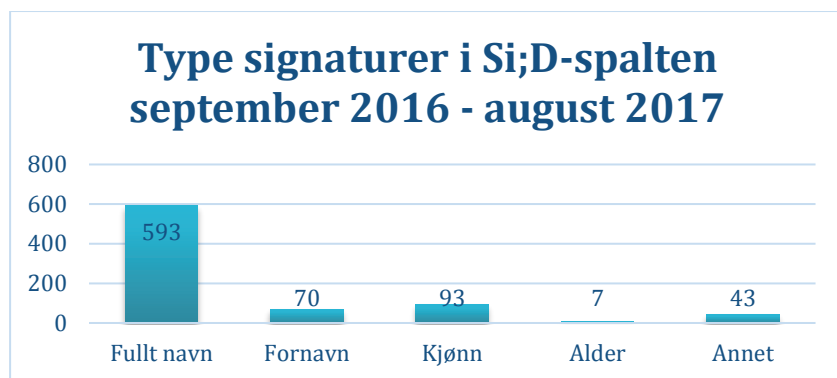
(Vedlegg 2, J-L)

Det er jentene som dominerer Si;D-spalten løpet av året. I grafen over ser vi at det er over dobbelt så mange jenter som gutter av de skribentene der kjønn kommer frem i signaturen, noe som gjelder de aller fleste innleggene. Informasjon om kjønn kommer frem enten gjennom at navnet et er typisk gutte- eller jentenavn, eller ved at de skriver under med en signatur som indikerer kjønn, for eksempel «Jente» (se f.eks Vedlegg 2, F8).

(Vedlegg 2, G)

Si;D er i utgangspunktet ment for skribenter mellom 13 og 21, men vi ser at det også kommer skribenter på trykk som er eldre enn dette. Vi ser også at Aftenposten i noen få tilfeller har latt skribenter som er noe yngre enn 13 slippe til. Aldersbegrensningen 13-21 er altså ikke absolutt. Som grafen over viser, er det betydelig flere Si;D-skribenter i den øvre halvdel av målgruppen til Si;D (17-21) som kommer på trykk i spalten enn skribenter i den nedre halvdel av målgruppen (13-17). Det vil si at det er de som kan kalles unge voksne som dominerer i spalten. Flest innlegg kommer det fra 18-åringene (Vedlegg 2, G).

(Vedlegg 2, F)

Det å skrive under innlegget sitt med fullt navn er den absolutt mest vanlige måten å signere et innlegg i Si;D på i perioden jeg har sett på. Det er altså mest vanlig å velge å ikke være anonym som Si;D-skribent. 272 av disse signaturene har også med et bilde av skribenten, noe som i enda større grad gjør at man kan identifisere dem (Vedlegg 2, T og U). I løpet av de siste årene har det vært mye debatt om det å ytre seg anonymt. Anonyme kommentarer i avisenes kommentarfelt har ofte inneholdt hat og trusler, og flere av de store avisene har derfor stengt muligheten for å kommentere på innlegg uten å oppgi fullt navn (se for eksempel Suvatne / Dagbladet, 2016) Aftenposten har for eksempel et kommentarfelt der man må opprette en konto med e-postadresse eller mobilnummer for å få kommentere på innlegg. Andre nettaviser har koblet kommentarfeltet sitt opp mot sosiale medier, slik at man kommenterer på avissidene med sin offentlige Facebook-profil. Kanskje er det høye antallet skribenter som signerer med fullt navn, hvorav mange av disse også legger ved et bilde, en speiling av utviklingen som sier at man skal unngå anonymitet når man ytrer seg offentlig. Samtidig er dette kanskje også med på å skape en ytterligere barriere på det å ytre seg i den offentlige samtalen. Det kreves ikke bare at man sier noe, men man bør helst være villig til å stå inne for det med fullt navn og gjerne bilde. Samtidig er det slik at det å skrive et innlegg i Si;D med fullt navn gjør at dette innlegget er noe som kommer opp når noen søker på navnet ditt. Man er ikke bare en offentlig person bak debattinnlegget den dagen det står på trykk, men resten av livet, potensielt.

Si;D oppgir også at de oppfordrer til å stå frem med fullt navn, men anbefaler anonymitet når temaet gjør at det kan være lurt å ikke ha innlegget koblet til navnet sitt. «Eg tenker at terskelen for å være anonym på Si;D skal være lavare enn på voksendebatt, nettopp fordi det er unge folk og fordi det er første gang, veldig ofte så er det første gang dei uttalar seg» (Vedlegg 1, linje 252). Ser vi på hvilke innlegg i løpet av året som er skrevet under med andre type signaturer enn fullt navn, finner vi både innlegg av svært privat karakter, som et

innlegg 11.10.16, «Jeg spiser en hel kebab. Så må jeg kaste opp for å vrenge 500 kalorier ut av kroppen» (Vedlegg 2, C119), eller et annet som har tittelen «Du kaller han alkoholiker. Jeg kaller han pappa» (Vedlegg 2, C312). Å stå frem med spiseforstyrrelser i offentligheten, eller å avsløre sin far som alkoholiker for resten av landet, er det svært forståelig at man ikke har lyst til. Men vi finner også eksempler på innlegg som har mindre stigmatiserende og private temaer, men likevel en anonym signatur. «Ja til obligatorisk fremmedspråk nummer to» (Vedlegg 2, C489) og «Målene i 11-er er rett og slett for store» (C505) er eksempler på dette. Lereng forteller likevel at «Det hender me takkar nei til innlegg fordi eg ikkje kan sjå noko grunn til at det skal vera anonymt» (Vedlegg 1, linje 255-256). Det virker er et altså et mål for Si;D at de innleggene som er anonyme skal være det av en grunn.

Av de som skriver under med en signatur som ikke inneholder fullt navn, er det interessant å se på hva de velger å bruke som signatur. Både Eriksen (2011, s. 70) som skriver om Si;D-spalten og Kløve Juuhl (2006) som ser på Si;D-innlegg for å sammenligne med innlegg i Norsk Barneblad, skriver at det er vanlig i Si;D med ulike typer kallenavn som uttrykker valgt identitet, eller en slags oppdiktet identitet. Min gjennomgang viser at størstedelen av skribentene som ikke identifiserer seg med fullt navn velger å bruke kjønn, når de skriver under som *jente* eller *gutt* (Vedlegg 2, F). Det er også relativt vanlig å skrive under med fornavnet sitt, eller å kalle seg for *anonym* (ibid.). Det er også en del innlegg som skriver under med fornavnet sitt pluss initial. Sistnevnte vil sannsynligvis gjøre at for eksempel venner og kjente vil forstå at det er du som har skrevet innlegget, samtidig som du unngår at alle som leter etter navnet ditt på internett vil få opp innlegget du har skrevet.

Utover disse signaturene med kjønn, alder og fornavn er det totalt 43 innlegg som har annen informasjon (ibid.). Dette er gjerne knyttet til sted, rolle og yrke, som *Furuset-jente*, *elev*, *student* og *kafémedarbeider*. Det er få innslag av oppdiktete identiteter slik Kløve Juuhl finner mye av i Norsk Barneblad (2006), der det er vanlig å skrive under med navn på karakterer fra filmer og lignende, som for eksempel *Arwen Aftenstjerne*. Kløve Juuhl skriver at slike signaturer vitner om at man identifiserer seg med eller drømmer om å være slik som disse karakterene (2006, s. 41). I min oversikt er det én som skriver under med *Fido* (Vedlegg 2, F4) og én som skriver under som *Kald kaffe* (ibid., F186), men dette er de eneste tilfellene av slike typer signaturer.

Gjennomgangen av signaturer viser at det er absolutt mest vanlig å skrive under med fullt navn. Flertallet som velger å gjøre seg anonyme på ulike måter, velger å bruke informasjon om seg selv som vi har grunn til å anta at er hentet fra virkeligheten, som fornavn, alder eller kjønn. Andre signaturer som velges spiller gjerne på deler av en identitet vi har

grunn til å tro at er deres egen, for eksempel når noen skriver under med *elev* (Vedlegg 2, F256). Disse er også i stor grad relevante for temaet i innlegget, og dermed bidrar de til å bygge opp et subjekt har kjennskap til saken. Det er dermed grunnlag for å si at det er en norm at signaturene i Si;D skal gjenspeile hvem man egentlig er. Det vanligste er å gjøre dette ved å skrive fullt navn under innlegget sitt. Det virker også som at det kan ha vært vanligere tidligere å skrive under med ulike typer oppdiktet eller valgt identitet i Si;D-spalten, siden både Eriksen og Kløve Juuhl har funnet dette som et kjennetegn ved Si;D-spalten tidligere, uten at det er særlig fremtredende nå. Dette kan tyde på at dette er en utvikling som har skjedd mot større transparens, fra en norm om at man kunne dikte en identitet, til en norm om at man gjerne bør fremstå mest mulig som seg selv. Denne utviklingen har skjedd parallelt med at søkemotorer på nett har blitt stadig mer effektive, og dermed er det stor sjanse for at et Si;D-innlegg vil være knyttet til skribentene i lang tid fremover. Normen om transparens kan dermed være en terskel for noen potensielle skribenter.

5.2 Analyse av seks Si;D-innlegg

I dette kapittelet presenteres nærlesingene av de seks Si;D-innleggene (Vedlegg 9-14) som er valgt ut innenfor temaene sosiale medier, fraværsgrensen og tv-serien SKAM, slik det ble redegjort for i kapittel 4.2.1. For å si noe om konteksten til innleggene samlet, har hvert av de tre temaene en felles introduksjon. Her vil jeg trekke inn bakgrunnsinformasjon om saken, samt se på hvordan temaet er blitt behandlet i Si;D-spalten utover de utvalgte innleggene.

5.2.1 Sosiale medier

I 2018 er det nesten umulig å si noe om ungdomskultur eller ungdommers liv uten å nevne sosiale medier. Bruk av sosiale medier er ikke kun et ungdomsfenomen, men ungdom er «pådrivere og ofte de første til å ta de nye mediene i bruk» (Ungdata, 2017). Her har jeg en relativt bred forståelse av sosiale medier, og Store norske leksikons definisjon av hva sosiale medier innebærer stemmer godt overens med denne forståelsen. «Sosiale medier er nettsider og apper som tilrettelegger for å skape og dele innhold, og å delta i sosiale nettverk.» (Enli og Aalen, 2017). Undersøkelsen Ungdata viser for eksempel at 57% av ungdomsskoleelever bruker mer enn én time daglig på sosiale medier, hvorav 23% prosent bruker over tre timer. Blant elever på videregående skole er de tilsvarende tallene 67% og 28% (Ungdata, 2017). Sosiale medier er altså en stor og viktig del av livet til mange ungdommer. Likevel er det flere som i Si;D-spalten setter spørsmålstegn ved bruken av disse mediene, og det blir særlig sett i

sammenheng med å skape press for ungdom. Innlegg som «Vi chatter døgnet rundt, mens livet stille renner forbi» (Si;D, 2016f) og «Når mamma forteller om sin ungdomstid, misunner jeg henne» (Si;D, 2017a) er eksempler på dette. Flere av innleggene oppfordrer til å bruke sosiale medier mindre, eller ser for seg en verden uten. Andre reagerer på ulike måter sosiale medier brukes på, og er gjerne mer spesifikke på hvilket sosialt medie det er snakk om. «Hvorfor er det morsomt å legge ut "Snapchat-story" av sin fulle venn?» (Si;D, 2016g) og «Ungdom rangerer og bryter hverandre ned på Instagram» (Si;D, 2016e) er eksempler i denne kategorien. De to utvalgte innleggene innenfor temaet sosiale medier går inn i sistnevnte kategori, og tar for seg relativt spesifikke fenomener innenfor kategorien sosiale medier, fremfor sosiale medier som helhet.

Innlegg 1: «Snapstreak gjør deg til en av de kule. Nå er jeg sliten.» (Vedlegg 9)

1. Presentasjon av innlegget

Innlegg 1 ble publisert i Si;D i februar 2017, og er skrevet av en 15 år gammel jente. Hun skriver under med sitt fornavn og alder, og er dermed anonym i avisen. «Snapstreak» er betegnelsen på et system for premiering i appen Snapchat, som innebærer at man oppnår poeng for å ha hatt kontakt med noen daglig i en viss periode. Jo lengre periode, og jo flere personer, jo høyere «streak», og det er dette streak-tallet som «gjør deg til en av de kule». Innlegget tematiserer hvordan «snapstreak» henger sammen med popularitet og press, samtidig som det forteller leseren hva snapstreak innebærer og hvordan det brukes av ungdom.

2. Tekststruktur

Innlegget åpner med spørsmålet «Aldri frakoblet?», og trekker dermed leseren rett inn i teksten. Mange vil nok kjenne seg igjen i å sjelden være frakoblet. Videre forklarer skribenten at det er «snapstreak» som har skylden for dette. Innlegget fortsetter med en veksling mellom informasjon om hva snapstreak er og spørsmål som oppfordrer til refleksjon rundt det å bruke snapchat og være opptatt av snapstreak. Når skribenten forteller om hvordan snapstreak fungerer og hva det fører til for ungdom, bruker hun i hovedsak fortellende og forklarende teksttyper. Når hun oppfordrer til refleksjon og når hun skriver om hva snapstreak fører til i ungdommers liv, bruker hun i hovedsak ekspressiv og argumenterende teksttype. Her ser vi at det er kongruens mellom uttrykksplanet (hvordan det er skrevet) og innholdsplanet i ytringene, noe som også bidrar til at teksten føles enhetlig og lett å følge som leser. Underoverskriftene i teksten samsvarer langt på vei med det vi kan kalle makropreposisjonene i teksten. Vi får da

makropreposisjonene «Aldri frakoblet? Snapstreak startet det hele», «Snapstreak er stressende», «Snapstreak tar oppmerksomheten fra andre ting» og «Snapstreak er bare et tall».

Koherensen vakler litt i de tilfellene der vi får de positive karakteristikkene av snapstreak bakt inn i den dominerende negative holdningen til fenomenet. For eksempel i setningen «Du blir bare misfornøyd, lei deg og glad når du får «snapstreak» med en ny person» virker ordet «glad» nesten litt malplassert. På tross av disse små bristene har innlegget som helhet relativt god tekstbinding. Teksten føles enhetlig, og de ulike delene er bundet godt sammen. Emnene som tas opp i teksten er ulike karakteristikkene av temaet snapstreak, altså variasjoner over det samme tema, og det er dermed få overraskelser i teksten. Likevel føles ikke innlegget gjentakende. De siste fire setningene fungerer imidlertid som en oppsummering av innlegget.

3. *Subjektkonstruksjon*

Subjektet konstrueres som en del av en ungdomskultur der sosiale medier er en naturlig del av hverdagen, og tar en rolle som ungdom. Utsagn om at det er viktig å være en del av gjengen, og innsikt i hva som kreves for å være populær, stemmer også godt med hva man som leser forventer å høre fra en 15-åring. Ordet «status» går igjen flere ganger i teksten, og det samme gjør ord som «venn» og «bestevenn». Vi får inntrykk av at skribenten er opptatt av hva andre ungdommer gjør, gjennom uttrykk som «andre ungdommer der ute» og «alle andre rundt deg». Det sosiale miljøet rundt skribenten omtales som «klassen min og trinnet mitt», noe som gjenspeiler at skolen er den primære arenaen for sosialisering i denne alderen.

Som leser får man et inntrykk av at skribenten er et offer for presset snapstreak medfører, og at målet med innlegget er å nå ut til andre ungdommer for å dempe presset. Snapstreak-press fremstår dermed som et personlig problem for skribenten, særlig på grunn av setningen «Nå er jeg sliten» i tittelen. Det at skribenten ikke selv har bidratt til å dempe presset rundt snapstreak, noe hun kunne ha gjort ved å for eksempel slutte å bruke tid på dette selv, gjør at hun fremstiller seg selv som passiv i møte med problemet. Samtidig så har vedkommende lyktes i å skrive et innlegg om dette temaet som kommer på trykk i Aftenposten, noe som bidrar til et bilde av et reflektert og aktivt subjekt. Her har vi en spenning mellom den skribenten vi møter i teksten, og den hun forteller om at hun er i det virkelige liv. Men ved å unngå å fremstille seg selv som den som har klart å løse problemet, unngår skribenten også å fremstille seg selv som overlegen leseren. Vi kan tenke oss at et innlegg der skribenten har klart å motstå snapstreak-presset, og oppfordrer lesere til å gjøre det samme, kunne blitt oppfattet som svært moraliserende overfor andre ungdommer, og at dette

kunne svekket skribentens etos. Det at skribenten forteller om presset rundt snapstreak, samtidig som hun selv bruker dette og dermed bidrar til presset, gjør også at hun på én side fremstår som en lite oppriktig person. Hun bruker mye tid på noe hun egentlig ikke bryr seg om for å virke kul og passe inn i gjengen. Anders Johansen har tatt til orde for at *autentisitet* i vår tid kunne legges til listen over hva som kreves for å oppnå en sterk etos (Johansen, 2002). Man kan også argumentere for at det klassiske etos-kravet om *velvilje* (Andersen, 2012, s. 36) omfatter tanken om at retoren bør fremstå som ærlig og oppriktig, altså autentisk. Her kan man si at denne skribenten oppnår autentisitet i teksten nettopp gjennom å være åpen om egen manglende oppriktighet i hverdagen. Det å være ærlig bidrar her til å styrke skribentens troverdighet, på tross av uautentisk oppførsel. Og parallelt med at skribenten tar på seg en rolle som offer for et press, og en som ønsker å nå ut til andre ungdommer med sine refleksjoner rundt dette, tar skribenten også på seg en rolle som en som er villig til å invitere leseren til å få innsikt i en del av ungdommenes kultur. Dette bidrar også til et inntrykk av et åpent og ærlig subjekt i store deler av innlegget.

Skribenten bruker mange språklige bilder i innlegget. Mobilbruk beskrives med ulike bilder, som at mobilen er «klistret» til ansiktet, mens å frastå fra å bruke telefonen blir beskrevet med å la «mobilen ligge i en skuff» og «koble helt ut». Skribenten bruker også mange språklige bilder for å beskrive selve fenomenet snapstreak. Hun kaller det et «lyspunkt» i hverdagen, og det er viktig at streaken ikke kommer «på tynn is». Snapstreaken blir nesten som en noe levende i teksten gjennom de språklige bildene. Skribenten bruker også metonymi når hun omtaler snapstreaken ved hjelp av symbolene som representerer den på skjermen. Det er viktig at «timeglasset ikke dukker opp», skriver hun ett sted, og refererer til symbolet man får opp i appen Snapchat hvis «snapstreaken» er kort tid fra å forsvinne. Et annet sted omtales snapstreaken som «flammer», noe som også viser til symbolet i appen. Disse bildene viser både hvor levende fenomenet snapstreak er for skribenten, og vitner om et sterkt engasjement rundt dette, samt en skrivefør skribent.

Som nevnt er tittelen en viktig del av subjektskonstruksjonen i dette innlegget. I intervjuet med skribenten forteller hun imidlertid at overskriften er endret etter at hun godkjente innlegget. Hun uttrykker irritasjon over at redigeringen gjør innlegget mer personlig enn det som var intensjonen hennes. I intervjuet legger hun vekt på at hun skulle «mene det litt sånn i fellesskap», altså snakke på vegne av flere enn seg selv (Vedlegg 3, linje 94-103). Motivasjonen til Aftenposten for å gjøre denne endringen kan kanskje forklares ved hjelp av de tradisjonelle nyhetskriteriene «konflikt» og «identifikasjon», som står sterkt hos journalister.

Endringen av overskriften bidrar til at innlegget oppfyller disse kriteriene bedre, når den personlige konflikten gjøres mer sentral.

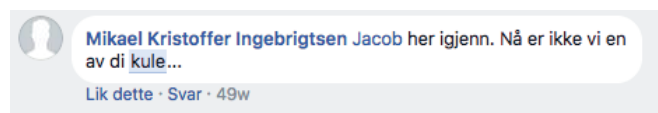
4. *Publikum*

Innlegget henvender seg i hovedsak til en modelleser som i likhet med skribenten kjenner ungdomskulturen og ser på sosiale medier og snapstreak som en del av hverdagen. Et eksplisitt spor som peker mot denne finner vi eksempel i setningen «Tenk litt over denne «snapstreaken» som fanger all din tid». Modelleser 1 er også enig i premissene teksten bygges på om at det er viktig å være en av «gjengen». De mange spørsmålene i teksten virker også rettet mot modelleser 1, da disse oppfordrer til refleksjon rundt egen bruk av snapstreak. Innlegget både åpnes og avsluttes med henvendelser til denne leseren. Med modelleser 1 har skribenten en relativt symmetrisk maktposisjon, da de alle er i samme bås som ofre for snapstreak-preset. Samtidig tilbyr skribenten svaret på flere av de retoriske spørsmålene som stilles, noe som bidrar til et inntrykk av at skribenten opplever å sitte med svarene. Imidlertid er det denne unge modelleseren som gjennom språkhandlingene i teksten får makten til å løse problemet, nemlig preset rundt snapstreak blant unge. Ifølge Bitzers modell (1968) over den retoriske situasjonen, er et retorisk publikum de som har makt til å løse problemet. Empiriske lesere som kan nærme seg modelleser 1 vil da kanskje tilsvare dette retoriske publikummet i størst grad. Lesere oppfordres til å ikke bare reflektere, men også gjøre noe med situasjonen, ved å stå imot snapstreak-preset i praksis. Det er særlig setningen «Hadde flere venner av meg eller andre ungdommer der ute bevist at de ikke bryr seg» som inneholder denne oppfordringen. Imidlertid henvender skribenten seg her ikke direkte til modelleser 1, men til en annen leser, kanskje til den voksne modelleser 2, som vi kommer tilbake til. Men hvor mange ganger har ikke ungdom fått høre beskjeden om at de må «legge fra seg telefonen»? Ved å gjøre oppfordringen mer indirekte, kan det tenkes at oppfordringen når bedre frem, ved at den blir mindre klisjéfyllt og moraliserende. Det å gi oppfordringer indirekte kan kalles en negativ høflighetsstrategi, ifølge Brown og Levinson (1987, s. 132). Å gi direkte ordre kan skape avstand mellom skribent og leser ved å true leserens ansikt.

Det vi kan kalle modelleser 2 er en mer voksen leser, som ikke kjenner til snapstreak eller preset det medfører. Skribenten kan for eksempel informere leseren om at «En «snapstreak» handler om at du og en venn har snappet hverandre innen 24 timer i over tre dager». Modelleser 2 tilbys en rolle som mottaker av informasjon, og en innsikt i ungdomskulturen som skribenten er en del av. Her er det en asymmetrisk maktbalanse i skribentens favør, for hun er den som sitter på informasjonen og evner å formidle denne til

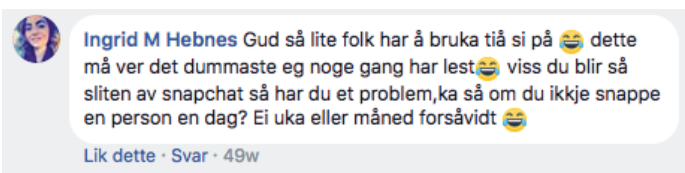
leseren. Modelleser 2 har ikke makt til å løse problemet med snapstreak direkte, men ved å tilby modelleser 2 den innsikten de får i dette innlegget, gir skribenten disse muligheten til å engasjere seg i temaet og bidra til å skape videre debatt, og kanskje påvirke andre på den måten. Vi kan kanskje ane en tredje modelleser, gjennom spørsmål som «Hva er poenget med å lage en funksjon på Snapchat som er helt meningsløs?». Dette kan kanskje tolkes som en henvendelse til de som sitter med ansvaret for å utvikle appen Snapchat.

Ser vi på de empiriske leserne av innlegget gjennom delinger i sosiale medier, er det tydelig at innlegget har vekt engasjement (Aftenposten, 2017b). På Aftenpostens deling av innlegget er det i overkant av 1300 kommentarer (ibid.). Jeg har ikke gjort en fullstendig analyse av disse, men det er mye som tyder på at mange av kommentatorene forholder seg til utsagnet i tittelen om at snapstreak «gjør deg til en av de kule». En typisk kommentar er at noen «tagger» en av vennene sine på Facebook, og skriver ting som «da må vi være ganske kule» eller «Nå er ikke vi en av di kule...». Her ser vi at tittelen som Aftenposten har gitt innlegget har skapt engasjement på Facebook, noe som kan ha vært et av målene med å gi innlegget akkurat denne tittelen.

(Aftenposten, 2017b)

Blant kommentatorer som gir uttrykk for at de har lest innlegget, er det et stort flertall som på ulike måter sier at snapstreak-press er et «i-landsproblem», altså et problem som oppstår når man ikke har andre ting i livet som er problematisk. Andre stiller spørsmål som «hvis du er så sliten, hvorfor stopper du ikke med det». Kommentaren under er et typisk eksempel.

(Aftenposten, 2017b)

Det er noen få eksempler i kommentarfeltet på folk som har sympati med presset ungdom lever under. Én forklaring på reaksjonene i kommentarfeltet kan kanskje være at mange av de empiriske leserne som kommenterer innlegget verken klarer å nærme seg modelleser 1, fordi de ikke opplever presset som finnes rundt snapstreak på kroppen. Men de kan kanskje heller ikke nærme seg modelleser 2, som er en som trenger informasjon om snapstreak. Det kan virke som de fleste som kommenterer kjenner godt til hva snapstreak er,

men ikke er enig i premisset om at dette fører til press. For å nå disse leserne bedre kunne kanskje skribenten forklart bedre hvorfor det er viktig for henne å være kul, eller hvordan dette kanskje bare er en av mange typer press ungdom lever under, og at totalsummen er det som gjør at man blir sliten.

5. *Plassering i debatten*

Innlegget går i liten grad inn i en eksisterende debatt eller i dialog med tidligere Si;D-innlegg. I løpet av de 12 månedene som ligger til grunn for min gjennomgang av Si;D-innlegg, er det ingen andre som nevner snapstreak. Det er imidlertid to innlegg som omhandler bruk av appen snapchat, men disse tematiserer andre ting. Vi kan ane intertekstuelle spor fra andre tekster som tar opp temaet ungdom og sosiale medier, særlig gjennom metaforer som «klistret til mobilen», men i hovedsak kan innlegget leses som et forsøk på å etablere en samtale rundt snapstreak. Skribenten tar et standpunkt mot det presset som snapstreak fører med seg, og oppfordrer ungdom til å stå imot presset. Når innlegget også inneholder flere bolker med informasjon om hvordan snapstreak fungerer, rettet mot en voksen modelleser, kan dette være uttrykk for at dette nettopp er et tema som ikke er kjent for avisen lesere fra tidligere. Det viser dermed at skribenten har en bevissthet rundt hva som kreves for å komme på trykk i Aftenposten. Ved å klare å veksle mellom å snakke til de ulike modelleserne kan innlegget også ha fungert til å engasjere flere enn de som er direkte berørt av snapstreak-presset selv. Ved å invitere også disse leserne inn i teksten, kan det tenkes at skribenten lykkes i å skape engasjement for temaet også hos lesere som ikke kjente til problemstillingen tidligere.

6. *Virkelighetsbilde og doxa*

Innlegget er i stor grad preget av en kontrast mellom to ulike virkelighetsbilder. Det ene er den nåværende situasjonen med snapstreak, der det store presset om å beholde snapstreak skaper press hos ungdom og tar fokuset vekk fra viktigere ting i livet. På den andre siden tegnes det opp en alternativ virkelighet der ungdom klarer å stå mot presset og snapstreak blir mindre viktig. I denne alternative virkeligheten ville ungdom blitt i stand til å legge fra seg mobilen, unngått stress og fått et enklere liv. Sistnevnte alternative virkelighet kan kanskje sies å være noe naiv. Mange vil nok innvende at ungdom i stor grad var «klistret til mobilen» også før denne funksjonen kom. Innlegget bygger på noen presupposisjoner om at det å være «kul» og en del av «gjengen» er nødvendig å jobbe for, og skribenten stiller seg i liten grad kritisk til dette, noe som bidrar til å forankre innlegget i en ungdomsvirkelighet. Det er også en presupposisjon i teksten at det finnes andre ungdommer som deler skribentens syn på at

snapstreak er meningsløst. Skribenten ønsker at andre ungdommer skal «bevise» at de ikke bryr seg – hun regner altså med at det finnes andre der ute som ikke bryr seg om snapchat, men som bare ikke har bevist det.

7. *Språkhandlinger*

Direktiver er en sentral språkhandling i dette innlegget. Skribenten ønsker for det første å få leseren (modelleser 1) til å reflektere over egen bruk av snapchat og snapchatstreak. Disse direktivene formuleres direkte, for eksempel når hun skriver «Tenk litt over denne snapchatstreaken som fanger all din tid (...)». De mange spørsmålene som stilles til leseren kan også leses som en indirekte oppfordring til refleksjon, altså indirekte direktiver. Som nevnt kan vi lese også en indirekte oppfordring om å stå imot snapchatstreak-preset i innlegget. Det kan tenkes at skribenten hadde nådd frem med et enda sterkere direktiv hvis hun ikke hadde tilpasset teksten til de to modelleserne. Det å informere modelleser 2 om hva snapchatstreak er vil kanskje kunne oppfattes som unyttig informasjon av empiriske lesere som nærmer seg modelleser 1. Samtidig viser det en mediebevissthet når denne informasjonen er inkludert i innlegget. I intervjuet med Si;D-redaktør Amalie Lereng anslår hun at spalten har flere voksne lesere enn ungdom (Vedlegg 1, linje 107), og det er dermed grunn til å tro at et kriterie for å komme på trykk i spalten er at også disse voksne leserne forstår det som står der. Autoriteten til å utføre språkhandlingene kommer dels gjennom kompetansen skribenten viser i teksten, når hun klarer å veksle mellom de to modelleserne på en vellykket måte. Autoriteten oppnås også gjennom autentisiteten som skribenten oppnår gjennom ærlighet i innlegget, som tidligere omtalt. Andre språkhandlinger som bidrar på et mikronivå er særlig kvalifiseringer av snapchatstreak som «bare et tall», ekspressiver om at snapchatstreak gjør skribenten sliten og stresset.

8. *Konklusjon*

Ved å være ærlig om eget forhold til Snapchatstreak og dermed fremstå som autentisk, gir skribenten seg selv autoritet til å utøve retorisk handlekraft i form av et innlegg som oppfordrer leseren til å reflektere over sitt forhold til snapchatstreak. Ved å indirekte oppfordre sine jevnaldrende til å dempe presset rundt snapchatstreak, overlater skribenten makten til andre, og tilbyr andre dermed retorisk handlekraft. Dette gjøres uten at skribenten fremstår som moraliserende eller bedrevitende. Innlegget er utformet på en måte som kan engasjere mange ulike lesere i temaet, gjennom at det balanserer mellom ulike modellesere på en god måte. Leseren som ikke kjenner til fenomenet snapchatstreak tilbys kontekst og informasjon om saken. Samtidig henvender innlegget seg hovedsakelig til unge snapchat-brukere. Skribenten utøver

også retorisk handlekraft gjennom å sette dagsorden, og komme på trykk med et tema som ikke er diskutert i Si;D tidligere. Selv om innlegget ikke fikk noe svar i form av andre innlegg i Si;D-spalten, ser vi på Aftenpostens Facebook-side at innlegget har 1300 kommentarer og 31 delinger (Aftenposten, 2017b). Selv om jeg ikke sitter på noe statistikk for denne Facebook-siden, er det nok noe med innlegget som engasjerer.

Innlegg 2 – «Hvorfor kan ikke jenter bare la være å dele nakenbilder?» (Vedlegg 10)

1. Presentasjon av innlegget

Innlegg 2 er publisert 8. februar 2017, og tar opp holdninger i kommentarfelt til jenter som opplever å få nakenbilder spredd på nettet. Innlegget inneholder direkte henvisning til en nyhetssak på tv2 og kommentarfeltet tilhørende saken. Innlegget er skrevet av en 17 år gammel gutt som skriver under med fullt navn og bilde. Innlegg 2 plasserer seg innenfor det overordnede temaet sosiale medier, men utover dette er det lite som binder innlegg 1 og innlegg 2 sammen temamessig. Når sosiale medier tematiseres i innlegget både som det mediet nakenbilder spres gjennom og som det stedet kommentarene om ofrene for nakenbildene befinner seg, illustrerer det hvor stor del av hverdagen og mediebildet til skribenten som preges av ulike sosiale medier. Innlegget kan også leses som en del av debatten om «victim blaming», som skribenten selv kaller det i intervjuet (Vedlegg 4, linje 209). Dette er et begrep som tar sikte på å synliggjøre tendensen man har til å tillegge offeret skyld etter seksuelle overgrep og lignende.

2. Tekststruktur

Innlegget kan deles inn i tre deler. I den første delen trekkes vi inn i saken ved hjelp av retoriske spørsmål, og presenteres for «problemet», nemlig de stygge kommentarene. Her har vi også fortellingen om skribentens møte med kommentarfeltet TV2-artikkelen der ofrene for nakenbildespredning selv ble tillagt skyld. Den andre delen beskriver hvorfor dette er problematisk på et mer generelt plan, og drar parallellen til uskyldige barn som blir dratt med inn i en fremmed bil. Den tredje delen går på hva kommentarene fører til, og hva man bør gjøre med det. Vi kan også se på dette som en tredeling i tid, der det handler om fortid (da skribenten leste kommentarfeltet, da kommentatorene skrev de fæle kommentarene), nåtid (moralsk argumentasjon i nåtid) og fremtid (hva bør gjøres?). Tredelingen bidrar til at teksten er godt strukturert og svært lett å følge.

Store deler av teksten kan tolkes som at den består av en argumenterende teksttype. Det presenteres et synspunkt, og så kommer det et argument for at det er galt. Argumentene

appellerer til moralfølelse og plikten til å følge loven. Samtidig er mye av denne argumentasjonen påvirket av at skribenten stadig minner leseren om at det er sin egen mening han argumenterer for. Ordene «For meg» står i fire ulike setninger der det kommer argumenterende utsagn, og andre setninger har uttrykk som «I mine øyne», som betyr mer eller mindre det samme. Dette kan på én side sies å undergrave gyldigheten av argumentasjonen ved at leseren ikke trenger å godta disse argumentene som annet enn personlige synspunkter. På en annen side kan dette sies å underbygge en virkelighetsforståelse om at de vurderingene skribenten gjør faktisk ikke er en selvfølge, til tross for at de er i tråd med det loven sier.

3. *Subjektkonstruksjon*

I dette innlegget møter vi et subjekt som i likhet med skribent 1 ser på sosiale medier som en naturlig del av hverdagen, såpass naturlig at han ikke setter noen spørsmålstegn ved hvilke mekanismer som fører til at nakenbilder blir delt og spredt. Men vi får ikke ta del i skribentens personlige erfaringer med tematikk knyttet til nakenbilder og spredning av disse. Vi møter heller ikke et subjekt som gir oss innsyn i hvordan det er å leve i en ungdomskultur der spredning av nakenbilder og lettkledde bilder i sosiale medier er noe som forekommer. Skribenten fremstiller seg altså ikke som en som har direkte erfaring med saken i seg selv. Personlig erfaring er riktignok et sentralt tema i innlegget, men her er det møtet med kommentarfeltet og refleksjoner rundt det som står det som er sentralt. Dette bidrar til et bilde av en skribent som har et observerende blikk mot bruken av sosiale medier, ikke et deltakende perspektiv. Man kan kanskje si at dette gir et voksent inntrykk, at skribenten posisjonerer seg ut av ungdomskulturen og heller inn i voksenkulturen.

Språklige valg i teksten bidrar også til et inntrykk av en skribent som posisjonerer seg på en voksen måte. Beskrivelser som «forkastelig», «destruktivt», «konstruktiv» og «uspiselig» vekker flere assosiasjoner til en voksen debatt enn en typisk ungdomstekst. Noen av de grammatiske konstruksjonene i teksten bidrar til en nesten formell stil («sine kjæresten», «slik», «ønsker jeg å understreke»). Samtidig er det andre trekk som skaper en mer ungdommelig, muntlig og engasjert tone i form, som de direkte spørsmål til leseren og flere utropstegn. Når hele innlegget også avsluttes med et utropstegn, styrker det den engasjerte stilen. Kombinasjonen av bruken av utropstegn med den voksne, formelle stilen bidrar til et bilde av en skribent med føttene plantet i både ungdomskultur og voksenkultur. På én side er det noe svært banalt ved å skrive et innlegg som argumenterer for noe så enkelt som at det er forbryteren som har skylden. Samtidig forstår man som leser at det er nettopp dette som har skapt frustrasjonen som ligger til grunn for innlegget fra skribentens side. Frustrasjonen

kommer også frem når skribenten setter utropstegn etter moralske appeller, som i «Det er forbudt!». Dermed blir det banale i innlegget også virkningsfullt.

Skribenten bygger først og fremst opp sin etos ved å fremstille sin moral som god, og ved å ta den svakes side, og ved å ta tydelige standpunkter til hvem som er forbryter og hvem som er offer. Ved å definere kommentarer som ikke forfekter den samme moralen som «forkastelige» og «uspiselige» fremstiller skribenten sin moral som den gode og riktige. Han tar på seg rollen som en alliert for jenter som opplever å få nakenbilder spredd, i kampen mot nettkommentarer som legger skylden på jentene selv.

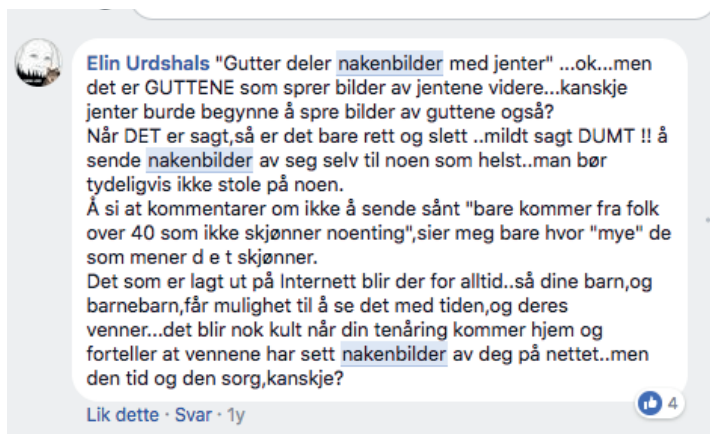
Gjennom innlegget veksler subjektet mellom to ulike måter å omtale seg selv på. På én side har vi det moralsk overlegne subjektet, som er skråsikker på hvem som er forbryter og hvem som er offer. Med loven i hånd går skribenten inn for å kvalifisere alle som sender nakenbilder som forbrytere. Skribenten skriver om motivasjonen for denne moraliseringen - møtet med det «urettferdige og uspiselige» kommentarfeltet han møtte da han leste en nyhetssak på nett. I denne fremstillingen er subjektet verken en del av problemet eller løsningen. Han bruker ord som «jeg» og «meg» når han skriver om de moralske vurderingene han gjør, og ord som «forbryteren» og «offeret» når han snakker om de som deler nakenbilder og de som er på bildene. På samme måte plasserer skribenten seg utenfor gruppen «gutter» i innlegget, når han skriver «Det rette spørsmålet er vel «Hvorfor kan ikke gutter bare lære seg at det er ulovlig å dele nakenbilder av unge jenter»». Andre ganger i innlegget inkluderer skribenten seg i et «vi» med leseren, et «vi» som både er aktive i å dele og skrive på nett, og dermed kanskje medskyldige i å videreføre de holdningene som finnes i kommentarfeltene. Det er dette «vi»-et som har ansvar for å gjøre noe med «problemet», nemlig at holdningene per nå er feil.

4. *Publikum*

Samtidig som teksten fremstiller et subjekt som posisjonerer seg som voksen, henvender den seg i stor grad til en voksen leser. Når det skapes et «vi» med leseren, som beskrevet over, er dette ikke et ungdommelig «vi», men et «vi» som de som har god moral og forstår hva som er rett og galt. Ved å posisjonere også publikum som innehavere av god og riktig moral, tilbys publikum rollen som moralsk ansvarlige i samfunnet. Som i innlegg 1 kan vi si at det også her benyttes en høflighetsstrategi overfor publikum, når skribenten på tross av å sitte med den moralsk overlegne posisjonen, går inn og tar ansvar for hva som skal skrives og deles i sosiale medier sammen med publikum. Dermed angriper han ingen lesere for å ha gjort noe galt, og bevarer leserens «ansikt».

Innlegget åpnes med to retoriske spørsmål om forholdet mellom offer og forbryter, der særlig det første virker å ha til hensikt å provosere: «Hvorfor har det seg slik at de fleste ganger en eller annen form for misbruk er blitt begått, er det offeret sin feil at situasjonen oppsto?». Her tar skribenten det synspunktet han skal argumentere mot senere i teksten, og setter det på spissen, slik at det fremstår som helt absurd. Det er nok veldig få som vil være enige i at det i de fleste tilfellene er offeret sin feil at misbruk oppstår. Her vekkes altså publikums interesse ved å provosere, og det legges opp til en modelleser som har en sterk moralfølelse og reagerer på slike utsagn.

Ser vi på reaksjoner fra empiriske lesere i kommentarene på Aftenposten og Si;D sine delinger på Facebook, er det to hovedgrupper av kommentarer her. Flere av kommentarene ligner på de kommentarene innlegget handler om, og oppfordrer jenter til å slutte å dele eller la seg avbilde lettkledde og nakne. En kommentator skriver for eksempel at det er «mildt sagt DUMT !! å sende nakenbilder av seg selv til noen som helst». Det er altså tydelig at ikke alle har latt seg overbevise av innlegget.

(Aftenposten, 2017a)

Andre uttrykker støtte til skribenten, og skriver ting som «Gode holdninger og betryggende lesing». Et fellestrekk ved flere av disse er at de slik som denne kommentaren relaterer seg til skribentens holdninger og hva slags person han er, og ikke nødvendigvis viser til argumentene han bruker.

(Aftenposten, 2017a)

5. Plassering i debatten

Det er to Si;D-innlegg i september 2016, altså noen måneder før publiseringen av dette innlegget som tar opp temaet nakenbilder, men dette innlegget spiller ikke videre på disse innleggene. Innlegget forholder seg derimot eksplisitt til kommentarer i kommentarfeltet på en

nyhetssak hos Tv2, som blir gjengitt med dato. Dermed går teksten i dialog med en rekke andre tekster, som vi som lesere har mulighet til å finne. Det siteres ikke fra en spesifikk kommentar, og innlegget er ikke svar til en bestemt kommentator på dette kommentarfeltet. Ved å si at «En typisk kommentar er» legger innlegget seg et nivå over disse kommentarene, og det skapes en debatt om debatten i det aktuelle kommentarfeltet. Kombinert med at skribenten her i stor grad fordømmer innholdet i disse kommentarene, og ikke en gang omtaler kommentatorene som mennesker, men gir den aktive og destruktive rollen til kommentarene selv, sitter man ikke nødvendigvis igjen med et inntrykk av at skribenten ønsker å gå inn i en samtale med de som faktisk står bak kommentarene. Ved å etablere en slik meta-debatt unngår skribenten altså å faktisk gå i dialog med de som hans innlegg er en reaksjon mot.

Vi kan også si at når denne meta-kommentaren ytres i et medie som ikke alle har tilgang til, får denne høyere status enn en typisk kommentar i et kommentarfelt på nett. Kombinert med at han går inn i en meta-debatt, fører dette totalt sett til et bilde av at de som kommenterer ikke er verdt å ha en samtale med. Leser man innlegget på denne måten, kan man argumentere for at innlegget underbygger en utvikling der samfunnsdebatten foregår mellom elitene i avisen, og mellom en underklasse i kommentarfeltene. Kommentatorene blir ikke anerkjent i innlegget, og nektes dermed retorisk handlekraft. Dette kan kalles retorisk eksklusjon (Lund og Tønnesson, 2017). På en annen side, når vi møter ytringer vi synes har moralsk forkastelige konklusjoner, vil det alltid være et spørsmål om hvilke typer ytringer man skal velge å gå i dialog med, og hvilke typer ytringer man heller skal fordømme. Samtidig tas det utgangspunkt i at de holdningene som kommer frem i kommentarfeltet også er noe som eksisterer blant folk. Hadde holdningene kun eksistert hos et knippe nettkommentatorer, ville det kanskje ikke vært grobunn for det sterke engasjementet hos skribenten. I det «vi»-et som skribenten skaper med leseren, tas det utgangspunkt i at det finnes lignende holdninger hos leseren også, som i setningen «Ved å lære unge jenter at det er galt å stole på sine kjærester, starter vi i feil ende».

6. *Virkelighetsbilde og doxa*

Virkelighetsbildet i teksten kan særlig sees i et kjønnsperspektiv. Gjennom setninger som «Hvorfor kan ikke gutter bare lære seg at det er ulovlig å dele lettkledde bilder av unge jenter?» skapes det et bilde av gutter som noen som er potensielle spredere av nakenbilder. «Gutter» kategoriseres i teksten på sammen med ord som «forbryter» og «kriminell». Samtidig er skribenten selv gutt, og gjennom teksten fremheves det hvor galt det er å spre slike bilder. Kanskje kan det leses som et forsøk på å skape et alternativt, moralsk forbilde for gutter som

leser teksten? På samme måte kategoriseres jenter sammen med ordet «offer», og sammenlignes med barn som blir lurt av kidnappere som tilbyr dem godteri. Samtidig som skribenten viser mye velvilje overfor jenter, og vil at de skal bli fratatt skyld, fremstiller han også jenter i en offerrolle uten å gi dem en aktiv part når det gjelder å løse disse problemene.

Flertallet av handlingene som omtales i innlegget beskrives med et passivt språk. Et flertall av handlingene skribenten omtaler i innlegget er omtalt uten en aktiv part, agens, i setningen. Dette gjelder særlig handlingen å sende nakenbilder. Tittelen på innlegget sier riktignok at «Gutter deler nakenbilder», men denne handlende rollen finner vi ikke igjen i resten av innlegget. Selve delingen av nakenbilder omtales med setninger som «det er synd at slikt skjer» og det er snakk om at jentene er «utsatt for en forbrytelse». Det er heller ingen setninger i teksten der kommentatorene i kommentarfeltene er agens. De unge jentene «får skylden», «dømmes og hetses», mens «Den kriminelle ufarliggjøres». Hvem som kommenterer, dømmer og hetser, gjøres ikke relevant i innlegget. Andre steder i innlegget er kommentarene den aktive parten i setningen, for eksempel når det står «Når kommentarene legger fokuset på offeret, glemmes forbryteren» og «(...) kommentarene sprer et skremmende og destruktivt budskap (...)». Her foregår det en slags personifisering av kommentarfeltet, og man får nesten inntrykk av at kommentarfeltet er en ustoppelig kraft uten menneskelig innflytelse. Ved å verken fokusere på handlingene som ligger bak nakenbildene eller kommentarene i kommentarfeltet, skapes en virkelighetsforståelse der man som leser kan bli usikker på om det faktisk er noe å gjøre med dette problemet. Det bidrar også til at skribenten, på tross av insisteringen på hvem som er forbryter eller kriminell i disse sakene, ikke synliggjør at dette er faktiske mennesker som kan ansvarliggjøres for sine handlinger. Innlegget er videre preget av at det blir noe uklart hvem som har ansvar for å løse problemene som tas opp. Mot slutten av innlegget skriver han om hva som trengs, nemlig forebygging og kunnskap, men her foreligger det ingen ansvarliggjøring eller løsning på hvem som skal tilby denne forebyggingen eller spre denne kunnskapen. Her kunne man for eksempel tenkt seg en oppfordring til bedre seksualundervisning i skolen eller lignende.

Det stilles heller ingen spørsmål om hva som gjør at gutter faktisk gjør disse tingene. Det tas som en selvfølge at dette skjer, og at det er noe gutter gjør og som jenter er ofre for. For en voksen leser er dette kanskje en ukjent verden – både hvorfor man deler nakenbilder, hvorfor de spres, og hvilken rolle kjønn spiller i saken. Dette tyder på at skribenten har en ungdoms-doxa, der nakenbilder er en del av hverdagen. Her kunne skribenten kanskje tilbudt den voksne leseren innsikt i noen av disse mekanismene. Det er

kanskje mulig å si at det nettopp denne innsikten som mangler hos kommentatorene i kommentarfeltet som skribenten er sjokkert over.

7. *Språkhandlinger*

Den dominerende språkhandlingen på setningsnivå er konstativer. Det er gjennomgående i teksten at skribenten kvalifiserer folk som sender nakenbilder som forbrytere, og de som blir sendt nakenbilder av som ofre. Vi finner også kvalifiseringer av kommentarene i det aktuelle kommentarfeltet som forkastelige, urettferdige og uspiselige.

Den siste delen av teksten inneholder som nevnt oppfordringer til å vise respekt for hverandre, og «tenke før vi deler eller skriver». Her avsluttes innlegget med en kombinasjon av direktiver og kommissiver, altså at skribenten forplikter både leseren og seg selv til å ha respekt for hverandre og «tenke før vi deler eller skriver». Selv om dette kan leses som direktiver og kommissiver, er de relativt passive, og det er ikke veldig klart hva som faktisk må gjøres for å løse problemet. Hvis vi i tillegg har i mente at det ikke egentlig er de som er inkludert i skribentens «vi» som skriver slike kommentarer i utgangspunktet, så vil det kanskje ikke hjelpe at de som er inkludert i dette *vi*-et tenker seg om før de skriver noe. Det er kommentatorene som må slutte, men disse henvender ikke skribenten seg til. I siste avsnitt nevner skribenten at det trengs forebygging og informasjon om lovverket, men dette er ikke formulert som et direktiv, og det er også her uklart hvem som skal forebygge og hvem som skal spre denne informasjonen.

8. *Konklusjon*

I innlegg 2 utøver skribenten retorisk handlekraft ved å ta på seg oppgaven med å frata skylden fra jenter som opplever at nakenbilder blir spredd. Skribentens retoriske handlekraft kan knyttes opp mot en subjektskonstruksjon der skribenten tar på seg rollen som den moralsk reflekterte gutten, som tar jentenes, eller ofrenes side. Subjektets egen moral fremheves som den gode og riktige gjennom kvalifiseringer av kommentarfeltene som uspiselige og forkastelige. Kanskje kan dette også leses som et forsøk på å gi andre gutter en oppfordring til å ha den riktige moralen, og stille seg på jentenes side i saker der nakenbilder blir spredd. Skribenten har en genuin frustrasjon, som kommer til uttrykk gjennom at banale utsagn gjentas, og gjennom bruk av utropstegn og gjentakelser. Når frustrasjonen føles autentisk, kan dette styrke etos og dermed bidra til sterkere retorisk handlekraft.

5.2.2 Fraværsgrensen

Debatten om fraværsgrensen handler om et regelverk for fravær i videregående skole (heretter VGS), og ble innført fra 1. august 2016. Ifølge regelen kan elever ha maks ti prosent fravær per fag for å kunne få karakter i faget (Udir, 2016). Utdanningsdirektoratet varslet i juni 2015 om at grensen skulle bli innført, og tiden etterpå ble saken grundig diskutert i media, og det var stor motstand fra mange elever. Elevorganisasjonen, som samler elevrådene på en stor mengde skoler, var en av motstanderne. De organiserte blant annet en streik blant VGS-elevene i Oslo i mai 2016 (Vestre Haram, 2016).

Også i Si;D-spalten har denne debatten gått i siden 2015. Ser vi på oversikten over Si;D-innlegg fra september 2016 til august 2017, ser vi at fraværsgrensen nevnes i tittelen på 21 innlegg i løpet av året, mens ytterligere to innlegg inneholder ordet fravær. Det finnes innlegg fra skribenter med flere ulike vinklinger. Noen er entusiastiske tilhengere («Fra en elev som STØTTER fraværsgrensen», Si;D, 2016b), mens andre synes den er skummel («Hvorfor fraværsgrensen skremmer meg», Si;D, 2016d). En del av skribentene forteller utover i skoleåret om personlige historier og knytter disse til fraværsgrensen. Én skribent forteller at han skulket så mye at han ble psykisk syk av det (Si;D, 2016c), mens en annen skriver om hvordan hun fikk mye fravær fordi hun ble tenåringsmor (Si;D, 2016a). Andre innlegg tematiserer selve debatten om fraværsgrensen. Gjennom Si;D-spalten «Det fossile hjørnet», der voksne skribenter kan komme til orde, blir Si;D også en plattform for kommunikasjon direkte mellom ungdom og politikere. Dette ser vi for eksempel den 12.09.16, når Magnus Thue (2016) fra Kunnskapsdepartementet skriver at «Fraværsgrensen gir rom for skjønn». Her svarer han skribenten som skriver om det å være tenåringsmor, og forsikrer om at elever som får barn eller blir syke ikke skal miste karakterene sine av den grunn.

Innlegg 3: «Vi går studiespesialisering, ikke arbeidsspesialisering» (Vedlegg 11)

1. Oppbygging og presentasjon av innlegget

Innlegget er skrevet av en 21 år gammel, kvinnelig skribent som skriver under på innlegget med fullt navn. I papiravisen står det også i en bildetekst at skribenten er fysikkstudent ved Universitet i Oslo. Innlegget stod på trykk i Aftenposten 8. oktober 2016. Innlegget går inn i fraværsgrensedebatten ved å se på hva som egentlig er målet med videregående opplæring, om det skal forberede elevene til arbeidsliv eller studier. Innlegget går rett på sak, og teksten åpnes med «Nå har det vært mye frem og tilbake om denne fraværsgrensen som ble innført i høst».

Det er et feilspor, ifølge skribenten, å legge så mye vekt på at VGS skal forberede elever til arbeidslivet.

2. *Tekststruktur*

Vi kan ane en dobbel kommunikasjon i innlegget, der teksten på samme tid går inn for å objektivt kommentere debatten om fraværsgrensen, og gå inn i debatten med argumenter mot fraværsgrensen. På én side går skribenten altså inn for å kommentere debatten som har vært om fraværsgrensen, og særlig argumentet om at elever skal forberedes til arbeidslivet. Vi kan kalle dette for tema 1. Det er særlig i begynnelsen og i slutten av innlegget at tema 1 dominerer. Både tittelen og de to første avsnittene handler om tema 1, ved å si at fraværsgrensedebatten er for snever når folk argumenterer med at skolen må sette samme krav som arbeidslivet, og at elevene skal ut i arbeidslivet etter videregående skole. I siste linje i innlegget finner vi for eksempel setningen «Det finnes mange gode argumenter for og mot begge sider, men vær så snill å slutte med argumentet om at det skal være arbeidsforberedende, i hvert fall så lenge fraværsgrensen skal gjelde alle uansett linje». Når skribenten velger denne oppfordringen som avslutning på innlegget får man inntrykk av at det skal fungere som en oppsummering, og altså det leseren skal sitte igjen med som hovedpoenget i innlegget. I midten av innlegget finner vi derimot det vi kan kalle for tema 2, som er en tydelig argumentasjon *mot* fraværsgrensen. Her brukes argumentet om at studietiden krever selvdisciplin og evne til å prioritere til å si at fraværsgrensen ikke forbereder elevene på studiene. Når det er tema 1 som tas opp i innledningen og avslutningen, mens tema 2 kan sies å dominere i midtdelen av teksten, svekker dette koherensen i teksten.

Et annet tydelig trekk ved tekststrukturen er bruken av kontraster. Kontrasten som er mest gjennomgående i innlegget den skribenten setter mellom disiplin ved hjelp av ytre virkemidler og selvdisciplin. Dette fremstilles som to gjensidig utelukkende kategorier, altså fremstilles det som at disiplin ved hjelp av virkemidler som for eksempel fraværsgrensen er direkte hemmende for selvdisciplin. Skribenten skriver for eksempel «Kan det være at de totalt mangler selvdisciplin ettersom de ikke har fått mulighet til å øve opp dette?». Den gjennomgående bruken av kontraster fører også til at det er den argumenterende teksttypen som dominerer i innlegget.

3. *Subjektkonstruksjon*

Skribenten i innlegget er 21 år gammel, og ligger dermed på den øvre grensen av hva Si;D regner som ungdom. I mange tilfeller vil man tenke på en 21-åring som voksen. Likevel

kommer innlegget på trykk i Si;D, og skribenten kategoriseres dermed som ungdom. Dette kan være svekkende for det innledende etos i denne teksten, ved at voksne lesere får mindre tillit til skribenten. Samtidig er det grunn til å tro at det styrker skribentens innledende etos at hun skriver under med fullt navn, bilde og opplysninger om sin rolle. Her viser skribenten at hun er villig til å stå offentlig inne for meningene sine.

Skribenten i innlegg 3 omtaler og setter ord på seg selv på flere steder i teksten. Når hun gjør det er det hovedsakelig gjennom ordet *jeg*, og hun bruker også ordene *min*, som i «for min del». Når det som nevnt i overskriften er brukt ordet *vi*, er det dermed mulig at dette er en overskrift som stammer fra desken i Aftenposten fremfor fra skribenten selv. Ellers i innlegget omtales subjektet altså med *jeg*, noe som gjør det tydelig at hun snakker på vegne av seg selv, ikke på vegne av en gruppe eller organisasjon. På tross av at vi som lesere får vite hvem skribenten er og hva hun studerer, gjøres ikke hennes egne erfaringer eller rolle relevant når hun skriver om videregående skole og studielivet. Ved å bruke ord som *elever* og *elevene* når hun snakker om elever i VGS, plasserer hun seg utenfor gruppen av elever som omtales. Denne skribenten skriver dermed ikke seg selv direkte inn i teksten som en (tidligere) elev eller en student. Vi kunne for eksempel sett for oss at hun hadde fortalt om hvilke krav som ble stilt til henne som fysikkstudent, eller hvordan hennes opplevelse på VGS var i forhold til den eleven får med fraværs grensen. Subjektet konstrueres i dette innlegget som en observatør av debatten om fraværs grensen, og kommenterer argumentasjonen andre skribenter har brukt når de har diskutert saken. Her kan vi se noen fellestrekk med innlegg 2, der det også etableres en meta-debatt.

Det er flere aspekter ved innlegg 3 som får avsenderen til å virke skråsikker, noe som kan virke negativt for skribentens etos. En overdrevent skråsikker skribent fremstår ikke som en som har velvilje overfor sine lesere. Bruk av ord som *nettopp* («For det er nettopp det å studere de fleste gjør etter videregående»), overdrivelser («Med fraværs grensen blir overgangen fra videregående til universitet enorm») og en ironiserende tone («Nå mener man at en 18-åring ikke klarer å ta ansvar for egen utdanning, men på magisk vis takle dette når de fyller 19») fører til at det konstrueres et subjekt som kanskje er i overkant sikker i sin sak. Noe som likevel gjør at det skråsikre inntrykket balanseres, er at skribenten på samme måte som skribenten i innlegg 2 understreker at argumentene er hennes egne. Dette skjer særlig i avslutningen av teksten. Hun skriver for eksempel «Men kanskje er det bare jeg som synes dette er litt merkelig». Her blir altså skråsikkerheten som dominerer i første halvdel balansert av en vektlegging av argumentene som personlige tanker. Man kan også si at vekten på personlige meninger skaper et bilde av en skribent som synes det er relevant hva hennes

subjektive meninger er. Her ser vi at skribenten tillegger seg selv retorisk handlekraft ved å ha tillit til seg selv som debattant og som en viktig stemme i debatten om fraværsgrensen.

4. *Publikum*

Ved å gå så rett på sak som skribenten gjør, forutsettes det at leseren kjenner til hva fraværsgrensen er og hva den innebærer, samt har fulgt med såpass mye i debatten at man forstår hvordan det har vært «frem og tilbake», hva debatten har gått ut på. Innlegget henvender seg altså i innledningen til en leser som er kjent med fraværsgrensedebatten, og dette blir dermed en del av kompetansen som modelleseren må inneha eller strekke seg etter for å forstå teksten.

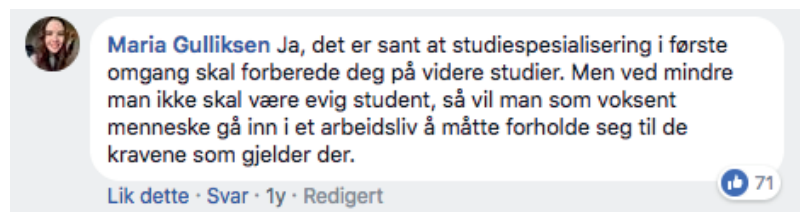
Flere steder i teksten henvender skribenten seg direkte til leseren («Så da spør jeg dere») og stiller spørsmål. Denne retoriske figuren kalles *communicatio*, og går ut på at man delaktiggjør leserne i teksten (Andersen, 2012, s. 50). Her konstrueres altså tilsynelatende et subjekt som er inviterende og ønsker å engasjere leserne. Samtidig er spørsmålene som faktisk stilles til leseren ikke like inviterende. «Kan det være at de jubler over sin nyvunne frihet, utsetter pensumet til i morgen og slapper av i dag? Kan det være at de totalt mangler selvdisiplin ettersom de ikke har fått mulighet til å øve opp dette?». Det å stille spørsmål kan føre til en åpen og inviterende tone, mens selve spørsmålene følger ikke opp denne åpenheten, da det er tydelig hva skribenten mener er svaret på disse spørsmålene. Retoriske spørsmål kan bidra til at leseren kan få trekke egne konklusjoner, og «invitere tilhøreren til en konstruktiv med-tenking» (von der Lippe og Tønnesson, s. 249). Men spørsmålene i innlegg 2 kan kanskje karakteriseres som ledende, og dermed ikke retoriske. De inviterer ikke leseren til en med-tenking når de legger opp til et såpass tydelig svar, og bidrar heller til en sarkastisk tone.

Sarkasme går igjen også andre steder i teksten. Bruken av ordene *tvilsomt* og *særlig* i setningen «Jeg finner det tvilsomt at en fraværsgrense som pisker elevene på skolen kan være særlig studieforberedende», og beskrivelsen av at elevene på «magisk vis» skal klare å takle studiene, bidrar til dette. Den sarkastiske tonen finner vi også igjen i første avsnitt, som setter kravene til disiplin i arbeidslivet på spissen. Uttrykk som «pent nødt» og «ingen kjære mor» gir assosiasjoner til en overdrevet streng disiplin, som kanskje ikke helt har rot i virkeligheten. Sarkasme og ironi er en måte å snakke på som tar utgangspunkt i at tilhørerne er enige med en. Sarkasme kan virke samlende hvis man er enig i den, men det føles ikke nødvendigvis så bra å bli truffet av den, den «inkluderer, men han skaper óg samstundes motsetningar» (Ringdal, i Tønnesson (red.), s. 168). Kombinasjonen av den på én side svært muntlige tonen, de mange

spørsmålene og de direkte henvendelsene til leserne med bruken av sarkasme skaper dermed en modelleser som deler skribentens syn på at fraværgrensen er noe man bør være mot.

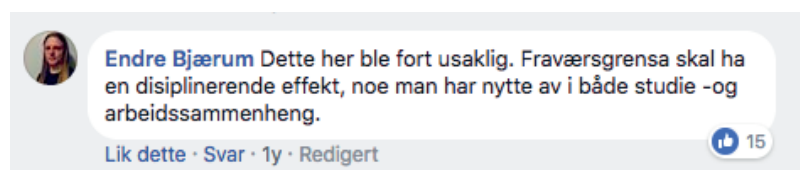
Hvem som er modelleser i en tekst kan skille seg fra den gruppen som eksplisitt blir tiltalt i teksten. I dette innlegget ser vi at skribenten henvender seg ved bruk av ordet *dere* til sine meningsmotstandere, de som er mot fraværgrensen. «Så da spør jeg dere, dere som er for fraværgrensen, hva tror dere kommer til å skje når disse elevene begynner på høyere utdanning?» skriver skribenten. Likevel kan vi ane, særlig gjennom bruken av sarkasme, at det ikke er meningsmotstanderne skribenten henvender seg til, men heller de som allerede er enig med henne.

Ser vi på kommentarer i sosiale medier fra faktiske lesere, er det tydelig at ikke alle er enige eller deler skribentens oppfatning i teksten. Et flertall av kommentarene er uenige med en eller flere ting i innlegget. Mange kommenterer at studier faktisk har fraværgrenser, mens andre er opptatt av at det kommer et langt arbeidsliv etter studiene, og at det dermed er nødvendig for elever å forberede seg til arbeidslivet, som for eksempel her:

(Aftenposten, 2016a)

Det settes også spørsmålstegn ved skribentens premiss om at fraværgrensen hindrer at elever får selvdisiplin – det er flere av kommentatorene som ser ut til å mene det motsatte, altså at fraværgrensen fører til selvdisiplin.

(Aftenposten, 2016a)

Ellers er det flere kommentatorer som diskuterer seg imellom om hva som faktisk er fraværgrensen på studier i Norge, gjerne ved å komme med eksempler fra egne erfaringer med å studere. Vi må likevel være forsiktige med å slå fast at kommentatorene på Facebook representerer den typiske leseren av innlegget. Kanskje er det mer fristende å kommentere på ting man er uenig i?

Som det eneste innlegget i mitt tekstutvalg til analyse, har dette innlegget fått et svar i form av et annet Si;D-innlegg. Svaret har tittelen "Alle skal videre i livet etter skolen" (Hetland, 2016). Her skrives det blant annet at «Når elever begynner på høyere utdanning, tror jeg de har innarbeidet seg rutiner som gjør at de blir mer motivert til å møte opp på

forelesninger.» (Hetland, 2016). Skribenten som svarer har altså en annen virkelighetsforståelse, der disiplin kan øves opp. Av tittelen på innlegget forstår vi også at han stiller spørsmålsteget ved hovedpoenget til skribenten i innlegg 3, som er at videregående skole skal forberede deg til studier. Studier er en midlertidig situasjon, og de fleste har et langt liv i arbeidslivet foran seg etter dette.

5. *Plassering i debatten*

Innlegget går inn i en eksisterende debatt om en sak som både er politisk og personlig, og som vi så er det mange av de tidligere Si;D-innleggene om fraværgrensen tar opp saken fra et personlig synspunkt. Dette innlegget er mindre personlig, og det er påfallende at skribenten ikke gjør egne erfaringer som elev eller student relevant. Kanskje hadde innlegget hatt større effekt hvis det hadde trukket inn personlige erfaringer.

Når man som leser blir usikker på hvilken av de to hovedpåstandene i innlegget som er den viktigste, gjør det at det også blir uklart hvilken debatt innlegget er en del av. Det kan som nevnt virke som at skribenten forsøksvis skal gi en nøytral kommentar, men faller for fristelsen til å ta side, eller man kan få inntrykk av at dette gjøres for å skjule den egentlige intensjonen med innlegget.

6. *Virkelighetsbilde og doxa.*

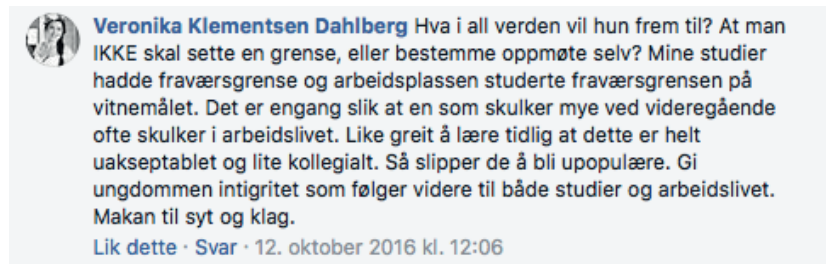
I politiske saker er det gjerne diskusjon rundt hva som egentlig er sant, og hva som egentlig fungerer. Slik er det også med fraværgrensen. I dette innlegget kommenterer skribenten som nevnt at det har vært mye «frem og tilbake» i denne saken, og at det har «haglet» med argumenter frem og tilbake. Den sistnevnte krigsmetaforen bidrar til å underbygge en forståelse av fraværgrensen som en diskusjon med to ulike leirer, der man tilhører enten den ene eller den andre siden.

I innlegget «Vi går studiespesialisering, ikke arbeidsspesialisering» finner vi en doxa der det å prøve og feile er viktig. Det å lære seg studieteknikk og selvdisiplin skjer best gjennom å få lov til å være fri og selvstendig (ved å for eksempel måtte prioritere mellom ulike oppgaver) fremfor gjennom å følge regler (fraværgrensen). Når dette er doxa i teksten, blir det en del av modelleseren i teksten. En alternativ virkelighetsforståelse her kunne vært at rammer og regler hjelper oss til å bli selvdisiplinert, mens frihet vil føre til det motsatte. En empirisk leser som har denne forståelsen av virkeligheten, vil dermed ha problemer med å strekke seg mot modelleseren i teksten.

Samtidig som innlegget har en innskrevet doxa, kan vi se at skribenten prøver å utvide doxa på begge sidene av debatten om fraværsgrensen. Uavhengig om man er for eller mot trenger man, ifølge skribenten, å ha med seg tanken om at elevene skal inn i et studie som krever andre ting enn det man lærer ved å forholde seg til fraværsgrensen. Hvorvidt dette er vellykket eller ikke hos konkrete lesere er vanskelig å si noe om, men det er mulig at innlegget kunne ha klart å utvide doxa i større grad hos flere lesere ved å for eksempel bruke retoriske spørsmål fremfor lukkede, og ved å unngå sarkasme.

Skribenten setter ellers begrepet «en mykere overgang» opp mot en fraværsgrense som «pisker elevene», og skaper dermed to språklige bilder som fungerer godt. De fleste av oss vil foretrekke noe mykt fremfor noe som pisker oss. Det settes opp en kontrast mellom før, da 15-åringer ble sett på som selvstendige, til nå, der vi ikke har tillit til 18-åringer som straks er klare for universitetet.

Doxa i innlegget innebærer også en forståelse av at det å studere gir stor frihet, og at studenter generelt ikke har obligatorisk undervisning og fraværsgrenser. Det viktigste for å lykkes i et studie er evnen til å selv prioritere oppgavene og vite hvordan man selv lærer, og å ha selvdisiplin. Her er det sannsynlig at skribentens opplevelse av det å studere har ført til denne forståelsen, men det er kanskje litt vel bastant å påstå at de fleste studier i Norge ikke har obligatorisk oppmøte. I kommentarfeltet ser vi at dette er en av tingene flest av kommentatorene reagerer på, for eksempel her:

Veronika Klements Dahlberg Hva i all verden vil hun frem til? At man IKKE skal sette en grense, eller bestemme oppmøte selv? Mine studier hadde fraværsgrense og arbeidsplassen studerte fraværsgrensen på vitnemålet. Det er engang slik at en som skulker mye ved videregående ofte skulker i arbeidslivet. Like greit å lære tidlig at dette er helt uakseptabelt og lite kollegialt. Så slipper de å bli upopulære. Gi ungdommen integritet som følger videre til både studier og arbeidslivet. Maken til syt og klag.
Lik dette · Svar · 12. oktober 2016 kl. 12:06

(Aftenposten, 2016a)

7. Språkhandlinger

Vi kan se på den overordnede handlingen i innlegget som et forsøk på å omdefinere hva fraværsgrensedebatten skal handle om. Dette kan være en form for kvalifiserende språkhandling. Men har skribenten autoritet til å omdefinere debatten på denne måten? Man kan si at ved å velge å konstruere et subjekt som først og fremst har rollen som kommentator av debatten, og ikke velge en rolle som for eksempel student eller elev, så gir skribenten seg selv autoritet. På en annen side så ser vi at når innlegget har en to hovedpåstander, svekker

dette autoriteten, og rollen som nøytral kommentator svekkes også. Dermed er det mindre sannsynlig at denne kvalifiseringen er vellykket fra leserens perspektiv.

Sentralt i innlegget er direktivet om at man skal slutte å bruke argumenter som handler om arbeidslivet, når det er studier som er det man forbereder seg til på videregående skole. Innlegget avsluttes med «men vær så snill å slutte med argumentet om at det skal være arbeidsforberedende, i hvert fall så lenge fraværgrensen skal gjelde alle uansett linje.».

8. *Konklusjon*

Skribentens retoriske handlekraft utøves ved at hun går inn i en rolle som engasjert samfunnsdebattant. Egne erfaringer som elev eller student trekkes ikke inn, og dette fører til et inntrykk av en relativt voksen skribent. Innlegget etablerer et subjekt med sterk tillit til sin egen autoritet, men det kan være at sarkasmen som brukes likevel vil svekke skribentens troverdighet. Innlegget tegner opp et virkelighetsbilde som det er lett å være uenig i, og i kommentarfeltet ser vi at lesere blant annet er uenige i premisser som tas for gitt i innlegget.

Innlegg 4: «Medelever, nå må vi slutte å syte» (Vedlegg 12)

1. *Presentasjon/oppbygning av innlegget*

Innlegg 4 er skrevet av en 16 år gammel gutt, og stod på trykk i Si;D 15. oktober 2016. I tillegg til fullt navn får vi vite at skribenten er *ung ordfører* i «Ungdommens bystyre» et sted i Norge. «Ungdommens bystyre» er en satsning for ungdomsmedvirkning i flere kommuner i Norge, der ungdom avholder demokratiske møter og kommer med innspill til politikerne. Denne signaturen vitner altså om en skribent som er politisk engasjert. I avisen er det også trykket et bilde av skribenten.

2. *Tekststruktur*

Allerede i tittelen tar skribenten opp det å *syte*, som vi ut fra sammenhengen forstår at refererer til de mange innleggene som stiller seg negative til fraværgrensen. Dette brukes som utgangspunkt når skribenten argumenterer for sin støtte til fraværsregelen videre i innlegget. Videre inneholder ingressen og de første setningene etter ingressen en rekke påstander om hvor «krise» det er i norsk skole, og som vi skal komme tilbake til er disse sterkt preget av ironi. Deretter følger tre hovedavsnitt. Det første tar for seg skulking, og hvor lett dette var tidligere, noe som knyttes opp mot at elever dropper ut av skolen. Neste avsnitt tar for seg

fravær særlig knyttet til psykiske lidelser, mens siste avsnitt er en appell til medelever om å ha et mer positivt syn på fraværgrensen. Avsnittene har underoverskrifter som fungerer godt som en oppsummering av proposisjonene i dem, og dette bidrar også til å skape koherens i teksten. En argumenterende teksttype er gjennomgående i hele innlegget, som en følge av at skribenten trekker inn ulike innvendinger mot fraværgrensen, og argumenterer mot disse.

3. *Subjektkonstruksjon*

Skribenten bygger opp sin etos gjennom å skrive om hvor mye han har fulgt med på debatten rundt fraværgrensen. «Etter å ha lest populære Facebook-statuser, titalls leser innlegg og sett på debatter (...)» heter det for eksempel i en av åpningssetningene. Skribenten refererer underveis til statistikk fra OECD om skulking og til en undersøkelse utført av UDIR (Utdanningsdirektoratet) for å underbygge sine argumenter. Det fremstår dermed som at han har satt seg godt inn i saken. I tillegg til å bruke statistikk og kilder, viser skribenten god oversikt over fraværgrensedebatten ved å være bevisst på og trekke inn tenkte motargumenter i teksten. Teksten går altså i dialog med andre tekster. En leser som kjenner til den foregående debatten rundt fraværgrensen i Si;D, vil kjenne igjen mange av motargumentene som nevnes i dette innlegget. Skribenten nevner problemer med å få tid til kjøretimer og med å dokumentere psykiske lidelser og et økt press på legene som må bruke tid på å dokumentere fravær for elever. Disse temaene finner man igjen i Si;D-innlegg og debatt på andre arenaer gjennom hele 2016.

Flere steder i teksten lar skribenten andre stemmer komme til. For eksempel skriver han at «Ofte stilles spørsmålet: «Hvorfor bruker Torbjørn, kunnskapsministeren, pisker fremfor å finne ut hvorfor elever ikke møter opp?»», og kommer med sitt svar til dette spørsmålet. Et annet sted skriver han at «Ja, fraværgrensen er kjedelig», som også vitner om at han forestiller seg hva en tenkt meningsmotstander ville innvendt, og sier seg enig i denne innvendingen. Dette vitner om at han har en sterk bevissthet rundt både hva han argumenterer for og hva han argumenterer mot, og at han har en bevissthet om at det er mange lesere som vil ha andre meninger enn han selv.

Hvordan man kan oppnå rettferdighet i skolesystemet, og hvordan man som elev bør velge å gjøre noe for andre, er sentrale poenger i argumentasjonen. Bruken av slike emosjonelle argumenter som appellerer til moralfølelsen gjør at skribenten fremstår som en som er opptatt av å gjøre det rette. Samtidig kan det være skadelig for etos hvis man fremstår som overdrevent pliktoppfyllende, slik at det tipper over til å bli prektig.

Signaturen på innlegget avslører at skribenten er politisk engasjert. Også flere spor i teksten bidrar til å skape et bilde av en skribent med en tydelig politisk identitet. Gjennom for eksempel å fortelle om Regjeringens bevilgninger til helsesøstre, og ved å være på fornavn med kunnskapsministeren, *Torbjørn*, knytter skribenten seg til høyresiden. Når skribenten er opptatt av rettferdighet, kan vi si at dette er en politikerforståelse av rettferdighet, ikke en typisk 17-åring sin. Rettferdigheten det kjempes for i teksten handler om at skattebetalerne skal få noe igjen for pengene sine, og at handlinger som skader systemet skal ha konsekvenser. Samtidig viser skribenten også personlig engasjement for saken, og det personlige engasjementet kommer for eksempel frem gjennom utsagnet om at han har «fått nok». Her åpner skribenten også for at debatten kan være et spørsmål om følelser.

I innlegg 3 så vi at sarkasme og ironi ble brukt når skribenten omtalte standpunkter som var annerledes enn hennes egne. I dette innlegget finner vi lignende tendenser. Åpningen på ingressen er setningen «Det er krise i norsk skole», fulgt av tre overdrevne beskrivelser av hvordan det ser ut i norsk skole nå som fraværsgrensen er innført. De tre beskrivelsene følges opp av en humoristisk vri: «Og det verste av alt: klasserommene er nå fulle på mandag morgen». Dette gjør at man forstår at de forrige linjene var ironiske, og at de gjør narr av argumentene motstandere av fraværsgrensen bruker. Spillet mellom disse beskrivelsene og effekten av den siste linjen, som snur alt på hodet, får en humoristisk effekt. Gjennom «punchen» i den siste linjen stemples motargumentene som verdiløse. Strukturen blir den samme som i mange vitser, og vil nok få mange lesere til å dra på smilebåndet. Samtidig er det sannsynlig at noen vil føle seg litt truffet eller gjort narr av, eller i hvert fall være uenig i at de argumentene som gjøres narr av er uten verdi. Når skribenten gjør narr på denne måten fremstår han som noe overlegen og arrogant.

I tillegg til ironiseringen over motargumenter er det andre aspekter ved teksten som forsterker inntrykket av en arrogant avsender. Ser vi på skribentens holdninger til det han skriver, ser vi at det er høy epistemisk modalitet (Skovholt og Veum, 2014, s. 90) i innlegget, det vil si at skribenten virker svært sikker på det han skriver, og i tillegg er det høy deontisk modalitet (Skovholt og Veum, 2014, s. 90), det vil si at det er svært nødvendig at noe gjøres. Når vi har høy grad begge disse typene modalitet, bidrar det til et inntrykk av skribenten som skråsikker. I tillegg bruker skribenten uttrykket «Jeg skal tørre å påstå» i to setninger på rad når han legger frem grunner til at elever skulket så mye før fraværsgrensen. Her tegner han eksplisitt et bilde av seg selv som litt tøff. Det noe arrogante inntrykket kommer også av bruken av ordet «syte», som i teksten handler om argumenter som er mot fraværsgrensen. I tillegg skriver skribenten at han har «fått nok», altså at han er lei av å høre disse meningene.

Imidlertid er det særlig i starten av teksten at han fremstår slik, og senere i teksten går skribenten over til å fremstå som mer balansert. En provoserende stil kan på én side fungere i en tekst, ved å bidra til å engasjere leseren og skape oppmerksomhet. På en annen side kan en provoserende stil gå på bekostning av skribentens velvilje overfor leseren og dermed bidra til å svekke skribentens etos. I dette innlegget er det grunn til å tro at en del lesere vil oppfatte arrogansen i åpningen av innlegget som manglende velvilje.

Samtidig som bruken av humor og ironi fører til at skribenten fremstår som arrogant, bidrar det til at teksten får en muntlig tone. Særlig i åpningen kan innlegget minne om en tale eller et kåseri, som er muntlige sjangre. I intervjuet forteller skribenten at han ble bedt om å lese inn innlegget i en video, og at denne ble delt av Si;D på Facebook (Vedlegg 6, linje 184-185). Kanskje bidro den humoristiske og ironiske tonen til at innlegget var spesielt egnet til å presenteres i muntlig form.

4. *Publikum*

Ved gjentatt bruk av ordet medelever, samt uttrykk som «Vi elever vet (...)», skapes det et «vi» som inkluderer skribenten og de han skriver til, som tilsynelatende er andre elever i VGS som debatterer fraværgrensen eller har meninger om den. Dette «vi»-et går igjen i hele teksten, dermed kan man si at skribenten på en måte viser velvilje overfor disse som syter. Han uttrykker forståelse for sytingen, ved å for eksempel anerkjenne at fraværgrensen er kjedelig og at det er dumt at man må betale for legerklæring. Sammen med sine medelever vil skribenten få skapt en slags dugnadsånd, der man anerkjenner at de «kjedelige» sidene ved fraværgrensen er der, men at de er verdt det for å hjelpe andre. Samtidig er det, ifølge skribenten, nødvendig å slutte å «syte» – altså slutte å ytre seg om de negative sidene ved fraværgrensen, og man kan diskutere hvor mye velvilje han uttrykker når han ønsker å begrense hva det er lov å si i en diskusjon.

Man kan også si at dette «vi»-et som går igjen i teksten ikke nødvendigvis inkluderer alle skribentens medelever. Som en del av argumentasjonen som handler om at fraværgrensen hjelper de som sliter, finner vi setningen «Fraværgrensen er ikke bare for oss elever som møter opp uansett». Her ser vi altså at skribenten skisserer publikummet sitt som den delen av elevmassen som verken har helseproblemer, er fristet til å skulke eller av andre grunner syns at fraværgrensen kan være vanskelig for seg selv. Når skribenten omtaler psykiske lidelser, omtales disse med et perspektiv utenfra, som «elever», og er dermed ikke en del av «vi»-et. Dette underbygges videre i avslutningen, når han skriver «Selv om det ikke betyr så mye for deg, kan det bety stort for andre». De som sliter med for psykiske lidelser eller andre ting, er

altså «de andre». Som vi ser av sistnevnte eksempel, henvender skribenten seg også til et «du», som oppfordres til refleksjon og til å se på sin egen rolle i skolesystemet i et nytt lys.

Skribenten etablerer et «vi» som består av andre som er elever i videregående skole, og ønsker å skape en positiv innstilling til fraværsgrensen hos denne gruppen. Men for å nærme seg modelleseren kreves det også at leseren godtar denne tonen og humoren, og det er det ikke sikkert at alle de reelle «medelevene», elever på VGS, vil gjøre. Man kan dermed si at dette innlegget har én modelleser som er enig i at fraværsgrensen er et rettferdig og godt tiltak. Siden innlegget tilbyr et politisk perspektiv på fraværsgrensen, kan man også si at denne leseren først og fremst er opptatt av fraværsgrensen som politisk sak. Dette gjelder nok noen ungdommer, men sannsynligvis også en del voksne.

Samtidig finner vi også spor av det vi kan kalle en kritisk modelleser, som er mer skeptisk til fraværsgrensen. Bevisstheten om at det ikke alltid er praktisk å forholde seg til fraværsgrensa, og at det er en del «kjedelige» aspekter ved den, vitner om at skribenten er bevisst på den kritiske modelleseren. Når han for eksempel skriver «Ja, fraværsgrensen er kjedelig» vitner dette om at han orienterer seg mot en kritisk stemme, og det samme skjer når han skriver «Det er viktig å huske på at psykiske lidelser er en gyldig fraværsgrunn». Når han i siste avsnitt ber leseren om å gjerne «se positivt på det», altså fraværsgrensen, innebærer dette muligens en forståelse av at leseren i utgangspunktet ser negativt på den.

Av kommentarene på Facebook kan vi se at det er flere lesere som reagerer på den arrogante tonen i innlegget. En kommentar lyder for eksempel:

(Aftenposten, 2016b)

5. Plassering i debatten

Innlegget tar et tydelig standpunkt for fraværsgrensen. Skribenten bruker en argumentasjon der enkeltelevne oppfordres til å godta og slutte å syte over fraværsgrensen fordi den er både rettferdig overfor skattebetalerne, og til det beste for fellesskapet, siden flere vil fullføre skolegangen når de ikke blir fristet til å skulke. Ved å kombinere en bevissthet om de eksisterende argumentene mot fraværsgrensen med denne appellen til rettferdighet og fellesskap, blir argumentasjonen effektiv. Skribenten er bevisst på at holdningene til en kritisk leser, som for eksempel syns det er upraktisk at man må gå mer til legen for å dokumentere

sykdommen sin, men oppfordrer til et bredere syn på effektene for skolesystemet som helhet og muligheten til å bidra til at flere fullfører skolegangen sin.

Samtidig fremstiller innlegget ytringer som har kommet frem i debatten rundt fraværsgrensen som illegitime, og de som argumenterer mot fraværsgrensen stemples som sytere og som folk som mangler pågangsmot. Ved å definere synspunktene til meningsmotstanderne som syting, tar skribenten ikke bare et standpunkt, men forsøker også å skape et inntrykk av at det motsatte standpunktet ikke bør komme til orde. Dermed er dette altså ikke bare et innlegg som tar en side i en sak, men som fungerer som en kommentar til hvordan vi skal oppfatte det å ta til orde mot politiske avgjørelser. Her kan man kanskje si at dette er et forsøk på å begrense den retoriske handlekraften til debattanter med andre meninger enn en selv.

I innlegg 3 så vi at skribenten tilsynelatende skrev en nøytral kommentar til debatten om fraværsgrensen, men også argumenterte mot fraværsgrensen. I dette innlegget ser vi at skribenten gjør de samme tingene, med motsatt fortegn, altså han går både inn for en kommentar til debatten og et standpunkt i den samme debatten. Men i motsetning til det forrige innlegget, er dette innlegget veldig ærlig om denne dobbeltheten. Tvert imot er innlegget bygget opp som en bevegelse fra det ene til det andre. Der det i innlegg 3 var uklart hva som var det viktigste budskapet, ved at det var to konkurrerende temaer, er det i dette innlegget en mer eksplisitt sammenheng mellom de to nivåene. Makroproposisjonen, den «oppsummerende representasjonen» for teksten (Svennevig, 2001b, s. 228) inneholder både en kommentar om debatten, og at skribenten tar stilling i den samme debatten, men de to tingene er her knyttet tettere sammen. Man må slutte å syte over fraværsgrensen *fordi* fraværsgrensen er rettferdig og bidrar til at klasserommene er fulle.

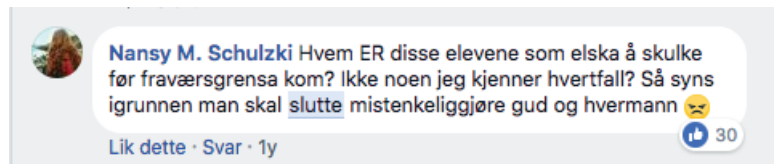
6. *Virkelighetsbilde og doxa*

Overordnet bygger innlegget på en tankegang om at man må tåle noen negative konsekvenser, så lenge de positive konsekvensene veier tyngre. Rettferdighet og fellesskap er viktige stikkord her. Skribenten viser forståelse for at det er ulike virkelighetsbilder i debatten, og oppfordrer eksplisitt leseren til å «se situasjonen fra en annen side», altså inviterer han leseren inn i en alternativ virkelighetsforståelse.

Selv om skribenten gjentatte ganger omtaler seg som elev, gjennom å bruke ord som «medelever» om sitt publikum, er ikke hans egne erfaringer som elev trukket inn i teksten. Det er systemet som er i fokus. Dette gjør at synet på skolen og skolesystemet i innlegget tilsvarer det vi forventer fra en politiker, ikke fra en elev. Skolesystemet, slik det fremstår i innlegget, er

et system som gir individet plikter og muligheter. For å få mulighetene er det nødvendig å følge pliktene. Når skribenten oppfordrer til å slutte å syte over fraværsgrensen, er oppfordringen til å tenke på andre et viktig argument. Elever bør ifølge skribenten ha en større forståelse for seg selv som en del av et system, heller enn å «syte» over de tingene som påvirker dem som individer. Dette gjør at innlegget skriver seg inn i et politisk doxa, i stedet for et doxa som tar utgangspunkt i det å være elev i skolen. Dette ser vi også i den delen av teksten som trekker frem psykiske lidelser. Her er det ikke først og fremst sympatien med disse elevene som fremheves, men sympatien med lærere som ikke har klart å «fange opp» at disse elevene sliter.

Et iøyenfallende trekk ved virkelighetsbildene som skapes i teksten, er skolehverdagen uten fraværsgrense blir beskrevet som en grenseløs hverdag der det ikke fantes noen konsekvenser for verken å skulke eller å forfalske foreldrenes underskrift, og der det var vanlig at elever satt hjemme og så på Netflix eller spilte dataspill i stedet for å være på skolen. Ser man nærmere på denne fremstillingen er det tydelig at dette er sterke overdrivelser. Når dette overdrevne virkelighetsbilde brukes for å støtte opp argumentasjonen for fraværsgrensen, bidrar dette til å svekke argumentasjonen i noe grad. I kommentarfeltet er det flere som har stilt spørsmålsteget ved dette virkelighetsbilde, for eksempel i denne kommentaren:

(Aftenposten, 2016b)

7. Språkhandlinger

Det stilles ingen direkte spørsmål til leseren, noe de tre skribentene i de tidligere analyserte innleggene har gjort mye av. Konstativer er den dominerende språkhandlingen på setningsnivå, mens på makronivå kan vi si at den overordnede språkhandlingen er et direktiv om å slutte å syte. I tillegg er det en ekspressiv som er veldig sentral i innlegget, når skribenten uttrykker at han har «fått nok» av all «sytingen». Det kommer flere direkte direktiver til leseren, i form av *du*-henvendelser. I disse direkte henvendelsene finner vi en lavere modalitet enn i innlegget generelt, her er det altså en mer ydmyk tone, for eksempel når han skriver «Se gjerne positivt på det: Selv om det ikke betyr så mye for deg, kan det bety stort for andre».

Skribenten kvalifiserer tidligere ytringer og meninger som «syting», og forsøker å gi seg selv autoritet til disse kvalifiseringene gjennom en bedrevitende og arrogant tone. Dette er ikke nødvendigvis noe alle lesere vil godta som en kilde til autoritet, og det er grunn til å anta

at ikke alle vil være med på at dette er syting. Samtidig kvalifiseres fraværereformen som en suksess, og autoriteten til dette kommer særlig fra den «politikeraktige» rollen skribenten tar på seg, kombinert med bruken av statistikk for å belegge argumentene sine.

8. *Konklusjon*

Vi har altså å gjøre med en skribent som har et sterkt engasjement for fraværsgrensen, og for at hans medelever skal dele dette engasjementet. Subjektet vi møter i teksten er både personlig og politisk overbevist om at fraværsgrensen er en god løsning for å få elever til å slutte å skulke, som igjen gjør at de beholder skoleplassen sin. Dermed er det å slutte å «syte» over grensen i skribentens øyne en måte å bidra til en god sak. Skribenten oppfordrer sine medelever til å se det store bildet, og tenke på andre. Gjennom innlegget argumenterer skribenten mot kjente innvendinger mot fraværsgrensen og lar motstridende stemmer få komme til. Samtidig åpnes innlegget med en ironi som sparker mot alle som har ytret seg kritisk til fraværsgrensen, og denne bruken av humor gjør at noen kan føle seg støttet her.

Skribenten viser høy tillit til egen retorisk handlekraft. Han gir seg selv dermed stor autoritet. Den retoriske handlekraften vil også kunne øke med et sterkt engasjement, slik denne skribenten har. Samtidig er det ikke sannsynlig at alle lesere vil tilgodese skribenten med den samme retoriske handlekraften som han selv oppfatter å ha, grunnet bruk av arroganse og ironi. Vi ser også at innlegget kan sies å begrense den retoriske handlekraften hos leserne. Kvalifiseringen av motargumenter som syting bidrar til dette inntrykket. Den passive rollen som tilbys for eksempel elever med psykiske lidelser, viser også dette.

5.2.3 SKAM

Dramaserien SKAM ble produsert av NRK, og sendt i fire sesonger mellom 2015 og 2017. Gjennom serien følger man fire ulike hovedpersoner ved Hartvig Nissen videregående skole i Oslo, og følgerne av serien fikk tilgang til serien via en nettside. Gjennom videoklipp og sosiale medier-innhold fra karakterene i serien kunne man følge fortellingen gjennom uken. Karakterene hadde egne profiler i sosiale medier man kunne følge, noe som bidro til en følelse av realisme. Klippene og innholdet ble lagt ut på det tidspunktet det foregikk i serieuniverset, noe som økte det realistiske inntrykket (Rustad, 2017). Serien fikk stor spredning, og i forumet på nettsiden engasjerte brukere fra hele verden seg i klippene og sosiale medier-innholdet som ble lagt ut. Særlig i Danmark ble serien veldig populær, men også i land som Kina hadde serien mange seere. Rettighetene til å produsere serien ble solgt til USA (Rustad, 2017).

I tillegg til engasjement og debatt mellom SKAM-følgerne på seriens egen side, gikk debatten om og rundt serien også i aviser og andre medier. I Si;D-spalten mellom september 2016 og august 2017 finner vi innlegg som handler om sesong 3, der hovedpersonen Isak kommer ut av skapet og blir sammen med Even, og om sesong 4, som handler om den muslimske jenta Sana. Si;D-skribentene skriver for eksempel innlegg som «Sesong 3 av Skam hjalp meg ut av skapet» (Si;D, 2016h), «Problemet med sesong fire er at den ikke ble som forventet» (Si;D, 28.06.2017) og «Takk for at du forstår oss, Andem» (Si;D, 2017b). Utover dette er det noen Si;D-innlegg som tar opp debatten rundt SKAM, og det at mange voksne også viste stort engasjement for serien. De to innleggene som er analysert i de følgende kapitlene tar begge opp sesong 4 av SKAM.

Innlegg 5: «Nei, VG, Sana burde ikke ha kastet hijaben» (Vedlegg 13)

1. Presentasjon av innlegget

Innlegg 5 har tittelen «Nei, VG, Sana burde ikke ha kastet hijaben». Skribenten i innlegget skriver under med fornavnet sitt og en initial, altså er hun anonym, og er 15 år gammel. Innlegget ble publisert 26. juni 2017 og er et svar til en anmeldelse av SKAM som stod på trykk i VG dagen før. Anmeldelsen i VG hadde tittelen «Feiger ut» (Imeland, 2017), og kritiserer sesong 4 av SKAM for å ikke utnytte potensialet som ligger i konfliktene den muslimske karakteren Sana opplever. Anmelderen Vilde Sagstad Imeland skrev der at serien feiget ut når den ikke lot Sana gjøre opprør mot familien eller religionen sin. I dette Si;D-innlegget reagerer skribenten på VG-anmelderens konklusjoner, og støtter opp om hvordan karakterene i SKAM blir fremstilt.

2. Tekststruktur

Innlegget er bygget opp med tre avsnitt. Det første avsnittet åpner med ordet «Hei». Videre gir det informasjon om hvilken tekst dette er en reaksjon på, og viser til anmeldelsen i VG. Her forteller skribenten oss at hun har «lyst til å si noe» og hvilket terningkast serien fikk i den opprinnelige anmeldelsen. De to neste avsnittene begynner begge med å gjengi punkter fra anmeldelsen i VG, og deretter kommer skribenten med egne tanker om og argumenter mot disse punktene. Begge de to hovedavsnittene avsluttes med at poengene settes i en større sammenheng. I det første avsnittet trekkes linjene fra Sana, og det at hun ikke kaster hijaben eller vanærer profeten, til kulturforståelse og representasjon. Når skribenten først skriver at hun blir provosert av at anmelderen i VG synes Sana bør kaste hijaben, deretter skriver «Som

ungdom selv er det fint å se andres kulturer», kan vi lese dette som et argument om at kulturforståelse er viktig for ungdom. I det andre tilfellet trekkes linjene fra mor-datterforholdet mellom Sana og moren til religionsfrihet. Dermed bidrar teksten i innlegget til en bevegelse fra det spesifikke til det allmenne.

Tekstbindingen er tydelig markert i teksten. Det som er ny informasjon (rema) (Svennevig, 2001b, s. 215) i én setning, dukker opp som kjent informasjon i neste. Pronomener som *hun* og *det* viser tilbake til tidligere setninger og bidrar til at setningene bindes sammen, det samme gjør ord som *i tillegg*. I det siste avsnittet finner vi to retoriske spørsmål. Ved å stille spørsmålet «Moren til Sana brukte ikke hijab hjemme, hvorfor skrev ikke anmelderen noe om dette?», setter skribenten for eksempel spørsmålsteget ved perspektivet anmelderen har valgt.

Den argumenterende teksttypen dominerer i teksten. Oppfatningen om at Sana bør gjøre opprør, som anmelderen mener, settes opp mot skribentens oppfatning om at portrettet av Sana i SKAM er viktig fordi det bidrar til å gi ungdom et innblikk i muslimsk kultur. Andre argumenter som brukes mot anmeldelsen er at Sana er troverdig når hun beholder hijaben på og at anmelderen har misforstått «poenget» med serien når hun ønsker seg mer drama. Videre kommer skribenten med argumenter som handler om at det er viktig med religionsfrihet, samarbeid og aksept. Hun skriver for eksempel at «religionsfrihet er en menneskerett» og at «alle er mennesker og vi må samarbeide, lære av hverandre og aksepterer hverandre». Gjennom bruken av ordet «alle» og pronomenet «vi» er det tydelig at dette ikke bare handler om religionsfrihet for karakteren Sana, men fungerer som en argumentasjon for at vi trenger religionsfrihet, aksept og samarbeid i samfunnet generelt.

3. *Subjektkonstruksjon*

Subjektet er tydelig tilstedeværende i innlegget, som er skrevet gjennomgående i jeg-form. Dette ser vi ved at innlegget åpnes med et «Hei», der skribenten altså hilser på leserne. Dette gir assosiasjoner til et brev, en tale eller samtale, og skaper dermed en intimitet i teksten. Videre skriver hun at «Jeg har lest VGs anmeldelse av sesong fire av Skam og har veldig lyst til å si noe». Her legger hun frem motivasjonen bak innlegget, samtidig som hun eksplisitt rettferdiggjør at hun tar ordet. Dette uttrykker selvtillit hos skribenten, og skaper et inntrykk av at hun her er bevisst på sin egen retoriske handlekraft. Det å «ta ordet» på denne måten bidrar også til den muntlige og intime tonen som ble etablert gjennom «Hei»-åpningen. Denne selvsikre og åpne starten på teksten vekker kanskje nysgjerrighet hos en leser.

Vi kan også si at det viser velvilje ved å være åpen om hva hun vil og hvorfor hun skriver, og dermed bidrar åpningen på teksten positivt til skribentens etos. Noe annet som bidrar positivt til etos er at skribenten fremstår som sikker i sin sak. Hun er tydelig på hva hun er uenig i, skribentens oppfatning om at Sana burde gjort opprør, og argumenterer for hvorfor. Det å utfordre autoriteten til en anmelder som jobber i en av Norges største aviser understreker den selvsikkerheten vi så i innledningen. Selv om skribenten virker sikker, unngår hun å virke moraliserende eller ha en ovenfra og ned-holdning til leseren. Hun går ikke til angrep på verken anmelderen hun omtaler eller på leserne. Når hun skriver om anmeldelsen, skriver hun for eksempel at «Mye av det anmelder Vilde Sagstad Imeland skriver, er jeg ikke enig i». Her viser hun respekt for anmelderen, både ved å åpne for at det er ting hun er enig i, og ved å unngå å gå til personangrep eller lignende. Det er heller ikke tegn på ironi og sarkasme i innlegget, slik vi har sett tegn til i flere av de andre analyserte innleggene. Dette underbygger skribentens budskap om at respekt er viktig, og styrker dermed hennes etos når ord og «handling» understøtter hverandre.

Når skribenten skriver «Som ungdom selv», trer hun trer frem som en representant for ungdom, og tar på seg jobben med å definere hva ungdom trenger og ønsker. Samtidig bidrar det til hennes handlekraft når hun påtar seg denne rollen som et talerør for en hel generasjon. Andre steder i teksten fremstiller skribenten seg som en del av et norsk «vi», for eksempel når hun skriver «Hvorfor tror vi at Norge har den beste kulturen?». Både «ungdom» og «norsk» er altså merkelapper og grupper skribenten identifiserer seg med gjennom innlegget. Samtidig fremstiller hun seg som en som har forståelse for karakteren Sana, for eksempel for at hun ikke kastet hijaben, og fremstår dermed som at hun har forståelse for islamske skikker.

Skribenten er ikke bare uenig i anmeldelsen som omtales, men sier også at hun blir provosert av den. Vi får dermed inntrykk av at det er svært viktig for skribenten hvordan Skam blir forstått og omtalt. Dette har en følelsesmessig og personlig betydning, og bidrar til patos-appell i innlegget. Skribenten støtter måten serien Skam fremstiller sine karakterer på, og tar parti med serien i sin uenighet med anmelderen. Kombinert med rollen som et talerør for ungdomsgenerasjonen, kan vi lese et voksen/barn-aspekt inn her. Den voksne anmelderen ønsker opprør, mens ungdommen ønsker forståelse for at Sana beholder hijaben på, og dermed at Sana beholder sin religionsfrihet. Dette kan sees i sammenheng med det som kalles den pliktoppfyllende ungdomsgenerasjonen, som ikke lengre ønsker opprør, men er lojale mot foreldre og samfunnet, slik NOVA-undersøkelsen fra 2017 viser (NOVA, 2017). I innlegget uttrykker skribenten sterk lojalitet overfor SKAM og manusforfatteren bak serien. Når vi vet at det er statskanalen NRK som står bak SKAM, blir dette uttrykk for en lojalitet til disse.

Samtidig taler skribenten for lojalitet fra Sana sin side, lojalitet mot foreldrene, normene i kulturen og i religionen.

I deler av innlegget, særlig når skribenten gjengir innholdet i anmeldelsen i VG, bruker hun ord og begreper som gir et voksent inntrykk. Hun snakker for eksempel om at Sana ikke «debuterte seksuelt» eller «vanærte profeten». Ser vi på anmeldelsen som innlegget omtaler, finner vi at disse uttrykkene er mer eller mindre direkte sitater herfra (Imeland, 2017). Det finnes andre trekk ved teksten som gjør at skribenten likevel gir et ungdommelig inntrykk, som for eksempel når hun skriver at «Alle er mennesker» eller omtaler manusforfatteren i Skam som «en norsk dame». Stilen og tonen i innlegget varierer altså noe. De utsagnene som virker mest som skribentens egne, altså når hun kommer med egne tanker og meninger, er preget av den mer ungdommelige, nesten banale tonen.

4. *Publikum*

I tittelen på henvender innlegget seg direkte til «VG». I resten av teksten henvender hun seg ikke til VG på samme måte, eller direkte til anmelderen. Hun skriver *til* en leser, *om* anmeldelsen og anmelderen sine konklusjoner. Ved å ikke henvende seg direkte til Imeland, gjør hun saken mer allmenn, og involverer et større publikum i teksten. Samtidig nevnes Imeland med fullt navn, og siden innlegget er et direkte svar til anmeldelsen, kan vi likevel tolke det som at teksten også er adressert til Imeland. Når debattinnlegg i aviser tar opp ting som handler om enkeltpersoner, har personen ofte mulighet til å svare, og dette har Imeland gjort. I Aftenposten 3. juli finner vi innlegget «Derfor kalte jeg sesong 4 av Skam for feig». Skribenten har altså bidratt til at anmelderen har fått behov for å forsvare og utdype sin anmeldelse.

Ved å åpne innlegget med ordet *hei* etablerer skribenten at hun snakker direkte til sitt publikum. Vi finner ikke ordet *du* i innlegget, men både i ingressen og i avslutningen av teksten skapes et *vi* med leseren. Dette «vi»-et oppfordres sammen med leseren til å reflektere over hvorfor *vi* tror at Norge har den beste kulturen. Det er dermed nærliggende å tenke at dette *vi*-et innebærer leseren og andre norske lesere. Når skribenten i innlegget omtaler «andres» kulturer i forbindelse med Sana og islamske skikker, får vi inntrykk av at dette norske *vi*-et ikke nødvendigvis inkluderer muslimer.

Vi finner to retoriske spørsmål i teksten som er rettet mot leseren og åpner for refleksjon. I flere av de tidligere analyserte innleggene har vi funnet spørsmål som stilles direkte til leseren, men sett at skribenten har stilt disse på en ledende måte, eller kommet med et entydig svar. Det har ikke nødvendigvis vært opp til leseren å komme frem til en

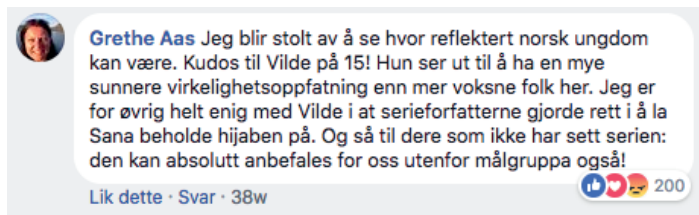
konklusjon. I dette innlegget ser vi at de retoriske spørsmålene er relativt åpne, dermed åpner de i større grad for at leseren kan komme med egne refleksjoner, i stedet for å bli fortalt hva som er det riktige svaret.

Av de seks analyserte innleggene jeg har sett på, er dette innlegget med flest støttemeldinger i kommentarfeltet på Aftenposten og Si;D sine Facebook-sider. Flere av kommentarene går ut på at den 15 år gamle skribenten er reflektert og smart.

(Aftenposten, 2017c)

Kommentaren under gir også skribenten «kudos» for å ha en sunn virkelighetsoppfatning:

(Aftenposten, 2017c)

Samtidig går debatten i kommentarfeltet under artikkelen ut på bruken av hijab, og hvorvidt dette er kvinneundertrykkende.

5. Plassering i debatten

En anmeldelse er en subjektiv vurdering av noe, og anmeldere oppfattes gjerne som autoriteter på å vurdere det som omtales. Dermed har anmeldere stor definisjonsmakt, og mange ser nok til anmeldelser i avisen når de lurer på hva som er korrekt å mene om en film, tv-serie, bok eller musikkutgivelse. Anmeldelser bidrar til å skape en kollektiv vurdering av et produkt, og gjennom definisjonsmakten de har skape konsensus hos folk flest. Når skribenten lar seg provosere av anmeldelsen, og utfordrer denne gjennom et innlegg i Si;D, kan vi lese det som et ønske om å påvirke denne kollektive forståelsen. Skribenten ønsker å ta seriens side, og støtte fremstillingen av karakteren Sana. Dette er ikke bare nødvendig fordi én anmelder har «misforstått» poenget med serien, men for å unngå at denne forståelsen får så for mye autoritet.

Skribenten bruker også innlegget til å heve perspektivet, fra Skam til en større kontekst der hun tar opp temaer som kultur, aksept og religionsfrihet. Når skribenten skriver «Som ungdom selv er det fint å se andre kulturer» kan vi lese dette som et argument for at kulturforståelse er viktig, særlig for ungdom, og at det dermed er bra at SKAM har bidratt til å vise ungdom Sanas kultur. Forståelse blir her satt opp mot et ønske om opprør, slik anmelderen representerer.

«Hvorfor tror vi at Norge har den beste kulturen? Alle er mennesker og vi må samarbeide, lære av hverandre og akseptere hverandre. Religionsfrihet er en menneskerett.» er de siste tre setningene i innlegget. Særlig her flyttes perspektivet fra Skam og opp til et mer allment nivå. Dette gir på mange måter legitimitet til hvorfor det er viktig å forstå Sana sin kultur: ved å godta karakteren Sana slik hun ble fremstilt i serien, i stedet for å kreve at hun bryter med forventningene og normene, bidrar man til å gi religionsfrihet til folk som ligner på Sana, altså muslimske jenter. Det å la Sana beholde sin hijab kan kanskje leses som et symbol på en mer generell aksepterende holdning mot muslimer. Ved å trekke frem at moren til Sana ikke bruker hijab hjemme, synliggjør skribenten hvordan hijab er noe Sana velger selv. Her legger hun vekt på religion som en privatsak og et personlig valg.

Samtidig er disse utsagnene mot slutten av teksten kanskje et tegn på at skribenten er bevisst på hvilke reaksjoner en del lesere vil ha når temaet er islam og bruk av hijab. Dette er temaer som gjerne genererer mange negative reaksjoner i kommentarfelt og i sosiale medier, og dermed kan innlegget leses som skribentens oppfordring til å forstå og ha respekt i stedet for å komme med kritiske kommentarer i kommentarfeltet.

6. *Doxa og virkelighetsbilde*

Ved å poengtere at Sana er troverdig fordi hun ikke kaster sin hijab, uttrykker skribentens selv respekt for Sanas religion. Innlegget avsluttes med en oppfordring til at vi må akseptere hverandre og gi hverandre religionsfrihet, siden «alle er mennesker». Innlegget er altså preget av en tankegang om likhet, respekt og frihet.

Kategoriene i teksten er interessante for å se på hvilket virkelighetsbilde den uttrykker. Vi har allerede sett at skribenten kategoriserer seg selv som ungdom, og at dette blir relevant i teksten når hun som representant for denne kategorien utfordrer autoriteten til en voksen anmelder. Andre sentrale kategorier i teksten er kategorien norsk, eller det som er knyttet til Norge. Denne kategorien knyttes til «vi»-et i teksten, i setningen «Hvorfor tror vi at Norge har den beste kulturen?». Når skribenten også skriver at det er fint å se «andres» kulturer, er det nærliggende å tolke dette som at Sana (og andre som bruker hijab og tror på profeten Mohammed) er disse «andre». Det norske *vi*-et fremstår derfor som ikke-muslimsk. Et mer flerkulturelt perspektiv, der både muslimer og ikke-muslimer hadde vært inkludert i det norske *vi*-et, kunne styrket innleggets budskap om aksept ytterligere.

For å forstå virkelighetsbildene i en tekst, kan det være nyttig å reflektere rundt hvilke tilstander, hendelser og handlinger som foregår i teksten. Ser vi etter handlinger, er den mest sentrale handlingen som omtales det å kaste hijaben, og skribenten og anmelderen hun skriver

til er uenige om hvorvidt dette burde skjedd eller ikke. Når de begge bruker begrepet «kaste» hijaben, er dette en metonymi for det å slutte å bruke hijab, og vektlegger det opprørske ved denne handlingen. Men denne handlingen har ikke skjedd og opprøret har dermed uteblitt. Det er også påfallende at det er en fiksjonskarakter som i størst grad er knyttet til handlinger i innlegget, mens ikke-fiktive mennesker fremstilles som mindre aktive. Når manusforfatteren bak SKAM omtales, er det verken med navn eller som agens i setningen, « I tillegg er dette manuset skrevet av en norsk dame (...)». For oss ikke-fiktive mennesker er det altså ikke handlinger som er de viktigste prosessene i innlegget. Det er derimot tilstander som er viktig her. Hvordan vi tenker om kultur og religion, hvem vi tillater å ha religionsfrihet og hvordan vi viser forståelse er noen sentrale tilstander som omtales. I tillegg er det overordnede spørsmålet her hva som er «poenget» med serien SKAM.

7. *Språkhandlinger*

Språkhandlingen som dominerer i enkeltsetningene i teksten er konstativer. Samtidig er den ekspressive setningen «Dette syns jeg er provoserende» en sentral setning i innlegget, og bidrar til en patosappell i innlegget som helhet. På et overordnet nivå kan vi se på innlegget som en kvalifisering av anmeldelsen det responderer på som provoserende eller lite forståelsesfull. På samme tid kvalifiserer skribenten SKAM som respektfull i sin fremstilling av islam. Autoriteten til å kvalifisere gir skribenten seg selv gjennom å fremstille seg selv som forståelsesfull og respektfull. I tillegg bidrar det til skribentens autoritet når hun setter SKAM inn i et større perspektiv der det å ha forståelse for Sana kobles sammen med religionsfrihet og menneskerettigheter. Det ligger ett direkte direktiv i teksten, når det står at «vi må samarbeide, lære av hverandre og akseptere hverandre». Dette er likevel lite konkret, og det fungerer mer som et argument for hvorfor Sana bør få beholde hijaben enn som en reell oppfordring til handling hos leseren.

8. *Konklusjon*

Skribenten åpner innlegget med å synliggjøre sin egen retoriske handlekraft, og rettferdiggjøre hvorfor hun ytrer seg. Hun viser tillit til sin egen mulighet til å påvirke, når hun går inn i et ambisiøst prosjekt om å utfordre en voksen anmelder. Skribenten styrker sin handlekraft når hun snakker på vegne av ungdom, med et innlegg som handler om oppfatningen av SKAM og karakteren Sana, og signaliserer kanskje at definisjonsmakten rundt SKAM tilhører ungdommen. Dermed kan innlegget kanskje leses som et ønske om å ta SKAM tilbake fra VG og anmelder Vilde Sagstad Imeland.

Innlegget tar opp temaer som religionsfrihet og kultur, og skribenten taler for forståelse og aksept. Selv om kategoriseringen av norsk kultur på den ene siden og islam på den andre siden kanskje bidrar til en forståelse av islam som noe ikke-norsk, er budskapet om religionsfrihet tydelig. Ved å la Sana beholde sin hijab, og vise aksept for at Sana ønsker å være en selvstendig muslim, bidrar det kanskje til at vi kan skape større religionsfrihet og aksept i resten av samfunnet.

Innlegg 6: «Jeg kjenner meg mer igjen i Eva enn i Sana, selv om jeg bruker hijab» (Vedlegg 14)

1. *Presentasjon av innlegget*

Innlegg 6 er skrevet av en 19 år gammel kvinnelig skribent, og publisert 5. mai 2017. Hun skriver under med fullt navn, og legger ved et bilde av seg selv. På bildet har hun på seg en hijab, og hun omtaler seg også i teksten som en *hijabjente*. Innlegget består av seks ulike punkter som tar opp ulike aspekter ved sesong fire av SKAM. Karakteren Sana, som er hovedpersonen sesong fire, og særlig de aspektene ved karakteren Sana som synliggjør tematikk knyttet til religion, er den røde tråden gjennom innlegget.

I intervjuet med skribenten fortalte hun at denne teksten er skrevet etter oppfordring fra redaktøren i Si;D-spalten. Skribenten hadde tidligere skrevet om hvordan det er å være ung muslim i Norge, og redaktøren ønsket hennes tanker om sesong fire av SKAM. Innlegget nevner ikke andre innlegg om SKAM, men rundt to uker tidligere, den 20.04, finner vi innlegget «Jeg er ikke muslim. Likevel føler jeg meg som Sana.». Her ser vi at tittelen er bygget opp på samme måte, og det kan tenkes at det innlegget har inspirert innfallsvinkelen i Innlegg 6.

2. *Tekststruktur*

Innleggets overskrift legger opp til å tematisere karakteren «Eva» i serien SKAM og at skribenten kjenner seg mer igjen i denne karakteren enn i karakteren Sana. Dette bidrar til å vekke oppmerksomhet hos en leser, da det fungerer som et overraskende element at en hijabkledd skribent ikke nødvendigvis identifiserer seg med den hijabkledd karakteren. Videre i innlegget er det likevel karakteren Sana sine utfordringer som tas opp, ikke karakteren Eva. Vi får aldri svar på hva som gjør at skribenten identifiserer seg med Eva, men overskriften bidrar likevel til å skape oppmerksomhet og nysgjerrighet på hva det er som gjør at skribenten ikke identifiserer seg med Sana.

Ved å presentere innlegget som en liste klarer skribenten å få frem mange ulike poenger i en og samme tekst, uten at det blir rotete eller forvirrende for leseren. Teksten er relativt lang til å være et Si;D-innlegg, og da de seks punktene tar opp ulike saker, er dette på én måte nesten som å lese seks Si;D-innlegg i ett. Samtidig er de seks punktene temamessig bundet sammen ved å relatere seg til ulike aspekter ved karakteren Sana. Hvordan det er å være muslimsk ungdom eller minoritetsungdom i Norge er også et gjennomgående tema.

Emnene som tas opp i teksten er for det aller meste samsvarende med overskriften til punktet det står under. I de fire til ti setningene under hvert av punktene, finner vi argumentasjon for hvorfor dette punktet er viktig å ta opp. Teksten har dermed en struktur med seks makroproposisjoner, og argumentene under punktene på et lavere hierarkisk nivå, som støtter opp om disse. Strukturen på avsnittene under hvert av punktene følger også et overordnet mønster. Vi får først en presentasjon av saken eller konflikten, deretter et eksempel på hvordan SKAM illustrerer dette, deretter settes saken i en samfunnskontekst. Dette mønsteret følges mer eller mindre i alle avsnittene. Innlegget avsluttes deretter med to avsluttende setninger der skribenten konkluderer med at alle disse sakene gjør at SKAM «ser og anerkjenner ungdommenes vanskelige hverdager». Avslutningen på teksten bidrar til å binde punktene sammen og gi dem en samlet betydning, noe som bidrar til god global koherens.

3. *Subjektkonstruksjon*

Gjennom både språk og innhold trer subjektet i teksten frem som kunnskapsrik og reflektert. Ved å sette SKAM i sammenheng med en rekke store spørsmål om identitet, krysspress, kjønnsroller og sosial kontroll, tro og ikke-tro, viser hun en stor innsikt i samfunnet og evne til å se sammenhenger. Innlegget kan leses som en forsvarstale for NRKs fremstilling av karakteren Sana i SKAM, men det kan like gjerne leses som fortellingen om å være muslimsk ungdom i Norge i 2017. Ved å sette SKAM i sammenheng med svært mange temaer som diskuteres i offentligheten rundt muslimer og minoritetsungdommer, og vise bevissthet om hva som skrives i kommentarfelt, viser skribenten at hun følger med på det som skjer i mediebildet. Disse tingene bidrar til en sterk etos ved at hun virker troverdig og kunnskapsrik. Her kan vi argumentere for at skribentens evner og kunnskap i stor grad bidrar til den retoriske handlekraften hun har i innlegget.

Skribenten fremstår som autentisk og skrivekyndig gjennom språket og stilen som brukes i innlegget. Når opplevelsene til karakteren Sana brukes som utgangspunkt for de ulike temaene som tas opp, blir teksten lettlest og variert, på tross av at det inneholder en del

kompliserte ord, kanskje mer voksne enn det som forventes å komme fra en 19-åring, som «sekulær», «minoritetsfamilier» og «samfunnsstrukturer». I innlegg 5 så vi at skribenten brukte voksne ord, som «vanærte» og «debuterte seksuelt» når hun gjenga VG-anmelderen sine ord, men hadde et mindre voksent språk når hun kom med egne tanker rundt dette. I dette innlegget føles skribentens språk autentisk, særlig fordi alle de mer avanserte ordene settes i sammenheng og illustreres med eksempler fra serien. Når ordvalgene og språket føles autentisk, bidrar dette til å gi skribenten troverdighet.

Språket er også svært billedlig, noe som vitner om en sterk skrivekompetanse hos skribenten. Hun skriver for eksempel at Sana har «veggene oppe», at Sana gjerne skal være «banebrytende» og at innvandrerungdom sitter i en «spagat mellom to kulturer». Under punkt 3 i teksten, som handler om krysspress mellom ulike kulturer, stiller skribenten spørsmålene «Hvem skal tilfredsstilles? Storsamfunnet eller ens eget miljø?». Gjennom disse retoriske spørsmålene utfordrer hun leseren til å reflektere over innvandrerungdoms prioriteringer. Det varierte og billedlige språket og de retoriske spørsmålene, kombinert med den leservennlige formen på innlegget, bidrar her til et inntrykk av at skribenten har velvilje overfor leserne, et viktig aspekt ved hennes etos.

Når skribenten skriver denne fortellingen om muslimsk ungdom, er dette fra et innenfraperspektiv. Hun omtaler seg i innlegget som en del av «min gruppe, muslimske ungdommer». Samtidig er hun gjennomgående forsiktig med å være for bastant når det gjelder å snakke på vegne av denne gruppen. Hun skriver for eksempel at «Selv om den situasjonen ikke er representativ for alle unge muslimer (...)», og unngår dermed å overgeneralisere. Et annet sted skriver hun «Jeg kan se for meg hvor mye dette kan bety for ungdommer (...)», og legger dermed ikke ord i munnen på noen, men tilbyr sin egen teori om hva andre tenker i stedet. Hun legger opp til at hun deler opplevelser med noen innvandrerungdommer, men ikke nødvendigvis alle, når hun skriver at «Restriksjoner og uskrevne kjønnsregler slik som denne er både jeg og mange innvandrerungdommer godt kjente med.» Dette kan også være uttrykk for et ønske om å nyansere synet på gruppen «muslimske ungdommer», og får frem at det er ulikhet innad i denne gruppen. Andre steder bruker skribenten ord som «ofte» og «de fleste» for å unngå at karakteristikken av muslimske ungdommer gir inntrykk av å slå alle over en kam. Hun skriver for eksempel at «Muslimske ungdommer i Norge føler ofte at de sitter i en spagat» og «de fleste vil være muslim på egne premisser». Dette er nok bevisste valg fra skribentens side, og bidrar til et nyansert syn på muslimsk ungdom, både i SKAM og i samfunnet. I tillegg kan vi si at dette bidrar til å utvide posisjonen innvandrerjenter og

muslimske jenter kan ta i samfunnet. Ved å åpne for mange ulike måter å være muslim på, utvider hun handlingsrommet for andre i samme situasjon.

Skribenten trekker også frem flere utfordringer for muslimske ungdommer og innvandreringdommer i Norge. Disse er delvis forbundet med forholdet til det hun kaller «storsamfunnet», for eksempel mangel på representasjon i media, og manglende forståelse for det å være muslim. Men minst like sentralt i teksten er de utfordringene som kommer fra innvandreringdommenes egne miljøer. Skribenten tar opp forventningene om å være religiøs og den «urettferdige og nådeløse» forskjellsbehandlingen mellom kjønn i mange minoritetsfamilier, og tar dermed et oppgjør med det miljøet hun selv plasserer seg i.

I punkt 5 i innlegget trekker skribenten frem at Sana ikke gir avkall på sin religion. Ved å knytte Sanas utøvelse av religion til en normalisering av religion, og ved å slå fast at «religion ikke trenger å være noe man holder innenfor husets fire vegger», kan dette leses som brobygging mellom muslimske troende og andre troende. Skribenten bruker altså punkt 5 til å etablere et fellesskap av troende, og til å slå fast at tro har en plass i offentligheten.

Når skribenten omtaler samfunnsstrukturer og karakteriserer samfunnet rundt seg, har hun en høyere epistemisk modalitet, enn når hun omtaler disse gruppene av mennesker. Det vil si at subjektet er svært sikker i sin sak og uttrykker lite tvil. Også når skribenten omtaler SKAM og karakteren i serien, er det en sterk modalitet. Hun skriver for eksempel at «Denne sesongen bryter uten tvil ned fordommer (...)», hun karakteriserer samfunnsstrukturer som «urettferdige» og den norske offentligheten som «blendahvit», og viser oss dermed en selvsikker fremstilling av verden rundt seg.

4. *Publikum*

For å lese innlegget og forstå det fullt ut, må en leser vite hvilke karakterer som er med i SKAM, og litt om serien. Manusforfatteren i SKAM, Julie Andem, omtales for eksempel med navn to steder i teksten, uten at skribenten forklarer leseren hvem hun er. Samtidig gjengir skribenten hendelsene i de scenene fra serien som er relevante for poengene hun ønsker å få frem, slik at en leser som ikke har sett SKAM dermed vil forstå mye av innlegget.

Den eneste direkte henvendelsen i teksten er til Julie Andem, og kommer i form av en takk fra skribenten. «Først og fremst: Takk, Julie Andem» er teksten under første punktet i teksten, og det skribenten takker for er representasjon i SKAM, og at en hijabjente har blitt plassert i sentrum av serien. Det samme punktet blir avsluttet med at skribenten har ventet på en slik anerkjennelse fra «Medie-Norge». Dermed kan man tolke henvendelsen til Andem som

en henvendelse til hele Medie-Norge, til og med en oppfordring til andre i bransjen om å være bevisst på representasjon når de lager TV-serier.

Det er noen spor i teksten som kan tyde på at teksten er skrevet til en leser som står utenfor de gruppene som er omtalt i innlegget, en leser som ikke selv er en muslimsk ungdom eller minoritetsungdom, men en majoritetsungdom (eller -voksen). Teksten handler om minoritetsungdom, men disse snakkes i stor grad om, og ikke til. Skribenten omtaler minoritetsungdom som «de» og «ungdommer». Her kan vi se for oss en alternativ strategi, der hun skrev teksten fra én minoritetsungdom til en annen. Når dette ikke er tilfelle, kan vi kanskje si at modelleseren tilhører det skribenten kaller «storsamfunnet», og altså ikke de minoritetsgruppene som omtales i teksten. Når skribenten som nevnt selvsikkert karakteriserer offentligheten som «blendahvit» og forskjellsbehandling av kjønn som «urettferdig» og «nådeløs», plasserer dette teksten innenfor en viss forståelse av verden. Disse karakteristikene blir dermed en del av tekstens modelleser, og for å lese innlegget på en adekvat måte må en leser godta disse.

Ellers skaper skribenten flere steder i teksten et «oss» med leseren, særlig når hun skal få frem hva serien formidler, og etablerer dermed publikum som de som ser på eller blir påvirket av budskapet i SKAM. Når hun for eksempel skriver at «Det forteller oss at religion ikke trenger å være noe man holder innenfor husets fire vegger» tar skribenten på seg rollen med å fortelle leseren hvilken lærdom man bør få ut av SKAM. Ved gjennomgående å sette konkrete scener fra serien inn i en samfunnskontekst, og knytte det karakterene i SKAM opplever til reelle utfordringer for ungdom i Norge, tilbys publikum også forståelse og innsikt i erfaringer de ikke nødvendigvis har kjent på kroppen selv. Oppsummert kan vi si at vi har en modelleser i teksten som kjenner SKAM, er en del av det norske storsamfunnet og som ønsker å få en innsikt i vilkårene minoriteter og minoritetsungdom lever under.

5. *Plassering i debatten*

SKAM er, som vi har sett, en tv-serie som har generert mye samfunnsdebatt. Dette innlegget kan derfor sies å være en del av den offentlige samtalen om serien SKAM. Innlegget tar utgangspunkt i SKAM, og refererer gjennom hele innlegget til karakterer i serien. Men skribenten bruker ikke plass på å skrive om verken hvorfor hun kjenner seg mer igjen i Eva enn i Sana, og hva det eventuelt er med Sana som gjør at skribenten ikke klarer å kjenne seg igjen i henne. Hun har en forståelse av at denne sesongen av SKAM har et mål om å «tiltrekke muslimske jenter som seere», men kommenterer ikke hva som eventuelt ville gjort at hun

kunne kjent seg mer igjen i sesongen. Disse tingene tyder på at det kanskje ikke er SKAM og debatten rundt denne som er den viktigste debatten innlegget plasserer seg i.

Innlegget tar imidlertid opp en rekke andre debatter og temaer. Noen av disse er temaer som har gått igjen i samfunnsdebatten i tiden før dette innlegget. Bruken av hijab (og andre religiøse plagg) er for eksempel et tema som stadig dukker opp i debatt blant politikere og i avisene. Minoritetsjenter og den sosiale kontrollen de lever under, er et tema som særlig har blitt satt på dagsorden av «de skamløse jentene», som startet med et innlegg i Si;D (Vedlegg 1, linje 162ff). Andre temaer som tas opp i teksten, for eksempel krysspress mellom ulike kulturer, er kanskje mindre debattert i offentligheten. Skribenten bruker altså SKAM som et utgangspunkt for å si noe om flere andre debatter, og kanskje sette søkelyset på ting som ikke diskuteres i så stor grad.

6. *Doxa og virkelighetsbilde*

En utfordring når man skriver om minoritetsgrupper vil ofte være å synliggjøre hvilke utfordringer gruppen har, men unngå å forsterke stereotypiene. Ved å plassere mennesker i en kategori eller omtale dem som en gruppe, aktiveres en tankegang som forteller oss at disse menneskene er like. Når skribenten for eksempel bruker uttrykket «muslimske ungdommer» bidrar dette til en tankegang om at muslimske ungdommer har noe til felles. Samtidig er det mange ting ved teksten som tyder på at skribenten er bevisst på denne utfordringen, og gjør flere ting for å utfordre denne tankegangen. I tittelen og de første setningene av innlegget får vi for eksempel vite at skribenten kjenner seg mer igjen i Eva enn i Sana. Dette fungerer fint som en åpning på teksten og vekker nysgjerrighet og interesse, da det umiddelbart vil være overraskende for mange lesere at ei jente med hijab ikke identifiserer seg med den mest synlige hijabkledde karakteren vi noensinne har sett på norsk TV. Dermed bidrar åpningen i stor grad til å utfordre en virkelighetsforståelse om at alle som bruker hijab er like. Det samme gjør den allerede nevnte bruken av modifierende ord som «mange» (i stedet for alle) og «ofte», som gjør at hun mestrer å omtale en gruppe uten å skape en virkelighet der de som tilhører gruppen nødvendigvis er like.

Innlegget er dominert av kontraster, der skribenten setter motsetninger eller motstridende saker opp mot hverandre. Majoritetskultur settes opp mot minoritetskultur, det tas opp ulike forventninger til gutter og jenter, religiøsitet settes opp mot ikke-tro og skribenten tar opp forskjellen mellom konservative og sekulære muslimer. Det er gjennomgående i innlegget at skribenten ikke trekker frem én av sidene over en annen, men ønsker å belyse flere

sider av en sak eller konflikt. Dette bidrar til et virkelighetsbilde der forståelse, anerkjennelse og toleranse er viktige verdier.

Tilstanden som er mest sentral i innlegget er den som minoritetsungdom lever under, mens det å argumentere for hvordan vi bør forstå SKAM også kan forstås som en tilstand. Imidlertid er serien SKAM flere steder i teksten fremstilt som den aktivt handlende i setningen, som når skribenten skriver «Serien forteller oss (...) og «Denne sesongen bryter uten tvil ned fordommer (...)». Lignende tendenser fant vi også i innlegg 5, og dette forteller oss kanskje først og fremst hvor viktig rolle SKAM har fått i den offentlige debatten – ikke bare som noe vi kan hente mening ut fra, men som en egen aktør.

7. *Språkhandlinger*

Innlegget for det aller meste bygget opp av konstativer, altså påstander. Det er ingen direkte direktiver, der leseren forpliktes til noe, eller kommissiver, at skribenten forplikter seg selv til noe overfor leseren. Leter vi etter ekspressiver, kan man si at det er uttrykk for følelser når skribenten kjenner seg igjen i den «sterke siden ved Sana», eller når hun skriver om at hun har ønsket seg anerkjennelse fra Medie-Norge, men dette kan også klassifiseres som konstativer. Vi finner imidlertid flere kvalifiseringer som er sentrale, både direkte og indirekte i innlegget. Ett eksempel er det allerede nevnte tilfellet der skribenten karakteriserer offentligheten som «blendahvit». Vi kan også si at skribenten kvalifiserer seg selv og andre hijabkledd og muslimske ungdommer som «normale» og med mange valgmuligheter når det gjelder hvilket forhold de skal ha til religion, hvem de skal bli sammen med og så videre. Det at man kan være muslim på «egne premisser» er et sentralt poeng i innlegget. Dermed kan vi kanskje lese innlegget som en kvalifisering av islam som en religion som innebærer stor grad av frihet.

Selv om det er få direkte og uttalte direktiver i teksten, er det mulig å argumentere for at tekstnormene knyttet til sjangeren *debattinnlegg* gjør at et slikt innlegg likevel vil leses som en form for direktiv. Hvis vi tolker makroproposisjonen i teksten som «Sana i SKAM viser oss at muslimske ungdommer er individer med utfordringer knyttet til krysspress og sosial kontroll», kan man tolke dette som et direktiv, for eksempel kan man tolke det som en oppfordring til å vise større forståelse for utfordringene til muslimske ungdommer, eller til å omtale muslimske ungdommer i større grad som individer.

8. *Konklusjon*

I innlegg 6 knyttes serien SKAM opp mot livet til minoritetsungdom og muslimsk ungdom i Norge. Skribenten utøver sin retoriske handlekraft ved å legge teksten tett opptil en karakter i

en svært populær TV-serie, og bruke denne karakteren til å synliggjøre utfordringer som ungdommer i hennes gruppe opplever i det virkelige liv. Subjektet fremstår som selvsikker og er ikke redd for å karakterisere strukturer og regler som urettferdige og nådeløse. Samtidig viser hun en bevissthet rundt det å plassere mennesker i bås, og fremmer en tankegang der det individuelle og kontrastfylte ved mennesker fremheves. I innlegget utøver hun sin retoriske handlekraft ved å ta et oppgjør både med de utfordringene som muslimske ungdommer møter i storsamfunnet, og de utfordringene som kommer fra eget miljø. Ellers utøver skribenten i innlegget retorisk handlekraft gjennom at teksten er godt strukturert, og at skribenten fremstår som kunnskapsrik og velvillig overfor leseren.

5.3 Skribentenes opplevelse av retorisk handlekraft

Gjennom å bruke analysemodellen som ble skissert under kapittel 4.2.2, har vi nå sett hvordan de retoriske handlekraften kommer frem i de seks Si;D-innleggene. I kapittel 6 skal vi oppsummere og diskutere disse funnene, ved å se på hvilke tendenser som kommer frem i innleggene, og se dette opp mot den retoriske handlekraften. I analysene av Si;D-innleggene har jeg allerede vært innom et par poenger fra intervjuene med skribenten bak innlegget, men det er verdt å se nærmere på de hva skribentene uttaler i disse intervjuene, sammenligne poenger fra de ulike skribentene, og sette disse i en større sammenheng. Dette gjøres ikke for å forklare funnene fra analysene og forveksle intensjon med intensjonalitet, som jeg har vært inne på i kapittel 4.3, men for å se hvordan skribentene selv opplever sin egen retoriske handlekraft. For å strukturere presentasjonen av hvordan dette kommer frem i intervjuene, skal vi se dele inn kapittelet ved å se på fire spørsmål som er sentrale: Hvem er skribentene? Hvorfor ytrer de seg? Hva har innlegget/ytringen ført til?

5.3.1 Hvem er skribentene?

De seks skribentene som står bak Si;D-innleggene fremstår i intervjuene som svært engasjerte. De er opptatt av hva slags samfunn de vil leve i, og et flertall engasjerer seg i både temaet de har skrevet om i innlegget, men også mange andre temaer. Skribent 2, som har skrevet innlegget om holdninger til ofrene for spredning av nakenbilder, viser for eksempel i intervjuet et sterkt engasjement for saker som spenner fra asylpolitikk til støtteordninger for funksjonshemmede. Av personvern hensyn inneholdt ikke intervjuguiden som jeg brukte noe særlig om skribentenes bakgrunn, men man forstår likevel ved å lese gjennom intervjuene at dette er ungdommer med mye på hjertet. I tillegg fremstår de som svært reflekterte for sin alder,

og kanskje særlig de yngste skribentene. Si;D-redaktør Amalie Lereng sin påstand om at det er særlig de flinke og engasjerte ungdommene som kommer på trykk i Si;D, kan dermed sies å stemme godt med de som er intervjuet i forbindelse med denne oppgaven.

Anonymitet eller fullt navn i spalten?

Skribentene uttrykker jevnt over at det lå bevisste valg bak hvorvidt de skulle gjøre skrive under med fullt navn eller være anonyme. I gjennomgangen av Si;D-innlegg fra september 2016 til august 2017 så vi at det er et stort flertall av skribentene som skriver innlegg med fullt navn, og at vi dermed kan si at dette er den dominerende normen i spalten. Av de seks skribentene jeg intervjuet, er det to av skribentene som ikke skriver med fullt navn, og fire som gjør det. Vi skal se på hva som ligger bak disse avgjørelsene.

For å begynne med de som valgte å være anonyme, er det interessant at dette gjelder de to yngste skribentene i utvalget, skribent 1 og skribent 5. De er begge 15 år gamle. Skribent 5 er den av skribentene som uttrykker minst refleksjon rundt det å være anonym, da hun ikke fikk lov av moren å skrive under med fullt navn. Dette kan sees i sammenheng med temaet i innlegget, som handlet om Sana i SKAM og hvorvidt hun burde kastet hijaben, og den typen debatter man vet at dette temaet vekker i kommentarfelt og lignende. Skribent 1, som står bak innlegget om snapchat og snapstreak, forteller i intervjuet at det er kult å komme i avisen, og at det er kult å se navnet sitt der. Hun mener selv at det hun skriver om snapstreak er summen av det mange på hennes egen alder mener, og at innlegget i utgangspunktet er lite personlig. Likevel anser hun at det ikke er verdt risikoen å publisere etternavnet sitt i innlegget, og begrunner det med at temaet hun valgte å skrive om, snapchat og snapstreak, kan oppfattes som litt teit. Her kan vi kanskje trekke inn Ervin Goffman og tanken om ansikt (Svennevig, 2001b, s. 119). Når skribenten er redd for å forbinde navnet sitt med et tema som kan virke teit, uttrykker dette kanskje en bevissthet om at dette temaet ikke bare vil være koblet til navnet hennes som 15-åring, men være søkbart på nett langt fremover i tid. I denne sammenhengen er det ikke nok å beskytte ansiktet sitt i publiseringsøyeblikket, men også for fremtiden.

Det er altså de fire eldste av skribentene som velger å skrive under med fullt navn i innlegget, og disse er mellom 17 og 21 år gamle. En tanke som går igjen hos flere av dem er at det å skrive under med fullt navn fører til større gjennomslagskraft. Dette henger kanskje sammen med at dette er den dominerende normen i spalten, og ved å følge normen øker også ytringens status. Samtidig er det et interessant spørsmål i forbindelse med retorisk handlekraft, hvorvidt det er reelt at anonymitet er begrensende for den retoriske handlekraften i en ytring.

Man kan kanskje se for seg tilfeller der det å koble en ytring opp mot sitt fulle navn kan være skadelig, for eksempel hvis man tidligere er kjent for å ha andre eller motstridende meninger, eller hvis man har gjort noe som gjør at man har svekket troverdighet hos publikum. Likevel er det nok slik at de fleste av oss deler tanken om at fullt navn i et avisinnlegg, kombinert med bilde av skribenten, vil påvirke hvordan vi oppfatter ytringen, og at dette også er styrkende for handlekraften. Dette kan skyldes et behov vi deler for å knytte ytringer til en menneskelig avsender. I tillegg er det mulig at vi som lesere er klar over risikoen som skribent 1 gir uttrykk for, at ved å ytre seg med fullt navn så risikerer man å skade sitt eget «ansikt» både i publiseringsøyeblikket og i fremtiden, og at vi får økt respekt for de som risikerer dette.

Et annet aspekt ved det å skrive ved fullt navn for skribentene, er tanken om representasjon. Det er særlig skribent 2, som skriver om nakenbilder, og skribent 6, som skriver om SKAM og islam, som reflekterer rundt dette. Skribent 2 er opptatt av å være en representant for gutter, og vise at gutter tar del i debatten om seksualitet, grenser og overgrep. Denne tanken henger nok sammen med at innholdet i innlegget skiller seg fra det man forventer å høre fra en tenåringsgutt. Det å stå frem med navn og bilde gjør kanskje at det blir mer troverdig at dette faktisk kommer fra en tenåringsgutt. For skribent 6 er representasjon en gjennomgående motivasjon for å ytre seg i offentligheten, særlig representasjon av stemmer i offentligheten som representerer minoriteter. Når skribent 6 dermed velger å stå frem med fullt navn og bilde, og forteller at hun aldri egentlig har vurdert å ytre seg anonymt, er dette først og fremst uttrykk for et ønske om å stå frem som representant for gruppen hun selv tilhører. Det at andre hijabklede jenter med somaliske navn ser navnet hennes på trykk i avisen, er altså et mål i seg selv for skribenten. Når skribenten også forteller om hets i kommentarfelt og trusler, samt at hun til daglig går med voldsalarm som følge av dette, ser vi at for skribent 6 handler ikke risikoen ved å ytre seg kun om faren for å tape ansikt. Når hun likevel velger å ytre seg med fullt navn, vitner det om hvor viktig denne representasjonen er for henne.

Rolle og identitet

Tanken om representasjon som et argument for å ytre seg med fullt navn, henger også sammen med hvilken rolle eller identitet skribentene ser for seg at de har når de skriver. Vi har vært innom skribent 1, som mener at hun har samlet det mange mener om snapstreak til et felles innlegg. Det er viktig at hun tar ansvar, fordi det ikke er alle som er så glade i å skrive, mener hun. Her har hun altså en tanke om seg selv som et talerør for flere. Skribent 4 har en lignende tanke om hvilken rolle han tar som skribent, når han sier at «Noen måtte si noe, liksom» (Vedlegg 6, linje 16). Her tenker han også på seg selv som en som tar ansvar og sier det som

må sies. Andre skribenter ønsker seg det motsatte, at innlegget skal være mest mulig dem selv, og ikke inneholde andres meninger. Skribent 6 forteller for eksempel at hun unngår å la andre lese innleggene sine før hun sender dem inn, slik at de ikke blir påvirket av andre. Skribent 4, som i innlegget uttrykker sterk lojalitet overfor regjeringen i fraværsgrensedebatten, legger i intervjuet vekt på at han ikke skrev innlegget for Høyre, men ut fra det han selv mener i saken. Her ser vi at flere av skribentene legger vekt på betydningen av sin egen stemme og ønsker at den skal bli hørt.

Elisabeth Hoff-Clausen (2010) skriver om tillit som et sentralt aspekt ved retorisk handlekraft. Både ved å ønske å være et talerør for flere, og ved å være opptatt av sine egne individuelle stemmer, ser vi at skribentene uttrykker sterk tillitt til seg selv og til nytten av å skrive et Si;D-innlegg. Når Si;D-redaktør Amalie Lereng trekker frem at et av målene med Si;D-spalten er å «trene opp framtidens debattantar» (vedlegg 1, linje 36), er ikke dette noe skribentene selv er opptatt av. De ser på seg selv som debattanter her og nå, ikke som deltakere i en treningsarena som skal ruste dem til voksenlivet.

5.3.2 Hvorfor ytrer de seg?

Det er i hovedsak to ulike former for motivasjon i skribentenes utsagn om hvorfor de skriver innlegg i Si;D. Den ene typen motivasjon går på selve saken de skriver om, og at de ønsker å påvirke en gruppe lesere til å tenke eller handle annerledes. Samtidig er det å komme på trykk, få ut sin egen mening og vær en del av samfunnsdebatten en viktig motivasjon for flere av skribentene. Denne doble motivasjonen finner vi hos samtlige skribenter, og er verdt å se nærmere på.

Det å påvirke andre til å tenke eller handle, er gjerne det første skribentene trekker frem når de blir spurt om målet med innlegget. Skribent 2 ønsker å «ta et oppgjør» med meninger og holdninger som han mener er skadelige, og viser til holdninger som legger skylden for spredning av nakenbilder over på jentene som tok bildene. Skribent 3, som skriver om at videregående skole skal være studiespesialiserende, trekker først og fremst frem at det var irritasjonen på argumentasjonen i debatten som var motivasjonen for innlegget, og at målet var at folk må slutte med argumentasjonen om at videregående skal forberede elever til arbeid. En lignende motivasjon finner vi hos skribent 5, som trekker frem som hovedmotivasjon at hun ble så irritert på SKAM-anmeldelsen hun leste i VG, og fikk et sterkt behov for å si noe for å forsvare seriens fremstilling av Sana. For skribent 4, som støtter fraværsgrensen, var det viktig å «get things straight», og få frem at fraværsgrensen ikke er så ille som folk skal ha det til.

Skribent 6 ville få frem et kritisk blikk på karakteren Sana, mens skribent 1 ville gjøre folk bevisste på snapchat. Alle skribentene forteller altså om et mål med innlegget som handler om saken de skriver om, og de vil endre eller påvirke med innlegget.

Samtidig finner vi som nevnt flere tegn på at det ikke er det å påvirke saken som er det eneste motivasjonen skribentene har. De seks skribentene har alle på ulike måter en målsetning som går på noe mer personlig, som å se navnet sitt på trykk eller være en deltaker i samfunnsdebatten. Skribent 2 er den som tydeligst uttrykker dette, når han omtaler publiseringen av sitt innlegg om nakenbilder nettopp som sin «debut» i samfunnsdebatten. Han forteller også det var viktig for han å *bevise* for seg selv at han kunne være en del av denne. Her ser vi at det å ytre seg offentlig fremstår som et mål i seg selv, og at det å komme på trykk fungerte som en form for bekreftelse for skribenten. Han kan videre fortelle at han hadde et ønske om å skrive et Si;D-innlegg i lengre tid før han fant «sitt» tema å skrive om. Samtidig vektlegger han at det var engasjementet i saken som gjorde at det var akkurat det som ble hans «debut». Skribent 1 forteller om en lignende motivasjon, da hun hadde et ønske om å «få ut en mening som jeg da hadde skrevet» (Vedlegg 3, linje 83). Skribent 1 har tidligere gjort gjentatte forsøk på å komme på trykk med et innlegg om mobbing, der hun fikk tilbakemeldinger om at hun ble utkonkurrert av andre som skriver om samme tema. Valget av temaet snapchat/snapstreak ble dermed til en viss grad strategisk valgt for å komme på trykk. Samtidig uttrykker hun engasjement for både snapchat og mobbing.

Fordi Si;D finnes

Alle skribentene vektlegger viktigheten av Si;D-spalten når det gjelder å få ut ungdoms meninger og stemmer, og forteller at de hadde en sterk bevissthet om at dette var en kanal også de kunne bruke til å nå ut. Vi kan dermed si at en del av svaret på *hvorfor* skribentene velger å ytre seg, rett og slett er at de visste at det var en reell mulighet til å få et innlegg på trykk. Alle skribentene har hatt et forhold til Si;D-spalten som lesere før de sendte inn innlegg selv. Flere av dem forteller om Si;D som den eneste plattformen de kjenner til der ungdom kan komme til orde, og de har inntrykk av at Si;D-innlegg leses av og engasjerer mange. Skribentene er kjent med Si;D-innlegg fra tidligere, og de gir også uttrykk for at de er kjent med normene for disse innleggene, det vil si hva som kreves av en ytring for at den skal være et Si;D-innlegg. Skribent 2 snakker for eksempel om en annen tekst han jobbet med, som han ikke kunne sende inn til Si;D fordi den ikke så ut som et Si;D-innlegg.

Det er et strategisk valg for skribentene å skrive akkurat i Si;D-spalten, og det er tydelig at skribentene forstår ytringer som er på trykk i avisen som noe annet enn ytringer i for

eksempel sosiale medier. Skribent 3 fremhever at det er Si;D-spalten som gjelder «hvis du vil nå ut til hele Norge», i motsetning til et innlegg i sosiale medier, for eksempel på Facebook, som ville vært begrenset til egne venner (Vedlegg 5, Linje 157-162). Dette vitner om at de unge skribentene kanskje ser på sosiale medier som noe privat, og ikke bruker mer offentlige sosiale medier som for eksempel Twitter. For skribent 1 er det et bevisst valg å holde sine egne sosiale medier «nøytrale», hun vil ikke *mene* så mye der. Dermed blir Si;D en viktig kanal, fordi der kan man ytre seg og oppfordre til debatt uten at man ender med å polarisere samtalen i egne sosiale medier.

Samtidig som alle skribentene trekker frem Si;D som et viktig tiltak for å få frem unges stemmer, etterlyser flere av skribentene flere kanaler og plattformer som har det samme målet som Si;D. Skribent 6 fremhever at det ofte er de ressurssterke ungdommene som blir hørt, og at i en klasse med 30 ungdommer vil det alltid være én som er oppvokst med ressurser som gjør at vedkommende klarer å ta ordet, mens resten av klassen ikke blir hørt. utfordringen til samfunnet er dermed å finne kanaler som gjør at de siste 29 elevene også kan komme til orde. I intervjuet med Si;D-redaktør Amalie Lereng (Vedlegg 1, linje 74ff) forteller hun at Si;D-redaksjonen er bevisst på denne utfordringen, og har igangsatt ulike tiltak for å få frem stemmer som ikke kun kommer fra de mest ressurssterke og skrivekytne elevene.

Fordi ungdom har mulighet til å påvirke

Vi har sett at vi kan se på kjennskapen til Si;D og bevisstheten om at ungdom kan komme på trykk der som en del av svaret på hvorfor ungdommene ytrer seg. I tillegg kan vi kanskje se på det som en del av motivasjonen når disse skribentene uttrykker tro på at det nytter å ytre seg, og at de som ungdommer blir hørt i samfunnsdebatten. I intervjuene ble skribentene også bedt om å si noe om hvorvidt de føler at de og andre ungdommer blir lyttet til og har mulighet til å påvirke. Dette spørsmålet går kanskje like mye ut på ungdommenes retoriske medborgerskap, som vi har vært innom tidligere, altså i hvor stor grad man tar del i demokratiet og er en samfunnsborger med mulighet til å delta gjennom den offentlige deliberasjonen. Likevel kan egen oppfattelse av sitt retoriske medborgerskap si noe om forutsetningene for retorisk handlekraft.

Noe alle skribentene trekker frem, er at ungdommer gjerne blir hørt først og fremst når det er snakk om temaer som gjelder ungdom spesielt, sånn som for eksempel saker som handler om skole. Flere av skribentene trekker frem fraværsgrensen som en sak der de føler unge stemmer har blitt lyttet til i stor grad. Skribentene er imidlertid mindre samstemte når det gjelder om ungdom faktisk har mulighet til å bli hørt i saker som ikke kun er relevante for

ungdom. Hvis vi ser dette opp mot temaene i innleggene de har skrevet, ser vi at selv om de mener at ungdom har mest mulighet til å påvirke med ungdomsrelaterte temaer, har de ikke valgt å skrive om saker som er relevante kun for ungdom. Samtidig er flere av skribentene opptatt av at ungdom likevel har et ansvar for å ytre seg, og for å få frem sine meninger. Skribent 3 mener det er viktig at ungdom prøver å delta, fordi de har andre stemmer og meninger enn de som er eldre. Skribent 2 er opptatt av at muligheten til å ytre seg er viktig i seg selv, uavhengig av om man klarer å påvirke noe med de enkelte ytringene eller ikke, og mener at ungdom har et ansvar for å ta del i ulike debatter. Flere av skribentene deler altså en tanke om viktigheten av at unge tar ansvar ved å bruke de mulighetene de har til å ytre seg, og ser nok på sin egen deltakelse i Si;D som en del av å ta dette ansvaret.

Skribent 6 trekker frem sin egen posisjon som minoritet, ved å være muslim og ha en annen etnisk bakgrunn enn norsk, og mener at dette har gjort det lettere for henne å få oppmerksomhet og dermed komme på trykk, først i Si;D og deretter i andre medier. Hun forteller at det var som om det var en ledig plass ved bordet, og at hun tok denne plassen, og dermed fylte et tomrom. I tillegg forteller hun at når hun først hadde fått en stemme i offentligheten, så begynte ballen å rulle, og hun fikk stadig flere muligheter til å ytre seg. Det aktuelle innlegget vi har sett på i denne oppgaven er et eksempel på det, når det er skrevet på «bestilling» fra Si;D-redaksjonen. Samtidig er hun bevisst på å ikke undergrave sin egen innsats, og trekker blant annet frem at det er en kunstform å forme og starte debatter.

Skriver for å påvirke – men hvilket publikum?

Det er videre interessant for skribentenes erfaring med egen retoriske handlekraft å se på hvilke lesere eller hvilket publikum de selv ønsket å påvirke med innlegget. Et flertall av skribentene forteller at målgruppen i hovedsak er andre ungdommer. Skribent 1 mener for eksempel at hun skriver til sin egen aldersgruppe fordi de må bli mer bevisste på bruken av Snapchat, mens skribent 4 skriver til andre unge, særlig de som er mot fraværsgrensen. Skribent 2 ville skrive til «hvite menn som pusher 50», og er i tillegg opptatt av at gutter på sin egen alder også er en viktig målgruppe. Skribent 5, som skriver om SKAM og hijaben til Sana, orienterer seg ikke mot ungdom spesielt, men mot «folk som er negative til innvandrere og muslimer», samt folk som har misforstått poenget med SKAM. Skribent 3 forteller at hun ville skrive til folk som er opptatt av at fraværsgrensen er arbeidsforberedende, og er heller ikke spesifikt opptatt av å nå ut til ungdommer. Her ser vi at skribentene deler en tanke om at Si;D ikke nødvendigvis bare kan brukes til å nå ut til andre ungdommer, men også andre grupper i samfunnet.

5.3.3 Hva har innlegget ført til?

En del av opplevelsen ved å ytre seg, er å få tilbakemeldinger og kommentarer. Med spredning i sosiale medier er mulighetene til å få tilbakemeldinger nærmest uendelige. Jeg var derfor interessert i å finne ut hvor mye skribentene forholder seg til kommentarer i sosiale medier, hvilken respons de har fått på innleggene og om dette påvirker hvordan de ser på sin egen handlekraft.

Generelt har skribentene god oversikt over hvilken respons og spredning innlegget har fått i sosiale medier. Unntaket er skribent 3, som ikke har lest noen av kommentarene, verken i sosiale medier eller i nettavisen. Skribentene virker relativt avslappet til kommentarer i kommentarfelt og sosiale medier, også når det er negative tilbakemeldinger. Ingen av skribentene som har opplevd å få negative kommentarer gir uttrykk for at dette begrenser lysten eller viljen til å ytre seg offentlig i fremtiden. Skribent 5 mener riktignok at flere av kommentarene på Facebook var ganske «grove til å være skrevet til en 15-åring», men poengterer at hun ikke tar seg nær av dette. Skribent 1 uttaler at det var «morsomt» å lese kommentarer som gikk på henne som person, fordi hun mener at disse kommentatorene har misforstått budskapet i innlegget. For skribent 6 er kommentarfelt noe som tidligere var skremmende, men som hun har jobbet for å bli vant til. Vi ser altså at de unge skribentene møter negative kommentarer i forbindelse med deltakelsen i Si;D, men at de er opptatt av å ikke la det gå innover seg. Det virker også som at skribentene ser på kommentarfelt med negative kommentarer som en naturlig del av det å ytre seg, og noe de var forberedt på da de valgte å sende inn innlegg til Si;D.

Kommentarene og tilbakemeldingene på nett har imidlertid også fungert bekræftende og inspirerende, og dermed tilført mye positivt til opplevelsen ved det å ytre seg for flere av skribentene. Skribent 4 mener for eksempel at kommentarfeltet vitner om at han påvirket manges syn på fraværs grensen, og opplevde det som positivt at han klarte å få frem en diskusjon og debatt rundt temaet. Her ser vi at det å vekke et engasjement var noe som ble opplevd som positivt av skribenten. Det samme gjelder for skribent 2, som så at innlegget om nakenbilder og skyld fikk stor spredning på Facebook, blant annet i feministiske Facebook-grupper. Han uttaler at den positive responsen har inspirert til fremtidig deltakelse. Skribent 5 forteller at hun føler at hun klarte å påvirke noen med innlegget sitt, fordi noen «unnskyldte seg i kommentarfeltet». Når innlegget handler om at Sana i SKAM bør få beholde hijaben, sikter hun nok her til at folk endret sitt syn på denne saken.

Flere av skribentene har også aktivt deltatt i kommentarfelt i sosiale medier i forbindelse med eget innlegg. For skribent 4, med innlegget om fraværs grensen og «syting», var det to hovedgrunner til selv å delta i kommentarfeltet. For det første er han opptatt av at man har et ansvar for å delta i en debatt man selv har startet, og mener at man ikke bare kan mene noe og så bare «la det stå» når folk engasjerer seg og svarer. Samtidig er han opptatt av at han ønsket å balansere kommentarfeltet, og ikke la det være dominert av negativitet, og uttrykker at negativitet (eller «dritt» som han selv kaller det) i kommentarfeltet kan «ødelegge» ytringen. Han kobler dette opp mot sitt eget «image», og det å delta i kommentarfeltet selv blir en måte å få kontroll over dette på. Skribent 6 uttrykker også at hun føler et ansvar for å delta i kommentarfeltet, og at dette særlig henger sammen med hvorfor hun skriver: «jeg skriver ikke for å skrive, jeg skriver for å få det ut og jeg skriver for å engasjere – og utdanne. Og da er det ikke nok å bare skrive – hei, her er saken min liksom. Du må på en måte aktivt gå inn for å få folk til å se ting fra ditt perspektiv» (Vedlegg 8, linje 320-323). De skribentene som har deltatt i debatten rundt eget innlegg i sosiale medier, begrunner dette altså både med et ansvar for å delta i en debatt man selv har startet, og et ønske om å kontrollere hvordan man selv og ytringen fremstår.

6 Oppsummering og diskusjon

I de foregående kapitlene har vi sett på Si;D-spalten gjennom en retorisk handlekraft-linse. Linsen har blitt brukt både til å se på spalten fra avstand, da vi så på tendenser i spalten gjennom et helt år, og til å se på nært hold inn i de enkelte ytringene og i intervjuene med skribentene. I dette kapitlet skal vi se på hva observasjonene vi har foretatt gjennom linsen kan fortelle oss, og hva de eventuelt kan brukes til. Problemstillingen, som presentert i kapittel 1.1, vil være gjennomgående i diskusjonen, og er dermed verdt å gjenta: *Hvordan benytter og uttrykker ungdom retorisk handlekraft gjennom Aftenposten Si;D?*. Vi har også med oss de tre delproblemstillingene:

- 1) *Hvem er det som ytrer seg i Aftenposten Si;D, og hva skriver de om?*
- 2) *Hvordan uttrykkes retorisk handlekraft i Si;D-innlegg, og hvordan kan begrepet retorisk handlekraft brukes i analyser av disse?*
- 3) *Hvordan opplever skribentene i Si;D sin retoriske handlekraft?*

I de tre første delene av dette kapitlet, 6.1-6.3, oppsummerer og diskuterer jeg delproblemstilling 1-3. I kapittel 6.4 kommer vi tilbake til selve begrepet retorisk handlekraft, som ble gjort rede for i teorigjennomgangen, og ser på hvordan vi nå kan forstå den retoriske handlekraften etter å ha benyttet den som en linse gjennom disse funnene. Diskusjonskapitlet er etterfulgt av et avslutningskapittel (kapittel 7), der vi både samler trådene og ser på veien videre i form av videre forskning.

6.1 Hvem er det som ytrer seg i Aftenposten Si;D, og hva skriver de om?

Denne delproblemstillingen bidrar til en refleksjon rundt retorisk handlekraft på et nivå som strekker seg utover enkeltindividet. For å besvare dette har jeg gjennomført en kvantitativ analyse av 789 innlegg i løpet av 12 måneder, fra og med september 2016 og til og med august 2017. Dermed har det vært mulig å få et totalinntrykk av hva slags innlegg som står på trykk i Si;D, der for eksempel hvilke temaer som skrives om ble undersøkt. Temaet *skole* var det temaet som gikk igjen i flest innlegg, og disse mange av tilfellene er tittelen uttrykk for et kritisk blikk på skolen, og kan sannsynligvis sies å komme fra engasjerte og ressurssterke elever. Andre temabolker der mange av innleggene ble plassert var *følelser*, *identitet*, *press*, *seksualitet* og *kropp, helse*. Ved å gjøre en kvantitativ undersøkelse har det også vært mulig å si noe om hvem som står bak innleggene, altså si noe om hvem Si;D-skribentene gjennom

dette året er. Her viser undersøkelsen for eksempel at blant de 789 skribentene, er 503 skribenter som jenter og 245 er gutter, altså er det over dobbelt så mange jenter som gutter som har fått innlegg på trykk i perioden. Undersøkelsen viser også at det er langt flere skribenter i spalten som er over 17 år gamle enn som er mellom 13 og 17.

En utfordring når vi trekker linjene over til ungdommers retoriske handlekraft, og se noen sammenhenger mellom hvem som kommer på trykk i Si;D og hva dette kan fortelle oss, er som vi har vært inne på tidligere at Si;D er et redaktørstyrt medium. Når gjennomgangen som nevnt viser at temaet skole er det som går igjen flest ganger i løpet av året, så kan dette skyldes at det faktisk er det temaet som går igjen i flest innsendte innlegg til redaksjonen, eller det kan skyldes at dette temaet oftest blir valgt ut til å komme på trykk. Mitt intervju med Aftenposten-redaktør Amalie Lereng (Vedlegg 1) viste at utvelgelsen av innlegg skjer på bakgrunn av vanlige nyhetsprinsipper, et ønske om å få frem hverdagen til ungdom, og få et ungdomsperspektiv på løpende debatter, men det kom frem at redaksjonen selv ikke sitter på statistikk eller oversikt over innleggene som ble sendt inn fra dag til dag. Dermed finnes ikke tallgrunnlaget for å gjøre en sammenligning av innsendte innlegg med det som ender med å bli valgt ut til spalten, og en slik innsamling av data ville blitt for omfattende for dette prosjektet. Imidlertid er redaksjonen selv opptatt av at det *er* ungdommene som bidrar til å sette dagsorden (Tungen, 2011 og Vedlegg 1). Samtidig skjer utvelgelsen på bakgrunn av redaksjonens uttalte kriterier for hvordan de velger ut innlegg, kanskje kombinert med noen underbevisste prosesser hos redaksjonen. Når vi ser at temaer som følelser, helse, press og seksualitet går igjen i mange innlegg, kan dette for eksempel være uttrykk for at man underbevisst tenker at dette er typiske ungdomstemaer, og at de derfor passer bedre inn i en ungdomsspalte enn andre temaer. Når Christine Isager viser hvordan publikum blir invitert til å bidra inn i journalistikken, men peker på journalistene som et «bemyndigende mellomledd» (2014, s. 282), når det er journalistene som sitter med kontrollen over hvem som kommer til orde, og hvordan dette skjer. På samme måte kan vi si at for ungdommers retoriske handlekraft i Si;D-spalten er redaksjonen et bemyndigende mellomledd.

6. april 2018 skriver næringsminister (og tidligere kunnskapsminister) Torbjørn Røe Isaksen om Si;D i sin spalte i avisen Morgenbladet (Røe Isaksen, 2018), under overskriften «Det er noe som lugger litt når jeg leser «Si;D»». Her mener han at det er lett å bli imponert over nivået i Si;D, men at det likevel er noen ting som «lugger» ved spalten, altså ikke føles så bra. For det første trekker han frem at det er et svært stort aldersspenn når spalten skal være åpen for ungdommer mellom 15 og 21, og at det er noe merkelig å putte disse menneskene i samme kategori. I tillegg er det et hovedpoeng hos Røe Isaksen at ved å plassere ungdommens

ytringer i en egen spalte, skapes et *leke-demokrati*, og at han har følelsen av at det fører til at man holder «unge mennesker unna de reelle debattene og beslutningene». Dette settes i kontrast med en opplevelse han selv hadde som 17-åring, der han fikk et debattinnlegg på trykk, og fikk et svar fra «en helt vanlig voksen mann», som svarte Isaksen «på like fot». Dette fungerer som et spark til «Det fossile hjørnet»-spalten i Aftenposten Si;D, der ungdommer får svar fra politikere og andre voksne. Røe Isaksen stiller altså her noen spørsmål som kan sees i sammenheng med temaet for denne oppgaven, og det er interessant å se kritikken hans mot spalten i lys av retorisk handlekraft og spørsmålet om hvem det er som ytrer seg i Si;D-spalten.

Aldersspennet i Si;D har vi allerede vært inne på i den kvantitative undersøkelsen i denne oppgaven, og det er lett å være enig i at dette er et stort spenn i alder. Det er stor forskjell på en 13-åring og en 21-åring. I tillegg ser av undersøkelsen at det er de eldste ungdommene som dominerer i spalten, ved at det er betydelig flere skribenter på trykk i alderen 17-21 enn i den nedre delen av dette aldersspennet, og det er en stor del av skribentene i Si;D som er 18 år gamle eller eldre, og dermed per definisjon myndige, som for noen kanskje er synonymt med å være voksen. Samtidig er det kanskje slik at ungdomstiden i dag er lengre enn den var tidligere, og dermed kan det hende at det nå tar lengre tid før man blir sett på som voksen nok til å bli tatt på alvor i samfunnet og ha innflytelse i demokratiet. Man har stemmerett som 18-åring, men hvis man i samfunnets øyne ikke er voksen, er det ikke nødvendigvis enkelt å påvirke ved å ta del i det deliberative demokratiet, altså påvirke gjennom ytringer. Det er nok dette som er grunnlaget for at Aftenposten lar ungdomsbegrepet gjelde helt opp til 21 års alder.

Dette tar oss videre til Røe Isaksens påstand om at Si;D fremstår som et lekedemokrati. Han setter sin egen opplevelse av å få publisert et innlegg og motta svar i en «ekte» debattspalte høyere enn det å få publisert innlegg og motta svar gjennom Si;D. Han grunngir ikke nærmere akkurat hva som gjør at han og den «vanlige voksne mannen» var mer på likefot enn skribenter i Si;D og andre skribenter, men det er nok kategoriseringen av skribentene som «ungdom» og ikke som voksne som ligger til grunn, samt det at ytringene plasseres i en egen spalte fremfor å publiseres sammen med øvrige innlegg i avisen.

For det første så reiser dette spørsmålet om kategorien *ungdom* har lavere verdi enn kategorien *voksen*. Dette er det ikke nødvendigvis alle som er enige i – og i noen tilfeller vil det også være motsatt. Skribent 3 trekker frem nettopp dette poenget i intervjuet med henne, når hun sier at samfunnet på mange måter har blitt «ungdomsfiksert», at ungdommelighet settes høyt, og de eldre blir forlatt på gamlehjemmet og glemt (Vedlegg 5, linje 186). Det er altså ikke entydig negativt å bli plassert i kategorien ungdom. Likevel er det jo slik at hvis vi

ser på innflytelse, makt og ressurser, så er det åpenbart at dette er noe som i større grad tilhører voksne, og ved å ytre seg i avisen som en ungdom, så tilskrives man kanskje mindre av dette.

I teorikapittelet så vi at begrepet retorisk handlekraft har blitt brukt for å sette fokus på ulike marginaliserte gruppers tilgang til å ytre seg og hvem som ikke kommer til orde. Den skjeve kjønnsbalansen i spalten er kanskje det mest åpenbare å ta tak i når det gjelder hvem som ikke kommer til orde. Med et så overveldende flertall av jenter, er det verdt å reflektere litt rundt hvordan det har blitt slik. Som ICCS-undersøkelsen viste, er jenter mer opptatt av nyheter og mer samfunnsengasjerte enn guttene, og denne tendensen er økende.

Samfunnsengasjement vil kanskje også gi en bedre evne til å identifisere problemer å skrive om, som Åsa Brumark beskriver som en viktig del av det å ha retorisk handlekraft. Det er nærliggende å tenke at et økt engasjement i samfunnet rundt seg fører til en økt lyst til å skrive. I tillegg gjør jenter det generelt bedre i norsk skole i dag, og har karaktersnitt som er høyere enn guttene både på ungdomsskolen og videregående skole (Utdanningsdirektoratet, 2017). Samtidig er det ikke nødvendigvis slik at guttene skriver bedre enn jentene (Berge og Skar, 2015, s. 43). Berge og Skar har vist at det «ikke kan påvises noe systematisk sammenheng mellom skriveprestasjon og elevens kjønn» (ibid, s. 43), men at det er «i testsituasjoner at jenter skriver signifikant bedre enn gutter» (ibid, s. 43). Dermed er det ikke noe grunn til å tro at det er kvaliteten på innleggene som gjør at jentene i større grad blir valgt ut til å komme på trykk i spalten, men rett og slett mengden innlegg som sendes inn. Amalie Lereng gjør et poeng ut av at jente-dominansen i Si;D-spalten skiller seg i stor grad fra resten av Aftenposten, når hun sier at «me har hatt folk som har gått gjennom Aftenposten som helhet, og sett der, og der er jo, et stort fleirtall av kildene er menn, i alle avdelinger, alle seksjoner, unntatt på Si;D for der er det omvendt, da « (Fra Vedlegg 1, linje 63-67). Muligens er det normer og forventninger som gjør at det blant ungdom er jentene som har størst handlekraft, mens ved overgangen fra ungdom til voksen så er det guttene/mennene som tar over denne dominansen.

Undersøkelsen viste videre at det er et overveldende flertall av skribentene som skriver under med fullt navn, fremfor å være anonyme ved å for eksempel skrive under med et kallenavn. I kapittel 5.1 så vi at dette er en relativt ny utvikling i spalten, og satt dette i sammenheng med uttalte ønsker fra Si;D-redaksjonen og en tendense i samfunnet om å unngå anonymitet i forbindelse med for eksempel kommentarfelt, men at denne normen også kan sies å utgjøre en barriere for å ytre seg. Vi så også i kapittel 5.1 at det er relativt få av de 789 innleggene som svarer direkte til andre Si;D-innlegg. Etter å ha analysert de seks utvalgte innleggene og blant annet sett på hvordan disse plasserer seg i debatten, kan vi likevel si at Si;D-spalten i stor grad er en del av en større samtale. Her ser vi altså at den kvantitative

undersøkelsen i seg selv gir oss begrenset med informasjon, men at kombinasjonen av metodiske tilnærminger kan gi oss økt innsikt.

Den kvantitative undersøkelsen har altså vist oss noen aspekter ved hvem som ytrer seg i Si;D og hva innleggene gjennom året handler om. Samtidig er det noen sentrale ting som ikke har vært mulig å undersøke. Én av disse tingene har jeg allerede satt ord på, og dreier seg om redaksjonen som «bemyndigende mellomledd» i spalten. Det andre aspektet er et poeng som også Hanne Tungen (2011) trekker frem i sitt avsluttende kapittel, og som Amalie Lereng fra Si;D-redaksjonen også er opptatt av (se vedlegg 1), og det handler om at tilgang til Si;D-spalten ikke nødvendigvis er for alle. Dette handler om ting som skriveferdigheter, engasjement, demokratiforståelse, familiebakgrunn og om man er vant til å lese avisen. Lereng trekker for eksempel frem at den typiske videregående skole-eleven som sender inn Si;D-innlegg er elev på studiespesialiserende linje, og at de sliter med å få yrkesfagelever til å skrive inn. Etter hvert som Si;D har blitt stadig mer kjent, har det også blitt økt konkurranse og et trangere nåløyte for å komme på trykk der. Dette kan føre til at det er kun de mest ressurssterke og språklige sterke elevene som klarer å passere gjennom nåløyte, og i så fall er det mulig å argumentere for at Si;D er en spalte for en slags «elite» av ungdom. Dette har jeg tidligere vært inne på i presentasjonen av intervjuene med de seks skribentene, som fremstår som svært ressurssterke og reflekterte. Imidlertid har dette vært vanskelig å synliggjøre i den kvantitative undersøkelsen, og dette oppleves som mangelfullt, da dette kanskje er et av de mest sentrale spørsmålene det er verdt å stille seg når det gjelder tilgang til spalten.

Når delproblemstillingen om hvem som ytrer seg i Si;D og hva de ytrer seg om er valgt som en del av en besvarelse om ungdoms retoriske handlekraft, er det basert på en tanke om at det er mulig å si noe om hvordan en gruppe, altså skribentene i Si;D som en gruppe, har eller utøver retorisk handlekraft. Når vi nå har sett på noen perspektiver rundt denne gruppen og hvem som har tilgang og ikke til å ytre seg i Si;D, åpner det for noen refleksjoner rundt begrepet retorisk handlekraft. Er det i et hele tatt mulig å si noe om retorisk handlekraft hos en gruppe individer ved å kun benytte noen få biter med informasjon (i dette tilfellet tittelen på det innlegget de har fått på trykk, alder, kjønn og om de er med i en organisasjon)? Kanskje ser vi her ikke direkte på hvordan den retoriske handlekraften kommer til uttrykk, men hvem som får tilgang til å utøve retorisk handlekraft akkurat i dette mediet. Vi har sett på Røe Isaksens kritikk om at Si;D fører til at disse skribentenes ytringer ikke blir likeverdige som andre ytringer i avisen. Denne kritikken og diskusjonen hører kanskje mer til en diskusjon om retorisk medborgerskap og ungdommers ytringer som bidrag i den offentlige samtalen og det deliberative demokratiet. På en annen side skaper spørsmål om tilgang til mediene og spørsmål

om medborgerskap og tilgang til demokratiet en ramme rundt den retoriske handlekraften. Dette tar oss videre til den neste inngangen til retorisk handlekraft i denne oppgaven, som har vært å utforske den i analyser av seks utvalgte innlegg fra spalten.

6.2 Hvordan uttrykkes retorisk handlekraft i Si;D-innlegg, og hvordan kan begrepet retorisk handlekraft brukes i analyser av disse?

I denne delen av kapittelet skal jeg først se på noen fellestrekk ved analysene av de utvalgte innleggene, som er presentert i kapittel 5.2, der jeg analyserte seks Si;D-innlegg innenfor tre ulike temaer eller debattråder fra spalten, sosiale medier, tv-serien SKAM og fraværsgrensen i videregående skole. Analysemodellen som ble brukt på de tre innleggene ble utarbeidet for å belyse hvordan den retoriske handlekraften kommer til uttrykk i de seks innleggene, og i dette kapittelet ser vi på hva jeg fant i de seks analysene.

6.2.1 Tekststruktur

Gjennomgående har innleggene en relativt oversiktlig og tydelig tekststruktur. Ser vi alle innleggene under ett, er det den argumenterende teksttypen som dominerer i innleggene. Et mønster vi ser går igjen i flere av innleggene er at det består av tre hovedavsnitt, med ulike vinklinger på saken i hvert av avsnittene, og en introduksjon og/eller avslutning i tillegg til disse. Innlegg 6 skiller seg i størst grad ut når det gjelder tekststruktur, da dette innlegget er satt opp som en liste med punkter som handler om ulike utfordringer for karakteren Sana og andre minoritetsungdommer, noe som gjør innlegget svært lett å lese. Innleggene er videre fulle av ulike språklige bilder og lignende, som i hovedsak fungerer bra. I innlegg 1 finner vi en utstrakt bruk av metaforer og metonymier. Fenomenet «snapstreak» som er tema for innlegget blir for eksempel beskrevet som en «flamme», et symbol som stammer fra måten snapchat visualiserer en «snapstreak» på, og at det er viktig at den ikke kommer på «tynn is». I flere av de andre innleggene er bruken av kontraster utstrakt, og bidrar i stor grad til å støtte opp om den argumenterende teksttypen som benyttes.

6.2.2 Subjektkonstruksjon

En tendens som går igjen i flere av innleggene er høy grad av modalitet, at skribentene uttrykker stor grad av sikkerhet, ofte på grensen til det moraliserende og/eller veslevoksne.

Særlig i innleggene om fraværgrensen er denne tendensen tydelig. Disse trekkene fører til at innleggene på generell basis ikke viser den største ydmykheten overfor meningsmotstandere. Når motstridende meninger også blir betegnet som for eksempel «syting», begrenser dette også handlingsrommet til noen som eventuelt har lyst til å skrive et svarende innlegg. Samtidig finner vi i flere av innleggene en tendens til å ironisere over motstanderens argumenter og det som har blitt sagt tidligere i debatten. Dette kan leses som et forsøk på å avfeie argumenter som ugyldige, men uten at vi får noe tydelig argumentasjon for hva som gjør at de ikke gjelder. Dette fungerer både ved at det sier noe om hvordan skribenten forholder seg til tidligere stemmer i debatten, og bidrar til å foregripe svar til eget innlegg. Man får mindre lyst til å svare på et innlegg som har avfeid deler av motpartens argumentasjon som ugyldig, eller vært svært ironisk overfor motstridende argumenter. Ved å ha denne tonen skaper man også et inntrykk av at man er hevet over andre, eller at man ønsker å være det. Dette kan lukke en samtale heller enn å åpne for den. Kanskje kan det å være i overkant selvsikker i handle om å ha lite erfaring med det å ytre seg offentlig, og dermed ikke har møtt så mange reaksjoner på egne ytringer ennå. Skribent 6 forteller for eksempel at ordet *blendahvit*, som hun benytter i det aktuelle innlegget, er et ord hun har opplevd å få sterke reaksjoner på, og dermed har sluttet å bruke. Samtidig kan det å være noe skråsikker og ironiserende kobles til det å være ungdom. For eksempel tenker man gjerne på ungdomsorganisasjoner i politikken som mer bastante og radikale enn de «voksne» organisasjonene, noe som kanskje er uttrykk for denne skråsikkerheten.

I teorikapittelet så vi at Grabill og Pigg (2012) viste hvordan identitet i bruk (det de kaller «identity-in-use») var et tydelig trekk ved hvordan deltakere i nettforum utøvet retorisk handlekraft, og i gjennomgangen av tidligere forskning så vi at sammensmeltingen av det politiske og det private var et trekk som har blitt trukket frem som fremtredende i ungdomsytringer. I de analyserte innleggene er det private og det personlige til stede i ulik grad. I innlegg 5 er det irritasjonen over misforståelser i en anmeldelse av serien SKAM som er det personlige aspektet, og skribenten gjør denne personlige irritasjonen til en rød tråd i innlegget, men utover dette er det lite vi får vite om skribenten, og det personlige dominerer ikke tematisk i ytringen. I innlegg 6 kobler skribenten inn sin egen identitet, i form av å sammenligne sin egen hijabbruk med karakteren Sana i SKAM, og bruker dette som utgangspunkt for en gjennomgang av noen utfordringer ved det å være innvandrerungdom. Men utover å tre frem som en hijabbrukende ungdom, bruker hun ikke egne erfaringer i teksten i noe særlig grad. I innleggene om fraværgrensen, er det personlige tonet ned, nesten påfallende mye. De to skribentene behandler fraværgrensen som en politisk sak, og i innlegg

3 har jeg pekt på i analysen at mangelen på personlig erfaring kan virke svekkende for troverdigheten til skribenten. En lignende «mangel» på personlige erfaringer i innlegget finner vi i innlegg 2 om nakenbilder, der man som leser kan sitte igjen med et spørsmål om hvor vanlig det er med nakenbilder, og om dette er et problem skribenten har erfaring med utover å lese kommentarer i kommentarfelt. I flere av intervjuene snakker imidlertid skribentene om at de har opplevd at innleggene har blitt redigert, særlig ved endring av overskrifter, der målet med redigeringen synes å være å gjøre innleggene mer personlige og/eller polariserende. Eksempler er når skribent 1 sitt innlegg fikk setningen «Nå er jeg sliten» som en del av tittelen, og dette er noe som fører til at man får et inntrykk av at saken er svært personlig for skribenten. I innlegg 4 har Aftenposten redigert inn ordet «syte» i tittelen, slik at innlegget får en mer polariserende karakter og en økt følelsesappell som gjør at innlegget oppleves mer personlig enn det ifølge skribenten var i utgangspunktet.

Subjektene vi møter i innleggene går i ulike roller. Særlig i innlegg 1 (snapstreak) og innlegg 5 (om VG-anmeldelsen av SKAM), som også er de to innleggene med de yngste skribentene, finner vi subjekter som tydelig går inn i rollen som ungdom. Ungdomsrollen tas for eksempel i innlegg 5 gjennom setningen «som ungdom selv», og i innlegg 1 møter vi et subjekt som lever et liv der skolehverdagen, «gjengen» og det å være «kul» er viktig. De andre skribentene har mindre tydelige roller som ungdom. Subjektene vi møter i disse innleggene kan sies å fremstille seg selv som samfunnsdebattanter, og knytter rollene sine opp mot sitt ståsted i saken. Det kan være tilfeldigheter som gjør at de 15 år gamle skribentene går inn i rollen som ungdom såpass mye tydeligere enn de eldre skribentene. Men det kan også være at skribentene som er over 17 år i større grad ønsker å bli oppfattet som voksne, og at det er dette vi ser igjen i innleggene.

6.2.3 Publikum

Et fellestrekk ved flere av innleggene er at vi ser at ordet «vi» brukes på en måte som gjør at det er tydelig at det ikke er alle som er inkludert i dette «vi»-et. I innlegg 5, der det var snakk om Sana i SKAM og hennes manglende opprør mot islam, så vi tendenser i innlegget til at «vi»-et i innlegget inkluderte andre norske, som kan leses som ikke-muslimer. I innlegg 4 så vi at det ble skapt et «vi» som inkluderte skribenten og hans medelever, og dette *vi-et* skulle ta ansvar for å slutte å syte over fraværgrensen, slik at man gjorde noe bra for «andre». Her kan vi dermed si at det er en del av skribentens medelever som ikke nødvendigvis er inkludert i

hans *vi*, særlig de som sliter med å komme seg på skolen. Kan dette også ha noe å gjøre med hvilke lesere skribenten forventer at teksten får når den blir publisert i Si;D-spalten?

Appellene til publikum innebærer få direkte oppfordringer til handling. Det nærmeste vi kommer en direkte oppfordring til handling finner vi i innlegg 4, der skribenten ber leseren om å «vær så snill å slutte med argumentet om at det skal være arbeidsforberedende» («det» er altså fraværgrensen). Det er imidlertid en tendens i innleggene at de inneholder klare oppfordringer til å tenke på nye måter eller til å endre holdning. Publikum oppfordres i flere av innleggene til å reflektere over egne holdninger. Dette skjer for eksempel i form av retoriske spørsmål, som går igjen hos de fleste skribentene. Vi finner også flere formuleringer i innleggene som eksplisitt ber publikum om å tenke. I innlegg 1 finner vi setningen «Tenk litt over denne «snapstreaken» som fanger all din tid», og i innlegg 2 står det for eksempel at «Nå synes jeg det er på tide at vi begynner å tenke før vi deler». I innlegg 4 finner vi sitatet «Tenk at fraværgrensen kanskje har reddet flere elevers skoleår», og i de tre resterende innleggene kan vi også lese mer eller mindre direkte oppfordringer til å tenke på en ny måte, som når skribent 5 utfordrer konsensus ved å utfordre synspunktet til en anmelder i VG. Vi ser altså at oppfordringer til nye tenkemåter er en tendens i flere av innleggene.

6.2.4 Plassering i debatten

Åsa Brumark trakk, som nevnt i kapittel 3.3, frem evnen til å finne «problemer» og formulere dette til saker som har offentlig interesse som en del av den retoriske handlekraften. Dette kan vi se i sammenheng med hvordan skribentene plasserer seg og tar del av en debatt, eventuelt å starte en ny. Som vi allerede har vært inne på, er det stor konkurranse for å komme på trykk i Si;D, og dette er skribentene selv bevisste på i intervjuene. Når man skriver innlegg i en debatt som allerede er i gang, må man bidra med noe som ikke har blitt sagt før for å komme til orde. Et alternativ kan være å starte en ny debatt eller bidra med noe nytt på andre måter. I innleggene løses denne utfordringen på ulike måter. I innlegg 1 finner vi størst grad av noe *nytt*, når skribenten setter ord på presset som det relativt nye fenomenet «snapstreak» fører med seg for ungdommer. Vi så i analysen at innlegget presenterer informasjon til en modelleser som ikke kjenner fenomenet, altså kanskje til en voksen leser som ikke selv bruker appen snapchat, i tillegg til å oppfordre en leser som er opptatt av snapstreak til refleksjon. Denne todelte henvendelsen kan vi lese som en konsekvens av at subjektet vi møter i teksten er klar over at dette er noe nytt for mange lesere. Andre innlegg har andre strategier for å rettferdiggjøre sin eksistens i en pågående debatt. Innlegg 3 løser skribentene for eksempel

utfordringen om å komme med «noe nytt» ved å tilsynelatende skulle komme med en korrigerende av hvordan andre argumenterer. Skribenten poengterer derfor at videregående skole for de fleste er studiespesialiserende, og at argumenter om arbeidslivet derfor ikke er så relevante. I løpet av innlegget går skribenten likevel over til å argumentere tydelig mot fraværsgrensen slik den fungerer i dag. Innlegg 4 tar form av en beskjed til skribentens medelever og meddebattanter, og kommenterer debatten ved å definere motstanden mot fraværsgrensen som syting. De to innleggene om fraværsgrensen har altså et fellestrekk i at de går over i en slags meta-debatt, en debatt om debatten, og kommenterer noen aspekter ved debatten som har utspilt seg om fraværsgrensen. I tillegg til at vi kan se det å gå opp på et slikt metanivå i lys av utfordringen om å komme med noe «nytt» i debatten, er det kanskje også uttrykk for den tidligere nevnte høye modaliteten som går igjen i innleggene. De to skribentene med innlegg om TV-serien SKAM er positive og støttende til serien på mange måter, og bidrar på denne måten kanskje ikke med så mye nytt i samtalen om SKAM, som i stor grad har vært preget av hyllest til serien og serieskaperne. De har likevel til felles at begge kan sies å handle om spørsmål som strekker seg langt utover serien SKAM, og setter serien i sammenheng med en bredere debatt om islam, innvandring, menneskeverd og frihet.

I oversikten over Si;D-innlegg gjennom ett år så vi at det er relativt få innlegg som er direkte svar til andre innlegg. Det samme gjelder de analyserte innleggene, der ingen av de er direkte svar til ett bestemt innlegg. Innlegg 3 har riktignok fått ett svar i form av et annet Si;D-innlegg, men skribenten har ikke svart på dette innlegget igjen. Felles for flere av innleggene er likevel at selv om de ikke svarer direkte på ett innlegg, fungerer de på mange måter som svar til en rekke tidligere Si;D-innlegg, i tillegg til å inneholde spor av ytringer fra den generelle samfunnsdebatten. Innlegg 4 inneholder for eksempel mange ulike motforestillinger mot fraværsgrensen, som vi finner igjen i Si;D-spalten i forkant av innlegget. Innlegg 5 og 6 er bidrag i den omfattende debatten om serien SKAM, som fant sted både på nettsiden der SKAM ble publisert, i Si;D-spalten og mange andre steder. Innlegg 5 og 6 har også det til felles at de i tillegg til å omhandle serien SKAM kan leses som innlegg i en enda bredere debatt der man diskuterer hijabbruk, minoritetsspørsmål og islam. Det er altså et trekk som gjelder for de analyserte innleggene at de i stor grad er dialogiske, i form av at de går inn i samtale med tidligere ytringer, og forholder seg både eksplisitt og implisitt til foregående debatter.

I sin sammenligning av debattinnlegg i skolesammenheng og i Si;D påpeker Anna Eriksen som vi var innom i kapittel 2.2 den doble *kommunikasjonssituasjonen* i skoletekstene. Med dette mente hun at elever som skriver et debattinnlegg som skal leveres til vurdering i norskfaget har med seg læreren som en viktig leser av innlegget, utover at de skal skrive til og

engasjere et retorisk publikum med innlegget. Eriksen finner ikke en lignende tendens i Si;D-innleggene hun analyserer i sin studie. Likevel kan man argumentere for en dobbel kommunikasjonssituasjon også når man sender inn en tekst til et redaktørstyrt medie som Aftenposten. På én side av denne kommunikasjonssituasjonen finner vi ønsket om å si noe om meningen man har, og påvirke ved å komme med argumenter og perspektiver i denne saken. På en annen side finner vi avisens tekstkultur og hva som kreves for å komme på trykk. Her hører for eksempel tekstnormer som regulerer lengde og lignende på innleggene inn, i tillegg til kravet om å komme med noe «nytt» for at ikke spalten skal bli repeterende. Kanskje kan vi også snakke om et tredje aspekt ved denne kommunikasjonssituasjonen, som flere av skribentene satt ord på i intervjuene, at det å komme på trykk og ta en del av en debatt og fremstå i offentligheten på en bestemt måte er en sterk motivasjon bak innlegget.

6.2.5 Virkelighetsbilder

Som analysene viser er oppfordringer til nye tenkemåter et trekk som er dominerende i de seks innleggene. Dette vitner om at virkelighetsbilder og hvordan man skal forstå verden er noe som er spesielt sentralt i disse ytringene. To av innleggene er særlig preget av at de setter to ulike virkelighetsbilder opp mot hverandre. Dette gjelder i innlegg 1, der skribenten setter den virkeligheten hun lever i nå (på grunn av snapstreak) opp mot en virkelighet der flere unge hadde lagt vekk mobilen sin. I innlegg 4 er forståelsen av virkeligheten *før* fraværsgrensen satt opp mot virkeligheten *nå* (med fraværsgrensen) der flere elever kommer seg på skolen. I innlegg 3 så vi hvordan skribenten gjennom sin argumentasjon gikk inn for å utvide doxa, ved å få inn nye perspektiver i debatten om fraværsgrensen. I innleggene særlig om fraværsgrensen og SKAM har vi sett på hvordan skribentene kategoriserer fenomener de skriver om, og hvordan dette påvirker virkelighetsbildet som kommer frem i innleggene. For eksempel så vi at skribent 6 plasserer seg selv i ulike kategorier, muslimsk ungdom og minoritetsungdom, og søker å utvide og utfordre leserens syn på disse kategoriene. I innlegg 2 er kategoriene «offer» og «forbryter» sentrale i innleggets mål om å ta offerets side og frata offeret skyld i saker der nakenbilder blir spredd på internett.

I kapittel 2.1 så vi at dagens ungdomsgenerasjon ble beskrevet som pliktoppfyllende, lojale og lydige. De seks innleggene vi har analysert, er ikke uttrykk for stor grad av opprør eller ulydighet. Tvert imot finner vi eksempler på svært sterk lydighet til regjeringens skolepolitikk i innlegg 4 og en sterk vektlegging av det å ha god moral i innlegg 2. Skribent 1, som skriver om ungdomsfenomenet snapstreak, inkluderer og informerer parallelt en voksen

leser om hva fenomenet handler om, og kan sies å bidra til å bygge bro mellom generasjonene heller enn å gjøre opprør. I innleggene om SKAM finner vi ønsker om et samfunn med religionsfrihet for alle og der man utvider stereotypiene, som også kan sies å være relativt «politisk korrekte» holdninger, som i liten grad utfordrer makten.

6.2.6 Språkhandlinger

Når jeg har benyttet språkhandlinger som et analytisk redskap i utforskningen av retorisk handlekraft, er det ikke slik at vi har sett etter *hvorvidt* det utføres handlinger med teksten, men satt ord på hvordan språkhandlinger som kommer til uttrykk i innleggene, hvilke som dominerer i de ulike innleggene og hvorvidt disse handlingene er vellykkede. En dominerende språkhandling i flere av innleggene er kvalifiseringer. Dette henger sammen med det forrige punktet, virkelighetsbilder, da språkhandlingen kvalifisering kan beskrives som at man skaper en ny virkelighet (Svennevig, 2001b, s. 61). Man kan se det som en form for kvalifisering når skribent 4 erklærer at motstand mot fraværgrensen er det samme som syting, og når skribent 5 kvalifiserer SKAM som en forkjemper for religionsfrihet. Å utøve en kvalifisering krever at man har en viss autoritet, og skribentene oppnår denne autoriteten som en kombinasjon av rollene de går inn i og den tidligere nevnte høye modaliteten, altså at de uttrykker en tydelig selvtillit i innleggene.

Det er allerede nevnt at de seks skribentene har en tendens til å komme med oppfordringer om å endre tenkemåter og holdninger. Det er altså en bestemt form for direktiver som er gjennomgående i innleggene, direktiver som går på hvordan ulike ting skal oppfattes. Ser vi tendensen til kvalifiseringer og disse direktivene som oppfordrer til tanker og holdninger under ett, kan vi kanskje si at dette gir uttrykk for at de unge skribentene i stor grad er opptatt av definisjonsmakt og det å påvirke hvordan vi som samfunn snakker om og tenker om ting. Det kan være uttrykk for en spesiell selvsikkerhet hos ungdom, men vi kan også se dette i sammenheng med tendenser i samfunnsdebatten som også har blitt pekt på i forbindelse med valgkampen i forkant av Stortingsvalget 2017. Valget ble kalt et «verdivalg», og politikerne ble kritisert for å snakke mer om «norske verdier» og hvordan man skal omtale hverandre av enn om de politiske sakene. Sarah Sørheim i Aftenposten kaller blant annet valgkampen 2017 for «NM i stempling» (Sørheim/Aftenposten, 2017).

Likevel kan vi si at noen av innleggene inneholder oppfordring til handling, men at disse ligger mer mellom linjene. I innlegget om snapchat og snapstreak ser vi for eksempel at skribenten unngår formuleringer som ber leseren direkte om å «legge fra seg mobilen». Hun

sier dette heller indirekte, ved å legge vekt på hvordan hennes eget liv kunne blitt bedre hvis bare hun hadde klart å legge den fra seg selv, men skulle ønske at andre kunne gått foran henne, da hun ikke makter å gjøre dette alene. Her kan vi altså lese en oppfordring om å legge fra seg mobilen, men den blir ikke ytret direkte til oss. Dette kan vi som tidligere nevnt se i sammenheng med at skribentene kanskje prøver å unngå å fremstå som moraliserende gjennom innleggene.

Utover de direkte og indirekte formene av direktiver og de mange kvalifiseringene, finner vi også noen ekspressiver, altså språkhandlinger som gir uttrykk for følelser på ulike måter. Særlig er det følelser av irritasjon og følelsen av å være provosert som går igjen i flere av innleggene. Da det ikke er ekspressiver som dominerer i innleggene, men i hovedsak tas opp tidlig i innlegget, går ikke disse følelsesuttrykkene utover argumentasjonen, men får som hovedfunksjon å skape et bilde av subjektene som engasjerte og med en autentisk motivasjon til å skrive innlegget.

6.3 Hvordan opplever skribentene i Si;D sin retoriske handlekraft?

I dette kapittelet oppsummeres intervjuene med de seks skribentene, og jeg trekker frem noen poenger som forteller oss noe om deres opplevelse av egen retorisk handlekraft. I intervjuene møter vi seks ungdommer som i utgangspunktet kun har til felles at de har kommet på trykk med et innlegg i Si;D-spalten. Likevel kan vi si at de også har et fellestrekk ved at de fremstår som kunnskapsrike og reflekterte, og at de virker modne for alderen. Vi har sett skribentene har en sterk tanke om at de er samfunnsdebattanter her og nå, ikke at de trener seg opp til senere deltakelse, og på bakgrunn av dette har de gjort bevisste valg når det gjelder for eksempel hvordan de signerer innleggene sine. Den doble motivasjonen, der skribentene både skriver for å påvirke og for å ta på seg rollen som Si;D-skribent og se navnet sitt i avisen, er tydelig hos flere av skribentene. Vi har sett at skribentene har tro på at ungdom kan påvirke med sine ytringer, og trukket frem dette som en ytterligere motivasjon bak ytringene. I tillegg fremhever skribentene det at de kjente til Si;D-spalten som en viktig grunn i seg selv til at de har skrevet disse innleggene. Vi kan derfor anta at disse ytringene eksisterer nettopp fordi Si;D gjør det. Til slutt så vi at skribentene selv mener at de ikke tar seg nær av negative kommentarer i sosiale medier, og avviser disse ved å påstå at de som kommenterer negativt for eksempel har misforstått innlegget deres. Flere av skribentene deltar aktivt i kommentarfelt og

debatt i sosiale medier som følge av eget innlegg, og trekker frem at dette er noe de kjenner et ansvar for å gjøre.

Ett poeng som kom frem, var at flere av skribentene uttrykte en forståelse av at det er lettere for ungdom å påvirke og bli hørt nå enn det var tidligere. Noe av dette kan kanskje forklares med at skribentene etter hvert som de har blitt eldre har oppdaget disse mulighetene for å delta og lignende, men det er uansett interessant å stille seg spørsmålet om hvorvidt dette faktisk stemmer. Når skribentene mener at det er lettere å påvirke og bli hørt enn det var tidligere, er det kanskje en mediehverdag der de sosiale mediene har fått mer å si som ligger bak, og en tanke om at «alle» nå har tilgang til å skrive, ta bilder og dele innhold via nettet. Samtidig så vi i kapittel 2.1 at ungdoms deltakelse i politiske ungdomsorganisasjoner og lignende var blitt lavere, og det kan hende at det er «lettere» å få tilgang og makt i for eksempel et ungdomsparti når det er færre som er medlemmer der. Kanskje er det altså lett for dem som først er engasjert å komme inn, men «problemet» er at engasjementet ikke nødvendigvis er til stede hos alle. Skribent 4 mener at vi har det litt for bra til at mange gidder å engasjere seg.

Flere av skribentene opptatt av at ungdom deltar i samfunnsdebatten i større grad, både fordi ungdom har andre meninger enn eldre, og fordi ungdom trenger bedre selvtillit så flere tar ordet i debatten. Skribent 2 uttaler at det å bli hørt er en verdi i seg selv. Skribent 6 skriver om hvor stor forskjell folk føler at det er mellom dem og henne – fordi hun er en «samfunnsdebattant» og ytrer seg i avisen, og at hun er opptatt av å at ungdom trenger en økt selvtillit når det gjelder å delta og engasjere seg samt «verktøy» for å føre samfunnet videre. Da blir spørsmålet hvordan man kan gi ungdom denne selvtilliten og disse verktøyene. Vi så i intervjuene at vi kunne regne Si;D-spaltens eksistens som en viktig grunn til at de seks skribentene deltok i samfunnsdebatten, noe som vitner om at ungdom ikke nødvendigvis føler seg inkludert i de tradisjonelle debattspaltene, og kan fungere som et argument for at flere aviser og medier bør opprette egne kanaler for ungdomsdeltakelse. I tillegg er det ikke til å komme unna at det å kunne skrive godt er viktig for å kunne delta i samfunnsdebatten, og dermed er skriveopplæring i skolen også nødvendig for å bidra med disse verktøyene til ungdom.

Noen av skribentene er som nevnt opptatt av at man har et ansvar for å følge opp debatter man selv starter og at man ikke bare kan gå fra samtalen uten videre. Men skribent 3 har en helt annen forståelse av dette, når hun ikke har gått inn og lest noen av kommentarene som har kommet i sosiale medier etter at innlegget hennes ble publisert. Det er likevel tydelig at de samme skribentene som legger vekt på dette ansvaret, er de samme som legger vekt på at

det å komme på trykk i Aftenposten til en viss grad er en verdi i seg selv. Kanskje er det altså ikke ansvaret som er den sterkeste motivasjonen, men et ønske om å spille videre på den oppmerksomheten og rollen man har fått som konsekvens av å være på trykk.

6.4 Et blikk på bruken av begrepet retorisk handlekraft

I teorikapittelet så vi at retorisk handlekraft både kan sies å tilhøre en som ytrer seg, og å være en egenskap eller en slags energi ved den retoriske situasjonen, som utløses i det noen ytrer seg. Vi så også at det er flere måter å plassere den retoriske handlekraften på tidsmessig. Er retorisk handlekraft en forutsetning for å ytre seg, altså noe man må ha i *forkant* av en ytring, eller skapes retorisk handlekraft på ulike måter i ulike ytringer, og kan sees på som en konsekvens eller noe vi kan oppfatte *etter* en ytring? I problemstillingen for prosjektet har jeg valgt ordene «benytter» og «uttrykker», og dermed på mange måter gått inn for en «ja takk, begge deler»-løsning på dette spørsmålet. Det å tenke at retorisk handlekraft eksisterer i noe grad i forkant av en ytring, lar oss sette ord på at ulike grupper har ulik tilgang til å nettopp benytte seg av denne. Samtidig er det kanskje mest interessant for retorikere å tenke på retorisk handlekraft som noe som skjer gjennom ytringen, enten vi knytter selve «kraften» til den som taler, til ordene som blir ytret eller til selve situasjonen.

Å nærlese retoriske tekster slik jeg har gjort i denne oppgaven, innebærer gjerne at man skal ha et kritisk perspektiv. Retoriske nærlesinger av ytringer kalles ofte en retorisk kritikk (se for eksempel Lund og Roer, 2014). Her brukes ordet kritikk i videre forstand enn i dagligtalen, og er dermed ikke synonymt med negativ vurdering eller skepsis. Likevel er det verdt å stille spørsmål ved om en undersøkelse av retorisk handlekraft åpner opp for et kritisk perspektiv i nærlesing av ytringer. Når jeg for eksempel påpeker at det første innlegget har en noe vaklende koherens, eller når jeg setter spørsmålsteget ved om ironien i innlegg 4 kan svekke skribentens etos, er dette kritikk som ikke nødvendigvis sier så mye direkte om hvordan den retoriske handlekraften uttrykkes, men snarere hvordan den kunne vært uttrykt bedre.

Jeg har tidligere vært innom skillet mellom intensjon fra avsender i en ytring, som skiller seg fra intensjonaliteten i ytringen. Sentralt i skillet mellom disse begrepene er at en tekst ikke kan forklares eller tolkes kun ut fra avsenders bevisste intensjon. Det er svært mange ting som kan fortolkes i en tekst som ligger utenfor intensjonen hos avsender. I litteratur- og tekstvitenskapens historie finner vi sentrale hendelser som har bidratt til å presisere dette skillet, blant annet har Roland Barthes (1994) tatt til orde for «forfatterens død», altså at man skulle slutte å legge vekt på forfatterbegrepet til fordel for en utforsking av teksten i seg selv.

Utforskningen av retorisk handlekraft, særlig når vi tar begrepet i bruk på konkrete ytringer, byr på spesielle utfordringer når det gjelder å ikke gå i fellen der man sammenblander intensjonen og intensjonaliteten. Problemstillingen min legger opp til å se på den retoriske handlekraften slik den uttrykkes av ungdom, og dermed har jeg fokusert på disse seks skribentene, ved å se på hva de har ytret og hva de selv tenker om egen retorisk handlekraft. Tidligere studier som har tatt i bruk begrepet retorisk handlekraft har også studert begrepet koblet opp mot personer. Når Michael Leff (2004) undersøkte retorisk handlekraft i Martin Luther Kings brev, er Kings posisjon i samfunnet, yrke, hudfarge og flere andre aspekter ved King gjort relevante. Andre studier har som nevnt tatt for seg bestemte grupper i samfunnet, og sett på deres forutsetninger for å ytre seg. På samme måte er ungdoms posisjon i samfunnet, samt skribentenes kjønn, organisasjonstilknytning og lignende interessante i undersøkelsen av Si;D-innleggene. Det er viktig i en analyse å ikke forklare teksten ved hjelp av tanker om avsenders intensjon, og i denne oppgaven har jeg derfor vært bevisst på å holde analysene av innleggene separat fra det skribentene forklarte om innlegget i intervjuet. Samtidig mener jeg at det ville vært en svakhet ved oppgaven og for utforskningen av den retoriske handlekraften hvis jeg skulle erklært skribenten helt «død» og ikke hatt med meg noen perspektiver om hvem som stod bak.

7 Videre forskning og avslutning

7.1 Videre forskning

Etter å ha jobbet med Si;D-spalten i ett år, har jeg oppdaget hvilken retorisk skattekiste den er. Selv om jeg nå har skrevet over hundre sider om Si;D-innlegg, har jeg kun dekket et lite utvalg, og jeg har benyttet én bestemt linse blant et utall av mulige retoriske og andre språklige linser man kunne studert spalten med. Et sjangerstudie, med Si;D-innlegget som sjanger, er én mulig innfallsvinkel, og en sammenligning av «voksendebatten» i Aftenposten med Si;D-spalten ville også kunne øke forståelsen av innleggene i spalten. Jeg har ikke foretatt noen omfattende argumentasjonsanalyse av argumentene som brukes i de ulike innleggene, og dette ville kunne si oss noe om hvordan ungdom grunngir meningene sine. I intervjuene jeg har foretatt så vi at flere av ungdommene var opptatt av argumentene i innlegget skulle være «logiske», og det kan tyde på at ungdom har en sterk oppfatning av hva som er gode argumenter, men det hadde vært interessant å se nærmere på hvordan de gjør dette i praksis.

Det er også rom for å gjøre flere studier med den samme linsen som jeg har benyttet, retorisk handlekraft for å få en større forståelse for hvordan denne kommer til uttrykk i Si;D. For eksempel kunne man sett på utviklingen i hvordan ungdom uttrykker retorisk handlekraft gjennom innleggene i spalten fra år til år. I denne oppgaven har jeg i hovedsak anlagt et *synkront* perspektiv, altså dykket inn i spalten i én bestemt periode, og sett på hvilke kvaliteter innleggene har innenfor denne perioden (Asdal m. fl, 2008, s. 14). Et *diakront* perspektiv (ibid.), med sammenligning av innlegg over tid, eller sammenligning av innlegg i to ulike år, vil kunne si noe om utviklingen i hvordan ungdom uttrykker retorisk handlekraft. En undersøkelse som tar for seg leserperspektivet, for eksempel hvordan empiriske lesere (lesere av kjøtt og blod) leser Si;D-innleggene, ville også kunne bidra til en økt forståelse av retorisk handlekraft hos skribentene i spalten. En annen ting som er berørt overfladisk i denne oppgaven, er forholdet mellom begrepene retorisk handlekraft og retorisk medborgerskap. Jeg har kommet med min forståelse av de to begrepene, men en videre utforskning av dette kunne vært interessant. Begge begrepene har fått mye oppmerksomhet i retoriske forskningsmiljøer de siste årene, men så vidt jeg har klart å se har ingen gått i dybden på å skille disse fra hverandre. Jeg tror Si;D-spalten kunne vært egnet til et studie med dette som hovedformål, på samme måte som vi har brukt spalten til å utforske begrepet retorisk handlekraft.

7.2 Avslutning

Vi har allerede vært innom Røe Isaksens innlegg om Si;D i Morgenbladet, der han kaller spalten for et lekedemokrati, som stod på trykk noen uker før innlevering av denne oppgaven. Men dette var ikke det eneste medieoppslaget der Si;D var i fokus i denne perioden. I løpet av april 2018 ble Si;D plutselig del av en mediasak og debatt om ytringsfrihet og krenkelser mellom elever og lærere i Oslo-skolen (Sørgjerd, 2018). Dette oppstod da lektor ved Ulsrud VGS i Oslo, Simon Malkenes, deltok i programmet Dagsnytt 18 på NRK, der han fortalte en historie om en kaotisk skoletime i eget klasserom for å problematisere fritt skolevalg i Oslo. I historien brukte han forbokstaver som «M» og «B» på elevene han snakket om. Si;D-spalten kom inn i bildet da Si;D trykket et innlegg der en gruppe elever sier de følte seg krenket av måten læreren deres beskrev dem på i TV-programmet. Imidlertid bidro de også med dette til å identifisere seg selv i større grad enn Malkenes hadde gjort, når innlegget avslørte hvilken klasse på Ulsrud VGS elevene gikk i. I ettertid har vi også fått vite at det ikke var alle elevene i klassen som nødvendigvis var med på å skulle publisere det. Det har også kommet frem at en avdelingsleder på skolen sannsynligvis har hatt en finger med i spillet for å få innlegget på trykk, og at det blir stilt spørsmål ved om motivasjonen bak dette egentlig var å beskytte elevene eller om det handlet om en personalsak mot Malkenes (Sørgjerd, 2018). Selv om det er vanskelig å vite akkurat hva som er sant og usant i denne saken, gjorde den at spørsmål om handlekraft, innflytelse og hva det innebærer å komme på trykk i Si;D ble svært aktuelle. Her ser vi at en mindre gruppe skribenter har gått inn for å snakke og utøve retorisk handlekraft på vegne av en større gruppe, uten å opplyse om dette. Vi har tidligere i denne oppgaven vært innom spørsmål om anonymitet og den risikoen det kan innebære å fremstå i mediene med fullt navn. Her er det ikke snakk om noen fulle navn, men vet at det ble offentlig informasjon gjennom innlegget i Si;D hvilken klasse dette var snakk om, ser vi at skribentene bak innlegget har bidratt til å offentliggjøre informasjon om de elevene som ikke var med på dette. Det er ikke vanskelig å forstå at dette må være en ubehagelig opplevelse for elever som ikke ønsket at deres identitet skulle bli offentlig. Det er i tillegg svært problematisk hvis det stemmer at ledelsen ved skolen har utnyttet ungdommenes ytring i Si;D-spalten som et talerør for egne interesser og politiske agenda.

Dette åpner for spørsmål om hva Si;D skal være, og dermed kan vi lese denne debatten som en drakamp om hvilken rolle spalten skal spille og hvem som bør ha tilgang til den. Bør det for eksempel være slik at man kan skrive innlegg på vegne av en gruppe? Og hvor mye vokseninnflytelse er det greit at ligger bak et Si;D-innlegg? Malkenes-saken, den rollen Si;D

spilte i publiseringen av dette, hvem som står bak innlegget og hva som egentlig skjedde på Ulsrud VGS kunne sikkert vært gjenstand for en egen masteroppgave i seg selv. Uansett viser dette at Si;D har en viktig rolle i samfunnsdebatten, og at et Si;D-innlegg kan ha sterke ringvirkninger, både positive og ikke fullt så positive.

Da jeg begynte med dette prosjektet, satte jeg meg noen målsetninger for denne oppgaven, og disse ble gjengitt i kapittel 1.3. Ett av målene mine var at jeg skulle ta ungdom og ungdommers ytringer på alvor. Det siste punktet har jeg først og fremst oppfylt ved å utforske og analysere både innleggene de har skrevet og det de ytrer i intervjuene med undring og respekt. Jeg har ikke benyttet ungdommenes avistekster som et symptom på hvilken skriveopplæring de mottar i skolen, men hatt et åpent blikk for hva som faktisk skjer i disse tekstene. Det andre målet innebar å utforske begrepet retorisk handlekraft, særlig siden dette ikke er gjort tidligere i norsk sammenheng. Som vi så i teorikapittelet, er det mange som har skrevet om retorisk handlekraft på en nesten filosofisk og litt mystisk måte. Begrepet har også blitt brukt for å forene ulike fronter innen retorikktradisjonen, der skillet særlig går mellom en tendens til å fremheve den individuelle taleren og en annen tendens til å fremheve strukturer og kulturens innvirkning på tekstene. Jeg mener ikke at man bør slutte med å diskutere den retoriske handlekraften på en slik måte, men at den retoriske handlekraften også i stor grad er noe som kan tas i praktisk bruk. Vi kan lete etter den i ytringer, og bruke den til å sette ord på hvordan individer og grupper utøver denne under ulike forutsetninger

Jeg mener at funnene mine viser at retorisk handlekraft absolutt er en nyttig linse for å reflektere rundt, analysere og utforske ytringer. Ved å operasjonalisere den retoriske handlekraften til en analysemodell, basert på blant annet Michael Leffs (2004) ideer om hva som er sentralt for å utforske den, har vi sett på hvordan de unge skribentene uttrykker retoriske handlekraft ved å utfordre og utvide virkelighetsforståelser, komme med nye poenger i debatter, i tillegg til å bringe nye temaer inn i samfunnsdebatten. Vi har sett at Si;D-spalten ikke er et ekkokammer og består av samtaler som ikke berører andre grupper enn ungdom, men tvert imot i stor grad er en del av den bredere samtalen som inkluderer også andre grupper enn ungdom. Vi har sett at skribentene særlig benytter sin retoriske handlekraft til å utfordre tankesett de er uenige med og står opp for sine verdier og sin moral. Utover dette har vi reflektert rundt hvorvidt alle ungdommer i Norge har lik mulighet til å uttrykke sin retoriske handlekraft, og slått fast at ikke alle grupper reelt sett har tilgang til spalten.

Det er verdt å merke seg her at når jeg har valgt å «utforske» den retoriske handlekraften, innebærer dette at jeg anser det som relevant å stille spørsmål om «hvordan» den retoriske handlekraften kommer til uttrykk, og ikke «om» den gjør det eller «hvor godt»

skribentene utøver retorisk handlekraft. Dette innebærer at jeg har valgt å se på retorisk handlekraft som noe som *er* tilstede i en ytring eller i en retorisk situasjon, og ikke noe man enten kan mestre eller ikke mestre. I kapittel 3.1.1 så vi at innenfor en studie av retorisk medborgerskap (Opheim, 2017) skilte Opheim mellom oppøvelse og utøvelse når han studerte hvordan retorisk medborgerskap kom til uttrykk på skam.p3.no. Et lignende skille mellom oppøvelse og utøvelse mener jeg på bakgrunn av tankene over at vi ikke bør gjøre når det gjelder retorisk handlekraft. Funnene mine gjennom dette prosjektet gjør også at jeg er uenig med Torbjørn Røe Isaksen når han omtaler Si;D som et lekedemokrati. Det å gi ungdom en egen arena har en verdi, og det er lite som bærer preg av lek i funnene jeg har gjort i denne oppgaven. De unge skribentene forstår seg selv som samfunnsdebattanter med egne meninger, egne argumenter og som personer som bør ha innflytelse på samfunnet. Innleggene de skriver viser stor grad av kunnskap og oversikt over sakene som omtales, samt en sterk orientering mot tidligere ytringer i debatten, både i og utenfor Si;D-spalten. Hvis det er noe som bidrar til at Si;D fremstår som et lekedemokrati og ikke fullverdig deltakelse, så må det jo nettopp være at profilerte politikere går ut i media og forsøker å undergrave spaltens betydning.

Vi har allerede sett at retorisk handlekraft kan avgrenses fra retorisk medborgerskap. Retorisk handlekraft handler mindre om rollen som samfunnsmedlem, og er mindre normativt. Det er fullt mulig å snakke om retorisk handlekraft i en ytring uten å trekke inn hvorvidt ytringen bidrar til en demokratisk samtale eller gir noen innflytelse over samfunnet som helhet. Retorisk handlekraft er noe vi i større grad kan finne i alle typer ytringer. Et annet begrep som gjerne brukes i forbindelse med ungdomsytringer og hvem som har tilgang til å ytre seg og hvem som har innflytelse er *myndiggjøring*, en oversettelse av *empowerment*. Myndiggjøring skiller seg imidlertid fra retorisk handlekraft ved at det kan anses som noe som tilføres ovenfra, for eksempel ved at staten skal myndiggjøre sine borgere til å delta. Retorisk handlekraft er dermed et begrep som i større grad synliggjør det selvstendige ved det å ytre seg, og i disse unge skribentenes tilfelle handler retorisk handlekraft om å erobre sin egen stemme og bruke denne til å ytre sin mening. Retorisk handlekraft synliggjør derfor hvordan individer blir handlende gjennom skriften eller stemmen, og lar oss koble dette opp mot strukturene og kulturen rundt, altså på et samfunnsplan.

Til slutt kan vi trekke frem skribent 6 sitt poeng om at det å få en plass i samfunnsdebatten for henne var som å ta en ledig plass ved bordet. Kanskje er vårt ansvar som samfunn å sørge for at det i enda større grad er ledige plasser ved bordet til alle ungdommer som ønsker å sette seg ned og ta ordet – og ikke minst å lytte til dem når de sitter der.

Litteraturliste

Aftenposten (2016a, 11. oktober). *Vi går STUDIEspesialisering. Ikke arbeidsspesialisering.*

(Facebook-post med kommentarer). Hentet fra:

<https://www.facebook.com/aftenposten/posts/10154439794885516>

Aftenposten (2016b, 17. oktober). *Si;D-innlegg: Medelever. Nå må vi slutte å syte.* (Facebook-post med kommentarer). Hentet fra:

<https://www.facebook.com/aftenposten/posts/10154461156380516>

Aftenposten (2017a, 8. februar). *Typisk kommentar: «Hvorfor kan ikke jenter bare la være å dele nakenbilder?».* (Facebook-post med kommentarer). Hentet fra:

<https://www.facebook.com/aftenposten/posts/10154824811450516>

Aftenposten (2017b, 28. februar). Kathrine (15): *«Snapstreak» gjør deg til en av de kule. Nå er jeg sliten.* (Facebook-post med kommentarer). Hentet fra:

<https://www.facebook.com/aftenposten/posts/10154882465675516>

Aftenposten (2017c, 5. mai) Si;D: *Seks ting jeg vil trekke frem med sesong 4* (Facebook-post med kommentarer.) Hentet fra:

<https://www.facebook.com/aftenposten/posts/10155090550735516>

Aftenposten (2017d, 26. juni). *Nei, VG, Sana burde ikke ha kastet hijaben.* (Facebook-post med kommentarer.) Hentet fra:

<https://www.facebook.com/aftenposten.sid/posts/1713899381983445>

Andersen, Ø. (2012). *I retorikkens hage*. Oslo: Universitetsforlaget

Asdal, K., Berge, K.L., Gammelgaard, K., Riiser Gundersen, T., Jordheim, H., Rem, T. og Tønnesson, J. (2008). *Tekst og historie. Å lese tekster historisk*. Oslo: Universitetsforlaget.

Barthes, R. (1994). Forfatterens død. I: *Barthes, Roland, 1915-1980 I tegnets tid* (s. 49-54).

Oslo: Pax

- Berg, K. M. og Juul Christiansen, T. (2010). Retorisk eksklusion: Festen i Hyskenstræde som retorisk handling. *Rhetorica Scandinavica* – nr 54, s. 7-28.
- Berge, K. L. (2010). Tekst og ytringshandlingsteori. *Skandinaviske sprogstudier*, 1(1), 93–110
- Berge, K. L. og Skar, G. (2015). *Ble elevene bedre skrivere? Intervensjonseffekter på elevers skriveferdigheter og skriveutvikling*. Rapport 2 fra Normprosjektet. Trondheim: Høgskolen i Sør-Trøndelag, Avdeling for lærer- og tolkutdanning.
- Berge, K. L. og Stray, J. (2012). *Demokratisk medborgerskap i skolen*. Oslo: Fagbokforlaget
- Bitzer, Lloyd F. (1992). The Rhetorical Situation. *Philosophy and Rhetoric*, 25 (1)1- 14.
- Brown, P. og Levinson, S. (1987). *Politeness*. Cambridge: Cambridge University Press
- Brumark, Å. (2011). Medborgarfostran och elevinflytande i skolans offentlighet. *Rhetorica Scandinavica* – nr 59, s. 54-68.
- Childers, J. (2012). *The evolving citizen*. University Park, Pa: The Pennsylvania State University Press.
- Danisch, R. (2017) Rhetorical Agency in a Neoliberal Age: Foucault, Power, Agency, and Ethos. I Nguyen K. (red.) *Rhetoric in Neoliberalism. Rhetoric, Politics and Society*. Cham: Palgrave Macmillan
- Drotner, K. og Livingstone, S. (2008). *The International Handbook of Children, Media and Culture*. London: SAGE
- Enli, G. og Aalen, I. (2017) Sosiale medier. *Store Norske leksikon*. Hentet fra https://snl.no/sosiale_medier
- Eriksen, A. (2011). *Si ;D i norskfaget : en studie av leserinnlegg skrevet av ungdom* (Mastergradsavhandling). Oslo: Universitetet i Oslo.

Foss, S. (2004). *Rhetorical Criticism. Exploration og Practice*. Long Grove, Ill.:Waveland Press.

Fritt Ord (2017, 21. februar). *Leo Ajkic og «de skamløse jentene» får Fritt Ords Honnør*. Hentet fra <http://www.frittord.no/aktuelt/fritt-ords-honnor-2017/>. Lesedato 20.11.17.

Gedde-Dahl, T. (2002). Å lese læreplanen. I *Den flerstemmige sakprosaen*, (s. 190-217). Bergen: Fagbokforlaget.

Geisler, C. (2004). How Ought We to Understand the Concept of Rhetorical Agency? Report from the ARS. *Rhetoric Society Quarterly*, 34, s. 9-17.

Grabill, J. T. og Pigg, S. (2012). Messy rhetoric: Identity Performance as Rhetorical Agency in Online Public Forums. *Rhetoric Society Quarterly*, 42:2, s. 99-119.

Hetland, T. (2016, 11. oktober). Alle skal videre i livet etter skolen. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/AMvoz/Alle-skal-videre-i-livet-etter-skolen--Terje-Hetland>

Hoff-Clausen, E. (2010). Retorisk handlekraft hviler på tillid. *Rhetorica Scandinavica* - Nr. 54, s. 49-66.

Hoff-Clausen, E. (2008). *Online Ethos - webretorik i politiske kampanjer, blogs og wikis*. Fredriksberg: Samfundslitteratur

Imeland, V. S. (2017, 25. juni) Skam sesong 4 feiger ut. VG. Hentet fra <https://www.vg.no/rampelys/film/anmeldelse/tv-anmeldelse-skam-sesong-4-feiger-ut/a/24081561/>

Imeland, V. S. (2017, 3. juli). Derfor kalte jeg sesong 4 av Skam for feig. *Aftenposten*. Hentet fra: <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/oq9mK/Derfor-kalte-jeg-sesong-4-av-Skam-for-feig--Vilde-Sagstad-Imeland>

Isager, C. (2014). Retorisk handlekraft. I Lund, M. og Roer, H. (red.), *Retorikens aktualitet. Grundbog i retorisk kritik* (s. 265-285). København: Hans Reitzels forlag.

Jasinski, J. (2001). *Sourcebook on Rhetoric*. Thousand Oaks: Sage Publications.

Johansen, A. (2002). *Talerens troverdighet*. Oslo: Universitetsforlaget

Kløve Juuhl, G. (2006). *Demokratisk prøverom – analyse av eit ordskifte for barn og ungdom gjennom 30 år*. (Mastergradsavhandling). Oslo: Universitetet i Oslo.

Kock, C. og Villadsen, L. (red.) (2012). *Rhetorical Citizenship and Public Deliberation*. University Park, Pa: Penn State Press.

Leff, M. (2003). Fortolkende retorisk kritik. *Rhetorica Scandinavica* 26, 2003, s. 6-19.

Leff, M. (2004). Instrumental and Constitutive Rhetoric in Martin Luther King Jr.'s «Letter from Birmingham Jail». *Rhetoric og Public Affairs*, 7, 1, 2004, s. 37-51.

Lereng, A. (2016, 13. juli). Slik sender du leserinnlegg til Aftenposten Si;D! *Aftenposten*. Hentet fra <http://www.aftenposten.no/meninger/sid/Slik-sender-du-leserinnlegg-til-Aftenposten-Si-D-599982b.html>. Lesedato 15.10.17.

Lund, M. og Roer, H. (2014). Retorisk kritik – en oversigt. I Lund, M. og Roer, H. (red.), *Retorikens aktualitet. Grundbog i retorisk kritik*, (s. 9-36). København: Hans Reitzels forlag.

Lund, M. og Tønnesson, J. (2017) Kongens tale ved hagefesten. I Bakken, J. og Oxfeldt, E. (red.) *Åpne dører mot verden* (s. 32-46). Oslo: Universitetsforlaget.

Lundberg, C. og Gunn, J. (2009). Ouija board, are there any communications? Agency, ontotheology, and the death of the humanist subject, or, continuing the ARS conversation. *Rhetoric Society Quarterly*, 35:4, s. 83-105.

Miller, C. (2007). What Can Automation Tell Us About Agency? I *Rhetoric Society Quarterly*, 2007:37, s. 137-157.

Neumann, C. og Neumann, I. (2012). *Forskeren i forskningsprosessen: En metodebok om situering*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

NOVA (2017a). *Ungdata 2017. Nasjonale resultater*. Hentet fra <http://www.hioa.no/content/download/142592/4031475/file/Opprettet-Ungdata-rapport-2017-4-august-2017-web-utg-med-omslag.pdf>. Lesedato 10.04.18.

NOVA (2017b). *Unge medborgere: Demokratiforståelse, kunnskap og engasjement blant 9.-klassinger i Norge*. Hentet fra: <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2017/kort-oppsummert-iccs.pdf>. Lesedato 10.04.18.

Opheim, A. A. B. (2017). *SKAM: Fellesskap, utenforskap og medborgerskap på nett*. (Mastergradsavhandling). København: Københavns Universitet, Det Humanistiske Fakultet.

Phillips, K. R. (2006). Rhetorical Maneuvers: Subjectivity, Power, and Resistance. *Philosophy & Rhetoric* 39(4), 310-332. Penn State University Press.

Ringdal, E. (2002). Ironi- vill og vanskelig. I J. L. Tønnesson (Red.). *Den flerstemmige sakprosaen* (s. 166-189). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke.

Roer, H. (2014). Begrebsorienteret retorisk kritik. I Lund, M. og Roer, H. (red.), *Retorikens aktualitet. Grundbog i retorisk kritik*, (s. 323-351). København: Hans Reitzels forlag.

Rustad, G. C. (2017). Skam – TV-serie. Store Norske leksikon. Hentet fra <https://snl.no/Skam - TV-serie>

Røe Isaksen, T. (2018, 6. april). Det er noe som lugger litt når jeg leser «Si;D». *Morgenbladet*. Hentet fra <https://morgenbladet.no/pafyll/2018/04/si-d-blir-lett-et-avsondret-rom-som-et-utested-med-en-omvendt-ovre-aldersgrense>.

Si;D (2016a, 5. september). Fraværsgrensen: Jeg ble tenåringsmor. Det ga meg 44 dager og 150 timer fravær. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/00WL0/Fravarsgrensen-Jeg-ble-tenaringsmor-Det-ga-meg-44-dager-og-150-timer-fravar--Oda-Amalie-Severinsen>

Si;D (2016b, 10. september). Fra en elev som STØTTER fraværsgrensen. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/JGz7R/Fra-en-elev-som-stotter-fravarsgrensen--Stine-Stolpestad>

Si;D (2016c, 12. september). Jeg skulket så mye at det ødela psyken min. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/6e9Lo/Fravarsgrensen-Jeg-skulket-sa-mye-at-det-odela-psyken-min>

Si;D (2016d, 16. september). Hvorfor fraværsgrensen skremmer meg. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/GKVdQ/Derfor-skremmer-fravarsgrensen-meg--Christian-Hoff-17>

Si;D (2016e, 27. september) Ungdom rangerer og bryter hverandre ned på Instagram». *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/MB6g0/Ungdom-rangerer-og-bryter-hverandre-ned-pa-Instagram--Asne-Martinsen>

Si;D (2016f, 23. november). Vi chatter døgnet rundt, mens livet stille renner forbi. *Aftenposten*. Hentet fra https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/l2nkG/Vi-chatter-dognet-rundt_-mens-livet-renner-stille-forbi--Arne-Bjarte-Lid

Si;D (2016g, 28. november). Hvorfor er det morsomt å legge ut "Snapchat-story" av sin fulle venn?. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/Od64A/Hvorfor-er-det-morsomt-a-legge-ut-Snapchat-story-av-sin-fulle-venn>

Si;D (2016h, 6. desember). Sesong 3 av Skam hjalp meg ut av skapet. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/EeLbG/Sesong-3-av-Skam-hjalp-meg-ut-av-skapet--Jonathan-Gaathaug-Nielsen>

Si;D (2017a, 9. mai). Når mamma forteller om sin ungdomstid, misunner jeg henne. *Aftenposten*. Hentet fra [https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/E1LVj/-Nar-mamma-forteller-om-sin-ungdomstid -misunner-jeg-henne](https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/E1LVj/-Nar-mamma-forteller-om-sin-ungdomstid-misunner-jeg-henne)

Si;D (2017b, 27. juni). Takk for at du forstår oss, Andem». *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/GVPMI/Takk-for-at-du-forstar-oss -Andem-Hilsen-Abdirahman-Hassan-19>

Si;D (2017c, 28. juni) Problemet med sesong fire er at den ikke ble som forventet. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/OVyMO/Problemet-med-sesong-fire-er-at-den-ikke-ble-som-forventet---Jonathan-Gaathaug>

Sivesind, K. H. (1996). Sortering av kvalitative data. Metodologiske prinsipper og praktiske erfaringer fra analyse med dataprogrammer. I Holter H. og Kalleberg R. (red.) *Kvalitative metoder i samfunnsforskning*. Oslo: Universitetsforlaget.

Skovholt, K. og Veum. A. (2014). *Tekstanalyse: ei innføring*. Oslo: Cappelen Damm akademisk

Suvatne, S. S. (2016, 28. januar). Dagbladet legger ned kommentarfeltene. *Dagbladet*. Hentet fra <https://www.dagbladet.no/kultur/dagbladet-legger-ned-kommentarfeltene/60555918>

Svennevig, J. (2001a). Abduction as a methodological approach to the study of spoken interaction. *Norskraft* 103, s.1-22.

Svennevig, J. (2001b): *Språklig samhandling. Innføring i kommunikasjonsteori og Diskursanalyse*. Oslo: LNU, Cappelen Akademiske Forlag

Sørgjerd, C. (2018, 23. april). Elever fikk hjelp med lærerkritisk leserinnlegg av leder ved skolen. *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/osloby/i/wELpjM/Elever-fikk-hjelp-med-larerkritisk-leserinnlegg-av-leder-ved-skolen>

Sørheim, S. (2017, 7. september). Valgkampen er blitt et norsk mesterskap i retorikk. *Aftenposten*. Hentet fra:

<https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/12dwM/Valgkampen-er-blitt-et-norsk-mesterskap-i-retorikk--Sarah-Sorheim>

Thue, M. (2016). Fraværsgrensen gir rom for skjønn. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/6db33/Fravarsgrensen-gir-rom-for-skjonn--Magnus-Thue>

Tungen, H. (2011). *Ungdommers inntreden i mediene* (Mastergradsavhandling). Oslo: Universitetet i Oslo.

Ungdata (n.d.). Sosiale medier. Hentet fra <http://www.ungdata.no/Mediebruk/Sosiale-medier>

Utdanningsdirektoratet (2016). *Fraværsgrense Udir-3-2016*. Hentet fra: <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/finn-regelverk/etter-tema/Vitnema/fravarsgrense---udir-3-2016/>

Utdanningsdirektoratet (2017). *Foreløpige eksamenskarakterer våren 2017*. Hentet fra <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/tema/karakterer/eksamenskarakterer-varen-2017/>. Lesedato 20.11.17.

Vestre Haram, I. (2016). Elever demonstrerer mot ny fraværsgrense. *NRK*. Hentet fra <https://www.nrk.no/ostlandssendingen/elever-demonstrerer-mot-ny-fravaersgrense-1.12940941>

Villadsen, L. (2002) Dyre ord, men hvad dækker de?: teori, metode og model i retorisk kritik. *Rhetorica Scandinavica* 2002, nr. 23, s. 6-20.

Villadsen, L. (2008). Speaking on behalf of others: Rhetorical Agency and Epideictic Functions in Official Apologies. *Rhetoric Society Quarterly*, 38:1, s. 25-45.

Villadsen, L. (2012). Speaking of terror. I Kock, C. og Villadsen, L. (red.) (2012). *Rhetorical Citizenship and Public Deliberation*, (s. 169-180). University Park, Pa: Penn State Press.

Von der Lippe, B. og Tønnesson, J. (2013). Retorikken i kampen om kvinnestemmeretten.
Oslo: Vidarforlaget

1 Vedlegg 1 - Intervju Amalie Lereng (redaktør i Si;D)

2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38

AH: Okei, da er det da intervju med Amalie Lereng, til masteroppgaveprosjektet om Si;D. Og da bare sjekker jeg at det er greit at jeg bruker navnet ditt.

AL: Det er helt greit.

AH: Så bra. Kan du bare begynne med å si raskt hva som er jobben din og hvor lenge du har hatt den?

AL: Ja jobben min det er å lesa gjennom innboksen til Si;D, det er det første jeg gjer når eg kjem på jobb, det er å gå inn i innboksen, gå gjennom alle innlegg og velga ut dei innlegga me vil ha og dei me ikkje vil ha. Og så er det i tillegg å skaffa gode innlegg, viss det er noen debattar me ser at me har lyst til å ha ungdommar, å ha unge stemmar med i, så setter me oss ned og inviterar folk til å skriva og sjekke og sånne ting. Ellers så er det liksom posting på sosiale media, både i Aftenposten sine kanalar og våre eigne sosiale medie-kanaler både på Snapchat, Instagram og Facebook. Og så er – herregud, eg har så mange ting å gjere, hehe. Og så e jobben min å kommunisere inn til fronten, dei som lagar ap.no og selga inn Si;D-innlegg der, og prioritere der. Ellers så har eg sånn, jobbar eg med spaltistane våre, me har to, ein sexolog og ein psykolog som skriv i helgene, så det er liksom dialog med dei, og så er det å fronta Si;D utad. Og så er det jo hos meg det etiske - den etiske biten ligger. Så når praksisvikarane våre jobbar med eit innlegg, eller hvis eg jobbar med eit innlegg, så er det mitt ansvar at det som står der er riktig og at ting er, eh, ja, følger Vær varsom-plakaten, at all fakta er riktig og tar dei vurderingane på ”Ska ho her skrive med fullt navn, ska ho skrive med – burde me sjekke med foreldrene om det er greit” – alt det, alt det der da. Sikkert meir og, men det er liksom hovedoppgavene da. Og rettskriving.

AH: Mhm. Ja. Så – kan du si om dere har noe sånn målsetning med den her Si;D-spalten?

AL: Målsetning?

AH: Med å ha spalten – sånn, hva er målet med Si;D?

AL: Det er egentlig fleire ting. Det første og viktigaste er at unge skal ha ei stemme i den offentlige debatten, for me ser jo det at når unge konkurrerar med godt voksne, etablerte debattantar, eller debattantar med veldig store verv, så blir dei ofte, så blir ofte dei unge nedprioritert, da. Så det er den viktigaste grunnen, at me meiner at unge sin stemme har ein verdi i seg sjølv, i kraft av det er unge folk, det er dei som skal ta over, og, det er ikkje bare viktig i framtiden, det er viktig i dag og. Den andre biten, det er at me har lyst, me håpar å trene opp framtidens debattantar, sånn at dei er mange, at de unge får en arena å trene seg opp på, som kanskje ikkje er så skummel å ytre seg på som i den voksne – me kallar det

39 voksendebatten, da, i hermetegn. Og det treie er jo at for Aftenposten sin del så er
40 det å henta inn, å prøve å liksom etablere et forhold til, en relasjon, til dei unge
41 tidlig, sånn at dei får eit forhold til Aftenposten, og at dei forhåpentligvis har lyst
42 til å bli med vidare når de blir voksne da, og abonnera og lesa oss. Det er liksom
43 tre hovedting, da.

44 AH: Mhm. Men hvem er det som skriver inn til dere?

45 AL: Ja, det er veldig mye forskjellig. Jeg skulle ønske vi hadde sånn kjempeutfyllande
46 statistikk med sånn - bakgrunn, foreldre, inntekt og alt det der, men me har ikkje
47 kapasitet til det, hehe

48 AH: Nei

49 AL: Men det er sånn, det inntrykket jeg har da, det er at veldig mange av dei som
50 skriver til oss det er veldig flinke ungdommar, og det, det er bra det, men det er
51 liksom ein av hovedutfordringane våre da, det å få dei vanlige, dei som ikkje er
52 så skuleflinke, eller som ikkje har så masse verv, til å skriva. Så det er litt sånn,
53 det er en litt vanskelig nøtt å knekka, så me har sånne prosjekt av og til for å prøve
54 å få i tale, prøve å få dei i tale. Og så er det veldig masse jenter da. Jeg tok
55 statistikk, eller, me tar sånn statistikk på det en gang i blant for å bare sjekke, og
56 da ligger det på sånn 60, 70 prosent jenter.

57 AH: Ja, det er cirka det jeg har funnet for jeg har gått gjennom litt innlegg også

58 AL: Mhm, ja, og det, det er jo, det er jo bra at jentene er ivrige, men me skulle jo ønske
59 at det var litt meir balansert, da.

60 AH: Mhm

61 AL: Men det er sånn som vi ser det jo veldig igjen i skulesystemet og, at jentene er
62 ferd med å ta over, og det ser vi veldig tydelig hos oss, da. Men det er
63 kjempeinteressant, for me har liksom hatt forskere, eller, me har hatt folk som har
64 gått gjennom Aftenposten som helhet, og sett der, og der er jo, et stort fleirtall av
65 kildene er menn, i alle avdelinger, alle seksjoner, unntatt på Si;D for der er det
66 omvendt, da. Så vi driver liksom og lurar på om det her er sånn det blir - eller sånn
67 et varsel for fremtiden, men det er jo ikkje bra med for mykje den andre vegen
68 heller, så det er jo sånn, det er noko vi burde gjere meir med, og som, ja.

69 AH: Disse prosjektene for å få vanlig ungdom til å skrive, kan du gi et eksempel på
70 hvordan dere jobber for det?

71 AL: Ja, altså, det er jo vanskelig, men me hadde jo, for me er jo en veldig liten
72 redaksjon, hehe, det er jo egentlig bare meg. Hehe.

73 AH: Hehe

74 AL: Hehe, men det, nei det er veldig mange ting jeg gjerne skulle ha gjort, men me har
75 jo - det var en periode vi var veldig aktive med å gå ut og ha foredrag i ulike
76 klassar og sånt, at me holdt presentasjonar og snakka, for der, hvis du går i en
77 vanlig klasse så treffer jo du alle. Så det var sånn, eit helt enkelt tiltak. Og så var
78 det å - det at me veit at mange ikkje, det er kjempemange som har en meining,

79 men dei er kanskje ikkje så glad i å skrive, så vi har prøvd å ha konkurranse der du
80 skulle illustrere, nei, du skulle visa oss, korleis det er å være ung, da. Så det var
81 ikkje lov å skriva. Så da hadde med sånn tegningar, tegneseriar, video, for
82 eksempel, det er ett grep for å få inn andre. Og så no så skal vi snart rulle ut ein
83 skrivekonkurranse for elevar på yrkesfag, da er det bare yrkesfagelevar som får bli
84 med.

85 AH: Mhm

86 AL: Så det er litt sånn, sånne ting da.

87 AH: Mhm. Men når det kommer noen på trykk da, har dere noen spesielle kriterier som
88 dere velger ut innlegg ut fra?

89 AL: Nei, altså, me følger jo, me følger Vær varsom-plakaten som alle andre. Ehm.
90 Aktualitet, altså, vanlige nyhetsprinsipp. Ellers så syns eg det er veldig spennende
91 å lese innlegg om kvardagen til barn og, eller til ungdom, som er kanskje ikkje så,
92 det er jo ikkje så lenge siden eg var tenåring sjølv, no er det, ska me sjå, det er
93 berre en - sju år sida, eg er tjueseks nå, men det er sånn, det skjer en utvikling over
94 tid, så det er kjempeinteressant å lese om sånn nye trender eller ting fra deres
95 kvardag, så det er liksom ein bit av det. Og så har me - og så syns eg det er
96 interessant bare med ungdomsperspektiv på løpande debattar, for eksempel no så
97 er det mange som skriv om tvangsretur til Afghanistan av dei som fylte atten no i
98 oktober. Så me prøver liksom å ha en miks der da, at det helst ikkje skal være bare
99 politisk aktive ungdommer som skriv, så me får den blandingen, og liksom noko
100 litt lettare og noko litt tyngre og...

101 AH: Mhm. Så, hvem er det som leser Si;D, tror du?

102 AL: Ja, det er vanskeligere, vi har liksom ingen statistikk på det, så, fordi, alt på Si;D
103 det er gratis på nett, det ligg ikkje bak mur, alt anna innhold på Aftenposten så kan
104 du lese seks artiklar i veka eller noko sånt, eller så må du kjøpe abonnement, mens
105 på Si;D så er alt åpent. Det er lettare å liksom finne statistikk på abonnentar, som
106 er innlogga, men nå veit me så veldig lite. Men eg vil jo tru at det er minst like
107 mange voksne som leser det, om ikkje fleire voksne. Me veit liksom at det er
108 mange, spesielt sånn, politikere, som brukar det aktivt. Me blir ofte kontakta, eller,
109 ikkje ofte, men det hender fleire ganger i året at me blir kontakta av politikere som
110 har lyst til å komme i kontakt med skribenter hos oss, som har lest eit innlegg og
111 har lyst til at dei skal komme på besøk på Stortinget, for eksempel, og snakka om
112 det. Og så har me - eg veit i hvert fall at kunnskapsministeren, både han som er
113 vikar og han som er til vanlig, leser det veldig masse og er veldig flink til å svara,
114 så det er liksom en sånn blanding.

115 AH: Så, tror du Si;D-skribentene blir tatt på alvor?

116 AL: Det kjem an på kor du spør, trur eg. Eg trur jo - blant politikere og dei som leser
117 det på den måten for å liksom skaffe seg informasjon om ungdom, som har liksom
118 den innfallsvinkelen, der blir de tatt på alvor, det vet eg heilt sikkert, og dei blir

119 veldig tatt på alvor av oss. Og så er det nokon som - og så er det jo nokon som er
120 negativt innstilt til at ungdom skal ytre seg og meiner - dette baserer eg kun på
121 kommentarfelt og mailer vi får inn en gang i blant - at kvifor skal dei ha, kvifor
122 skal ho her ha noko å seie, ho er liksom femten år, og skal ikkje ho bli litt tørr bak
123 ørene først, eller, den typen argumentasjon, da.

124 AH: Mhm

125 AL: Som nesten meiner det at alder skal være et kriterie for å ytre seg

126 AH: I Aftenposten?

127 AL: Ja, eller, i det heile tatt i offentligheten, da. Det er - syns jo eg er, det er jo eg, eller
128 me, sterkt uenige i. Og så trur jeg det er litt sånn - og der har jo me et ansvar og,
129 for at folk skal kjenne til den plattformen Si;D er. Folk kan syns at ting som blir
130 tatt opp er litt sånn teite, eller litt for smått da, sånn, hvorfor skal dette her stå i
131 Aftenposten. Mens for oss så er det viktig å seie det at Si;D det er ungdommens
132 arena, det er her dei kan debattere på egne premisser, sjølvsagt med Vær varsom-
133 plakaten i bakhånd da, men, ja. Varierende mottatt, stort sett positivt, men nokon,
134 nokon veldig negative. Derfor skal vi for eksempel - ja, eg kan jo sikkert seie det,
135 fordi, ja, i desember så skal me ha julekalender som går akkurat på det der med å
136 ta ungdommen på alvor, fordi, da skal vi ha kalender med temaet livsvisdom fra
137 ungdommen, der tjuefire ungdommer skal skriva om ting dei har lært i livet som
138 dei, som har forandra dei og som andre kan lære av, og det er jo liksom en respons
139 til den tankegangen om at ungdom ikkje kan, dei veit ingenting fordi dei har levd
140 så lite, hehe.

141 AH: Hehe, ikkesant. Men hva tenker du er forskjellen mellom et innlegg i Si;D og i
142 voksendebatten?

143 AL: Det er litt, det er veldig forskjellig for det er så mange forskjellige ting på SI;D,
144 da. Vi har kanskje litt meir, kanskje fleire - en større andel personlige historiar,
145 eller sånne små ting fra hverdagen da, enn det er på voksendebatt. For på
146 voksendebatten så er det ofte, jeg har ikke statistikk på det her heller, men der er
147 det ofte fagpersonar som skriv, eller folk som har veldig høge stillingar, eller den
148 typen ting. Men hos oss så er det, en ungdom som også kan skrive om ting i
149 skulekvardagen og alt mulig, så det blir kanskje litt mer personlig hos oss, da.
150 Men det tenker jeg er helt naturlig og, for når du er 15 år, så er ikkje du professor,
151 da. Men samtidig så er jo det veldig mange, veldig godt skrevne innlegg som er
152 veldig sånn, der argumentasjonen er veldig voksen og. Det ser du jo veldig hos de
153 som har verv, som har gått gjennom den der organisasjonsskulen, de skriver jo
154 akkurat som voksne. Så det er sånn veldig stort spenn, tretten til tjueen, det er jo
155 veldig masse som skjer i løpet av de åra.

156 AH: Hvorfor har dere endt opp med akkurat tjueen som grense?

157 AL: Det veit eg ikkje, det ble bestemt i 2005 da det ble starta opp, så det, da var eg 14
158 år, så det veit eg ikkje.

159 AH: Hehe - det er lenge siden. Men, har du noen tanker om hva slags påvirkning
160 skribenter i Si;D får på samfunnet, og kanskje noen eksempler

161 AL: Ja, det får jo, jeg må tenke, det største jeg kan komme på det siste året det er jo dei
162 skamløse jentene, som starta med innlegg på Si;D i april i fjor, og dei kjørte me
163 ganske hardt på, det er først nå i det siste at de fleste - at andre media har kommet
164 på, og nå blir det bok og sånn. Dei har vært ganske flinke til å følge opp ellers og,
165 altså, men det begynte hos oss.

166 AH: Men på deres eller -

167 AL: Altså

168 AH: På skribentene selv sitt initiativ eller på deres initiativ?

169 AL: Det første innlegget det var Nancy Herz som sendte inn til oss. Jeg tror ikkje
170 nokon av oss hadde tenkt hvor stort det kom til å bli da.

171 AH: Nei

172 AL: Men så etter det innlegget stod på trykk så begynte det å strømme, så kom det
173 liksom inn fleire, blant annet fra Sofie og ho Amina som sendte inn, og så kom -
174 det blei liksom bare meir og meir, og så tror eg folk ble klar over at hos oss så var
175 det en arena der du kunne skriva, så da kom det fleir og fleir av dei unge jentene,
176 ikkje alle skreiv med fullt navn og ikkje alle som var kjent i den bølga, men det er
177 liksom ett eksempel. Men det er sånn - og det har jeg ofte tenkt på etterpå, om den
178 teksten til ho Nancy, for den var jo veldig god, men hvis den hadde kommet inn i
179 debattinnboksen med hundre andre innlegg, da, for de får jo fort hundre innlegg
180 om dagen, om den kanskje hadde drukna og aldri hadde blitt publisert. Det er da
181 eg tenker at det er så bra at me har den, at me har Si;D, da. Så det er jo ett
182 eksempel. Ellers så er det jo mange andre skribenter som blir plukka opp av andre
183 medier, og blir med på nyhetskanalen, eller p-ein eller p-to. Og det veit eg dei syns
184 er veldig stas sjølv, at dei får i gang en ordentlig debatt, da. Eg huskar no for ikkje
185 så lenge sida så var det ei som skreiv om testing i gym, ho var så lei av
186 coopertesten og meinte den var urettferdig, så blei den plukka opp i dagsnytt atten

187 AH: Å ja, hehe

188 AL: Så eg opplever jo at me blir, at det blir lytta til. Nå på søttende mai så var det ei
189 som hadde skrevet innlegg om at søttende mai var viktigare enn nokon gang, og
190 da satt ho i god morgen norge. Og sånn for å ta eit helt ferskt eksempel nå i helga
191 så var det ei jente på tjueein år som skrev om holdningar og fordommar mot folk
192 på NAV, og det er det mest leste saken på aftenposten.no i heile år, og hu er
193 tjueein år og ho skrev den. Det einaste som er meir lest det er siste kronikken til
194 Per Fugelli før han døde

195 AH: Oj

196 AL: Ja, så da så - ho var jo heilt overvelda, men ho blei jo plukka opp av fleire media,
197 ho var i god morgen norge, ho var i NRK, så det er kjempe, det veldig kult, altså.

198 AH: Mhm. Men hvordan tror du det oppleves for de ungdommene som kommer på
199 trykk, og, i ulike saker da, hvordan tror du de opplever det?

200 AL: Hmm, eg veit ikkje. Eg håpar jo at..

201 AH: Får dere noe tilbakemelding fra noen av de?

202 AL: Ja, me prøver jo, me prøver jo å spørre, i hvert fall når me veit at det er folk som
203 enten har skrevet noe som er, eller som har deltatt i debattar som vi veit er veldig
204 betente, eller hvis det er nokon som skriv om noko veldig personlig, da pleier vi å
205 følge opp og spørre. Men hvis du skriv om at det er viktig å ta vare på klimaet så
206 er ikkje vi så flinke til å følge opp. Så vi veit liksom når det er behov, da. Eg veit,
207 nylig så hadde vi ei som skrev om det å ha, eh, nå må eg seie det riktige her. Om å
208 ha en funksjonshemma bror. Og da var eg sånn, da hadde vi fleire runder i forkant,
209 og sjekka med familien at det var greit. Og han fortalte jo etterpå at han hadde en
210 kjempegod opplevelse og har fått så masse gode tilbakemeldingar, og sånt. Så, ska
211 me sjå. Så vil eg jo tru at det er noen som ikkje har berre utelukkende positive
212 opplevelser med det heller, så da tenker jeg at da er det vår oppgave å forberede
213 dei på det, spesielt dei som kastar seg inn i innvandringsdebatten, eller
214 flyktingdebatt og ting som har med islam å gjere. Som er veldig sånn, er du klar
215 over at dette er en debatt der du kan få en del negative reaksjonar, e du klar for å
216 stå i det, og sånn. Så me gjer jo det vi kan for at de skal ha en god opplevelse, og
217 det er veldig sjeldent - eg kan sikkert telle på ei hånd der eg har fått
218 tilbakemelding der "dette her, det var ikkje noko særleg".

219 AH: Nei

220 AL: Så - eg håper jo det er positivt da.

221 AH: Men, i - følger dere med på innlegget sitt liv etter at det er publisert, sånn, på
222 nettet og i kommentarfelt

223 AL: Ja, ja, ja

224 AH: Hvordan - hvordan jobber dere med det?

225 AL: Nei, det er jo, nei kossen jobber me med det. Det er litt sånn som eg sa i stad, at
226 me veit når - me har jobba så masse med det her at me veit når me blir nødt til å
227 følge ekstra godt med. Så det er en sånn heilt naturleg del - naturleg del av det.
228 Sånn for eksempel når me hadde den debatten om kostymet til Siv Jensen, så var
229 det ein ung, samisk jente, med samisk bakgrunn som skrev om det, og da satt eg
230 og brukte nesten heile arbeidsdagen på å bare le- følge med på det
231 kommentarfeltet, sila ut det som er usakleg

232 AH: For da sletter du?

233 AL: Da sletter eg. Og før jeg gikk fra jobb den dagen, jeg lurte på om det var en
234 fredag, da stenger me kommentarfeltet og sletter Facebook-posten, for me har
235 ikkje sjangs, fordi, me har ikke sjangs til å følge med gjennom kvelden og helgen,
236 så det er liksom sånne ting me må gjere da, passe på. Så det er kjempeviktig del av
237 jobben, altså, å passe på at debatten i etterkant er saklig.

238 AH: Ja

239 AL: Og så spørre seinere kossen ting har gått. Og å forberede - det viktigaste me gjer
240 er å forberede dei i forkant.

241 AH: Mhm. Ja. Men - ungdommer i dag de har jo så mange muligheter til å ytre seg, for
242 eksempel så kan man skrive en blogg eller en facebookpost. Har du noen tanker
243 om hva som gjør at de velger å ytre seg akkurat i Si;D?

244 AL: Eg veit ikkje, eg håpar jo fremdeles at det er litt stas å komme på trykk i ei avis,
245 og at - og at Aftenposten er en såpass stor avis at de kan nå ut så bredt da. Og at de
246 kanskje ser at - at det kan endra ting, at det kan blir lytta til, da. Så - ja.

247 AH: Kan du si litt mer til slutt om det her med anonymitet, eller å skrive med fullt
248 navn.

249 AL: Mhm

250 AH: Hvilke vurderinger dere gjør rundt de tingene der?

251 AL: Det er sånn veldig vanskelig, fordi det er jo ikke noko fasit på det. Eg tenker at
252 terskelen for å være anonym på Si;D skal være lavare enn på voksendebatt,
253 nettopp fordi det er unge folk og fordi det er første gang, veldig ofte så er det
254 første gang dei uttalar seg. Og at dei skal få en litt mykare start, og at terskelen må
255 være lavare. Og så kjem det og veldig an på temaet. Det hender me takkar nei til
256 innlegg fordi eg ikkje kan sjå noko grunn til at det skal vera anonymt.

257 AH: Der de vil være det?

258 AL: Ja, der dei vil være det. Men det skjer og ofte at det er motsatt, at det er nokon som
259 har lyst til å skrive med fullt navn, og så me seie nei, det kan være flere grunnar til
260 det, blant anna fordi hvis - me har jobba så masse med det her og vi ser at det kan
261 få, at dei kan få veldig mykje - at dei kan få en del negative reaksjonar. Eller at -
262 ofte så kan det jo være at det kan være en belastning for dei rundt dei - nokon
263 skriv om for eksempel, ja om mobbing eller ting i familien og sånt. Så da rådar me
264 dei til det. Og så, eller om venner. Om ting som har vore vanskeleg i eit vennskap,
265 og hvis det står på trykk under fullt navn så kan det bli veldig kjipt for dei på
266 skulen, da, men dei klarer kanskje ikkje å sjå det sjølv. Ofte når det er - det betyr
267 ikkje at du må være anonym, med en gang du skriver personlig, men da tenker eg
268 at da er det ryddig av oss å sjekka det ordentlig med for eksempel foreldre, eller
269 sjekke at de har folk rundt seg, da.

270 AH: Mhm

271 AL: Blant anna så var det vel ei som skreiv - eg prøver jo - det med psykisk helse og
272 sånt, det prøver me å dempe for det kan bli for masse, av det gode, og da kan det
273 liksom ha motsatt effekt. Men da var det ei på 18 år som skreiv liksom om eh - ein
274 eller anna sjukdom ho hadde hatt, og da kontakta eg foreldrene likavel, og det var
275 dei veldig glade for, og det var liksom - ikkje at dei skulle godkjenne det, for hu er
276 atten og kan velga det sjølv, men fordi det er viktig for oss at når det innlegget står
277 på trykk og 200 000 i opplag på papir og i tillegg så kjem det på nett, at me veit at

278 ho har folk rundt seg som er der da. For det kan jo - det er jo, du når jo veldig
279 mange. Kva du egentlig spurte om - det går litt i surr.

280 AH: Det med anonymitet

281 AL: Anonymitet - mhm. Så det er liksom noko av det vi vurderer mest kvar eineste
282 dag.

283 AH: Men når du tar kontakt med foreldrene

284 AL: Mhm

285 AH: - da gjør du det, i samarbeid med skribenten, eller hender det at du går liksom
286 over... Hehe.

287 AL: Neida, det er sånn, da sender me en melding til de, fordi alle innlegg me har på
288 trykk da må me vita fullt navn, adresse og fødselsdato, og så sjekkar me det opp
289 mot folkeregisteret, og at me har - me må veta hvem det er. Og så må dei sende
290 oss mobilnummer og sånt, så det me ofte gjer er at me sender en melding eller vi
291 ringer, og så ber me dei om å be foreldrene sende oss en melding med
292 godkjenning.

293 AH: Ja - til alle som er under 18?

294 AL: Ikkje alle under 18 - det er litt sånn derre flytande grense mellom - som - me
295 meiner det at ungdom også har ytringsfrihet, og at foreldre ikkje skal kunna
296 nødvendigvis leggje band på ein sottenåring som har lyst til å seie sin meining i,
297 om politikk, for eksempel. Men, men eg pleier, om det er en 14, 15-åring som har
298 lyst til å skriva med fullt navn så pleier me å sjekka. Og så kjem det an på nesten -
299 der uansett om dei skriv om klima eller lekser så sjekkar me, da. Men med ein
300 gang det blir litt meir personleg og meir sånn - eh - ja, meir personlege tekster så
301 sjekkar me det fram til dei er 18 uansett, av og til etter dei er 18 og.

302 AH: Okei, så jo mer personlig og sensitivt, jo mer sjekker dere

303 AL: Ja, ja. Men hvis du skriver liksom at me burde ikkje bore etter olje i Lofoten, så
304 trenger ikkje du en godkjenning fra foreldrene dine når du er seksten år for å
305 skrive om det. Så det er veldig masse skjønn og masse vurderingar.

306 AH: Ja, det skjønner jeg. Har du lyst til å si noe raskt om hvor mye redigering som
307 skjer av innleggene?

308 AL: Ja, nei det varierer veldig det og. Noken tekstar dei er nesten ferdige og me kan
309 sette dei på trykk sånn som dei står. Men det - det er liksom dei færraste. Me tar jo
310 - me leser gjennom grundig med tanke på rettskriving, og faktasjekking er den
311 viktigaste delen med - ofte så har ungdommen en tendens til å slenge ut med litt
312 statistikkar - uten å heilt skrive kor det e fra og sånt, og da må me sjekka - sjekka
313 det. Kva du sa, eller ke va spørsmålet?

314 AH: Hvor mye det er redigert...

315 AL: Ja, altså ofte så kan det være veldig langt, det kan være at man skriver det samme
316 flere ganger bare på fleire forskjellige måtar, der me kan kutte en del da. Men
317 igjen, det kjem igjen, så det blir jo, det varierar. Men rettskrivingen tar me alltid,

318 faktasjekk tar me alltid. Så prøver me å gjere det litt ryddig og - vi vil jo berre det
319 beste for teksten, at den skal stå best mulig. Og dei fleste forstår det - da sender
320 me ein versjon tilbake og skriver - hvis vi har kutta veldig masse da, ikke hvis vi
321 har kutta et par setninger, men da er de som regel veldig fornøyd, da.

322 AH: Det skjønner jeg. Er det mange innlegg som svarer hverandre, eller, jeg har sett litt
323 på det, og det er jo ikke så mange innlegg som kaster ballen fram og tilbake. Er
324 det mer av det enn det som kommer på trykk, eller?

325 AL: Da skal eg tenka. Me har jo veldig lyst til at folk skal svare kvarandre. Så me blir
326 jo veldig glade når noen får svar. Ofte så er det sånn at vi får mange svar - dei
327 innlegga vi får svar på, så er det ofte at svara er ganske like, så da trykker vi
328 kanskje ett i stedet for dei fire vi har fått inn.

329 AH: Så det er litt sånn enten-eller når det gjelder svar?

330 AL: Ja, vi trykker ikke det samme svaret fire ganger, på en måte. Det ikke vits i. Da
331 prioriterer vi heller andre temaer eller andre...

332 AH: Da tror jeg egentlig...

333

Vedlegg 2 – Oversikt over Si;D-innlegg

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI	AJ	AK	AL	AM	AN	AO		
Oversikt over SiD-innlegg september 2016 - august 2017																																										
*All informasjon om innleggene er hentet fra e-avis-arkivet til Afforposten: https://navi.afforposten.no/ (Bevare abonnement)																																										
*Skribenter med full navn i parentes er anonymisert. Navnet er da byttet ut med "anonymisert". Utenkalt er innlegg merket med "Det fossile hjertet" som har voksne skribenter.																																										
Nr	Dato	Tittel	Bva #	Tema	Signatur	Alder	Organisasjon	Type	Skribent, kjenn		Fullt navn		Skribent, type signatur	Organisasjon	Bilde	Tema																										
									Gutt	Jente	Utsatt	Fødselsnavn				Kjenn	Alder	Andet	Ja	Nei	Nei	Alder	Apostroph	Utsatt	Utsatt	Utsatt	Utsatt	Utsatt	Utsatt	Utsatt	Utsatt	Utsatt	Utsatt	Utsatt	Utsatt	Utsatt	Utsatt					
1	01.09.2016	Risikofaktoren sveipetrikker henger ikke på greip		Ulv	"anonymisert"	15	Kortinnlegg	x	x	x																																
2	01.09.2016	Hadde jeg vært alkoholtatt, ville jeg fått bedre karakterer?		Karakterer, favorittene	Thomas	15	Kortinnlegg	x			x	x																														
3	01.09.2016	Du lærer seg å mope om høst		Plusskale, helse, hjelp	Jens	15	Ulv	debut			x	x																														
4	02.09.2016	Omring er gammel-eim lesing		Debut	Felix	14	Dagens	x	x																																	
5	02.09.2016	Du er ikke bare rasgerist i sende nakenbilder?		Nakenbilder	Margrethe	15	Ulv	debut			x	x																														
6	03.09.2016	Skiløper å skrive over kjæmpen uten by?		Sex, volfrakt, østern	Soeren	21	Dagens	x			x	x																														
7	04.09.2016	Forebygg var beste skutt med nye betninger. Nå fortsetter arbeidet		Klasserens, arbeidsforhold	"anonymisert"	20	Dagens	x	x	x		x																														
8	05.09.2016	Men lærer turt, Tar dees?		Ekstrem, lønnesforhold	"anonymisert"	17	Dagens	x	x			x																														
9	05.09.2016	En datter er viktig del av meg. Men hvem dater og med?		Sosiale medier, datetradisjon	"anonymisert"	18	Kortinnlegg	x	x	x		x																														
10	05.09.2016	Vi må bli oss skremte av klagen?		Flukt, klag i Syria	Alexandra	19	Kortinnlegg	x	x	x		x																														
11	05.09.2016	Skiløpermaraton om psykisk helse er et program på tross som alle?		Psykisk helse, kommentarlett	"anonymisert"	18	Dagens	x	x	x		x																														
12	05.09.2016	Jag blir sankingens. Det ga meg 44 dager og 150 timer favoritt		Favorittensens, graviditet	"anonymisert"	20	Dagens	x	x																																	
13	05.09.2016	Lærer, skole		Abinet	Abinet	12	Kortinnlegg	x	x			x																														
14	06.09.2016	La oss snakke på lekser?		Ekstremens	"anonymisert"	13	Kortinnlegg	x	x	x		x																														
15	06.09.2016	Kanskje politiske tale gjør meg til en tale?		Kongen, kongehuset	Robert	20	Ulv	debut			x	x																														
16	06.09.2016	A bi i en by?		Bite	Dein	15	Kortinnlegg	x	x	x		x																														
17	07.09.2016	Hvorfor fagversjonen oppmerksom?		Fagversjonen	"anonymisert"	17	Dagens	x	x	x		x																														
18	07.09.2016	Du velger utfordringen - eksamen?		Modning, oppvekst, styrke	Janis	19	Kortinnlegg	x				x																														
19	07.09.2016	Vi må bli lykkelig for ulv søker?		Ulv, Havne	Ulvegr Havn	18	Kortinnlegg	x	x			x																														
20	07.09.2016	Men er bare matho og barnstøtte. Ikke sant? Fell		Matrosens, psykisk helse	"anonymisert"	20	Dagens	x	x			x																														
21	08.09.2016	Men sender ikke nakenbilder for å bli kjent?		Nakenbilder	Gutt	17	Dagens	x	x			x																														
22	08.09.2016	Minne i mer favoritt for å få godte favoritt		Favorittensens	"anonymisert"	17	Kortinnlegg	x	x																																	
23	08.09.2016	Ampasse flyktingene?		Flyktinger	"anonymisert"	13	Kortinnlegg	x	x			x																														
24	08.09.2016	Utsatt feminist, sukker, musikk?		Rettssaken, musikk, kvinnesaken	"anonymisert"	18	Ulv	debut			x	x																														
25	09.09.2016	Tja gode grunner til å bli i fotball laget?		Nub	"anonymisert"	18	Dagens	x	x			x																														
26	10.09.2016	En av elevene som STØTTER fagversjonen?		Fagversjonen	"anonymisert"	17	Dagens	x	x																																	
27	11.09.2016	Fagversjonen skadde mer enn den hjalp?		Fagversjonen	Janis	18	Dagens	x	x			x																														
28	12.09.2016	Et hodeplag gir ikke lyst av folk. Det kan manglende kommunikasjon gi.		Sammenheng, musikk	"anonymisert"	14	Dagens	x	x																																	
29	12.09.2016	Fagversjonen er rett for elevene?		Fagversjonen	Margrethe Thue	17	Kortinnlegg	x	x			x																														
30	12.09.2016	Vi kan ha vilde jobber - og familie. For et godt liv?		Utsatt, familie	Helene	20	Kortinnlegg	x	x			x																														
31	12.09.2016	Jag er mamma psykisk?		Fotball	Janis	20	Ulv	debut			x	x																														
32	13.09.2016	Fagversjonen - jeg skudde så mye at det skulle psykisk min?		Fagversjonen	"anonymisert"	20	Havn	Dagens	x	x		x																														
33	13.09.2016	Et oss baguette på eksamenstidspunktet?		Karakterer, eksamen	Elv	16	Kortinnlegg	x	x			x																														
34	13.09.2016	Jag vil ikke bli et perfekt bil. Vi vil hjelpe meg?		Perfeksjon, fordømmelse	"anonymisert"	20	Kortinnlegg	x	x																																	
35	13.09.2016	Du er ikke vordit favoritt gang noen kalte meg bunn?		Kjennings	"anonymisert"	15	Ulv	debut			x	x																														
36	14.09.2016	Tja gode grunner til å bli i fotball laget?		Nub	"anonymisert"	18	Dagens	x	x			x																														
37	14.09.2016	Psykisk helse og helsehjelp?		Fagversjonen, psykisk helse	"anonymisert"	20	Kortinnlegg	x	x																																	
38	14.09.2016	Tja gode grunner til å bli i fotball laget?		Abinet	"anonymisert"	18	Ulv	debut			x	x																														
39	14.09.2016	En skolekammerat?		Skiløper, fagversjonen	Skiløper	18	Dagens	x	x																																	
40	15.09.2016	TH er et skole?		FN	Anonym	16	Kortinnlegg	x	x			x																														
41	15.09.2016	Hva er et stort og et stort?		Helt, utvettelse	"anonymisert"	19	Kortinnlegg	x				x																														
42	15.09.2016	Hvor er det beste fjell?		Fagversjonen, motivasjon	Gutt	19	Ulv	debut			x	x																														
43	16.09.2016	Ekstremens foranvendt har nådd et burnd?		Forsvart, utvettelse	"anonymisert"	19	Dagens	x	x																																	
44	16.09.2016	Engen utv er våre fikr utvettelse?		Karakterer, utvettelse	"anonymisert"	18	Kortinnlegg	x	x			x																														

1 Vedlegg 3 – intervju skribent 1

- 2
- 3 AH: Og da lurte jeg på om du bare kunne begynne med å fortelle litt om det her innlegget
4 som du har skrevet? Og da kan du få se på det hvis du har lyst til det.
- 5 S1: Ja, jeg har jo da skrevet det innlegget her om snapstreak. Jeg skrev det hovedsakelig
6 fordi i min type aldersgruppe så er det veldig mange som er på snapchat hele tiden. Og
7 sånn – i sosiale settinger og sånn som med familie også, så er det hele tida fokus på
8 mobilen. Og det er egentlig sjelden fokus på det å være sammen hele tida. Det –
9 mobilen skal alltid være med, så vi må snart begynne å ha mobilhotell, fordi at
10 mobilen er med overalt. Og snapchat har jo vært en stor del av det her med å drive
11 med mobilen hele tida. Men etter at snapstreak som en ny funksjon kom ut, så ble den
12 en enda større del av hverdagen, fordi det var så viktig å holde dette her med streak,
13 da, 24-timersregelen. Så det var egentlig grunnen til at jeg skrev dette innlegget. Jeg
14 driver jo med snapstreak selv også, men jeg syntes kanskje det var litt for mye av det,
15 da.
- 16 AH: Ja. Så hva var det du skrev da?
- 17 S1: Hæ?
- 18 AH: Så hva var det du skrev? Vil du bare fortelle om – hva er det du har skrevet her?
- 19 S1: Nei, jeg har egentlig bare skrevet litt om at det tar opp store deler av hverdagen vår, at
20 vi sitter på det hele tiden og at vi ikke er så med i den virkelige verden lenger med
21 familie og venner. Og så at det er veldig viktig – asså det her med popularitet da, hvor
22 mye du har og hvor mange du har med, det er også ganske viktig, da. Så om du har
23 250 så er det – det er ganske kult, og hvis du har med 20 forskjellige så er det også
24 veldig bra. Så jeg mener det at vi er på hele tida da, vi har veldig lite pause, så jeg
25 skrev mest om det.
- 26 AH: Mhm. Har du noe forhold til Aftenposten Si;D, denne spalten, eller hva er ditt forhold
27 til den?
- 28 S1: Jeg har lest litt innlegg før jeg begynte selv å skrive. Jeg har ikke sånn veldig forhold
29 til det, men jeg har skrevet litt innlegg før som ikke da kom med. Men dette her var det
30 som da kom med. Så jeg har liksom sett innlegg på Facebook som har blitt delt, men
31 ja. Det er egentlig det.
- 32 AH: Hva slags temaer har du skrevet om når du har prøvd å sende inn før?
- 33 S1: Nei, det er, da har jeg både skrevet om – jeg har skrevet ett om fraværgrensa, og så
34 har jeg skrevet om mobbing, og så har jeg skrevet nå dette om snapstreak da, så det
35 var det som kom med.
- 36 AH: Har du noen teorier om hvorfor det var akkurat dette som kom på trykk?
- 37 S1: Fordi det er kanskje ikke så mange som skriver om akkurat dette med snapchat og
38 sånn, da. Det er – mobbing er et veldig veldig vanlig tema å skrive om, og det skrev de
39 også tilbake da de svarte meg da. Det er veldig mange andre som også har skrevet om
40 det, og derfor ble jeg utkonkurrert. Men snapstreak er ikke så vanlig å skrive om,
41 egentlig, så jeg tror det var derfor jeg kom med, eller, fikk det i avisen, da, på trykk.
- 42 AH: Ja. Så hvordan kom du på at du skulle skrive et innlegg til Si;D da, om dette temaet
43 her?
- 44 S1: Nei, jeg så jo egentlig innlegg på Facebook, og så leste jeg et innlegg der, om noen
45 som skrev om religioner eller sylvi listhaug, det var i hvert fall noe sånn de skrev om,
46 og så tenkte jeg at jeg burde kanskje, kanskje jeg også kan skrive et innlegg om hva
47 jeg mener da. Så derfor begynte jeg å skrive. Jeg hadde ikke noe forarbeid eller noe,

48 jeg bare satt meg egentlig rett ned og begynte å skrive, og så brukte jeg to dager, og så
49 begynte jeg å finpusse litt på innlegget etter hvert.

50 AH: Ja.

51 S1: Og så fikk jeg sendt det inn. Så det var egentlig hovedgrunnen.

52 AH: Mhm. Så – men hvorfor akkurat SI;D?

53 S1: Nei, det var det jeg hadde hørt om, da. Jeg hadde ikke hørt om noen andre tjenester,
54 egentlig. Så det var Aftenposten SI;D, og så har jeg også, før jeg skrev innlegget så har
55 jeg abonnert på aftenposten junior, og da har jeg noen ganger sett sånn små avsnitt
56 bakerst i avisen, der folk har skrevet inn, da. Og så følger jeg de også på Facebook, så
57 da så jeg at det var mange som har delt innlegg de selv hadde skrevet, så det var derfor
58 jeg egentlig søkte opp på internett hvordan jeg kunne sende inn til si;D og så skrev jeg
59 ned, så begynte jeg å skrive da, dette innlegget.

60 AH: Ja. Vil du si litt mer om selve skrivinga, liksom, da kan du jo kanskje se på innlegget.
61 Hva slags, liksom, er det noen ting du har skrevet som du er spesielt fornøyd med,
62 eller hva slags argumenter – hvordan fant du fram til de argumentene du skulle bruke?

63 S1: Som sagt så hadde jeg ikke noe forarbeid, så jeg begynte egentlig bare å skrive, og så
64 skrev jeg om alt det jeg har erfart med alle de sosiale settingene jeg har vært på,
65 bursdager og ja, med familien og sånt, så har det tatt mye av det å være sammen. Så
66 jeg hadde egentlig ikke noe forarbeid, jeg bare begynte å skrive, av tidligere
67 erfaringer, og så, ja, jeg begynte egentlig, jeg prøvde å argumentere på en bra måte,
68 hvorfor det kan være positiv men også negativt. Det med at hvis vi har – at vi faktisk –
69 det som er positivt med snapstreak da, er at man kan holde kontakten med folk fra
70 andre land, eller de du ikke har så god kontakt med tidligere, så det kan jo, det er en
71 positiv ting, men også dette her med – det er egentlig det som har blitt hverdagen vår
72 nå, da, det er ikke noe i den ekte verden, på en måte. Så – ja. Det var derfor.

73 AH: Ja. Hehe. Hadde du noe bestemt – noen du ville nå frem til med innlegget? Var det
74 noen bestemte personer du ville nå?

75 S1: Ja, det var jo da min aldersgruppe, at vi skal bli litt mer bevisst på, gå litt ut av det
76 selve den mobilverden, for den blir jo brukt, egentlig alt for mye. Til og med i timen
77 også så ser vi jo at det er – det tar mer fokus enn oppgavene vi får tildelt, liksom. Nei,
78 det var – ja. Det var vel det.

79 AH: Ja – så, hadde du noen – et mål, med dette innlegget?

80 S1: Nei, altså, jeg hadde veldig lyst til å få ut en mening som jeg da hadde skrevet. Jeg så
81 jo at mange hadde skrevet mange av meningene som jeg også hadde, de samme
82 meningene, men jeg ville ha ut et innlegg som jeg var – mine personlige meninger, da,
83 selv om det var mange av de samme temaene som allerede var ute. Så det var egentlig
84 målet mitt, og ja, gjøre andre bevisst, selvfølgelig, i min aldersgruppe.

85 AH: Ja, så bra. Du – samarbeidet du noe med Aftenposten om innlegget, eller er det printa i
86 den formen som du skrev det først?

87 S1: Ehm, nei, det er ikke printa i samme formen. Det er faktisk gjort om litt på selve
88 tittelen.

89 AH: Ja

90 S1: ... og det vakke jeg så veldig fornøyd med i etterkant. Fordi – hva var tittelen min? Det
91 var..

92 AH: Det står... ja

93 S1: Ja, snapstreak gjør deg til en av de kule og nå er jeg sliten. Jeg skrev jo ikke ”nå er jeg
94 sliten” i det hele tatt i innlegget, og det får jo hele innlegget til å, det gir et annet
95 førsteinntrykk, da. Enn det jeg hadde skrevet. For jeg er jo ikke sliten av det, jeg mente
96 bare at vi skulle bruke mindre tid på det.

97 AH: Åja

98 S1: Så jeg skrev jo ikke – jeg husker ikke korrekt hva jeg skrev i tittelen min, men jeg
99 skrev noe sånn at ”Snapstreak – en funksjon som har tatt over hverdagen din”, eller..
100 tar store deler av fokuset i hverdagen din, men i hvert fall, overskriften ble jeg litt
101 misfornøyd med når jeg så den kom på trykk, fordi det gjorde jo egentlig et helt annet
102 førsteinntrykk, da. Så – de har endra litt og så har de endra litt inni teksten.

103 AH: Så hva fører de endringene til, tenker du?

104 S1: Nei, det fører jo til at det, det virker som jeg er egentlig ekstremt lei dette her, at jeg vil
105 få en stopper for det, at jeg er helt utslitt av hvor mye fokus vi bruker på det. Og det
106 var jo ikke det jeg skulle fram til. Det var mer det at – jeg syns det er positivt også,
107 men at vi bare skulle bruke litt mindre tid på det, da. At det ikke skulle ta opp all tiden
108 vår. Så – det fikk en litt annen, ja, førsteinntrykk, enn det jeg hadde forventa.

109 AH: Ja, det gjør kanskje at det føles som det er litt mer sånn personlig

110 S1: Ja, det gjør det

111 AH: ... for deg, når de skriver det på den måten

112 S1: Ja, det blir jo det. Nå er jeg sliten, liksom. Så det blir jo litt mer personlig hva jeg føler
113 om snapstreak, når jeg egentlig skulle mene det litt sånn i fellesskap, da. Så

114 AH: Mhm

115 S1: ja. Jeg fikk jo underveis sånn endringer at – er dette greit og sånn, fra Aftenposten, og
116 det var jo det. Men tittelen har jeg på en måte ikke – kan jeg ikke huske at jeg har
117 bekrefta at var grei, da. Så...

118 AH: Nei, det er jo ikke nødvendigvis de samme folka som redigerer innlegg og som
119 redigerer den overskriften, så det kan jo hende det har skjedd noe der...

120 S1: Ja, og det som var inni teksten det godkjente jeg, da.

121 AH: Ehm. så.. Hva tenker du om det her innlegget, sånn, nå i ettertid da?

122 S1: Nei, asså, nå i ettertid – jeg syns jo det er – jeg har fått litt tilbakemeldinger, både fra
123 venner og familie og sånt, at de syns det var veldig bra. Eh – og så har jeg selvfølgelig
124 fått noen som også har skrevet – som har relatert til tittelen, og bare – er du sliten av
125 det her, da kan du jo bare stoppe. Liksom, du trenger ikke drive med det. Sånne type
126 kommentarer. Som da selvfølgelig – da – ga et helt feil inntrykk, men, nei, jeg mener
127 jo fortsatt det at vi kanskje skulle brukt mindre tid på det, så jeg er jo glad for at jeg
128 skreiv det, da. Så det er jo flere som – jeg så det var ganske mange som har sett det når
129 det ble delt på Facebook, så det har i hvert fall kommet ut til noen, da.

130 AH: Ja, det har det absolutt. Eh, men – skal vi se. Hehe, jeg hadde faktisk skrevet et
131 spørsmål sånn – er innlegget like privat som jeg tolker det – men – ja, for jeg tolka det
132 som at det er ganske privat da, på grunn av den derre – på grunn av den overskriften

133 S1: Ja, nei, det ikke – det ikke noe privat eller personlig i det hele tatt, det er – rundt
134 fellesskap av hva jeg har hørt andre har ment også da, om snapstreak, og så har jeg på
135 en måte samla det til et felles innlegg, da.

136 AH: Ja

137 S1: På vegne av flere, egentlig. Så det har ikke noe med personlige – nei, ingenting.

138 AH: Nei. Men det å skrive innlegg til Si;D

139 S1: Ja

140 AH: Jeg regner med at du skriver en del tekster på skolen og sånn.

141 S1: Ja

142 AH: Jobbet du noe annerledes med denne teksten enn du ville skrevet – en skoletekst?

143 S1: Altså, på skolen så får vi jo faste temaer, og vi skriver disposisjoner og sånn. Her var
144 jeg på en måte litt mer fri til å skrive hva jeg ville, og jeg kunne – jeg trengte ikke noe
145 forarbeid, eller jeg kunne gjøre det på akkurat den måten jeg ville.

146 AH: Mhm

147 S1: Så på skolen så får vi jo skrivetreninga, på en måte hvordan vi skal sette opp og bygge
148 opp en tekst, men her var jeg liksom mer fri til – hvordan jeg skal sette opp teksten og
149 når jeg skal skrive, og hvordan jeg da gjør forarbeidet mitt

150 AH: Hvordan var det, a?

151 S1: Nei, jeg synes det egentlig var veldig bra, jeg, for da var jeg ikke bindt opp til en fast
152 mal jeg måtte følge, men at jeg kunne gå litt – gjøre hva jeg vil, da.

153 AH: Mhm

154 S1: Og jeg trengte ikke noe disposisjon eller noe sånt som vi må skrive på skolen. Jeg
155 kunne egentlig bare skrive teksten og så kunne jeg etterhvert redigere og viske bort og
156 sånt.

157 AH: Mhm. Jeg lurer på om du kan si litt om det å se innlegget sitt på trykk i avisen eller å
158 se det delt av Aftenposten på nettavisen og Facebook og sånt, hvordan var det?

159 S1: Jeg synes det var veldig kult. Og at – at jeg så navnet mitt i avisen og sånt. det var jo
160 også noe jeg ville ut med, at jeg ville – jeg ville liksom ha navnet mitt i avisen da, eller
161 på trykk, så det var ganske kult, da. Så fikk jo de andre i familien min den avisen også,
162 så det var jo – ja. Jeg så det på nett og jeg fikk liksom sett kommentarene som kom ut,
163 uten at det stod hele etternavnet mitt også, så det var jo – jeg synes i hvert fall det var
164 veldig kult, også å se litt hva andre mener da, om innlegget.

165 AH: Du nevner det at du synes det er kult å se navnet ditt på trykk

166 S1: Ja

167 AH: ... har du noe tanker om hvorfor det, eller, hva som gjør at det er viktig?

168 S1: Eh – nei, altså, jeg har alltid egentlig likt å komme i media, da, på en måte.

169 AH: Ja

170 S1: Så jeg synes det er egentlig en god grunn til at navnet mitt skal stå der. Men samtidig så
171 vet jeg at det er ganske mange som synes dette temaet er ganske teit – med snapstreak.
172 Derfor ville jeg ikke signere det med hele etternavnet mitt.

173 AH: Nei

174 S1: Så jeg ville ikke være anonym, men jeg ville ha en del av navnet mitt der da, så, ja.

175 AH: Så da hadde du en signatur som er litt sånn – ja, du har fornavnet ditt. Så det er en sånn
176 mellomting da?

177 S1: Ja

178 AH: Mhm. Ja, hvilke tilbakemeldinger har du fått av venner og andre som har lest innlegget
179 ditt, da?

180 S1: De synes det var veldig bra, og bra at jeg snakker om det temaet, for det er mange som
181 mener det at det tar opp veldig mye tid og at – egentlig at jeg turte å skrive det
182 innlegget til aftenposten, da. Det er jo et tema som kanskje ikke - det er ikke så mange
183 som er glade i så skrive inn eller liker å skrive og sånt, da. At jeg kanskje – det var bra
184 at jeg kunne sende det via flere personer, da. Så – mhm.

185 AH: Og familie og sånn – hva tenker de?

186 S1: De synes også det er veldig bra. At jeg tok opp det temaet, spesielt på sosiale medier,
187 og det med press, de syntes det var et veldig viktig tema å ta opp, da. Eh – siden det,
188 ja, har så mye å si for den gruppa som vi er i, da. Så er det så mange som bruker det,
189 og derfor rammer det så veldig mange også. Så, ja.

190 AH: Ja, og så har du jo nevnt litt disse kommentarene på sosiale medier og sånt. Har du lest
191 disse kommentarene som er på facebook og kommentarfelt og sånn?

192 S1: Ja, jeg har lest noen få av de, og

193 AH: Hva er det det står der?

194 S1: Ja, det står liksom at – mest egentlig negative kommentarer. Så jeg har fått positive
195 kommentarer av de jeg kjenner og sånn, sånn som det med folk face to face da, men på
196 nettet så får jeg mest negative kommentarer på nett, fordi at den overskriften var

197 endra, også. Det står sånn – hvis du er så sliten så kan du jo bare stoppe med det, og –
198 du må ikke føle noe press og, du velger selv, det er ikke noe politi som skal dirigere
199 deg, og, ja, sånne type kommentarer da. Det var jo ganske morsomt å lese egentlig,
200 fordi jeg tar meg jo ikke nær av det, men det kunne fått en litt annen vinkel, hvis det
201 hadde vært en annen tittel også.

202 AH: Så det er mest morsomt
203 S1: Ja
204 AH: Det er ikke sånn at du syns det er kjipt eller...
205 S1: Nei, jeg tenker ikke så mye over det egentlig.
206 AH: Så har du gått inn og svart på noen av disse kommentarene?
207 S1: Nei, jeg har bare lest dem jeg. Jeg har ikke likt dem eller noe, bare lest dem og så har
208 jeg – ja. Det er egentlig det jeg gjorde.
209 AH: Så du har ikke noe sånn behov for å møte de
210 S1: Nei, ikke i det hele tatt
211 AH: Har du engasjert deg i det temaet her på noen andre måter
212 S1: Nei, hva tenker du på?
213 AH: Har du skrevet om sosiale medier og press og snapstreak liksom noen andre steder
214 eller?
215 S1: Nei, det har jeg egentlig ikke. Det var her jeg skrev om det – og jeg føler ikke så mye
216 press på andre sosiale medier, men det var akkurat det der med denne typen funksjon
217 på snapchat da, som etterhvert ble mer enn det det var tidligere, så det var egentlig
218 bare der jeg skrev om det.
219 AH: Du sa jo at du har skrevet noen innlegg til Si;D som ikke har kommet på trykk før.
220 S1: Ja
221 AH: Har du skrevet i noen andre aviser eller noen andre steder før?
222 S1: Nei, det er kun den avisen som jeg har hørt, som har sånn side der man kan sende inn,
223 da. Fra barn og unge mellom tretten til tjueen, som kan sende inn hva de mener, og det
224 var derfor jeg tenkte at i og med at det var den mest kjente som jeg hadde hørt om så
225 sender jeg inn der.
226 AH: Ja. Så skriver du mye i sosiale medier, for eksempel på din egen facebook-side, er det
227 sånn at du mener mye...
228 S1: Nei
229 AH: ... forskjellig der..
230 S1: Nei, der er jeg helt sånn nøy – jeg vil utgi meg for noen meninger eller noe der. Så
231 der er jeg helt anonym og har en vanlig facebook-side. Så – jeg skriver heller anonymt
232 eller med navnet mitt til si;d hvis det er noe jeg mener.
233 AH: Okey – har du noen tanker om hvorfor det er sånn – eller – hvorfor du holder
234 facebook-siden din fri for meninger?
235 S1: Ja, for der følger jeg jo veldig veldig mange. Så det er kanskje ikke at – jeg vet at det
236 kunne kanskje blitt en debatt med mange som mener det motsatte av meg, da. Så
237 derfor skriver jeg kanskje bare egentlig anonymt i – anonymt eller med fornavn i Si;D
238 sånn at jeg kan se hva folk mener, men da er det ikke, da står det ikke på statusen min
239 på facebook, da er det bare i et innlegg som er anonymt da, så jeg kan bare ha
240 diskusjon under det innlegget.
241 AH: Mhm.. tror du at du kommer til å skrive flere ting i avisen, enten i si;d eller andre
242 steder?
243 S1: Ja, absolutt. jeg – jeg prøver å få fram flere temaer egentlig. Så det er et tema jeg
244 jobber med nå for å få fram – få bedre fram i aftenposten – men, ja, de har flere ganger
245 på en måte sagt at det, det innlegget er ikke godt nok, og vi har flere andre

246 konkurrenter også som prøver å komme inn i aftenposten, men jeg syns det er veldig
247 gøy å skrive til aftenposten, og – ja.

248 AH: Så du driver og skriver på noe nå?

249 S1: Ja, det gjør jeg. Jeg driver og skriver på samme tema som før, som er mobbing. Så jeg
250 prøver nå å skrive litt andre synsvinkler enn det jeg har sett andre har skrevet, da, så
251 jeg kanskje kan skille meg litt mer ut.

252 AH: Så bra. Så lurer jeg på om du har noen sånn tanker om det å delta i samfunnsdebatten
253 som ungdom, da. Eh – hvordan er det. Blir ungdom lytta til i samfunnet?

254 S1: Ja, jeg vil nå tro det. Det er jo, sånn som aftenposten sier, som de skriver under de
255 innleggene de deler, at, du burde sjekke dette innlegget her om fraværsgrensa, og hun
256 skriver masse fornuftig der... Og så er det jo masse ungdom ja, som kommenterer
257 under innleggene som har blitt delt, da, at jeg er helt enig med deg om at vi bør sende
258 brev til denne politikeren, vi burde snakke om det, vi burde fremme den og den
259 meningen, og sånt da. Så det er egentlig ganske store diskusjoner i sånne grupper, på
260 innlegg som blir skrevet. Så jeg tror mange ungdommer har en stor del av – har mange
261 meninger de vil dele da, med samfunnet.

262 AH: Mhm

263 S1: Så, ja

264 AH: Men blir de tatt på alvor, eller føler du deg tatt på alvor når du har skrevet i Si;D

265 S1: Ja, de blir stort sett tatt på alvor, men det er jo sånne ting som fraværsgrensa som
266 veldig mange ikke liker da, som var – som politikerne liker fordi den får folk på
267 skolen. Så det er jo ikke alltid at vi blir hørt, eller, det er kanskje sånn at vi bli hørt,
268 men det er vanskelig å svare ja da, eller endre på det, da.

269 AH: Mhm

270 S1: Fordi det liksom er bestemt. Men vi blir hørt og vi blir sett – men, ja.

271 AH: Mhm. Så tror du man har mulighet som ungdom da, til å påvirke samfunnet rundt seg?

272 S1: Ja, absolutt. Sånn som med fraværsgrensa så er det mange ungdommer som har
273 skrevet inn og argumentert og prøvd å få fjerna den, selv om det er en del politikere
274 som ikke vil fjerne den, så vet jo de politikerne hva vi ungdommer mener, og det kan
275 jo være med og påvirke eventuelt om vi skal ha den fraværsgrensa i bare to år til og så
276 avslutte som et prøveprosjekt, liksom. Så – ja, jeg tror absolutt at det har en påvirkning
277 på samfunnet, da.

278 AH: Tenker du noe annerledes om ungdommer sin rolle i samfunnet etter at du har vært –
279 fått innlegg publisert i avisen?

280 S1: Mmm, nei, ikke så mye egentlig.

281 AH: Nei, okei. Da må jeg bare se om det er noe jeg har glemt her. Nei, vi har kommet
282 gjennom ganske mye. Er det noe annet du har lyst til å si som du ikke føler du har fått
283 sagt?

284 S1: Nei, det er egentlig bare det med – det viktigste var det med aftenposten da. De som
285 redigerte den tittelen. At det er kanskje viktig å bekrefte alt med skribentene før de
286 publiserer det.

287 AH: Mhm

288 S1: Fordi overskrifta er jo det første du ser av et leserinnlegg, og da er det dumt når det er
289 uten samtykke fra skribenten. En ting er enkeltord i teksten, men det er jo overskriften
290 som kommer først fram. Så jeg syns de kanskje burde blir flinkere på det, da. at de
291 ikke bare spør om det i teksten er greit, men også selve overskriften.

292 AH: Mhm, så bra.

293 S1: Ja

294 AH: Da stopper jeg den der jeg.

Vedlegg 4 - Intervju med skribent 2

- 1
2
- 3 AH: Eh – så da har jeg forberedt noen spørsmål. Så jeg tenkte egentlig å begynne med å
4 spørre om du kunne bare fortelle meg litt om det her innlegget du har skrevet, og da
5 kan du gjerne se på det her hvis du har lyst til det
- 6 S2: Ja, det er et innlegg som angriper problemet – eller i hvert fall problemet som jeg ser,
7 da, at det er en sånn oppfatning om at når en gutt eller gutter – eller mennesker
8 generelt egentlig, deler nakenbilder av andre, så er det på en måte – oppri – den som
9 opprinnelig sendte dette bildet sin feil – fordi den personen var dum nok til å på en
10 måte velge å legge det bildet på nettet i det hele tatt. Dette var noe som frustrerte meg
11 veldig, for jeg ser det som et symptom på hele den eh – oppfatningen om at vi kan
12 skylde på offeret i slike saker. Og jeg ville prøve å ta et oppgjør på dette – hvert fall på
13 noen av områdene. Eh, og hvert fall få uttrykt at det her, det syns ikke jeg er noe greit.
- 14 AH: Okei, takk. Så – du har jo skrevet det her innlegget i Si;D. Har du noe forhold til den
15 spalten, Si;D-spalten? Fra før?
- 16 S2: Jeg har – det har vært noe vi på en måte lærte om, i hvertfall på ungdomsskolen var det
17 et – noe vi lærte om i norsk, hvor vi måtte – det var en mulighet for å kunne uttrykke
18 seg, og vi leste forskjellige utdrag fra SI;D i norsk, og så følger jeg også Si;D på
19 Facebook og jeg leser på en måte ganske regelmessig SI;D-innlegg, så jeg har et
20 forhold til det, jeg syns det er interessant å se hvordan eh – ungdom, at ungdom
21 uttrykker seg i det hele tatt. Jeg syns det er en veldig fin arena. Men jeg hadde jo ikke
22 – men jeg har jo på en måte – primært har jeg et forhold til Si;D selv fordi jeg har
23 publisert noe der selv, eller vært med å skrive.
- 24 AH: Har du skrevet andre ting enn denne teksten?
- 25 S2: Nei, jeg har bare skrevet denne teksten.
- 26 AH: Ja. Eh – jeg må bare hoppe litt frem og tilbake. Så – hva var det som – du har jo sagt
27 litt om det, men kan du si enda mer om hva som motiverte deg til å skrive dette
28 innlegget?
- 29 S2: Ehm, ja, jeg – sånn på helhet så var det vel noe med at jeg følte at jeg hadde på en
30 måte ofte ganske mange sterke meninger om forskjellige ting, hvertfall sånn i klassen
31 og hos nære venner og familie og sånne ting, og jeg likte veldig godt – jeg liker
32 forsovet veldig godt å ytre meg og si hva jeg mener, og si i fra når jeg ikke syns ting er
33 greit. Ehm, og jeg – men jeg følte kanskje at jeg kunne gjøre en større effekt, eller på
34 en måte jeg hadde – jeg tror jeg hadde selv et veldig ønske hvertfall, kanskje litt også
35 om å bevise for meg selv, at jeg på en måte også kunne være en del av – ta en del av
36 samfunnsdebatten. Og på en måte – stikke ut hodet mitt og si fra. Så det tror jeg – jeg
37 tror det var en motivasjon om på en måte – aller mest var det fordi jeg hadde lyst til,
38 jeg syns det var frustrerende å se at det var så sinnsykt mange i kommentarfeltet som
39 var så enig i at det må være jentene sin feil, og de er dumme, men jeg tror det også var
40 noe med at jeg hadde et – jeg hadde litt å bevise for meg selv, at jeg kan også ta – jeg
41 kan også ta en del av samfunnsdebatten.
- 42 AH: Takk! Så – nå har vi jo innlegget her. Har du lyst til å bare begynne på starten og – jeg
43 har lyst til å høre litt sånn derre – hvordan har du valgt å uttrykke deg, hva er det du
44 har skrevet sånn helt konkret – hvordan starter du innlegget, hvordan avslutter du det,
45 hvis du husker noe av det?
- 46 S2: Ja – hvordan jeg tenkte?
- 47 AH: Ja, hvordan har du skrevet, hva husker du av det, hvordan har du uttrykt deg i denne
48 teksten?
- 49 S2: Ja – jeg starter med å si at – med en slags ingress, som sier at, eller, en innledning, der
50 står det Si;D-innlegg, en typisk kommentar er hvorfor kan ikke jenter bare la være å

51 dele nakenbilder, ikkesant, som på en måte, man hører i kommentarfeltene, ikkesant.
52 Og så – på en måte starter jeg med å stille et retorisk spørsmål, for å få litt sånn – få
53 leseren selv til å tenke på en måte gjennom dette, faktisk stoppe opp, tenke gjennom,
54 tenke litt kritisk der, hva er det du egentlig sier? Hvorfor har det seg slik at de fleste
55 ganger en eller annen form for misbruk blir begått, er det offeret sin feil at situasjonen
56 oppstod? Er det offeret som må gjøre noe annerledes? Og så på en måte sier jeg rett ut
57 at det er jo egentlig forbryteren vi må gjøre ansvarlig, ikkesant. Så jeg starter en slags
58 tankegang og på en måte – kommer med, avslutter med å si, i avsnittet, da, at det er
59 liksom – det er heller, det er forbryteren vi må gjøre ansvarlig. Så forklarer jeg hele
60 konteksten – at 29. januar publiserte tv2 artikkelen ”Nakenbilder av hundrevis av
61 norske jenter deles på det mørke nettet” – og hvordan jeg reagerte på dette, ikkesant.
62 Min første reaksjon var å tenke på at noe slikt er forkastelig, og det er jo synd at slikt
63 skjer. Ehm, det var mitt, det var jo min første reaksjon. Men så går jeg inn på
64 kommentarfeltet, som jeg veldig ofte gjør, på facebook, og så bare fant jeg på en måte
65 kommentarfeltet på facebook sånn – nesten enda mer forkastelig, jeg bare syns det var
66 sånn – jeg var sjokkert over at det kunne være så lite – ehm, at man kunne være så lite
67 våkne på temaet, da.

68 AH: Så du har på en måte begynt med å lage en liten fortelling da, om hva som skjedde
69 med deg da du fant ut av det her?

70 S2: Ja, rett og slett. Og så går jeg vel videre – og argumenterer på hvorfor jeg syns disse
71 kommentarene er dårlige, disse kommentarene sprer et skremmende budskap til sine
72 lesere, et budskap som gjør offeret skyldig i en slik handling, og som derfor ufarliggjør
73 handlingen til forbrytern. Ikke sant, jeg sier på en måte litt sånn – prøver å forklare at
74 det ække bare det at det er sånn – ikke bare at det er feil i seg selv å skylde på en som
75 har blitt gjort noe galt mot, men ved å gjøre det – så skaper det også en holdning om at
76 – på en måte, du tar fokuset vekk fra den som har delt bildene, og det blir på en måte
77 litt glemt, og da blir det ikke noe fokus på å faktisk ordne opp i det og faktisk fortelle
78 at det er ikke greit å dele nakenbilder av andre. Så – nei altså, videre så argumenterer
79 jeg, i hvert fall for min del, veldig logisk. Jeg bygger det veldig opp som at – offeret
80 eier ikke skyld – og hvor mange ganger det må gjentas før det faktisk oppfattes, er for
81 meg et mysterium. I mine øyne er det ikke etisk riktig å straffe eller skylde på et offer.
82 Og så videre skriver jeg at det blir jo totalt uakseptabelt at unge mennesker som sender
83 lettkleddede bilder til mennesker de stoler på skyldes på når de blir utsatt for en
84 forbrytelse, ikkesant. Jeg argumenterer veldig logisk med at jeg syns ikke man skal slå
85 noen som allerede ligger nede. Hvertfall ikke når det er deres egen feil at de ligger
86 nede. Så, som jeg sier da, at ved å lære unge jenter at det er ikke alltid lurt å stole på
87 sin kjæreste, så starter vi i feil ende. Jeg – på en måte, for å markere det her enda mer,
88 så tar jeg det med en sl-sammenligning, altså, for meg så er det som å si at det er
89 barnas feil, fordi de ble med inn i den hvite varebilen for å få godteri, sant. Da er det
90 menneskene som lurer barna som er de skyldige, ikke sant. Og det er på en måte –
91 kanskje litt – oversimplifisert, sammenligning, men fortsatt en relevant en, fordi
92 mange har et forhold til at når det er, som jeg sier da, veldig stereotypisk, men når det
93 er menn som lurer med godteri inn i den hvite varebilen, så er det definitivt menn som
94 er de skyldige, fordi de på en måte – barna kunne liksom ikke, man tenker jo at de er
95 på en måte ikke skyldige fordi de er barn. Og det er på en måte – fordi det er de som
96 har blitt gjort noe, det er ikke de som har gjort noe galt. Og det er sånn vi også må tenke
97 når det er noen som får sine nakenbilder delt – det er jo ikke de som bryter loven, det
98 er jo de som deler det, i stedet for.

99 S2: Og så tenker jeg, at når jeg kommer hit, ikkesant, så har jeg sagt såpass mye at nå
100 tenker jeg, nå kommer jeg til å få den typiske motreaksjonen, den veldig typiske

101 kommentaren, hvorfor kan ikke unge jenter bare lære seg ikke å dele lettkleddede bilder
102 av seg selv. Så – det er en typisk kommentar man møter i kommentarfeltet, og det er
103 en veldig lite konstruktiv kommentar. Jeg argumenterer videre: ved å lære unge jenter
104 at det er galt å stole på sine kjærester så starter vi i feil ende. Det rette spørsmålet er
105 vel: hvorfor kan ikke gutter bare lære seg at det er ulovlig å dele lettkleddede bilder av
106 unge jenter? For det er jo forbudt! Der igjen, en veldig logisk oppbygning i
107 argumentene, og en – eh – ja, allerede nå så blir jeg litt sånn – jeg forstår ikke hvordan
108 det skal være veldig vanskelig å forstå, men jeg prøvde i hvert fall selv i den skrivinga
109 her, å forklare veldig enkelt, veldig konsist og veldig oversiktlig, hvorfor det her
110 egentlig ikke går. Og så skriver jeg videre, igjen da, hvordan jeg sier at det her kan, at
111 det her, det er ikke bare at det her i seg selv er galt, men det er også noe som
112 oppmuntrer til flere bilder. Så ikke bare er kommentarene -som støttes av veldig
113 mange gjennom likes – urettferdige og uspiselige, de oppmuntrer til at flere bilder vil
114 deles. Sant – for når kommentaren legger fokus over på offeret, glemmes forbrytern.
115 Og når kommentaren legges – når den kriminelle ufarliggjøres, så har man personlig
116 ikke skyld, ikke sant. Det glemmes fullstendig, og det er en veldig viktig ting vi på en
117 måte må huske på, da. Og så går jeg mer inn på, for å avslutte det, og for å
118 oppsummere hva jeg egentlig mener, vi trenger ikke fordommer, vi trenger
119 forebygging gjennom kunnskap og respekt, og da tenker jeg kanskje – her må – det er
120 ikke noe jeg går veldig dypt inn i, men det er jo kanskje bare å – jeg tar vel så vidt på
121 temaet med det med seksualundervisning, og kanskje mye mer etikk i
122 seksualundervisningen, hva som er greit å gjøre mot hverandre og ikke. Og selv om
123 forebygging og å vite mer om de juridiske og etiske lovene er viktig, ønsker jeg at – å
124 understreke at respekt er det viktigste. Det – handler kanskje vel så mye om
125 oppdragelse – respekt er så utrolig viktig. Og respekt for offeret, forbryteren og
126 hverandre, både i kommentarfeltet og i hverdagen.

127 S2: Så avslutter jeg – helt til slutt – med at nå syns jeg det er på tide å begynne å vurdere
128 etikk når vi deler eller skriver, tenke på hvem som har skyld og hvem vi skal holde
129 ansvarlig. At vi på en måte må være mye flinkere til å kunne skille hva det faktisk –
130 hvem det er som har gjort noe galt, da.

131 AH: Du har jo ganske mange argumenter i løpet av teksten på hvorfor det er – egentlig så
132 argumenterer du for at forbryteren er den som har skylden

133 S2: Ja

134 AH: Husker du noe – hvor du fikk de argumentene fra? Leste du noen andre tekster om
135 temaet eller noe sånn eller, eller var det bare sånn at du tenkte på hva som kunne være
136 gode argumenter? Gjorde du på en måte research eller?

137 S2: Nei, akkurat før jeg skrev – så gjorde jeg ikke research. Jeg hadde nok en – jeg hadde
138 nok en – ganske sterk mening fra før – på en måte, det var i første klasse, og i første
139 klasse hadde jeg ganske sterke meninger om – og det har jeg fortsatt, da – at det er den
140 som er forbryter, i hvilken som helst på en måte – eh – tilfelle – på en måte tilfelle når
141 det er en forbrytelse, er den som er skyldig. Og det ser vi kanskje mest i forskjellige
142 seksuelle eller intime forbrytelser da, eh, men – jeg hadde vel – også en grunn til at jeg
143 ville skrive det innlegget her var vel kanskje – også litt for min egen del, for jeg var litt
144 sånn – jeg var jo også på en måte på et punkt der jeg var også litt sånn – eh, usikker på
145 en måte i, jeg tror jeg hadde vært usikker da, i en situasjon, på hvem som faktisk hadde
146 vært forbryter og ikke, og hvem – på en måte, hva er greit, hvor mye er egentlig
147 innafor, og på en måte, hvor mye – eh – hvor mye bekreftelse må du ha, da, for at ting
148 er riktig eller ikke.

149 AH: Så det var noe du tenkte mye over?

150 S2: Ja, eller det var – altså, i – jeg tror det var mye på grunn av – jeg tror jeg kunne på en
151 måte tenke på den måten, og si at dette var helt åpenbart, fordi jeg hadde en – jeg
152 hadde selv en god seksualundervisning, i tiende klasse så hadde jeg en dag der vi
153 hadde bare om etikk – i seksualundervisningen hele dagen. Og det var en – jeg tror den
154 dagen endret ganske stort syn på hva på en måte – hva som hadde vært greit og hva
155 som ikke hadde vært greit. Hva er på en måte – hva er innafor og hvor går grensa for
156 hva som faktisk er greit, da. For en person å gjøre. Og jeg tror på en måte – jeg tror det
157 er noe alle – absolutt alle kan lære, og jeg kan absolutt si at jeg – hadde jeg ikke hatt
158 den dagen så er jeg usikker på – på en måte hvor – innarbeidet det hadde vært hos
159 meg. Jeg er usikker på om jeg i det hele tatt hadde skrevet dette innlegget, jeg er
160 usikker på om jeg hadde på en måte tatt det så naturlig, så det er absolutt noe som må
161 læres, og jeg tror det er absolutt – igjen, da – noe som går på at seksualundervisningen
162 må være bedre. For det er ikke noe alle tenker over helt automatisk. Så – akkurat i
163 første klasse hadde jeg ikke noe research på emnet, jeg hadde bare mine egne tanker
164 om det, og det var det jeg skrev. Du ser jo også at jeg henviser jo ikke til noen andre
165 artikler enn den nyhetsartikkelen...

166 AH: Mhm

167 S2: ... forskning, eller... noe som helst...

168 AH: Nei, mm, takk. Hadde du noen bestemte personer du skrev til, altså en mottakergruppe
169 som var liksom i bakholdet ditt da du skrev – hvem skrev du det til?

170 S2: Jeg skrev vel til – veldig spesifikt så skrev jeg kanskje til hvite menn som pusher 50,
171 men –

172 AH: Hehe

173 S2: Nei, men det blir kanskje veldig – vel så mye gutter på min egen alder. Jeg har
174 opplevd veldig mange ganger at det på en måte er – hvor lett det tas på, da. Og at det –
175 både hos mennesker jeg på en måte kjenner og går på trinn med og sånn, som tar så
176 veldig lett på det å dele nakenbilder, for det er så, på en måte, nesten litt som å samle
177 på pokemon-kort på skolen liksom, og så er det sånn der at man driver og deler til
178 hverandre og bytter, og... sånne ting, så det er veldig, jeg tror jeg hadde det i
179 bakholdet, definitivt. Sånn at – det er veldig, veldig dumt, og umoralsk og uetisk. Men
180 jeg hadde kanskje – jeg hadde de i bakhodet, og så hadde jeg generelle, de som
181 kommenterer, da, på Facebook. Og det var ikke bare, da snakker jeg ikke bare om
182 gutter, det er kvinner og menn, ikkesant, som alle kommenterer det at nå må jentene
183 skjerpe seg og slutte å be om oppmerksomhet på nettet og – ja, disse typiske da.
184 Hvorfor kan de ikke bare la vær å dele nakenbilder da, må det være så veldig
185 vanskelig.

186 AH: Mhm. Men det her med deling av nakenbilder – du snakket om kompiser som tar lett
187 på det og sånn. Vil det si at liksom – på det tidspunktet du skrev så var deling av
188 nakenbilder ikke bare noe du leste om i nyhetene, men også noe du så i – altså, i -

189 S2: ... i dagliglivet, ja

190 AH: ... som folk rundt deg drev med, liksom?

191 S2: Ja, ja. Ja, definitivt.

192 AH: Mhm

193 S2: Det var – ganske ofte. At jeg på en måte – og det er det forsovet fortsatt, egentlig. At
194 på en måte – jeg – altså, jeg tror – tviler på at – det er ikke mange av mine aller
195 nærmeste som driver med dette, men jeg vet om – jeg tror jeg vet om flere mennesker
196 som i hvert fall har gjort dette, jeg er usikker på om de fortsatt driver med dette, men
197 jeg vet at det absolutt er en – det er en greie, at man skal – at nakenbilder bare deles
198 rundt, da.

199 AH: Hmm. Eh, ja, så. Ja. Hadde du noe slags mål med innlegget ditt – som du satte deg?

200 S2: Nei, det var jo mitt første Si;D-innlegg, og det var veldig sånn – også min første –
201 kanskje en av mine, holdt på å si, min debut da, til å kanskje, delta i samfunnsdebatten.
202 Nå har jeg liksom – etter dette så har jeg deltatt i en del andre debatter, annet enn
203 denne. Kanskje på en litt større front, og vært i en del demonstrasjoner og appeller og
204 sånt, men det var absolutt en slags – tørre å vise meg i det offentlige rom og si hva jeg
205 mener. Så jeg tror det var en stor motivasjon for å skrive det. Men jeg hadde kanskje
206 også et mål om å kanskje være med, da. Jeg hadde nok ikke en ambisjon om at dette
207 innlegget skulle være slutten på all victim-blaming, som man kaller det, men – men
208 jeg hadde vel et håp om at dette kunne være med på å dra det i riktig retning.

209 AH: Mhm. Du skriver jo under med fullt navn og sånn i det innlegget her.

210 S2: Ja

211 AH: Hadde du noen – vurderte du å være anonym, eller var det veldig åpenbart for deg at
212 du skulle skrive under med fullt navn?

213 S2: Nei, jeg synes det var viktig å skrive med fullt navn. Jeg syntes det var viktig å
214 presisere det at dette kom fra en – at det kom fra en gutt, egentlig. Det er – jeg tenker
215 at i veldig mange sånne saker – man må ofte på en måte ta oppgjør i sine egne miljøer.
216 Og man – det var kanskje det som var noe av poenget – at jeg, jeg ville vise, jeg tenkte
217 det kanskje var viktig da, og at det fortsatt er det – at gutter engasjerer seg i debatten
218 om både – på en måte seksualitet, og det om overgrep, og – både hvor grensa går og
219 hva man kan gjøre og hva som er greit og ikke, ikkesant. Og jeg tenker at det er viktig
220 å si – at gutter på en måte sier hva de mener om ting. Men også – hvis at – at det er en
221 gutt som tar avstand fra dette.

222 AH: Syns du gutter på din egen alder er for lite engasjert?

223 S2: Ja, ja, det vil jeg si. Men jeg – det kommer sikkert an på miljøet man er i, men jeg har
224 en oppfatning om at jenter virker generelt mer engasjert enn hva gutter er. Og jeg har
225 også en oppfatning om at gutter tar mye lettere på ting, eller, de – i hvert fall –
226 tilsynelatende, blåser i ting mye enklere, feier det bort, på en måte.

227 AH: Mhm. Når du sendte det her innlegget til Si;D – ble det noe forandringer på det etter at
228 du hadde skrevet det første gangen, eller?

229 S2: Ja. Det er noen – nå husker jeg ikke de spesifikke, men det var noen – overskriften var
230 nok ikke den. Det var ikke samme overskriften, og ingressen er litt annerledes. Også
231 har de delt opp litt annerledes, men jeg følte ikke selv at budskapet var noe annerledes,
232 så de ødela ikke budskapet.

233 AH: Nei

234 S2: Eh, de la – en ting jeg kanskje reagerte litt på var bildet de la ved, for jeg la ikke ved
235 noe bilde selv, annet enn det portrettbildet. og det bildet de la ved var liksom så veldig
236 – eh – det var en jente som lå i en seng, og så var hun naken, men du på en måte så
237 ikke noe mer enn liksom skuldrene og ansiktet, og så var hun på mobilen og smilte,
238 liksom. Det var et merkelig bilde å legge ved, men

239 AH: Hvorfor det?

240 S2: Jeg vet ikke, jeg fikk sånn – tror jeg – ja, der ser du det. Jeg fikk følelsen av at hvis
241 man tar veldig – hvis man tok bare et kjapt blick på det så virka det nesten som at jeg
242 oppfordra til – nakenbilder, ved å se på bildet. Men det er kanskje bare min
243 oppfatning.

244 AH: Ja, og så er det også noe med måten de har skrevet det på den delingen på Facebook
245 her, fordi man leser kanskje det spørsmålet først, så hvis man ikke hadde lest ”typisk
246 kommentar” så ser det nesten ut som at innlegget ditt handler om akkurat det motsatte

247 S2: Ja, ikkesant

248 AH: Det tenkte jeg faktisk på i stad. Eh, ja. Hva tenker du om innlegget nå i ettertid?

249 S2: Nei, jeg er – jeg syns det er veldig greit. Og det fikk mye positiv respons. Det ble mye
250 – det ble, hva heter det, hovedoppslag eller hva det heter på Si;D, så det kom i
251 papirutgava også, så det var jeg veldig fornøyd med. Jeg fikk eh – det var faktisk flere
252 mennesker som sendte meg private meldinger og sa at det her var veldig kult og veldig
253 bra. Og det var faktisk flere mennesker jeg ikke kjente i det hele tatt som også sendte
254 private meldinger og sa at det her var veldig kult. Det var mye positiv respons i
255 kommentarfeltet, også var – også var det noen faktisk i kommentarfeltet på facebook
256 som skrev – skrev faktisk, hvorfor kan ikke jenter bare la være å dele nakenbilder,
257 ganske ordrett...

258 AH: Ja

259 S2: ... tror jeg, og det ble slått ganske ned – ganske hardt ned på faktisk. Og... Jeg – jeg slo
260 ikke ned på det, jeg kommenterte ikke, men...

261 AH: Du deltok ikke i, liksom, kommentarfeltet selv?

262 S2: Veldig lite. Det var noen kommentarer jeg svarte på, fordi det var liksom – det var litt
263 mer direkte til meg

264 AH: Okei

265 S2: Så det svarte jeg på, men, akkurat den så var det, jeg rakk ikke se den før det var rundt
266 sånn 70 svar eller noe som hadde på en måte, gått – det var stor debatt om det, så jeg
267 syns det var veldig gøy å se at det skapte debatt, og at folk engasjerte seg, og det var
268 liksom – at folk sa tydelig fra, at det her er akkurat det mot – altså, les artikkelen da,
269 og se at det her er ikke greit. Så det var – jeg syns det var gøy.

270 AH: Ja, vil du si litt mer om det? Hvordan følte det å liksom se innlegget på trykk og se
271 det delt i nettavisen og på facebook av aftenposten?

272 S2: Jeg syntes det var gøy, jeg fikk veldig sånn – jeg fikk veldig mye meldinger fra veldig
273 mange, og det var flere som delte det i forskjellige grupper også, på – på facebook, og
274 det var sånn – en som – en gruppe som het kvinnekamp eller noe sånt, det var en
275 feministgruppe tror jeg, hvor den ble delt, og det var liksom flere grupper da, hvor den
276 ble delt. Og ja, jeg fikk mye tilbakemelding da, og det syns jeg var veldig spennende.
277 Og jeg syns det var – det var gøy at det ble tatt så godt i mot da, ikke bare – aller mest
278 fordi jeg syns det bringer et godt budskap og jeg er glad det på en måte får
279 anerkjennelse og blir hørt, men mest også fordi dette var min debut og jeg følte på en
280 måte at det gikk – gikk bra. Det motiverte meg til at – om jeg en dag føler for å skrive
281 et nytt innlegg, så nøler jeg ikke med det.

282 AH: Mhm, hvordan reaksjoner fikk du fra de i livet ditt? Altså ikke i kommentarfeltet, men
283 venner, foreldre..

284 S2: Foreldrene mine var jo veldig stolte av meg, og de syntes det var veldig bra. Mamma
285 hadde kjøpt papiravisa og klipt ut innlegget og hele pakka, så det var liksom...

286 AH: Jaa

287 S2: ...det var jo veldig koselig. Men jeg fikk mange – jeg fikk meldinger fra mange
288 bekjente, som jeg ikke snakker så mye med, som var litt sånn – det var veldig veldig
289 bra. Og når jeg gikk rundt på skolen så var det – jeg skal si det var primært jenter, som
290 var sånn – det var såå bra skrevet, og jeg er helt enig med deg, og det er så bra at du tar
291 det opp. Men det var en del gutter også som syntes det var bra skrevet, at det var et
292 godt innlegg.

293 AH: Ja. Var det noen av gutta eller andre som var litt sånn – syntes det var litt rart at du
294 skrev om det, eller dumt eller?

295 S2: Ingen som kommenterte det.

296 AH: Ja, så de som kommenterte, det var positivt?

297 S2: Ja, men jeg er ganske sikker på at det er noen som tenker at det er rart det jeg har
298 skrevet.

299 AH: Okey, hehe...

300 S2: Eller, det forventer jeg, da. Jeg tror det, hvert fall.

301 AH: Ja, hvorfor det?

302 S2: Fordi jeg vil jo tro at de på en måte som – jeg vil tro selv da, at hvis jeg hadde satt meg
303 selv i samme situasjon, hvis jeg hadde vært et menneske som hadde delt mange
304 nakenbilder, og så hadde det kommet en annen gutt på trinnet mitt og skrevet innlegg i
305 Si;D, og skrevet sånn – ja, men det er ulovlig, det er feil, så tror jeg at jeg i hvert fall
306 hadde vært litt sånn – nekta på det, sånn, det er bare tull, liksom, jeg har ikke gjort noe
307 gærnt, jeg er bare god og snill, liksom

308 AH: Så litt sånn forsvar?

309 S2: Ja, jeg tror det er litt sånn forsvarsmekanisme å bare tenke at det var bare tull.

310 AH: Mhm.

311 S2: Men det kan hende at det gikk inn etterhvert.

312 AH: Kan du si litt mer om hva folk skriver i disse kommentarfeltene? Noen skriver jo
313 nesten akkurat det du advarte om at man ikke skulle skrive, og så var det andre som
314 forsvarte deg, på en måte, eller, offeret.. Var det andre ting folk skrev?

315 S2: Det var mange som – jeg tror – det var noen på aftenpostens kommentarfelt som mente
316 at det ble for enkelt.

317 AH: Okei

318 S2: De mente det var for enkelt å si at gutten, eller den som deler bildet er offeret – nei, er
319 skyldig, og at jenta som får bildet sitt delt er kun offer, da. Og det var på en måte fordi
320 man alltid tar en risiko når man legger ut noe på nett, og at man må alltid ta – man må
321 stå til ansvar for det man har lagt ut. Og det var flere som mente at gutten primært har
322 ansvaret, men at jenta, eller, den som har fått bildet sitt delt, har delvis ansvaret, fordi
323 de har skylden for bildet i det hele tatt. Men jeg igjen syns jo det blir for enkelt, fordi,
324 altså, du kan jo si det om, kan jo da si det om alle ting, altså, det er jo en risiko ved alt,
325 hvis man ikke skal gjøre noen ting som innebærer risiko, så kan du på en måte – da
326 kan du ikke gjøre noe som helst. Det er jo ikke din feil – for å stole på den du er
327 sammen med.

328 AH: Nei, for da er alt din feil så lenge du går ut av døra, på en måte?

329 S2: Ikkesant... Og andre tror jeg var – nå husker jeg ikke kommentarene spesifikt, men det
330 var flere som sånn halvveis misforstod innlegget

331 AH: Hvordan da?

332 S2: Eh, mye – har du innlegget her?

333 AH: Ja, jeg har det. Delingen på Aftenposten har jeg oppe her i hvert fall...

334 S2: Ja, hvis du går ned.. Det kan hende at det er – gå opp her kanskje.. Nei, det var ikke
335 den, det var en annen – skal vi se her. Her er den – kan vi ikke bare slutte å sende
336 nakenbilder, da. Problem løst. Og det er 47 kommentarer, ikkesant

337 AH: Hehehe. Jeg liker hun der, hun syns du er en skikkelig kjernekar. Gode holdninger,
338 hehe.

339 S2: Ja, hvorfor skal gutter ha nakenbilder av kjæresten, hvorfor lar hun han ta nakenbilder
340 av seg, tror begge har litt skyld. Det er mulig den personen slettet kommentaren sin,
341 men ja. Som regel er det – så – som regel er det kommentarer som er sånn, jeg har
342 tenkt det samme som deg, og så går de videre på temaet da, ikkesant. På en måte, og
343 argumenterer videre.

344 AH: Det er ganske engasjert kommentarfelt, da.

345 S2: Ja. Men jeg tror det er fordi det er en – det var også kanskje grunnen til at jeg valgte å
346 starte med dette temaet, som på en måte min debut, var at jeg tror dette – skaper mer,
347 eh, mer engasjement hos i hvert fall lesere, og jeg tror også mer saklighet, fordi det har
348 – påvirker såpass mange. Jeg tror det er mange, sikkert, jeg tror det er mange som har

349 følt på dette selv, og følt på den urettferdigheten selv, og tenker at – det syns jeg er så
350 dumt, og blitt så frustrert selv, da. Og når noen skriver noe sånt som dette, og da blir
351 man sånn – åh, jeg er så enig, ikkesant. Jeg tror at hvis jeg hadde skrevet om noe annet
352 tema, som jeg ellers hadde interessert meg for, som miljø, eller, flyktningsskisse eller
353 sånne ting, jeg tror spesielt flyktningsskisse eller oktoberbarna og sånne ting, så tror jeg
354 det hadde vært noen som hadde vært helt enig og støttet meg veldig – helt enig, men
355 da tror jeg det hadde vært mange som bare – misforstår situasjonen helt, ikke har satt
356 seg inn i det, og bare kommer med usaklige kommentarer. Som den typiske, jeg har
357 ikke lyst til å ha noen fremmede i landet uansett, få dem ut.

358 AH: Mhm

359 S2: Men jeg tror det er såpass mange som berøres av det, såpass mange som har vært borti
360 det, at da tror jeg det skaper engasjement.

361 AH: Jeg syns det var litt interessant da du sa at det var det temaet du valgte som ditt første
362 innlegg. Betyr det at på en måte – du litt bestemte deg først for at du skulle skrive i
363 si;D og så fant du et tema du kunne skrive om, eller var det litt sånn – hva kom først,
364 på en måte?

365 S2: Jeg – jeg hadde faktisk et eget – eh – innlegg om – for jeg tenkte på det å skrive i Si;D
366 veldig lenge, det var kanskje et halvt år før jeg faktisk publiserte noe, og jeg var alltid
367 sånn, engasjerte meg – det var jo som jeg sa, ikkesant, jeg engasjerte meg for ting, og
368 jeg, snakket ofte høyt om andre saker, og det var på en måte alle typer saker, og jeg –
369 men jeg på en måte manglet et eller annet å skrive om. Jeg hadde et slags innlegg – jeg
370 begynte på et innlegg om – om – om – integrering, eller generelt – stigmaet om islam i
371 det norske samfunn. Men det var mer en fritekst, det var ikke et si;D-innlegg, eller, det
372 ble ikke bygd opp som et si;D-innlegg, og det ble ikke noe av. Og så var det kanskje
373 mer – det var kanskje mer en tilfeldighet. Altså, for det første hadde jeg veldig lyst til å
374 skrive si;d-innlegg, jeg var på en måte veldig klar for å formulere et innlegg, og så
375 kom denne saken opp på tv2, og jeg fyrte meg såpass opp – såpass mye, da, at nå
376 måtte jeg bare publisere et eller annet.

377 AH: Ja

378 S2: Så det var nok litt tilfeldighet også

379 AH: Ja, så det var litt begge deler da, både det at du ville skrive et sid-innlegg sånn
380 generelt, og du – den saken her kom.

381 S2: Ja

382 AH: Mhm. Det er veldig interessant når du sa at den andre teksten ikke var bygd opp som
383 et sid-innlegg. Hva tenker du på med deg?

384 S2: Si;D-innlegg har en maksimumsgrense på hehe, to tusen og – to tusen fem hundre tegn, med
385 mellomrom, om jeg ikke tar feil, og om du skriver en tekst så er ikke det så veldig
386 mye. Det er femhundre ord eller noe sånt, i hvert fall ikke mer. Så det er litt begrenset
387 hva man får skrevet i et si;d-innlegg, og den teksten jeg hadde skrevet var sånn – jeg
388 hadde så mye på hjertet at jeg skrev så veldig mye, og det ble litt ustrukturert – jeg
389 skrev bare. Så det var vel primært det.

390 AH: Ja

391 S2: Det her hadde jeg – når jeg skrev det her så hadde jeg i tankene at dette skal være et
392 si;d-innlegg, og da må jeg tenke på hvor mange tegn jeg har.

393 AH: Ja, så bra. Eh – skal vi se, det her har vi snakket om. Du snakker om at du engasjerer
394 deg litt sånn andre steder, skriver andre steder. Hva slags steder er det, og hvilke ting
395 skriver du om?

396 S2: Ehm, jeg har ikke skrevet – jeg har ikke skrevet noen andre tekster, sånn, ikke
397 publisert. Jeg har vært på flere markeringer for forskjellige ting, det har – det har
398 primært vært asylpolitikk som jeg har brent mest for, det har vært demonstrasjoner i

399 Oslo for – ehm – mot den strenge asylpolitikken. Det er en organisasjon som heter nok
400 er nok, som nå var – 20. november tror jeg, var med og arrangerte en ganske stor
401 demonstrasjon i Oslo mot det å sende ut oktoberbarna, og da tror jeg det var rundt –
402 det var ganske mange hundre som kom, da. Men jeg var med Nok er nok, siden i mai,
403 og vi hadde en demonstrasjon i måneden, ganske lenge, og jeg tror første gang jeg var
404 med der så hadde jeg liksom – da hadde jeg – da var jeg også sånn fyrt opp igjen da, så
405 da hadde jeg et behov for å tale, og sånn, og da hadde jeg sånn appell på sparket. Vi
406 demonstrerte i Oslo, da, så det var en appell på sparket i Oslo.

407 AH: Mhm

408 S2: Mens andre gangen så var det - neste demonstrasjon så hadde jeg klar en appell,
409 skrevet en hel appell, og da holdt jeg den den på – Youngstorget, heter det. Så det var
410 – det er primært sånne ting da, og så har jeg vært litt på demonstrasjoner, litt med
411 Amnesty og sånn

412 AH: Mhm. Hva med sosiale medier, skriver du ting på din egen facebook-side, som du
413 engasjerer deg i?

414 S2: Jeg har – ja. Jeg er ikke helt der at jeg er litt sånn – jeg deler hver gang jeg ser noe jeg
415 irriterer meg over. Men jeg er – det begynner sånn – alltid når det var demonstrasjoner
416 eller sånne ting så publiserte jeg om det, og så sa jeg på en måte hva jeg tenkte om det
417 og – sa ordentlig i fra. og så har det også vært en annen – er jeg også med i en
418 ungdomsorganisasjon som heter press, som er redd barna ungdom, og vi har hatt nylig
419 en høstkampanje som handler om det som heter bpa, som er en slags – det er en
420 hjelpeordning, da, for funksjonshemmede, og i Norge så blir den, vi fikk egentlig -
421 veldig veldig kort da, så, i 2015 så fikk vi et bpa-løft som lovet at alle som – at det ble
422 bevilget veldig mye penger til bpa, og så – de som hadde krav på bpa skulle få det de
423 trengte da, ikkesant. Men problemet er at det er bare – kun med de over 35 timer i uka,
424 krav på over det, som faktisk får bpa, og så må de ha kravet over to år. Så generelt er
425 problemet at – egentlig de som trenger bpa får som regel ikke bpa, og så gjør ikke
426 kommunen nok for å bevilge bpa, og, ja, ikkesant, mange problemstillinger, da.

427 AH: Ja

428 S2: Men poenget var at det var liksom – det var høstkampanje, og jeg publiserte også en
429 del om bpa under høstkampanjen

430 AH: Ja

431 S2: Så jeg prøver jo selv å være en del av samfunnsdebatten

432 AH: Så bra. Tror du, eller tenker du at ungdommer blir lytta til da, i samfunnsdebatten?

433 S2: Hehe, det – i samme organisasjon, altså Press, var det også en kampanje for ikke så
434 veldig mange år siden, som heter – som het, Når du blir ung. Det handlet veldig mye
435 om at når du blir ung, så skal du ikke bli hørt. Når du engasjerer deg så skal du som
436 regel bare få et klapp på skulderen, og sånn derre, bra du engasjerer deg, veldig veldig
437 fint. Når du blir voksen, derimot, da kommer sikkert alle sammen til å høre på deg, og
438 da – så mye fint å si, bare fortsatt, ikke sant. Så – jeg føler også det at – jeg føler
439 ungdom på veldig mange plan blir tatt veldig mye mer seriøst i dag enn hva de ble før,
440 og at det har skjedd en stor utvikling, men jeg syns ikke vi er i mål, jeg syns ungdom
441 fortsatt sier veldig mye klokt, og – og ungdommen blir fortsatt ofte møtt med sånn –
442 ungdommen er så naiv, ungdommen har ikke livserfaring, ungdommen vet ingenting.
443 Og det er jo helt reellt å si at en person enten har livserfaring eller ikke, men det er
444 ikke et grunnlag for å avfeie meningene fullstendig.

445 AH: Føler du at du har blitt lyttet til, da, med dette si;d-innlegget?

446 S2: Ja. Personlig kjente jeg veldig lite på det. Jeg kjente at folk tok det seriøst og at de –
447 rett og slett. Så jeg hadde ikke noe problemer med det.

448 AH: Ja. Tenker du at ungdom i dag har mulighet til å være med og påvirke samfunnet?

449 S2: Ja, jeg føler det. Jeg føler både ungdomspartier og ungdomsorganisasjoner og si;d-
450 innlegg og aviser og sånn er liksom – det er noe man engasjerer seg i, det er noe man
451 driver med, og det er flere og flere som driver med dette. Og jeg syns det er en veldig
452 positiv utvikling, jeg syns det er sunt for – demokratiet at man har mulighet til å delta.
453 Helt uavhengig av om man faktisk klarer å påvirke noe som helst, så er det fint at man
454 kan fremme sine saker og kjempe for det man tror på. Men jeg tror det. Jeg tror –
455 AH: Så bra
456 S2: ... du absolutt har en evne til å påvirke, og jeg tror også at med dette si;D-innlegget og
457 med det at jeg har møtt opp på demonstrasjoner og sanne ting, så har jeg påvirket noe i
458 retningen jeg ønsket at det skulle påvirkes.
459 AH: Så bra. Da har jeg egentlig kommet gjennom spørsmålene. Er det noe du ikke har fått
460 sagt om denne teksten din eller opplevelsen rundt det?
461 S2: Nei, jeg føler jo selv at jeg har – nei, jeg føler egentlig at jeg har fått sagt det meste.
462 AH: Ja
463 S2: Som jeg hadde tenkt til å si uansett. Ehm. Det var alt i alt en veldig god opplevelse, og
464 jeg tror nok at jeg kommer til – jeg kommer nok til å gjøre det igjen på et punkt. For
465 det å skrive er veldig gøy. Men neste gang kanskje om et mer kontroversielt tema.
466 AH: Okei
467 S2: Et kanskje mer – dette var jo altså et veldig viktig tema, men jeg føler ikke selv at det
468 er veldig – det er veldig logisk, å tenke at det er – dette innlegget da – at det er den
469 som har begått en forbrytelse som er forbryteren, og den som ikke har gjort en
470 forbrytelse er offeret.
471 AH: Ja, det er jo det som står i loven, på en måte.
472 S2: Ja, og det står i loven og da er det jo veldig greit å foholde seg til.
473 AH: Det er jo på en måte litt kontroversielt når – du sa jo det at noen på din egen alder
474 kanskje ville føle seg litt angrepet, eller
475 S2: Ja, det er sant
476 AH: Så sånn sett er det kanskje litt kontroversielt?
477 S2: Ja. Men det er også – som jeg sa i stad også, jeg tror dette får mye støtte, mye
478 anerkjennelse fordi det er noe mange kjenner seg igjen i.
479 AH: mhm
480 S2: og jeg tror – på andre, mer diskuterte temaer da, så har kanskje folk lettere for å bli
481 usakelige. Hvert fall når det kommer til flyktningskrise og sanne ting så har kanskje
482 folk lette for å bli emosjonelle og ikke så rasjonelle.
483 AH: Mhm. Skal jeg stoppe den?
484 S2: Ja

1 Vedlegg 5 - Intervju med skribent 3

- 2
- 3 AH: Og så lurte jeg på om du bare kunne fortalt meg litt om dette her innlegget som du har
- 4 skrevet
- 5 S3: Eh
- 6 AH: Og så kan du få, ja, du kan få se på det hvis du...
- 7 S3: Ja, det begynte jo med at jeg satt og så på en debatt om fraværgrensa på tv. Også
- 8 brukte de da et argument mot, nei, for fraværgrensa, som jeg etterhvert så at ble brukt
- 9 veldig mye. Og det var at den er, liksom, arbeidsforberedende, fordi, du kan jo ikke
- 10 bare ikke komme på jobb bare fordi du føler for det, liksom. Og så ble jeg litt irritert
- 11 fordi jeg tenkte at jammen, de fleste går jo egentlig studiespesialisering, da. Og hvis
- 12 du går plutselig over til en studiehverdag hvor du ikke egentlig har noe oppmøteplikt
- 13 så må du jo på en måte allerede ha opparbeidet deg en viss selvstendighet før det, da.
- 14 Hvordan skal du gå fra å måtte være på skolen hele tiden til å bare ikke måtte ha noe
- 15 kontroll, holdt jeg på å si. Det er jo mange som ikke får det kanskje helt til da, når de
- 16 får en så stor overgang.
- 17 AH: Ja, supert. Og da – da valgte du å skrive i Si;D
- 18 S3: Ja
- 19 AH: Så bra. Skal vi se. Jeg lurte på – sånn – har du noe forhold til Si;D? Altså, den spalten?
- 20 S3: Ja, altså, på forhånd så hadde jeg jo sett – det er jo på en måte sånn – selv om jeg ikke
- 21 er så veldig flink til å aktivt gå inn og lese nettaviser, så kommer det hele tiden inn på
- 22 facebook sånn si;d-innlegg som andre folk har skrevet, og det har vært ganske mye
- 23 som var interessant, så jeg visste liksom om at, okey, men dette er en kanal som jeg
- 24 kan bruke til å nå ut da. Og før akkurat det her innlegget så hadde jeg allerede skrivi et
- 25 si;D-innlegg fra før, og visste at liksom – det gikk fint og det var ikke skummelt
- 26 AH: Mhm, som hadde kommet på trykk, det andre innlegget?
- 27 S3: Ja
- 28 AH: Hva slags innlegg var det, eller hva slags tema?
- 29 S3: Det var om at på konserter og forestillinger og sånn, så er det veldig ofte at det takker
- 30 artistene og så takker de bandet, og så sier de ingen ting om danserne, og det syns jeg
- 31 var litt rart
- 32 AH: Ja
- 33 S3: Så jeg skreiv om det da, at..
- 34 AH: Ja, så bra. Så hvordan gikk du fram når du skulle skrive det innlegget her? Har du lyst
- 35 til å si litt om det?
- 36 S3: Nei, jeg visste jo sånn cirka hva jeg hadde tenkt til å si, bare ut i fra det jeg tenkte. Og
- 37 så satte jeg meg ned med word og så bare skreiv jeg det jeg tenkte på egentlig, jeg
- 38 brukte ikke så veldig lang tid, så leste jeg det for mamma før jeg sendte det inn, sånn
- 39 at det liksom skulle godkjennes av noen andre folk. Det var vel egentlig bare det.
- 40 AH: Ja
- 41 S3: Jeg tror jeg gjorde det på en kveld.
- 42 AH: Ja. Så jobbet du noe med språket, og hvilke formuleringer du skulle bruke og sånn,
- 43 hadde du et bevisst forhold til det?
- 44 S3: Ikke utover det at jeg liker å tro at jeg er god i norsk, da. Og liksom, jeg liker å tro at
- 45 jeg har et greit språk fra før av når jeg skriver, men jeg tenkte ikke så veldig nøye over
- 46 akkurat det, tror jeg.
- 47 AH: Men de argumentene du brukte – det var hovedsakelig ting du kom på fordi du satt og
- 48 så på den debatten da, eller?
- 49 S3: Ja

50 AH: Var det et slags svar til det de sa der?
51 S3: Ja, når du sitter og ser på tv så kan du liksom ikke gå bort til de som er på tv og si det
52 til de, så det var bare en måte å nå ut på.
53 AH: Men hadde du fulgt med på den debatten i Si;D-spalten også, om fraværsgrensen der?
54 S3: Jeg hadde sikkert lest noen si;D-innlegg om det ja, for det var jo ganske mye. Så det
55 var det at akkurat det argumentet hadde jeg ikke sett noe sted før, og jeg synes det var
56 veldig rart, for det kom så naturlig for meg å tenke på det, da.
57 AH: Hvorfor det tror du?
58 S3: Det er jo sikkert fordi jeg har gått studiespesialisering og er student og vet at det er
59 ikke alle studenter som klarer så godt å komme seg opp om morran og få noe ut av
60 dagen.
61 AH: Men du har gått videregående uten fraværsgrense – eller?
62 S3: Ja, det har jeg
63 AH: Så du – har jo på en måte – ikke opplevd det å ha denne fraværsgrensen da. Hva tenker
64 du om det?
65 S3: Jeg har jo på en måte vært den typisk flittige eleven som kanskje ikke trenger en
66 fraværsgrense for å komme meg på skolen – eh, ja. Jeg vet ikke.
67 AH: Ja. Hadde du en bestemt leser i bakhodet da du skrev dette, en bestemt person du
68 gjerne ville skulle lese dette innlegget, eller en bestemt gruppe eller?
69 S3: Det var jo generelt denne gruppa som har brukt dette argumentet, at det skal være
70 skoleforberedende
71 AH: Hadde du et mål med innlegget, når du skrev det?
72 S3: Det som er er at da jeg skreiv det så var jeg egentlig ikke – jeg prøvde å ikke være for
73 eller mot fraværsgrensa. For det var egentlig bare det ene argumentet som jeg synes ble
74 veldig feil. Så jeg hadde på en måte ikke noe mål om at jeg skal nå stoppe
75 fraværsgrensa. Det var bare sånn – kan dere være så snill å ikke bruke det argumentet,
76 i hvert fall?
77 AH: Ja, ikkesant, så i innlegget så prøver du å snakke til både de som er for og mot, da,
78 fraværsgrensa?
79 S3: Ja, egentlig
80 AH: Men hvis du skulle valgt en side selv, da, hva du selv er, er du mest for eller mest mot?
81 S3: Jeg tror kanskje jeg er mest mot, fordi jeg tror at de som på en måte har gode grunner
82 til å ikke være på skolen, det er ikke sikkert at det blir fanga opp. Hvis du har
83 depresjon da så er det ikke sikkert at du går til bup og får hjelp til det, og da tenker jeg
84 at det er bedre at de faktisk kommer seg gjennom skolen, om de så har litt fravær, enn
85 at de ikke kommer seg gjennom skolen, fordi de har fravær.
86 AH: Mhm. Ja, for jeg oppfatta innlegget ditt egentlig som ganske sånn mot fraværsgrensen
87 S3: Ja, jeg mente å være mot argumentet
88 AH: Ja, ikkesant. Så når du skrev innlegget, var det sånn at du samarbeidet med
89 redaksjonen i Si;D for å forandre på innlegget, eller ble det trykket akkurat sånn som
90 du skrev det første gangen?
91 S3: De skriver jo på forhånd at hvis du sender det inn så kan de endre litt på det, og de
92 endra vel et par formuleringer, men det var ganske likt som det jeg gjorde. Men det var
93 ikke sånn at de sendte det til meg etterpå og bare – er det greit vi deler det, og sånn.
94 Men det var jo greit, for det var ikke veldig annerledes.
95 AH: Okei, så det er mest det du har skrevet.
96 S3: Ja
97 AH: Og du skrev jo innlegget ditt med fullt navn, du valgte å ikke være anonym da du
98 skrev det. Var det et bevisst valgt, det?

99 S3: Det var vel det at de sa at – du får kanskje en sterkere påvirkning hvis du tør å si hvem
100 du er, og jeg tenkte at dette kan da ikke være en mening som sverter mitt rykte for
101 alltid, holdt jeg på å si, det kan da ikke være veldig farlig det her. Så, ja. Da tenkte jeg
102 at da kan det ikke skade.

103 AH: Er det noen andre typer innlegg som du tenker at kunne svertet ryktet ditt, på en måte?
104 S3: Det er jo kanskje hvis du tar opp noe som er på en måte mer kontroversielt, som det er
105 veldig sterke meninger om og veldig splitta meninger om. Det er jo sterke og splitta
106 meninger om fraværgrensa, men det er ingen som går og hater det fordi du er for eller
107 imot.

108 AH: Nei, hehe. Så hva tenker du om dette innlegget sånn nå i ettertid?
109 S3: Ja, det var jo morsomt å liksom prøve å leke litt skribent og at det faktisk kom på trykk
110 og sånn. Men – eh, vi har jo fraværgrense da, så det gjorde kanskje ikke den største
111 impacten, hehe.

112 AH: Nei.. Så kan du si litt mer om det å se innlegget sitt på trykk i avisen, hvordan den
113 opplevelsen er for deg?
114 S3: Man blir jo litt sånn – oj, nå er det veldig mange folk som leser det her, kanskje. Er det
115 sånn – leser folk jeg kjenner det her, eh, og folk jeg ikke kjenner. Og så er det litt sånn,
116 man føler seg litt flink da, når de faktisk velger å trykke det, da er det sånn, da var det
117 ikke så verst skrevet da.

118 AH: Ikkesant. Hvilke tilbakemeldinger har du fått av andre folk, venner, foreldre og sånn?
119 S3: Stort sett positive. Eh, det har vært noen som ikke har vært enige, eller de har vært for
120 fraværgrensa, men de har allikevel vært enige i mitt argument, så jeg har egentlig
121 ikke fått noen store som har sagt at de syns det er teit da, på en måte.

122 AH: Så bra. Har du sett noe på nettet, reaksjoner på det du har skrevet sånn i sosiale
123 medier, kommentarfelt og sånn, fulgt med noe der?
124 S3: Jeg har faktisk ikke gjort det, hehe. Jeg regner jo med at hvis det hadde vært – jeg veit
125 ikke hva det står i det kommentarfeltet, jeg. Men jeg regner med at hvis det hadde vært
126 veldig veldig masse kommentarer så hadde jeg sikkert fått det med meg, uten å måtte
127 gå og oppsøke det.

128 AH: Så du har ikke egentlig sett noe på det?
129 S3: Jeg har faktisk ikke gjort det

130 AH: Nei. Det er litt kommentarer på – det er ikke sånn kjempemange, men det er litt
131 kommentarer. Det er blant annet noen som skriver – altså, de er litt uenige i det at man
132 ikke har oppmøtekrav på studier da. Det er ganske mange som skriver det at mitt
133 studie har så og så mye oppmøtekrav, og sånne ting.

134 S3: Ja, det er jo selvfølgelig noen studier som har det. Men det er vel flertallet av studier
135 som har mye – ikke oppmøteplikt. Tror jeg. Jeg har ikke sett statistikk, men, hehe.

136 AH: Hehe.
137 Har du engasjert deg noe i det her temaet utover det å skrive det innlegget i
138 Aftenposten?
139 S3: Bortsett fra å diskutere det med venner og sånn, ikke noe særlig.

140 AH: Nei.
141 Så, har du skrevet, du har jo skrevet dette andre innlegget i Si;D. Har du skrevet noe
142 annet som har kommet på trykk i media, eller skriver du mye i sosiale medier
143 generelt?
144 S3: Neee-ei. Hehe. Nei, ikke så mye.

145 AH: Nei, ikke så mye.
146 Så, hva tror du gjorde at du – akkurat har valgt å skrive i Si;D? Når du ikke skriver i så
147 mange andre kanaler?

148 S3: Det var vel det at – jeg tenkte at det her var noe som jeg hadde lyst til å få fram, og at
149 Si;D var et sted hvor man kan få ting frem. Hvis jeg bare hadde skrevet dette innlegget
150 på Facebook så hadde bare mine venner sett det, og sannsynligvis kanskje ikke gidde å
151 lest det, de hadde bare scrolla ned, og det hadde jo vært et litt langt Facebook-innlegg.
152 Så det er jo på en måte – hvis du vil nå ut til hele Norge da, så er det på en måte der
153 det gjelder, eller det jeg fikk inntrykk av.

154 AH: Mhm. Så tror du at du kommer til å skrive noe mer til – inn til avisen, sånn i
155 fremtiden. Har det gitt mersmak?

156 S3: Ja, hvis jeg.. Men det må på en måte være noe jeg virkelig kjenner at, åh, det her altså.
157 Jeg må føle at jeg har en god grunn til det.

158 AH: Har det å skrive dette innlegget gjort det mer eller mindre sannsynlig at du skriver
159 andre avisinnlegg i fremtiden?

160 S3: Det har jo kanskje gjort det mer sannsynlig, for nå vet jeg jo liksom at det kommer –
161 det kan skje at det kommer på trykk, dette skjer faktisk, og at det har – det kan ha
162 ringvirkninger. Det første SI;D-innlegget jeg skreiv, da var det faktisk sånn at etter at
163 det kom på trykk, så var det – jeg tror det var i stjernekamp på NRK, så takket de alle
164 danserne – med navn – og da var det sånn, hmm, kan dette ha noe med meg å gjøre,
165 muligens. Så det var litt sånn gøy da.

166 AH: Så hva tenker du om det – ungdom som deltar i samfunnsdebatten, eller, det å delta i
167 samfunnsdebatten som ung – har du noe tanker om det?

168 S3: Jeg tenker jo generelt at hvis man har meninger så er det viktig å prøve å delta, for
169 ellers så er det ingen som hører dem, men jeg vet ikke liksom hva som er forskjellen
170 på å være ung og delta eller å være eldre og delta. Man har jo sikkert forskjellige
171 meninger da, enn de som er litt eldre, så det er jo viktig at alle aldersgrupper blir hørt.

172 AH: Føler du, eller tror du, at ungdommer blir lytta til, i samfunnet i dag?

173 S3: Ja, jeg tror egentlig det. De har jo gode kanaler da, tydeligvis, til å komme ut. Men det
174 kommer vel an på hvem som på en måte – hva de sier og hvem som de på en måte
175 sikter på å si det til da.

176 AH: Mhm. Og tror du ungdommer har mulighet til å påvirke samfunnet rundt seg?

177 S3: Jaa! Jeg tror de har veldig store muligheter til å påvirke samfunnet rundt seg. Vi er
178 kanskje litt sånn – før så var det veldig sånn, du skal respektere de eldre, de eldre er de
179 kloke, det er de som har alle svarene. Men nå er det mer sånn – la oss skyve de eldre
180 inn på det gamle hjemmet der og forlate dem. Det er jo litt synd, for jeg tror at de eldre
181 sikkert har mye lurt å komme med, men vi er litt sånn ungdomsfiksert samfunn, tror
182 jeg. Ja.

183 AH: Tror du den tankegangen har påvirket det at du har skrevet dette innlegget?

184 S3: Nei, det tenkte jeg nå.

185 AH: Hehe. Ja. Tenker du noe annerledes om det – hvordan ungdommer kan delta i
186 samfunnsdebatten – etter at du har gjort det selv?

187 S3: Nei, altså, jeg visste jo om at man kunne gjøre det på en måte før jeg gjorde det. Så jeg
188 tror ikke jeg tenker så veldig annerledes.

189 AH: Nei.. Da har jeg egentlig kommet gjennom mange av spørsmålene jeg – har du noe
190 mer du har lyst til å si?

191 S3: Ikke som jeg kommer på.

192 AH: Det eneste jeg lurte på er om du kunne sett litt på innlegget og fortalt litt sånn – om det
193 er noen spesielle ord, avsnitt, om du husker noe av hvorfor du valgte å skrive ting på
194 akkurat den måten du gjorde?

195 S3: Ja, det første, at nå har det vært mye fram og tilbake med den fraværsgrensa, det tenkte
196 jeg liksom sånn, okey, her kommer jeg med enda et innlegg om fraværsgrensa, som
197 alle allerede har hatt, så da må jeg på en måte begynne med en sånn – jeg skjønner at

198 dere kanskje er litt lei av dette nå, men, her kommer jeg og trekker frem noe. Og så
199 begynner jeg jo med å si sånn – det høres jo nesten ut som at jeg er enig med de som
200 har dette argumentet, i måten jeg først skriver det på, og det er vel kanskje for å fange
201 interessen til de som faktisk mener at man pent er nødt til å komme seg på jobb om
202 morran. For da har jeg liksom dems interesse – og da kan jeg si, men dere, ikke helt
203 enig der.

204 AH: Nei, så du gjengir på en måte et argument som du ikke er helt enig i for å fange
205 interessen, og så kommer du med det du mener etterpå?

206 S3: Ja

207 AH: Ja, supert. Vil du bare gå litt videre nedover?

208 S3: Ja, og så kommer jeg med at jeg ikke er enig. Vet ikke om jeg skal kommentere noe
209 mer, jeg.

210 AH: Kanskje du husker noe om hvordan du avslutter innlegget, hvilken vinkling du brukte
211 når du skrev det?

212 S3: Ja, for her avslutter jeg jo med å si at jeg syns det er mange gode argumenter for og
213 mot på begge sider, og der prøver jeg liksom å få frem det her at jeg sier ikke enten-
214 eller, jeg sier bare at dette argumentet mener ikke jeg. Men tydeligvis har jo du som
215 har lest det tenkt at jeg er veldig imot likevel, selv om jeg har prøvd å skrive det sånn,
216 da, så det funka tydeligvis ikke så bra

217 AH: Hehe. Det er jo bare min, det var bare mitt inntrykk, da.

218 S3: Ja, men det er jo sikkert flere som har fått det inntrykket.

219 AH: Mhm. Du har litt sånn – det er litt ironi inni innlegget, når du skriver sånn ”på magisk
220 vis” og sånn, var det bevisst?

221 S3: Det er vel bare litt sånn jeg snakker, på en måte. Jeg tror ikke det var så veldig
222 gjennomtenkt. Nei, det er bare min personlighet som skinner gjennom tror jeg.

223 AH: Så bra. Da har vi fått sett litt på innlegget også. Da stopper jeg denne.
224
225
226

1 Vedlegg 6 - Intervju med skribent 4

2
3 (Intervjuet er tatt opp over telefon, og transkribert ved hjelp av opptaket. Noen steder er det
4 vanskelig å høre hva som blir sagt.)

5
6 AH: Da lurte jeg på om du kunne bare begynt med å fortelle meg litt om dette innlegget
7 her?

8 S4: Ja. Nei, det handler jo om at det ble jo innført en fraværsgrense, og da var det en god
9 del ungdom som ble provosert over regelen.

10 AH: Mhm

11 S4: I begynnelsen så brydde jeg meg ikke så veldig mye, liksom, for jeg tenkte at det tar
12 vel slutt etterhvert, men så begynte de med demonstrasjoner, og så begynte jo AP å
13 snu og sånn, og da – folk klikka jo helt, og da ble jeg litt sånn provosert, sånn, det er
14 ikke så krise liksom

15 AH: Mhm

16 S4: Så det var en artikkel ut fra – ikke frustrasjon akkurat, men mer sånn, noen må si noe,
17 liksom.

18 AH: Ja

19 S4: Så det handler jo rett og slett om at den regelen er ikke så forferdelig som folk skal ha
20 det til, liksom, det er jo ikke noe verre enn at du må bare – bevise fraværet ditt, da

21 AH: Nei. Gikk du på – du gikk på videregående selv da du skrev det her?

22 S4: Ja, jeg gikk i vg2, så jeg har opplevd begge fraværordningene, liksom.

23 AH: Ja. Hvordan påvirker det det du skrev i innlegget da, at du har opplevd begge deler?

24 S4: Altså, det gir på en måte en slags erfaring, fordi, du vet godt sjøl at du kan bare gå
25 hjem fra skolen liksom uten at det er noen konsekvenser. Og samtidig så er det liksom
26 sånn – det er en ting hvis jeg hadde vært, hvis jeg hadde gått i tiende klasse da, og
27 skrevet den artikkelen da, og ikke opplevd hvordan det forrige fraværsglementet var,
28 så hadde ikke det gitt meg samme troverdigheten, liksom. Det blir jo en slags
29 troverdighet at jeg vet jo hvordan begge reglementene var, og jeg vet at den ikke er så
30 krise som folk skulle ha det til, da.

31 AH: Ja, ikke sant. Skal vi se – da lurte jeg på om du kan si litt om hva som motiverte deg til
32 å skrive inn akkurat til Si;D da, om dette her?

33 S4: Asså, Si;D er jo ganske kjent for, det er jo for ungdom, liksom. Det er liksom, det er
34 der de fleste meningene kommer inn, og i tillegg så vet man liksom at man når ut til
35 flere ungdommer i Si;D enn i Dagbladet, liksom, der det kanskje er litt mer eldre folk.
36 Og samtidig så...

37 (tekniske problemer, vanskelig å høre hva som blir sagt)

38 AH: Mhm. Så – hadde du et slags mål med dette innlegget her? Målsetning?

39 S4: Ja, asså, målet mitt var at jeg skulle bare nå ut til flest mulig folk liksom

40 AH: Ja

41 S4: Egentlig bare få frem at grensa ikke er så krise som folk skal ha det til. Det var en del
42 ungdom som drev med mis-informering om hvordan fraværsglementet egentlig var, så
43 folk visste ikke hva den egentlig gikk ut på. Og mange trodde at – halve Norge trodde
44 at du hadde maks ti prosent i hvert fag. Det var ingen som nevnte at det er ti prosent
45 udokumentert, liksom. Sånne småting. Så jeg ville bare orientere – jeg ville bare få det
46 på plass. Bare – get things straight, liksom.

47 AH: Ja, for du hadde fulgt med en del på – liksom – tidligere debatt i Si;D og sånn, om
48 fraværsgrensa?

49 S4: Ja

50 AH: Følte du på en måte at du prøvde å skrive noe litt annet enn det de andre hadde
51 skrevet?

52 S4: Det var ikke så mange innlegg som var for fraværgrensen, faktisk.

53 AH: Okei

54 S4: Det var gjerne – det var et par stykk som var det. Gjerne sånn – til politikerne. Men jeg
55 ville skrive mer til elever enn til politikerne, sette litt perspektiv hos folk, liksom.

56 AH: Mhm

57 S4: Så det var derfor jeg liksom tok opp saker som liksom – som på en måte, jeg visste at
58 folk brydde seg om da, som psykisk helse, liksom dokumentering av det, at det var lett
59 å skulke, at det ble stilt veldig få krav liksom. Men jeg tror veldig få vet at
60 skattebetalerne bruker hundre og femti tusen per elev, liksom. Så det er liksom – jeg
61 ville bare få frem fakta. Jeg prøvde egentlig bare å få frem det, og at det skulle bli
62 lettere å forstå for ungdom.

63 AH: Ja. Når du sier at du tok opp saker som du visste at folk brydde seg om, var det på
64 grunn av ting du hadde lest i Si;D, eller fordi du hadde snakket med venner eller
65 klassen din eller?

66 S4: Hva sa du nå?

67 AH: Du sa noe om at du tok opp ting i innlegget som du visste at folk brydde seg om

68 S4: Ja

69 AH: Hvor – hvor henta du det fra på en måte, at det var det folk brydde seg om?

70 S4: (tekniske problemer, vanskelig å høre hva som blir sagt)

71 AH: Okei. Men nå har du jo dette innlegget foran deg. Har du mulighet til å gå gjennom
72 innlegget litt sånn setning for setning? Si noe om hvorfor du har skrevet det på akkurat
73 den måten?

74

75 Avbrudd i samtalen på grunn av dårlig dekning

76

77 S4: Sånn. Hører du meg greit, eller?

78 AH: Ja, nå hørte jeg deg litt bedre, faktisk.

79 S4: Ja, okei, ja. Så jeg begynte med setningen for å skape interesse blant unge, og for å
80 vekke opp de litt. Litt sånn – leser du første setning så vil du fortsette å lese mer,
81 liksom. Og jeg prøvde å være litt kontroversiell. For noen ungdom så gjelder ikke det
82 de, og så – da vil man gjerne lese mer, så, ja, jeg vil gjerne provosere litt, liksom.

83 AH: Ja

84 S4: Og så gikk det jo litt på følelser og. Og så skriver jeg jo ironisk. Jeg ville komme med
85 – hva skal jeg kalle det - en liten roast, på en måte, til folk som er i mot fraværgrensa.
86 På en ironisk måte. Så jeg skriver jo om – å, nå er det folk på skolen, og det er fylt opp
87 på legekantorene, liksom. Så det er jo ironisk ment mot de, da. Og så skriver jeg jo at
88 det verste av alt er jo at nå er klasserommene fulle på mandag morgen.

89 AH: Ja

90 S4: Og så skrev
91 (tekniske problemer, vanskelig å høre hva som blir sagt)

92 S4: en regel som ikke er så krise som folk skal ha det til, liksom. Men det slutt å syte-
93 greiene, det var faktisk ikke min idé, da. Det var ikke jeg som skrev det.

94 AH: Åja, hvem var det sin?

95 S4: Det var Aftenposten. Ja, så, akkurat det var ikke meg. Så nå – ja, det virker som jeg
96 tror jeg er litt bedre enn andre, liksom. Sånn, slutt å klage, liksom. Men – ja, jeg har
97 ikke tenkt så mye over det.

98 S4: Og så skriver jeg alltid vi elever, det er fordi at – da fatter folk at jeg ikke er en
99 professor eller en student eller noe, men jeg er en elev.

100 AH: Okei

101 S4: Og så nevner jeg netflix og counter strike – det er igjen for å skape identifikasjon, at

102 ungdom fatter hva jeg skriver om, at det er ungdomstida som det handler om i teksten

103 og at jeg fatter hva den går ut på. Netflix, fordi alle ser på netflix, og counter strike for

104 å nå guttene. Og de fleste guttene som er interessert i counter strike de som er litt sånn

105 slakke. Det sier jeg bare ut fra personlig erfaring, liksom. Og i tillegg så nevner jeg

106 fakta fra OECD. Og så nevner jeg at man kanskje bruker en skoleplass som kunne gått

107 til elever som ønsker å hente seg inn. Og det er også for å skape en litt sånn – å, shit,

108 liksom. Ikke for at de skal få dårlig samvittighet, men for at de skal ta skolen litt mer

109 seriøst, og ikke bare klage på fraværsregelen, liksom.

110 S4: Eh, jeg må bare lese litt sjøl. Ja, og så nevner jeg dette med at det var så lett å skulke

111 før. Og at i følge UDIR da, så var det halvparten av elevene i 13 ulike fylker som

112 skulket i fjor. Og det er for å sette det perspektiv. Det er faktisk dritmange elever som

113 skulker, og da er det bra at det kan få konsekvenser for dem. Det sitter flere elever som

114 ønsker å hente seg inn igjen, men de mister skoleplassen sin, liksom.

115 AH: Ja

116 S4: Jeg må bare – ja. Og så prøver jeg å få frem litt av grunnen til at fraværsgrensen kom.

117 Fordi mange oppfatter det som bare sånn douche politiker-løsning, liksom. Men jeg

118 ville bare få fram at de- den er ikke der for å være sånn irriterende eller douchebag,

119 liksom. Men dritmange dropper ut, og det er nødvendig at noe blir gjort. Og det er å

120 sette rammer og sette krav til elever. For før så var jo det egentlig ikke noe krav, man

121 kunne bare gjøre hva man ville, liksom. Og så nevner jeg at det er en sammenheng

122 mellom skulk og dropout, og det kommer jo rett etter faktagreier om skulk. Og så

123 nevner jeg psykiske lidelser, og det var en av tingene mange innlegg gikk ut på,

124 hvordan folk med psykiske lidelser ble ramma av fraværsregelen.

125 AH: Ja

126 S4: Så på en måte – de målgruppene der var jo de som hata fraværsgrensen og alltid var

127 mot det og sånn. Og så siterer jeg jo «hvorfor bruker Torbjørn pisen fremfor å finne

128 ut hvorfor elever ikke møter opp?». Dette er jo et sitat fra en annen skribent, en venn

129 av meg fra samme by, og hun hadde skrevet et facebook-innlegg mot fraværsregelen.

130 Og i det leserinnlegget, eller, facebook-statusen bruker hun den setningen. Og det er

131 det jo ikke sikkert at folk har lest, så det var derfor jeg siterer det. Sånn at folk kunne

132 få en liten recap fra det forrige leserinnlegget. Så det var på en måte for å svare på det,

133 da. Og så forklarer jeg liksom at fraværsgregelen er jo der for å fange opp de med

134 såkalte usynlige lidelser, som altså inkluderer psykiske lidelser. Og det er for å hjelpe

135 dem da, fraværsgregelen er der for å hjelpe de med psykiske lidelser. Fordi – det er jo

136 ingen som vet at de har psykiske lidelser, det er ingen som ser det. Men – hvis man

137 merker at du skulker halve skoleåret, så er det jo sånn at det er noe som ikke stemmer

138 hjemme eller med deg sjøl, og nå har læreren noe å bruke til å se det, liksom. Og så i

139 tillegg så nevner jeg dette med at regjeringen bevilger femti millioner, det er for å

140 svare på at - hvorfor vil ikke Torbjørn gjøre noe med hvorfor man sliter - det er ikke

141 bare fraværsgregelen, men han bevilger jo enda flere penger til dette. Så jeg prøver

142 liksom å backe opp politiske vedtak partiet mitt gjør og, liksom.

143 AH: Ja.

144 S4: Og så nevner jeg at det er viktig å huske at psykiske lidelser som kan dokumenteres er

145 gyldig på lik linje som annet fravær. Fordi dritmange trodde at det ikke er gyldig. Rødt

146 gikk ut og sa på facebook liksom, at det ikke var gyldig, og da – akkurat det – var noe

147 som – det klikka helt for meg, liksom, da jeg leste det, og

148 AH: Okei

149 S4: Å skrive noe sånt som bare forvirrer... Det er liksom noe jeg ble skikkelig irritert over.
150 Det er ikke noe vits å skrive noe som de vet ikke er sant. Hvis man går inn på
151 fraværsgeloen UDIR så er det den aller første setningen, det er psykiske lidelser, så
152 det provoserer meg.

153 AH: Ja

154 S4: Og så skriver jeg at ja, fraværsgrensen er kjedelig, og at det ikke gøy å måtte ha
155 legeerklæring. Og det er liksom for å få fram at som sagt, at jeg ikke er, som jeg sa,
156 voksen eller politiker – fraværsgrensa påvirker også mitt liv og at jeg føler det samme,
157 liksom, og opplever de samme ulempene. Men samtidig så må man huske at man går
158 på en skole hvor Norge er det landet som bruker mest penger på skolen i hele verden,
159 vi har gratis utdanning, og skattebetalerne bruker hundre og femtifem tusen kroner per
160 elev. Bare forklare hva det vil si at du har studieplassen din – det skulle bare mangle,
161 liksom.

162 AH: Ja

163 S4: Og så skriver jeg at det bidrar til en god sak, og at det er kanskje muligheten for andre
164 til å fullføre skolegangen for noen. Der prøver jeg å rette – å se det fra et annet
165 perspektiv, liksom. Det er egentlig sånn jeg tenker.

166 AH: Så bra – og takk for gjennomgangen. Jeg lurte på om du kunne si litt mer om det du
167 nevnte med at noen av tingene i teksten var aftenposten sine – hvordan samarbeidet
168 dere for å få teksten sånn den er i dag?

169 S4: Altså, du må jo ha et visst antall tegn per innlegg og alt det der

170 AH: Mhm

171 S4: Noen ganger så er jeg litt sånn – jeg har allerede kutta, og så skal de liksom være – så
172 begynner de å kutte mer. Og så er man jo fornøyd med det man skrev, og føler selv at
173 alt er like viktig. Men man må jo bare sende det inn og se hva som skjer. For jeg
174 tenker at en journalist fra aftenposten har mer peiling på hva som er relevant enn en
175 sekstenåring som går videregående, liksom. Og jeg tenker – derfor. Og det er ikke
176 sånn store endringer, men det er sånn, overskriften og et par setninger inne i teksten, så
177 det er ikke så veldig mye.

178 AH: Mhm. Hva tenker du om det her innlegget sånn nå i ettertid?

179 S4: Jeg synes det er småkleint

180 AH: Oj, hvorfor det?

181 S4: Nei altså, ikke selve innlegget, men videoen vi lagde av det

182 AH: Ja, for du laget – du fikk laget en sånn video der du leser opp noe av teksten. Kan du si
183 litt om det?

184 S4: Ja, fordi hu, Amalie Lereng fra Aftenposten spurte om jeg kunne lage en sånn video,
185 fordi de hadde laget en video fra ei som var for, nei, mot fraværsgrensen

186 AH: Ja

187 S4: ...så da ville de også ha fra en som var i for fraværsgrensen, da.

188 AH: Mhm

189 S4: Ja. Så sa jeg greit, og tenkte bare at – vet du hva, det - det er like godt at det er meg,
190 liksom. Jeg ville liksom at det ikke skulle være en som elsker fraværsgrensa, men få
191 frem hva som er fakta. Jeg ville at det skulle være fra en elev, en som er som alle
192 andre, en som faktisk har skulka før, en som ikke er sånn – typisk sånn skoleflink
193 person. En normal person, og så bare si sånn at denne fraværsgrensa er ikke så big
194 deal, og bare få det fram, da liksom. Så sa jeg greit, og så forventet jeg egentlig aldri at
195 det skulle klikke så sykt, liksom. Hun journalisten forberedte meg på at det kom til å
196 bli noen tusen visninger, liksom

197 AH: Ja

198 S4: Men jeg tenkte aldri at venner av meg og sånn, eller, liksom, bekjente og folk her jeg
199 bor skulle se den. For det ble sånn – i den perioden i hvert fall, så var det sånn – hvis
200 jeg var på en fest så skulle alle bare si sånn – å, var det du som var på facebook,
201 liksom. Så da var det bare å si ja. Så, til og med når jeg liksom reiste til Oslo og sånn,
202 så – ja, var det ikke du som hadde den facebook-videoen, liksom. Så – det er ikke
203 dårlig, liksom, jeg blir ikke flau over det, det er bare kleint, fordi – for alle tror – de
204 tror sikkert at det er jeg som har spurt om å få en video, liksom. Så de tror liksom at
205 jeg bare vil ha attention, liksom. Så når det har kommet en sånn video så er det jo
206 sikkert noen som bare gjør narr av det, på en måte. Men jeg følte - samtidig er jeg glad
207 for at jeg gjorde det, for jeg tror at det faktisk var en del som så den som faktisk fikk et
208 nytt syn på fraværsregelen.

209 AH: Ja

210 S4: Det var mye sånn – folk som skrev på facebook at takk for innlegget, liksom, fordi det
211 var mye jeg ikke visste om fraværsregelen her. Så, for all del, så har jeg lært dem en
212 del, liksom.

213 AH: Hehe. Ja. Så – kan du si litt mer om det å få en tekst man har skrevet på trykk i Si;D
214 eller på trykk i avisen? Hvordan er det?

215 S4: Å være i avisen liksom?

216 AH: Ja

217 S4: For å være helt ærlig så leser jeg ikke avisen. Ikke papir, liksom. Men jeg leser
218 lokalavisen, men jeg leser aldri aftenposten på papir, jeg leser bare på nett.

219 AH: Ja. Men, det å få det publisert, da. Publisert på nett, i Aftenposten?

220 S4: Jeg syns det er kult, egentlig. Fordi da har man jo en sterk mening om noe. Også i
221 tillegg så er det alltid stas å se navnet sitt i en riksavis liksom. Og så er det en erfaring,
222 liksom. Det er en erfaring – det er løye. Og jeg har hatt en artikkel om islamhat og
223 fremmedfrykt og sånn. Hvor det var høyreekstreme som kommenterte. Det er en
224 erfaring. Og så var det veldig gøy å sitte og se på facebook og se hva folk
225 kommenterer, liksom. Men ja, på trykk så er det jo ganske kult liksom. Og man kan
226 klippe det ut, og om sånn tretti år så er det gøy å se tilbake på det, liksom.

227 AH: Ja. Vi skal komme litt tilbake til det med kommentarer i sosiale medier og sånt. Men
228 jeg lurte på om du først kan si litt om hvilke tilbakemeldinger du har fått av familie,
229 venner og så videre?

230 S4: Familie og sånt, de har jo sagt at de likte det ganske godt. Men det er jo fordi de vil jo
231 ikke være den kjipe, liksom. Men venner – jeg vet ikke, jeg har jo ikke snakket – jeg
232 har et veldig spesielt image, liksom, fordi, jeg er ikke en sånn glætt politikerfyr
233 liksom. Men responsen var litt forskjellig. Det var ingen som var sånn – hva driver du
234 med, liksom. Men – folk var liksom sånn, de ville gjerne diskutere det, liksom. En del
235 var enige, men det var mange som var sånn – the silent majority, liksom. At det var
236 mange som var sånn, ikke har en mening, men at de har sett videoen liksom. Og så var
237 det noen venner av meg som sa (vanskelig å høre). Men det er fordi det er meg,
238 liksom. Så, ja. Det var generelt positivt, liksom.

239 AH: Så bra

240 S4: Og det var høyrefolk og sånn, som var veldig positive. Folk fra høyre som så videoen
241 – det var best respons fra de, de tok helt av

242 AH: Ja, for du er litt aktiv i høyre der hvor du bor? Har du noen verv?

243 S4: Ja, eller ja, jeg er i styret i sandnes. Men jeg har noen verv, jeg har vært i
244 arbeidsutvalget i fylket og har vært lokallagsleder. Men dette året har jeg liksom tatt
245 det litt chill for jeg skal være russ, og da orker jeg ikke å – gå rundt og være politiker
246 drita på russebuss, liksom. Det er litt sånn imagegreier og sånt.

247 AH: Ja, hehe. Men da kan vi kanskje komme litt tilbake til disse kommentarene i sosiale
248 medier, da. Du har jo snakket litt om at du har fulgt med litt der. Men hvordan var det
249 å lese kommentarer til det innlegget du har skrevet og eventuelt også videoen?

250 S4: Det var jo mere videoen som klikka, nei faktisk artikkelen min, der var det greit, men
251 på videoen så – jeg hadde på sånn varsling sånn at jeg fikk opp hver eneste
252 kommentar, og så svarte jeg på nesten alle kommentarer som var mot meg. Sånne
253 komplimenter. Det er sånn, jeg tenkte at folk som hater fraværgrensen kommer til å
254 klikke helt, og skrive dritt, så da ville jeg bare svare på det med en gang, så det ikke
255 fikk ødelegge hele videoen. Men det var jo noen som – spesielt de som hadde en
256 personlig tilnærming til dette med psykiske lidelser, ble ganske irriterte. De hadde jo et
257 personlig forhold til det, men de klikka jo helt på meg. Det var ikke – for å være helt
258 ærlig så var det ikke sånn, på en måte, jeg ga liksom faen. Jeg tenker sånn – hvis du
259 gidder å bruke fritiden din på å skrive tusen ord om hvor jævlig idiot jeg er, liksom, så
260 bryr ikke det meg.

261 AH: Hehe. Hva var det de var irritert på?

262 S4: De var vel irriterte på hvor lett jeg tok på det med psykisk sykdom – det er ikke bare å
263 skaffe seg en legeerklæring, liksom.

264 AH: Okei

265 S4: Men ellers så var det ikke så mye – det var veldig mange som – det var veldig mye
266 positive, liksom. Jeg satt og fulgte litt med selv på reaksjonene - de emoji-reaksjonene
267 på Facebook...

268 AH: Ja

269 S4: og så hvordan folk reagerte ut fra det. Og det var mange perioder hvor den sint-
270 emojiene ikke regjerte, liksom. Så jeg følte for å være helt ærlig at det er ingen som –
271 jeg følte at det var mange som var positive til den videoen liksom, men sånn
272 kommentarmessig så var det jo de som var uenige som klikka mest. Det var – enten så
273 klikka de, ellers så var det sånn – ja, jeg er enig med deg, men det de faktisk kunne
274 gjort, var sånn det og det og det. Eller – når det gjaldt kjøretimer, der var det en
275 kompis av meg faktisk som skrev at jeg er enig med deg, men obligatoriske kjøretimer
276 kunne i hvert fall vært en gyldig grunn, i skoletiden

277 AH: Ja

278 S4: Men det var ingen som var negative, liksom. Men det er alltid sånn, hvis noe når
279 veldig mye folk, så når den jo litt spesielle folk og, liksom.

280 AH: Men du gikk inn og svarte litt på en del av kommentarene, gjorde du ikke det?

281 S4: Jo

282 AH: Ja – brukte du mye tid på det eller?

283 S4: Ja, jeg brukte vel litt tid på det, og jeg fikk veldig god tilbakemelding på det fra
284 Aftenposten. For det første så skapte det jo ekstra engasjement rundt artikkelen, og
285 samtidig så føler jeg liksom at de får et svar, på en måte. Man kan ikke bare komme ut
286 med en video og si noe, og så svarer folk, og så skal man bare la det stå, liksom. Så –
287 det var derfor.

288 AH: Ja, for jeg har ikke sett så mange skribenter i Si;D som er så aktive i kommentarfeltet,
289 så det var ganske mange kommentarer fra deg.

290 S4: Ja.

291 AH: Men har du engasjert deg noe i dette temaet fraværgrensen utover dette SI;D-
292 innlegget og kommentarene til det eller?

293 S4: Nei, egentlig ikke. Jeg har hatt ett innlegg før den, liksom, men ikke sånn ellers.

294 AH: Ja, du har hatt totalt to innlegg i Aftenposten om fraværgrensen?

295 S4: Ja, den ene var før folk klikka, liksom. I begynnelsen, når det ikke var så stor sak, men
296 i tiden etter så tok det helt av i Si;D.

297 AH: Okei, så først så var du en av de første som gikk inn og skrev det
298 S4: Ja
299 AH: Og så kom du med et innlegg som var en reaksjon på den andre debatten, da?
300 S4: Ja
301 AH: Har du – skriver du i noen andre medier, lokalaviser, skriver du mye på sosiale
302 medier?
303 S4: Nei, jeg skriver ikke noe på mine sosiale medier-profiler
304 AH: Nei. Men lokalavis?
305 S4: Ja
306 AH: Ja, hva skriver du om der da?
307 S4: Det er for det meste om saker som er relevante, liksom.
308 AH: For eksempel?
309 S4: For eksempel da nobels fredsprisgreiene ble utdelt til den organisasjonen som jobber
310 mot atomvåpen
311 AH: Mhm
312 S4: Og så er jo høyre – høyre er jo for atomvåpen, eller mot et forbud, så da skrev jeg et
313 innlegg mot det, da. Så jeg prøver å skrive mest mulig relevante innlegg, ellers er det
314 ikke noe vits, liksom.
315 AH: Ja, ikkesant. Du nevner litt sånn med Høyre. Jeg tenker på det innlegget her om
316 fraværs grensen, da. Er det liksom mest politikeren i deg eller mest eleven i deg som
317 har skrevet innlegget?
318 S4: Det er mest eleven, egentlig
319 AH: Men litt påvirkning fra høyrepolitikeren også, eller ikke så mye?
320 S4: Det er ikke så mye, egentlig. Jeg laget ikke innlegget for høyre, for å si det sånn. Men
321 det er mere sånn at jeg er nesten enig i alt med høyre når det gjelder skolepolitikk. Så
322 det var liksom, det var ikke tilfeldig at jeg, jeg vet ikke hvordan jeg skal forklare det,
323 egentlig. Jeg er enig med høyre når det gjelder fraværs grensen, liksom.
324 AH: Okei, så det passet bare med begge delene?
325 S4: Ja
326 AH: Tror du at du kommer til å skrive noe mer i Si;D i fremtiden, eller?
327 S4: Ja
328 AH: Har du noen ideer på trappene?
329 S4: Nei
330 AH: Nei. Siste delen er liksom litt om det å delta i samfunnsdebatten som en ung person,
331 da. Har du noen tanker om det? Hvordan er det som ungdom å ytre seg på den måten?
332 S4: Altså... Jeg synes det er ganske greit. Folk bryr seg jo mye, jeg føler spesielt - når unge
333 uttaler seg i skolepolitikken så er det jo mer autentisk enn hvis for eksempel, økonomi.
334 Unge har jo mer peiling på om undervisning er dårlig eller bra enn skattepolitikk når
335 du bor hos mamma og pappa, liksom.
336 AH: Ja
337 S4: Men når det gjelder saker som har hovedsakelig om ungdom å gjøre, så føler jeg at
338 politikere og generelt offentligheten bryr seg om den meningen vi har da. Og så ja,
339 siden SI;D finnes, det er jo knallbra egentlig, for jeg føler egentlig at ikke dagbladet,
340 ikke vg legger ut innlegg av en sekstenåring, men si;d synes jeg er ganske bra.
341 AH: Ja. Så tenker du at ungdom kan påvirke samfunnet rundt seg, da?
342 S4: Ja, det tror jeg forsovet. Eller, det spørres jo liksom. Politikerne må jo legge til rette for
343 at de har muligheten til det, for eksempel gjennom ungdommens bystyre og sånt, og
344 det fins det jo i de fleste byer. Men sånn ellers så føler jeg ikke at ungdom har
345 muligheten til det sånn direkte liksom, men de kan jo det gjennom organisasjoner. Så
346 det spørres hvordan du vinkler det, liksom.

347 AH: Mhm
348 S4: Fordi ungdom kan påvirke, men det spørres på hvordan du vinkler det liksom. Det må
349 liksom være gjennom en organisasjon eller gjennom sosiale medier. For liksom – si at
350 man hadde skrevet et innlegg mot skatt, da. Og en million nordmenn hadde delt det, så
351 måtte jo noe ha skjedd, sånn til slutt liksom.
352 AH: Men – er ditt inntrykk at ungdommer flest ønsker å påvirke samfunnet rundt seg, da?
353 Prøver de å engasjere seg?
354 S4: Altså, jeg er jo i et miljø der det er veldig mange ungdomspolitikere. Men hvis jeg
355 skulle sett det fra et nøytralt synspunkt, så nei. Jeg føler liksom at ungdom, eller alle,
356 vi har det liksom så greit, vi bor i Norge, liksom, det er ikke sånn – jeg føler liksom
357 ikke at folk har så sykt mye problemer i livet, liksom. I hvert fall ikke før man kanskje
358 er sånn, 21, og har begynt å studere og sånt. Det er da man virkelig får smake på
359 hvordan det er å kjøre bil, betale bompenger, betale avgifter, bo i en leilighet, betale
360 renter og skatt og alt det der. Hvis du engasjerer deg politisk før du er 18, liksom, det
361 er veldig få som gjør det. Da er du jo veldig sånn – da er man ganske engasjert i
362 politikk, liksom.
363 AH: Mhm. Men føler du at du har klart å påvirke noen ting med disse innleggene i Si;D da?
364 S4: Jeg tror jeg har påvirket en god del ungdom sin mening eller syn på fraværsgrensen.
365 Og jeg tror jeg gjorde en Torbjørn en liten tjeneste og. For han klarte jo ikke å nå ut –
366 på en måte, få frem budskapet om fraværsgrensen på en ungdommelig måte, eller, uten
367 at det virket som han var skikkelig drittsekk, liksom
368 AH: Hehe, så da skulle du hjelpe han litt, eller?
369 S4: Hehe, ja, altså, ikke for å hjelpe han liksom, men liksom for å si det sånn han burde
370 gjort, liksom.
371 AH: Så bra. Nå har jeg kommet gjennom ganske mange, eller egentlig alle spørsmålene. Er
372 det noe du ikke har fått sagt om dette innlegget ditt?
373 S4: Nei, det tror jeg ikke nå
374 AH: Okei, men da kan vi jo kanskje erklære intervjuet for ferdig.
375

1 Vedlegg 7 – Intervju skribent 5

2
3 (Gjort over telefon. Svarene på de første spørsmålene er rekonstruert ut fra notater, pga
4 tekniske problemer de første minuttene av opptaket. Transkripsjon fra linje 69)

5 6 **Om innlegget i Si;D**

7 - *Kan du fortelle litt om innlegget du har skrevet?*

8 Satt i bilen på vei hjem en dag og leste anmeldelse i VG, og ble veldig irritert.

9
10 - *Hva er ditt forhold til Aftenposten Si;D?*

11 Jeg leste spalten før, da vi abonnerte på Aftenposten hjemme. Jeg har skrevet innlegg som jeg
12 har vurdert å sende inn flere ganger, jeg er glad i å skrive og har flere ganger tenkt på at jeg
13 skulle skrive noe. Men dette er første gang jeg har sendt inn innlegg.

14
15 - *Hva motiverte deg til å skrive Si;D-innlegget?*

16 Rett og slett at jeg ble så irritert på den anmelderen og fikk lyst til å svare. Jeg valgte å gjøre
17 det i Si;D fordi det er en mulighet til å nå ut til mange. Der er det også muligheter for å være
18 litt anonym.

19
20 - *Kan du si litt mer om valget om å være anonym?*

21 Ja, mamma sa at jeg ikke fikk lov til å skrive under med fullt navn, så da ble det sånn.

22
23 - *Hvordan gikk du frem for å skrive innlegget? Valg av tema, språk, argumenter etc.*

24 Var opptatt av å være seriøs og saklig, ha et pent språk. Når jeg snakker så kan jeg ofte
25 snakke litt stygt, men jeg var opptatt av at det skulle være tydelig og saklig. Mamma er
26 norsklærer, så jeg fikk mye hjelp hjemme, både mamma og pappa kom med flere innspill,
27 men det var jeg som skrev det. Bygde opp innlegget ved å plukke opp de tingene fra
28 anmeldelsen som jeg var irritert på eller uenig i, og komme med mine synspunkter på dette.

29
30 - *Hadde du en bestemt leser eller gruppe av lesere i bakhodet da du skrev? Hvordan gikk du
31 frem for å engasjere og nå frem til disse?*

32 Jeg ville skrive til folk som er negative til innvandrere og muslimer i Norge, folk som er
33 dømmende og ikke forstår, de som tenker at Norge bare er for kristne. Og til de som har sett
34 på Skam og misforstått Sana-karakteren og hvorfor hun gjør som hun gjør. Og så ville jeg jo
35 skrive til hun anmelderen i VG.

36
37 - *I hvor stor grad hadde Aftenposten Si;D-redaksjonen påvirkning på det som kom på trykk?*

38 Jeg snakket ikke noe særlig med dem, jeg fikk bare en e-post veldig raskt etter at jeg hadde
39 sendt inn innlegget, og der stod det at det kom til å komme på trykk. Jeg sendte innlegget
40 sammen med en del informasjon om meg selv, og skrev hva jeg ville ha som signatur, og så
41 fikk jeg et svar tilbake, bare.

42
43 - *Hva tenker du om innlegget ditt nå i ettertid?*

44 Det gikk veldig fort fra jeg sendte det inn til det kom på trykk, så det var veldig overraskende.
45 Alt gikk så fort, og jeg ble litt satt ut. Det gjorde også at det begynte å komme mye
46 kommentarer med en gang.

47 Jeg er veldig fornøyd med hvor godt jeg fikk frem poenget mitt og hvor saklig jeg var.

48 Jeg har ikke tenkt så mye på innlegget sånn i ettertid, men det var veldig kult at du tok kontakt
49 da.

50 Stolt over at det kom på trykk. Det var en veldig spesiell og spennende opplevelse, og særlig
51 siden alt gikk så fort så var det litt overveldende.
52 Pappa var også litt sjokkert, han har engasjert seg mye, og vet at det kan være vanskelig å nå
53 gjennom i mediene, så han syntes det var ekstra kult at jeg klarte å få dette på trykk.

54

55 **Om å komme på trykk i Si;D og opplevelsen i ettertid**

56

57 - *Har du fått noe respons fra anmelderen som du tiltaler i innlegget, Vilde Sagstad Imeland?*
58 Nei, ikke hørt noe fra henne.

59

60 - *Har det kommet respons til innlegget andre steder?*

61 Har delt det på Facebook, og instagram. Mamma delte det på sin Facebook, og jeg fikk mange
62 kommentarer fra hennes venninner. Jeg fikk også kontakt med han som er elevrådsleder på
63 skolen, og han ville at jeg skulle bli elevrådsleder etter han, etter at han hadde lest innlegget
64 så ble han litt imponert over meg.

65

66

67 Fra 16:00, når lyden er tilbake

68

69 S5: Jeg hører deg litt dårlig

70 AH: Skal vi se – kanskje jeg skal ta vekk høretelefonene. Hører du meg bedre nå?

71 S5: Ja, det gjør jeg.

72 AH: Ja – om du har fått noe respons fra dine egne venner eller de i klassen, eller noen andre
73 enn moren din sine venner – på innlegget?

74 S5: Ja, jeg fikk en fra elevrådslederen. Som var det på skolen vår i fjor. Han ville veldig
75 gjerne at jeg skulle være elevrådsleder i år. Så da skrev han til meg – jeg tror skolen
76 har noe stort i vente til neste år.

77 AH: Åja, etter at han hadde sett innlegget ditt?

78 S5: Hehe – ja.

79 AH: Ja. Så kult da. Hvordan var det, syns du?

80 S5: Det var veldig morsomt. Vi har snakka veldig mye om det og sånt, da. Hva vi skal
81 gjøre for å få skolen bedre og, jeg følte meg veldig sånn – inne med han, selv om han
82 er veldig sånn politisk og...

83 AH: Så bra. Jeg lurer litt på om vi kan komme tilbake til disse kommentarene, da. Så
84 liksom – hvordan føles det at folk skriver sånne ting som de skriver til det innlegget
85 som du har skrevet?

86 S5: Det er jo litt kjipt, fordi – eller, det negative da

87 AH: Ja

88 S5: Det er jo kjipt, fordi det – noen skriver stygt, rett og slett, mens andre er slemme, og
89 noen bare – jeg skjønner ikke hva de tenker med, liksom

90 AH: Nei... Hva er det som er positivt, da?

91 S5: Hvordan jeg ser at folk står opp for meg selv om de ikke kjenner meg, og klarer å si
92 deres mening. Selv om 70 prosent av kommentarene på en måte er negative. Men det
93 er fint at selv om det er så mye negativt så er det noen som klarer å si noe positivt.

94 AH: Ja. Ehm – har du engasjert deg noe i disse temaene i andre kanaler eller på andre
95 måter?

96 S5: Ja, på sosiale medier og Facebook

97 AH: Hva slags ting skriver du da?

98 S5: Nei, det er jo sånn, en egen skam-gruppe på Facebook

99 AH: Ja

100 S5: Med alle SKAM-følgere, og der har jeg skrevet en del om liksom – hvordan folk
101 reagerer på innleggene og hva de legger ut og hva de mener de burde gjort annerledes,
102 og - ja.

103 AH: Har du snakket om dette innlegget her i den gruppa også?

104 S5: Jeg tror jeg sendte det til de, men jeg husker ikke

105 AH: Ja, for du skriver – skriver og deler du mye i sosiale medier generelt?

106 S5: Ja.

107 AH: Ja, hehe. Om alt mulig eller om noen bestemte ting, eller?

108 S5: Det går mye i dans

109 AH: Ja – og det å komme og skrive inn i avisen, da, tror du at du kommer til å gjøre det
110 noen flere ganger

111 S5: Ja, altså, jeg var jo med på UKM, og var sjef for sosiale medier. Og så har jeg ikke
112 skrevet så mye i avisa, men har blitt skrevet mye om i avisa.

113 AH: Ja

114 S5: Sånn generelt

115 AH: I forbindelse med UKM?

116 S5: Ja, og i forbindelse med show vi har hatt, og ja, arrangementer

117 AH: Ja. Så tror du du kommer til å skrive inn til Si;D eller andre aviser i fremtiden?

118 S5: Kanskje det. Jeg – jeg har søkt en jobb i Smaalene, avisen der jeg bor, om under 20-
119 intervju – ja, intervjuer. Men jeg var litt for treig til å svare, så jeg fikk ikke den. Men
120 kanskje neste gang.

121 AH: Ja... Så, jeg lurer litt på – hva synes du om det å ytre seg i samfunnsdebatten som ung,
122 da, har du noen tanker om det? Både knytta til din egen opplevelse og generelt.

123 S5: Ja, nå vet ikke jeg hvor gamle de er de som har skrevet disse negative kommentarene,
124 men det står jo i innlegget at jeg er 15

125 AH: Mhm

126 S5: Så sånn sett så syns jeg det er noe grovt skrevet – når det er skrevet til en femtenåring,
127 da

128 AH: Ja

129 S5: På den måten de har uttrykt seg på. Men ellers så – de mener at jeg ikke er voksen nok
130 til å skrive sånt og sånn, og jeg bare... Jeg tok meg ikke nær av det.

131 AH: Ja, hva tenker du om det da – at de mener at du ikke er voksen nok?

132 S5: Altså, jeg skjønner at noen femtenåringer er barnslige i huet og andre femtenåringer er
133 ikke barnslige i huet, så –

134 AH: Hehe

135 S5: De får tro det de vil, og jeg vet hva som er greia

136 AH: Hehe, ikkesant. Men tror du – eller tenker du – at ungdom blir lytta til i samfunnet i
137 dag? Opplever du det?

138 S5: Både og. Litt opp og ned – det kommer litt an på temaet, men det er mye bedre enn
139 før.

140 AH: Bedre enn før nå, eller, ja, bedre nå enn før?

141 S5: Ja, i hvert fall det jeg har hørt om fra før.

142 AH: Ja, hva slags ting tenker du på da?

143 S5: Nei, altså, alt i fra den herre fraværssaken – at det er så mange, at det er så mange som
144 sier hva de mener om det. Det er jo ikke de voksne som går på videregående.

145 AH: Så tror du – ja, unnskyld

146 S5: Det hadde jo vært helt feil å spørre en 40-åring om hva de syns om fraværsgrensa

147 AH: Ja, at det var bare de voksne som skulle diskutere om ungdommen

148 S5: Ja

149 AH: Så nå har det blitt lettere for ungdommen å bli med i diskusjonen selv, kanskje?

150 S5: Ja
151 AH: Men tror du ungdommer klarer å påvirke, da, samfunnet rundt seg?
152 S5: Ja, som sagt, hvis de velger å ikke – hvis de velger å være seriøse, det var det ordet jeg
153 ville komme frem til i stad da jeg snakket om innlegget mitt
154 AH: Men føler du at du har klart å påvirke noen da, med dette innlegget som du har
155 skrevet?
156 S5: Ja, altså, det var noen som unnskyldte seg i kommentarfeltet, så ja.
157 AH: Så bra, hehe. Da har jeg egentlig kommet gjennom ganske mye av spørsmålene mine,
158 altså. Er det noe mer du har lyst til å si om dette innlegget her?
159 S5: Ikke som jeg kommer på.
160 AH: Okei. Du får sende meg en mail hvis det er noe du skulle komme på som du føler du
161 har glemt å si. og så må jeg bare si tusen takk for intervjuet.
162
163

1 Vedlegg 8 - Intervju skribent 6

- 2
- 3 AH: Ja. Da lurte jeg på om du bare kunne begynne med å fortelle meg litt om det
4 innlegget?
- 5 S6: Ehm, ja, altså, det var Amalie Lereng, redaktør for Si;D, hun har du kanskje vært i
6 kontakt med, hun hadde spurt da om jeg kunne skrive om SKAM...
- 7 AH: Ja
- 8 S6: ... og hun – fordi det var ingen som hadde – fordi det var – i de tidligere sesongene så
9 hadde de fått flere innlegg på hver av de sesongene som ble sendt, men denne
10 sesongen så hadde de ikke hatt noe
- 11 AH: Mhm
- 12 S6: Og så spurte hun meg og så sa jeg at – men jeg ser jo ikke på Skam
- 13 AH: Hehe
- 14 S6: Hehe, så det blir jo kjemperart. Og da var hun sånn – men du vet jo litt om Skam, og
15 jeg bare – jaja, jeg hører jo om det fra venner og folk jeg møter. Og alle rundt meg så
16 på det, liksom. Og det var da jeg gikk fortsatt på videregående og det var jo konstant
17 etter hver episode – ja, det og det skjedde. Og så sa jeg til henne - men – okei, men da
18 kan jeg skrive om det da. Og da var hun sånn – jaja, du kan skrive hva som helst, så
19 lenge det er et innlegg om serien. Og så skrev jeg da – om at jeg ikke kjenner – grunnen
20 til at jeg ikke ser – jeg så ikke på skam på det tidspunktet fordi jeg var ikke interessert.
21 Jeg hadde sett – jeg tror jeg hadde sett første sesongen
- 22 AH: Mhm
- 23 S6: Og jeg likte den veldig godt. Så det var det – jeg hadde sett første sesongen, fordi mine
24 søsken så på det – søstre. Og jeg likte veldig godt Eva, jeg kjente meg veldig igjen i
25 Eva. Og ikkesant – alle de der tingene – kjærlighet, følelser, ungdomstid, hormonell,
26 alle de tinga. Og – Sana følte jeg liksom – for min del er jeg litt kritisk til Sana for jeg
27 følte ikke at hun representerte meg som meg som muslimsk, hijabkledd jente
- 28 AH: Mhm
- 29 S6: Hun var på en måte et produkt av hvordan ikke-muslimer tenkte en muslimsk jente på
30 en måte var, da.
- 31 AH: Ja
- 32 S6: Så jeg kjente meg ikke igjen i Sana. Hun var så dyster, hun var så sassy. Og sassy kan
33 være sjarmerende, men too much sassyness kan være too much, ikkesant.
- 34 AH: Ja, hehe
- 35 S6: Og jeg var på workshop faktisk i fjor i februar, og det var før dette innlegget tror jeg,
36 for dette innlegget – når var det jeg skrev det, eller når var det det kom på trykk, har du
37 det?
- 38 AH: Ja, det har jeg, skal vi se. Ehm – skal vi se. I mai
- 39 S6: Ja, det kan stemme
- 40 AH: Mai 2017
- 41 S6: Ja, og i februar så var jeg sammen med ungdommer fra hele landet invitert ned til
42 majorstua, eller marienlyst, hos nrk, på workshop en hel dag, med folk fra hele nrk.
43 Alt fra – ja, alt mulig rart – programledere og folk som var ansvarlig for de ulike
44 avdelingene og de ulike mediene i – hos nrk
- 45 AH: Mhm
- 46 S6: Og der sa jeg det samme liksom – for da var det det samme, ikkesant, igjen – å, hva
47 synes du om Sana? Ikkesant... Hehehe
- 48 AH: Hehe

49 S6: Du som hijabkledd jente, du kjenner deg vel igjen i henne. Og da var jeg sånn – nei,
50 det gjør jeg ikke. Jeg føler ikke – jeg vet jo i ettertid at Julie – hva heter hun, Andem,
51 eller noe

52 AH: Ja

53 S6: Hun som er regissøren, eller noe. Jeg vet jo at hun har vært i kontakt med muslimske
54 jenter og at det her har faktisk vært på en måte – for da tenkte jeg på en måte, jeg føler
55 – da jeg stod da, foran de programlederne, så sa jeg rett ut at det er bare – ja, det er
56 liksom det bildet man har, da. Sana bryter alt av stereotypier, ikkesant. Hun er tøff –
57 for det er det motsatte av å være undertrykt. Hun er sterk – fordi hun er ikke svak.
58 Skjønner du hva jeg mener – hun er – hun, på en måte – jeg sa til dem at jeg føler Sana
59 er blitt en karakter som skal motarbeide alle stereotypiene, og det er bra – jeg er veldig
60 for at man skal ikke avkrefte fordommer, og i stedet – nei, jeg er veldig for at man skal
61 avkrefte i stedet for å bekrefte fordommer

62 AH: Ja

63 S6: Men samtidig så blir hun også kunstig

64 AH: Mhm

65 S6: ... følte jeg, fordi jeg kjente ingen – og kjenner personlig ingen muslimske jenter som
66 er så trygg på – på det tidspunktet i hvert fall, som er så trygg på seg selv, og ikke bare
67 det, men at hun er så trygg på – hun har too much confidence, ikke sant. Og det er så
68 rart med tanke på hvor mye dritt vi muslimske jenter faktisk får. Og vi – jeg og mange
69 jeg kjenner har i lang tid gått rundt og – ikkesant, hatt selvforakt. Du får høre at du er
70 mer terrorist enn kvinne, du er mer brun enn menneske, alle de tingene. Du er mer
71 innvandrers enn norsk, alle de tingene, ikkesant. Og – å heve seg over det, det er en
72 evig kamp, det er en drakamp, det er ikke noe som man kan på en måte gjøre på et
73 blunk. Og hun har sikkert, altså, nå snakker jeg jo uten å ha sett de andre sesongene,
74 ikkesant, og hun møter sikkert på episo – situasjoner der hun gjør det bra og viser
75 sårbarhet også videre. Men jeg bare følte at hun var kunstig. Og hun representerer ikke
76 meg og det sa jeg til dem, og det var jo veldig – de var jo helt sjokkert, de var liksom
77 sånn – vi trodde vi hadde hit the jackpot, og – hehe, jeg bare, try again.

78 AH: Hehe

79 S6: Ja, og så skrev jeg det innlegget her – jeg startet med det, for jeg vet at det er veldig,
80 på en måte, fengende, at jeg kjenner meg mer igjen i den etnisk norske, ikke
81 muslimske jenta, den ikke religiøse jenta, enn i hun som på en måte er der for å
82 representere meg

83 AH: Ja, du visste at det kom til å være litt sånn – overraskende, kanskje?

84 S6: Ja, overraskende for veldig mange. Og det var mange som på en måte likte det også,
85 fordi – jeg vet ikke, jeg var bare ærlig, ikkesant. Alt jeg skrev, tenkte jeg. Og – jeg
86 hadde jo snakka med folk som på en måte hadde peiling på skam, og de hadde fylt
87 meg inn på det jeg ikke visste, så da skrev jeg det innlegget.

88 AH: Mhm. Så – har – hadde du – du hadde kanskje et forhold fra før til denne Si;D-spalten,
89 hadde du ikke det?

90 S6: Jo, jeg starta å skrive der – fordi, det innlegget kom jo i mai, sa du. Jeg startet å skrive
91 mitt første innlegg i oktober 2016.

92 AH: Ja. Hadde du skrevet mange innlegg?

93 S6: Nei. Jeg har – hvis du søker på meg på aftenposten så – jeg tror jeg har fem innlegg
94 der.

95 AH: Ja, men hva var det som fikk deg til å begynne å skrive i Si;D?

96 S6: Eh, det var – mitt første innlegg handlet om mangfold. Jeg etterlyste mer mangfold.
97 Jeg hadde vært i London, som jeg ofte er – jeg har familie der – i sommeren 2016. Og
98 du vet jo hvordan det er – når du reiser til et sted så oppdager du noe nytt for hver

99 gang du er der, på en måte. Det kommer an på hvilket livsstadie du er på, hvilke
100 hobbyer du har, interesser, ikkesant. Hva slags situasjoner du havner i og hvilke
101 aktiviteter du gjør. Så – plutselig så oppdaget jeg for første gang at London anerkjente
102 på en måte eksistensen til mennesker som meg – altså, muslimske kvinner med hijab,
103 mørke i huden, mennesker – vi var liksom representert i mange ulike ting, mange
104 arenaer i samfunnet.

105 AH: Mhm

106 S6: Og i det offentlige rom – de var tilstede. For i Norge, spesielt, jeg er jo fra Bodø
107 kommune, og det er jo sånn femtifem tusen mennesker der, noe sånt. Og der er det
108 sånn – den eneste mangfoldige plakaten det er sånn [usikker på hvilket ord som brukes
109 her]. Det sier litt.

110 AH: Hehe

111 S6: Så det er ikke sånn – at de er dårlige, for det er sånn – det trenger ikke å være bevisst,
112 at de ekskluderer andre grupper, det er ikke det jeg sier, men vi – vi reflekterer ikke
113 rundt nok sånne problemstillinger. Og det er ikke bare minoriteter og mørkhudede
114 muslimer som ikke blir representert, det er også – ikkesant – tykke kvinner og – det er
115 jo også, ikkesant. Vi har en mal som alle sammen må gjennom, og det er veldig rart,
116 fordi det er jo forskjellige mennesker og det fins flere grupper i dette samfunnet enn
117 etnisk norske menn, ikkesant.

118 AH: Ja, så det var det første innlegget du skrev

119 S6: Det var det første innlegget, og det var litt sånn – det kom fra en misnøye jeg gikk og
120 bar på. Jeg kom hjem, og jeg gikk rundt og prøvde å finne anerkjennelsen, men fant
121 den ikke. Og ble skikkelig, skikkelig deppa. Og så bare ble jeg sint. Og så skrev jeg et
122 innlegg, og så sendte jeg det inn.

123 AH: Og da fikk du det på trykk med en gang? Det første du skrev?

124 S6: Mhm. Og sånn har det vært egentlig med alle si;D-innleggene.

125 AH: Ja, det har det ja?

126 S6: Fordi jeg er venn med Amalie på facebook, og da ble det sånn – da sendte jeg bare
127 innlegget til henne – og så, hehe. Så det er ikke så veldig mange – og jeg forstår at –
128 jeg syns det er veldig viktig – SI;D som plattform er veldig viktig. Og jeg har sagt det
129 til NRK, på samme workshopen som jeg snakka om i stad, når de spurte – hva kan vi
130 gjøre for å nå ungdommer bedre, for det var det hele workshopen handla om

131 AH: Mhm

132 S6: Hva kan vi gjøre for å nå ut til ungdommer, og hva kan vi gjøre for å nå ut til
133 ungdommer med minoritetsbakgrunn, for det er en gruppe som ikke er så veldig
134 interessert

135 AH: Ja

136 S6: Og da sa jeg – hva med å lage plattformer som – de har jo for eksempel – hva heter
137 det, Ytring, den her siden deres. Men jeg sa til dem – hva med å lage Ungytring – for
138 på Ytring – gjennomsnittsalderen der er jo over tredve

139 AH: Ja, det tror jeg – det stemmer nok. Så hvordan syns du det var, eller er, å skrive ting
140 som kommer på trykk i avisen og er i Aftenposten?

141 S6: Det var skikkelig kult. Og jeg er veldig ydmyk person, så jeg var jo hele tiden sånn –
142 oj. Men det første innlegget mitt, det kjøpte jeg ikke, for jeg var veldig – jeg vet ikke –
143 jeg tror ikke jeg var klar over tyngden av å være på trykk i norges største avis.

144 AH: Ja

145 S6: Jeg kjøpte den ikke fordi jeg var ikke klar over at jeg kom på trykk, hehe

146 AH: Hehe

147 S6: Fordi - Med Si;D så har jeg for det meste fokusert på – hva heter det – på
148 nettversjonen og ting som blir delt på facebook. Men jeg husker at jeg var med på sånn

149 arrangement med andre engasjerte ungdommer, og jeg tror vi var hos ungdom mot EU
150 den dagen, og så var aftenposten der, og så tror jeg – jeg hadde et innlegg på trykk den
151 dagen. Og så var aftenposten der – og da slo det meg virkelig at mitt innlegg – jeg
152 prøver å huske hvilket innlegg det var.. Jajaja. Jo, det var i 2017, og det var like før
153 åttende mars. Og så skrev jeg da et innlegg om at jeg som minoritetskvinne - på en
154 måte – jeg er så lei av hvite feminister og feminister med minoritetsbakgrunn blir satt
155 opp mot hverandre. Og da så jeg det i avisen, og da ble jeg bare – shit, så kult. Så jeg
156 har jo alltid – når jeg har liksom har vært sånn – når man er på trykk i norges største
157 avis så får man jo masse bra respons. Og det gjør man jo egentlig i veldig mange andre
158 aviser også. Men jeg får så mye bra – jeg blir dyrket, jeg blir konstant dyrket, og det
159 har forverret seg nå – nå føler jeg at jeg er enda mer i offentligheten, men jeg har på en
160 måte vært bevisst på å ha en laidback tilnærming til det, fordi det kan fort gå til hodet
161 på deg, for å si det sånn

162 AH: Ja, hehe. Så du har – har du skrevet alle innleggene dine med fullt navn?

163 S6: Ja

164 AH: Har du vurdert å skrive anonymt eller var det åpenbart for deg at du skulle skrive –
165 bruke navnet ditt?

166 S6: Alle innleggene har jeg skrevet med navn, og det har egentlig vært – jeg husker
167 mamma – jeg har ikke skrevet anonymt. Men jeg husker mamma sa før et innlegg om
168 – tror det var et sykehus. Det var et av mine tidligste innlegg. Fordi i starten så skrev
169 jeg – for å på en måte ventilere, hvis du skjønner hva jeg mener. Nå skriver jeg fordi
170 det faktisk er viktig og fordi jeg er engasjert.

171 AH: Men i starten så skrev du for å – hva kalte du det?

172 S6: For å ventilere. Så det første innlegget – da var jeg veldig, veldig, veldig sint – og så
173 skrev jeg for å få det ut.

174 AH: Ja, for å få det ut

175 S6: Få ut den ekle følelsen av at du ikke er representert

176 AH: Ja

177 S6: Og at samfunnet – jeg mener at du må speile samfunnet slik det er, samfunnet må
178 representere alle innbyggerne sine. Og jeg synes det er en type som på en måte i alle
179 arenaer – det gjennomsyrrer hele samfunnet – og de er de eneste som på en måte har
180 den typen representasjon. Og da kommer de andre i skyggen. Og hva betyr skygge?
181 Ikke like viktig.

182 AH: Mhm. Så da...

183 S6: Og det førte jo til misnøye, og – da bare bobla det i meg, og da kom det ut. Så mine
184 første innlegg det var – jeg følte veldig mye og så fikk jeg det ut. Og det var samme
185 med det innlegget om da – om – hva heter det, det var nummer to eller nummer tre,
186 også i aftenposten, og jeg var veldig provosert av at et sykehus i stavanger ville nekte
187 kvinner som går med hijab og som hadde jobbet der en stund.

188 AH: Mhm

189 S6: Og det var ingen klager fra beboerne, men de ville nekte dem å bruke hijab. Og det
190 kom tydelig frem – at det er en ting at – ja, vi vil ikke at kvinnene skal gå med hijab
191 fordi beboerne liker det ikke og sånne ting. Og så er det en annen ting, at styrelederen
192 – i følge han som hadde skrevet saken – han sa noe sånt som at – det er på tide at de
193 får fri nå. Da skjønte jeg liksom at dette er et problem, og det hijaben, islam og det er
194 muslimene han har noe i mot. Og han kan ikke si det, ikke sant. Så jeg var provosert,
195 jeg skrev det, og da sa mamma – ikke signer det, ikke ha med fullt navn, og ikke ha
196 bilde. Og det var sånn – moren min sa det til meg. Og jeg sa – hvorfor det? Hun sa at
197 folk kommer til å ta det her dårlig, dette innlegget.

198 AH: Ja

199 S6: Og jeg var sånn – slapp av! Jeg husker det så godt, jeg begynte å le, og jeg sa til
200 mamma at dette er norge. Jeg drev og spøkte med det – det her er ikke somalia,
201 hahaha. TO fuckings dager senere så blir jeg satt på – to dager etter at innlegget er
202 publisert så blir jeg satt på en repatrieringsliste – en liste over folk som liksom skal bli
203 sendt ut av landet og tilbake til sine hjemland. Og fire dager etter der igjen så mottok
204 jeg mitt første hatbrev i posten.

205 AH: Huff

206 S6: Og hvis jeg hørte på mamma så hadde jeg sluppet det.

207 AH: Ja

208 S6: Det er den eneste gangen jeg har – jeg tenkte ikke på det, det var ikke et alternativ for
209 meg, men det er den eneste gangen anonymitet var i bildet.

210 AH: Ja, ikkesant. Eh – hvis vi kommer litt tilbake til dette innlegget om sana og eva og
211 sånt, da. Husker du noe om skriveprosessen din? Du har jo skrevet det som en sånn
212 slags liste – sånn punkter. Husker du noen av valgene du gjorde der?

213 S6: Hvordan jeg gjorde det. Nei, jeg bare tenkte på ting jeg hadde hørt fra venner at serien
214 har, ting jeg visste at serien har selv, egne tanker, og så – og listet det – jeg skriver, når
215 jeg får en idé – dette var jo på en måte et oppdrag, da – men når jeg får en idé og vet
216 hva jeg skal skrive så går det veldig fort. Og det at jeg skrev det som en liste det var
217 for å gjøre det mer oversiktlig, ikkesant. Først så bare starter jeg med stikkord og så
218 bare skriver jeg det ut og så er det ferdig.

219 AH: Ja. Ikkesant. Men du – du snakka om det så vidt, at målet med de første innleggene
220 dine var å på en måte få ting ut. Hadde du noe mål med dette innlegget her?

221 S6: Nei, det var jo liksom – det var et oppdrag, på en måte.

222 AH: Ja

223 S6: Det var ikke noe mål. Og jeg ville opprinnelig ikke skrive det, men Amalie sa jo at –
224 jeg ville ikke skrive om ting jeg ikke ser på selv

225 AH: Ja

226 S6: Men Amalie sa jo at – jo, men det er ingen andre som har skrevet om det, og det er
227 bare så synd – og jeg bare, okei, det er greit, og så bare begynte jeg.

228 AH: Ja. Hva tenker du om det innlegget der nå i ettertid?

229 S6: Jeg pleier ikke å lese mine egne si;D-innlegg, fordi jeg blir så flau, hehehe.

230 AH: Hehe, blir du flau?

231 S6: Ikke.. Ja, ikke over innholdet, men jeg blir flau over språket. For jeg syns det er veldig
232 tydelig at – det er meg, liksom, men det er tydelig at det er over et år siden.

233 AH: Ja, men hva er det som gjør at du blir flau over språket?

234 S6: Jeg har ikke samme – på en måte, jeg vet ikke – jeg har – språket mitt har utviklet seg,
235 mye mer. Og jeg liker måten jeg skriver på nå mye mer enn da. Men det er liksom...
236 Jeg vet ikke, det er – sånn jeg var på debatten i fjor, i oktober, med sylvi listhaug, da -
237 det klarer jeg heller ikke å se på. For jeg bare – jeg klarer ikke. Jeg liker ikke å høre
238 meg selv når jeg prater, jeg liker ikke å lese det, altså jeg vet ikke, jeg bare er ikke en
239 person som bare ser fremover. Jeg liker ikke å leve på ting jeg har skrevet. Jo, men
240 helt seriøst, det er et problem. Så lenge jeg ikke må forholde meg til det , så er det - i
241 ettertid, liksom. Så når jeg skrev på antologien så følte jeg meg on top of the world,
242 liksom. Hehehe.

243 AH: Hehe.

244 S6: Og da jeg skrev liksom – de innleggene, det var jo godt, det var jo bra. Og det var
245 veldig – etterhvert – så ble det å kunne få skrive for en avis og det å få ikkesant -
246 aftenposten som kommer og spør meg, ikkesant, kan du skrive dette, og det er jo ingen
247 som har spurt meg før om jeg kan skrive – det er jo en ære.

248 AH: Ja

249 S6: Og det var veldig fint og godt for min selvtillit, og mitt selvbilde. Og for meg var det -
250 Jeg ble tryggere på meg selv, samtidig som at jeg - det psykologisk sett påførte meg
251 ting som jeg opplever at ingen bør bli påført, da.

252 AH: Ja. Vi skal komme tilbake til det med kommentarer og sånt, da. Men siste spørsmål om
253 dette innlegget. Vet du om du hadde en leser i bakhodet – skrev du det til en bestemt
254 person eller type leser?

255 S6: Nei.

256 AH: Nei

257 S6: Det var – altså, den type – å ta hensyn til – jeg husker heller at jeg aldri, og jeg gjør det
258 heller aldri nå – å sende innlegget til noen og få tilbakemelding før jeg liksom sender
259 det. Fordi – å ta hensyn til andre meninger og tilbakemeldinger – og det er ikke fordi
260 jeg føler jeg er så bra. Jeg spør – jeg kan spørre om råd og tips i forkant av skrivingen,
261 men etter skrivingen så gjør jeg ikke det, fordi da blir det på en måte – kanskje jeg kan
262 gjøre det med noen få som jeg helt og holdent vet jeg er på bølgelengde med – men –
263 ingen får som oftest lese det. Fordi da blir det tynget av den andres tanker og meninger
264 og preferanser, og – det kan ødelegge min skriving. Selvfølgelig kan det ta den til nye
265 høyder, men det kan også ødelegge min skriving, og det – å skrive for andre, det å få
266 tilbakemelding, det har jeg ikke gjort så mye. Hvis jeg skal skrive et innlegg og så skal
267 jeg ta hensyn til at – okey, de der de blir provosert, de der vil like det, da vil de påvirke
268 det jeg skriver, og da er jeg ikke like uavhengig som jeg liker at jeg er. Og det er det
269 som er når jeg skriver – mitt ord er mitt.

270 AH: Ja. Husker du om du har fått noen spesielle tilbakemeldinger på det innlegget her?

271 S6: Ja, det var mamma og andre som – de som kjenner deg og er glad i deg de sier jo at alt
272 du gjør er fantastisk uansett, ikkesant. Hehe.

273 AH: Hehe

274 S6: Men jeg har vært heldig med å få mange bra tilbakemeldinger, og det er veldig viktig
275 også, fordi det er jo det – det er ikke det du skriver for, men det er jo det som på en
276 måte gjør at ting er verdt det når man på en måte får sjikanering og dårlige
277 tilbakemeldinger.

278 AH: Ja. Har du fått noe av det på det innlegget her?

279 S6: Nei

280 AH: Men du har fått det ellers – på andre ting.

281 S6: Ja

282 AH: Ikkesant. Det kan ikke være så lett.

283 S6: Nei.

284 AH: Så i hvor stor grad har du fulgt med når du skriver noe i si;D, da, på kommentarfelt og
285 sånt? Pleier du å lese det?

286 S6: Ja, jeg leser – det er jo veldig – jeg husker første innlegget mitt da jeg skrev det, og –
287 på aftenposten sin facebookside så var det et kommentarfelt. Og – når man debutterer
288 som – hehe – skribent, det er ikke lurt å bruke ordet blendahvit, for det er veldig
289 provoserende

290 AH: Hvilket ord?

291 S6: Blendahvit

292 AH: Blendahvit, ja. Hehe. Det har du skrevet i det innlegget her også, tror jeg

293 S6: I det innlegget der?

294 AH: Ja, noe med den blendahvite offentligheten eller noe sånn.

295 S6: Ja, og det er ikke – ikke lurt å bruke det ordet. For da blir du beskyldt for å være rasist.
296 Jeg skjønner at det – i ettertid, jeg har jo vært i en del debatter nå i år, og en professor i
297 stavanger, bjørn nicolaysen kvalsvik, han har forklart meg at det er – det er på en måte
298 nedsettende – eller det oppleves nedsettende for veldig mange, fordi på femtitallet, så

299 var det enkelte etnisk norske folk som brukte det - for å på en måte trykke dem ned. Så
300 nå – jeg er bevisst, jeg har ikke brukt det aktivt etter – fordi det er et så ladet ord, men
301 nå ville jeg bare ikke bruke det. Jeg kan – man kan si at offentligheten er veldig hvit,
302 på en – man kan si det sånn. Blendahvit – det betyr jo at man er utvasket, at man ikke
303 er som man skal være på en måte, at man mangler noe. Det er det som er veldig
304 problematisk for enkelte.

305 AH: Ja

306 S6: Og som en person som er opptatt av språk, og at man ikke skal omtale - at man skal
307 behandle hverandre med respekt og verdighet, så er det ikke lurt å bruke sånne termer.
308 Men i mitt første innlegg så brukte jeg det ordet, og da var det sånn – det var masse
309 stygge kommentarer. Det ikke noe hets, det var provoserende og sjikanerende men det
310 var ikke noe over kanten når jeg tenker tilbake på det nå. Og nå er jeg mer bevisst på
311 hvilke signaler jeg sender ut, og etter å ha snakket med flere folk så har jeg liksom lært
312 å – lært meg liksom hvor grensa kan gå da. Men det var ikke noe over grensa på det
313 si;D-innlegget, men allikevel så var det jo voldsomt, det var sånn – dette er det mest
314 rasistiske jeg har lest i hele dag, og det var sånn – gratulerer, vi har abid raja og vi har
315 hadia tajik, men jaja. Og folk var sånn – hva er det du syter for. Det var ufattelig mye.
316 Men allikevel så gikk jeg inn i kommentarfeltene, for jeg er en kranglefant, og jeg
317 svarte ganske mye, og det var på en måte – fordi, for meg, fordi, som jeg sa – jeg
318 skriver ikke for å skrive, jeg skriver for å få det ut og jeg skriver for å engasjere – og
319 utdanne. Og da er det ikke nok å bare skrive – hei, her er saken min liksom. Du må på
320 en måte aktivt gå inn for å få folk til å se ting fra ditt perspektiv. Så derfor så
321 diskuterte jeg og var aktiv i kommentarfeltet. Og jeg husker at Amalie Lereng sendte
322 meg melding og sa – det er helt fantastisk at du faktisk turte å gjøre det, for det er ikke
323 veldig mange skribenter som gjør. De bare skriver og så er de ikke noe mer med i
324 debatter.

325 AH: Ja. Har du gått inn og deltatt i kommentarfeltet på alle si;d-innleggene som du har
326 skrevet, eller?

327 S6: Ja, mest sannsynlig så har jeg gjort det, og hvis det ikke er på selve nettsida dems,
328 aftenposten sin side, så er det på facebook, og – ja. Og så har jeg – og så passet det
329 liksom, når var det, nå i desember så skrev jeg for – hva heter det, HL-senteret, de
330 hadde jo nylig en rapport om muslimhat i storbefolkningen, blant muslimer, blant
331 jøder, og den rapporten den kommenterte jeg på min facebook og så ville martine
332 aurdal, redaktør i dagbladet publisere det, så det ble publisert hos dagbladet, og så var
333 jeg aktiv i det kommentarfeltet. Så det er ikke – kommentarfelt for meg er – jeg er
334 veldig aktiv på facebook og skriver selv, skaper egne debatter. Så kommentarfelt er
335 ikke skremmende i det hele tatt. Det pleide å være skremmende, men ikke nå.

336 AH: Nei.

337 S6: Det avtar jo etterhvert.

338 AH: Du har blitt litt vant til det, da?

339 S6: Ja, absolutt.

340 AH: Ja. Ja, kan du – eh, skal vi se. Skriver du fortsatt i si;D nå eller har du heller gått over
341 til å skrive mer andre steder?

342 S6: Jeg skrev i si;D til i fjor, altså 2017, sommeren, like før sommeren eller noe. Fordi
343 altså, jeg ble – Klassekampen, det var sånn – en dame som skrev der fast som skulle i
344 permisjon, så redaksjonssekretær Carline Tromp spurte meg om jeg ville skrive som
345 vikar

346 AH: Ja

347 S6: Så gjorde jeg det tre ganger den sommeren, og så ble jeg fast spaltist. Så jeg skriver
348 fast hver sjetten uke for Klassekampen, gjennom feminist javisst-spalta, på mandager,

349 og så skriver jeg hvor enn andre steder jeg vil. Nå har jeg jo fått skrive i bøker og sånn,
350 så jeg har blitt forfatter, men – jeg skriver på facebook og så blir det viderepublisert,
351 altså, fanget av ulike aviser og nettsider, ikkesant. Dagbladet, VG...

352 AH: Ja

353 S6: Og – ja, jeg skriver fast i klassekampen, og så – ja. I morgen for eksempel har jeg mitt
354 første innsendte innlegg i dagbladet.

355 AH: Det er litt av en prestasjon da – å få så mye medieoppmerksomhet for det du skriver

356 S6: Ja...

357 AH: Hadde du sett for deg at det skulle bli sånn?

358 S6: Nei, jeg gjorde ikke det, ikke i det hele tatt. Og som jeg sa tidligere, da jeg begynte,
359 skrivingen var for å ventilere. Fordi jeg klagde jo over at – hva heter det – i mitt første
360 innlegg så klagde jeg over å ikke være representert i offentligheten. Og ett år senere så
361 er jeg med i – jeg er med på å fylle det tomrommet. Ett år senere så tar jeg det an – jeg
362 tar det ansvaret på alvor hver eneste dag, gjennom å være i mediene, gjennom å –
363 gjennom å skrive. Og jeg kjenner på at hvis de ringer fra for eksempel debatten og det
364 ikke passer, så får jeg dårlig samvittighet, fordi – jeg syter hele tiden over at de ikke er
365 bedre på å engasjere og invitere folk, så sier jeg nei, og derfor – nå har jeg liksom mye
366 mer at jeg tenker på å ta den plassen som er så viktig. Fordi – jeg vil ikke si at jeg har
367 gått inn for å komme dit jeg er i dag, skjønner du hva jeg mener? Og da sier jeg ikke –
368 jeg gir ikke meg selv diskreditt for å komme dit jeg er i dag. Der jeg er i dag – men jeg
369 vil i hvert fall si at det er mye lettere for en mørkhudet muslimsk jente med hijab å få
370 den oppmerksomheten enn det det vil for eksempel være for deg. Og det det vil være
371 for min mørkhudede somaliske venn. Fordi han – får for tiden mindre oppmerksomhet.
372 Fordi jeg vil si at - ja, det er jo noen muslimske, somalske jenter som er i
373 offentligheten, men på den andre siden så får jeg jo enormt mye oppmerksomhet, fordi
374 man forventer ikke at jeg som muslimsk, somalsk jente skal være så trygg, på en måte.
375 Man tenker at det er typisk at jeg skal være undertrykket, og når jeg da velger å ikke
376 være undertrykket så – oj, henne vil vi ha, henne vil vi høre på, skjønner du hva jeg
377 mener. Men han da, han er fanget i den dere stereotypiske, han er undertrykket, så han
378 vil de ikke ha noe av. Og de som – nå går jeg ut fra at du er etnisk norsk, hehehe. Du
379 vil da ikke like lett som meg til å nå ut i offentligheten, fordi du blir da akkurat som
380 de, da. De skjønner jo at du er unik, og så videre, men veldig mange andre kvinner,
381 eller, ikke veldig mange da, men etnisk norske kvinner er i offentligheten.

382 AH: Så din bakgrunn har på en måte hjulpet deg litt fram da, tenker du?

383 S6: Ja, absolutt. For det er ikke så veldig mange – jeg ser for meg et ridderbord, et sånt
384 langt bord, og så er det veldig mange riddere som sitter rundt, og så er det en plass
385 som på en måte er ledig. Det er sånn jeg føler at det på en måte har vært

386 AH: At det var en plass til deg som du på en måte bare tok?

387 S6: Ja. Fordi ingen andre med den bakgrunnen jeg har har aktivt gått inn for å ta den
388 plassen. Og – det er ikke noen andre med den bakgrunnen jeg har som har hatt
389 muligheten til å aktivt gå inn og ta den plassen.

390 AH: Ja. Men tenker du at det er bare det at du – bare det at det var en ledig plass som du
391 tok, eller?

392 S6: Nei

393 AH: Det er noe du har gjort selv også?

394 S6: Ja, selvfølgelig, og det blir som jeg sa, at jeg skal ikke diskreditere meg selv og si at
395 jeg ikke har lagt ned noe innsats, fordi jeg vet jo at jeg – på en måte, jeg når ut bredt til
396 veldig mange forskjellige mennesker, fordi de liker meg, de er enige med meg. Jeg er
397 direkte, jeg – hehe. Men jeg har jo skrevet og tatt de debattene som er aktuelle. For det

398 er jo det som – det er en kunstform i seg selv å på en måte forme en debatt, og da de
399 debattene som du vet kommer til å engasjere og som kommer til å informere.

400 AH: Mhm

401 S6: Og samtidig, det er sånn – det er veldig mye som du gjør ubevisst som fører til veldig
402 mye annet bra, hvis det gir mening. Jeg – hvis jeg skal skrive et innlegg, ikkesant, så –
403 jeg skriver ikke en lang statusoppdatering så veldig ofte på facebook, jeg har ikke gjort
404 det på en stund nå. Men – fordi, det har ikke slått meg, hvis du skjønner.

405 AH: Mhm.

406 S6: Men så kommer det som et lyn, og så skriver jeg det, og så er det veldig mange som
407 kommenterer det så videre. Og så kommer da kanskje noen som vil ha meg med på
408 noe, kommentere det, og hvis jeg har tid så gjør jeg det.

409 AH: Ja, så ballen har på en måte begynt å rulle, da.

410 S6: Absolutt. Hehe.

411 AH: Vi skal komme litt over til det med ungdom og påvirkning.

412 S6: Mhm

413 AH: Så hva tenker du – hva tenker du om det å delta i samfunnsdebatten som ungdom i
414 norge i dag?

415 S6: Det er veldig viktig

416 AH: Veldig?

417 S6: Veldig viktig. Å ha – og det er derfor jeg sier at si;d som plattform er veldig viktig.
418 Fordi vi er fremtiden, ikkesant, det høres ut som en klisjé, men det er det. Det er du og
419 jeg som blir åtti snart, hehe. Eller, hehe

420 AH: Hehe

421 S6: Eller, åtti neste. Ikke neste år da, men du skjønner hva jeg mener,

422 AH: Hehe, ja.

423 S6: Og da er det viktig å føre samfunnet videre, eller det er vi som skal ta samfunnet
424 tilbake. Og da er det viktig at vi for vår del får de riktige verktøyene til å ta de
425 vanskelige oppgavene. Og så jeg er – jeg har blitt litt kritisk til skolesystemet vårt,
426 fordi når du går i tiende, så er det sånn nei, ikke stress med hva du skal bli, det skal du
427 gjøre i videregående. Det første året kommer, du lurer på hva du skal bli, du sier det til
428 noen venner – slapp av, mann, det er to år til. Andre året kommer, du spør en lærer, de
429 sier slapp av, du har ett år til. Tredje året kommer og du vet ikke hva du skal gjøre,
430 ikkesant.

431 AH: Ja

432 S6: Og så – på samme måte, i det offentlige rom, hvordan vi er så dårlige til å tilrettelegge
433 at ungdom benytter seg av stemmen sin. Fordi – i en klasse på tredve så vil det alltid
434 finnes en som allerede er sånn – engasjert, enten de har det fra hjemmebane eller
435 bortebane.

436 AH: Mhm

437 S6: Det kan være fra familie, fra miljø. De er kanskje i en ungdomsorganisasjon, politisk –
438 you name it. Men de andre, da. De andre tjue – de får bare høre at i Norge så bruker
439 du stemmen din på valgdagen. Det er den eneste dagen stemmen din liksom er
440 relevant, at du har mulighet til å påvirke, og det er ikke sant. Du har mulighet til å
441 påvirke hver eneste dag. Tre seks fem dager i året. De får ikke vite det, på en måte. Og
442 vi får ikke de riktige verktøyene til å kunne utvikle oss, til å kunne gjøre det. Jeg har
443 vært så heldig at jeg – da jeg skrev sånne si;D-innlegg så var jeg ikke omringet av
444 journalister, ikke omringet i den forstand at de intervjuer meg. Men nå er vi i samme
445 omkrets og jeg er venner med dem på facebook, for det er faktisk der
446 samfunnsdebatten – samfunnsdebattens arena er. Og da er jeg venner med journalister,

447 med fagfolk. Og i dag – jeg var på kafe med Anine Kierulf, og hun er liksom – du
448 skjønner

449 AH: Ja, advokat

450 S6: Advokat, ikke sant. Og det er liksom – sånne folk. Jeg er tjue, men liksom. Det sier seg
451 selv, svømmer du med større fisk så blir du litt smartere, ikke sant.

452 AH: Ja. Hva slags verktøy tenker du at man burde gitt ungdom da?

453 S6: Selvtillit, én. To, den der, selvtillit, ikke bare den der at du er god nok, for det får vi jo
454 ikke sant, den der klisjeen liksom, everyone is beautiful, den er jo overalt. Det er ikke
455 den jeg mener. Men jeg mener den selvtilliten om at stemmen din er viktig, og du har
456 påvirkningskraft, du har mulighet til å påvirke hvis du bruker stemmen din godt. Og at
457 du må tro på deg også. For det er så mange ungdommer – jeg husker spesielt, jeg var
458 på et foredrag med Press i fjor, og da snakket vi om å påvirke og hvordan skrive
459 innlegg. For jeg vil jo veldig gjerne at andre ungdommer skal skrive og ta den plassen.
460 Og da var det veldig mange som kom til meg og – bare – kan du gi meg noen
461 personlige tips, for jeg har liksom følelsen av at jeg kan gjøre det. Og de er sånn –
462 hvordan kom du så langt? Og jeg er sånn – jeg er – avstanden mellom meg og deg, den
463 er i hodet ditt. Fordi – to be honest, hvis du bare – hvis du bare bestemmer deg for å
464 stikke ut hodet...

465 AH: Så

466 S6: Ja?

467 AH: Nei, sorry, hadde du noe mer på det forrige?

468 S6: Nei

469 AH: Okei. Så – blir ungdom lyttet til, da, når de bruker stemmen sin?

470 S6: Ikke nødvendigvis. Og det er synd – ikke bare det å bli hørt, ikke sant. Du kan skrive
471 om noe du virkelig brenner for, og så er det ingen som tar det på alvor, ikke sant. Og
472 det er jo voksne – overlegne voksne som sier sånn «Si;D-spalten, høhøhø», de tar ikke
473 si;d på alvor i det hele tatt. Men sånne mennesker – der er ikke modne i det hele tatt.
474 Du kan være voksen og ikke være moden eller ha integritet og verdighet. Så det er
475 ikke sånn at når du blir atten så blir du automatisk smartere. Den der tankegangen må
476 vi avskaffe, fordi – atten er sånn – du kan være seksten og være mye mer engasjert og
477 ressurssterk enn en attenåring.

478 AH: Mhm

479 S6: Og tallet er – det er egentlig bare det juridiske og rettslige som følger med som på en
480 måte er viktig. Utenom det så er det psykologiske og det emosjonelle og alt det andre,
481 det har med deg som person og din karakter å gjøre, og hvilken innsats du selv legger
482 i.

483 AH: Mhm

484 S6: Men jeg føler ikke at ungdom blir tatt på alvor, nei. Og jeg føler ikke – jeg har jo vært
485 – for eksempel, igjen så kan det jo være irriterende å være i en sånn voksenboble, og
486 på en måte være omringet av så mange innflytelsesrike og på en måte mektige
487 mennesker, fordi de – veldig mange av dem er i en sånn egen boble, de er i en sånn
488 voksenboble, og da har de - de er ikke på samme bølgelengde som den yngre
489 generasjonen. Og da har ikke de mulighetene til å se ting fra den yngre generasjonens
490 perspektiv.

491 AH: Mhm

492 S6: Nå ser jeg – hehe – at klokka er snart ett og at jeg skal få besøk – men jeg kan liksom
493 bare...

494 AH: Ja, hehe.

495 S6: Men jeg husker ett eksempel, og det var jo den her - fraværsgrensa, den debatten tok jo
496 helt av, og det var jo veldig engasjerende, mange ungdom likte den ikke, og så var det

497 andre ungdom som likte den. Men da var det mange voksne som bare lyttet til ungdom
498 som likte den

499 AH: Ja

500 S6: Og jeg husker at debattansvarlig i vg, Hans Petter Sjølie, han hadde da - hadde skrevet
501 om det, og hva syns dere, og da var det veldig mange voksne som kommenterte at –
502 disse barna og disse ungdommene må jo bare vokse opp, bare komme seg på skolen,
503 og sånn, slutte å skulke. Og det er jo en veldig, veldig lite reflektert tankegang, det er
504 liksom, veldig sånn, forutsigbar tankegang egentlig. Veldig ovenfra og nedentil, fordi
505 – hvis – jeg vet ikke om du har hørt om boka hennes, Marte Spurkland, forfatter, jeg
506 var i panelet, fordi hun har skrevet en dokumentarbok som heter klassen. Og der
507 kommer det tydelig frem – vi følger syv ungdommer som snart fyller atten og som
508 snart er ferdig med videregående siste året.

509 AH: Mhm

510 S6: Og hun skrev på en måte om utfordringene de står ovenfor. Og det er alt fra depresjon
511 til at faren din er ute etter deg og vil drepe deg. Og hvis det – når faren din er ute etter
512 deg og vil drepe deg – hvor høyt tror du fravær kommer på lista?

513 AH: Hehe, ikkesant.

514 S6: Det har ikke han voksne mannen i femti pluss-alderen som skriver til debattredaktøren
515 i hodet når han sier at de må bare komme seg på skolen.

516 AH: Ikkesant.

517 S6: Hvis man ikke er på samme bølgelengde, og ikke kan assosiere, når man ikke møter
518 noen ungdommer og får høre om deres hverdag, så – det trenger ikke bare gjelde for
519 fraværsgrensa, det kan gjelde for mange andre debatter også, at det er en sånn ovenfra
520 og nedentil-holdning hvor A snakker på vegne av B, og B blir ikke lyttet til. Og det er
521 sånn jeg føler det når du spør – føler du at ungdom blir lyttet til da, eller tatt på alvor.
522 Og det er sånn – nei. Det gjør jeg ikke. Fordi det er A som snakker på vegne av B.

523 AH: Okei. Siste spørsmål, så skal du få lov å legge på. Tenker du annerledes rundt det å
524 delta i samfunnsdebatten som ungdom etter å ha gjort det selv? Hadde du andre tanker
525 om det før enn det du har nå?

526 S6: Ja, jeg tenker at – det er det jeg sier til de, for eksempel de ungdommene jeg møtte,
527 som sier at hvordan kom du så langt, hvordan er du så høyt opp og bla bla bla. Da sa
528 jeg at – for å være helt ærlig så er ikke avstanden mellom meg og deg så stor som du
529 gjør den til. Men jeg husker jeg tenkte akkurat det samme om andre da jeg var – på en
530 måte – ikke i offentligheten. Og det gjør at det – jeg sier det til veldig mange, at – det
531 er mange som sier sånn, hvordan klarer du å skrive, jeg klarer ikke å lese en gang. Og
532 det gjorde jeg også, jeg hatet å lese. Helt til jeg fant en bok jeg var interessert i, det
533 viste seg å være en bokserie på tolv bøker, så jeg kom skikkelig inn i litteraturverden.
534 Og det sier jeg til alle, at avstanden blir mindre. Så hvis du tenker sånn oh shit, hun
535 hatet å lese bøker og nå driver hun og skriver på sin andre bok, da kan du også klare
536 det.

537 AH: Mhm

538 S6: Ikkesant. Det der er så viktig. Og jeg har – fordi, jeg er ikke enestående, jeg er ikke
539 sjelden vare, jeg er som alle andre. Jeg har bare gjort ting som har ført til andre ting.
540 Så da – sånn er det i livet.

541 AH: Da ser jeg at tiden begynner å renne litt ut her. Men – tusen tusen takk for praten!
542
543

Vedlegg 9 – Innlegg 1

«Snapstreak» gjør deg til en av de kule. Nå er jeg sliten.

DAGENS

Jeg bryr meg egentlig ikke om noen «snapstreak». Jeg gjør det kun for å være en del av gjengen.

Aldri frakoblet? «Snapstreaken» startet det hele.

En «snapstreak» handler om at du og en venn har snappet hverandre innen 24 timer i over tre dager. Holder «snapstreaken» på å dø ut, vil du se et timeglass ved siden av navnet til vennen din.

Så hvorfor har vi disse såkalte «streaker» på Snapchat? Og hvor mye status får du hvis du har snappet med en person kontinuerlig i 100 dager?

Helt siden disse «snapstreakene» ble lansert på Snapchat, er de blitt til et lyspunkt i hverdagen. De tar oppmerksomheten til hver enkelt person og deres privatliv. Jeg merker selv at jeg ikke lenger er helt frakoblet mobilen når jeg er med familien eller med venner, fordi jeg alltid må sjekke at «streaken» ikke er på tynn is, og at timeglasset ikke dukker opp.

Stressende

Du har 24 timer på deg til å sende en snap tilbake etter å ha mottatt en, ellers får du et timeglass ved siden av navnet til den du snapper med. Dette er en stressende regel, og den gjør at mobilen min er klistret til ansiktet mitt fra jeg står opp tidlig om morgningen, til jeg skrur av lyset om kvelden.

Og hva er poenget med dette? Blir du skolens mest populære hvis du har en «snapstreak» med 20 forskjellige folk, og hvis tallet bak hver person viser 100 og oppover?

Nei, det blir du ikke. Du blir bare misfornøyd, lei deg og glad når du får «snapstreak» med en ny person. Hvis bestevennen din har høyere «streak» med en annen person enn deg, blir du skuffet. Og hvis du velger å være frakoblet på en hytte, eller ikke har nett i nærheten og da mister «streaken» med en du kanskje hadde 198 flammer med, blir du sur og lei deg.

➔ **Hvis bestevennen din har høyere «streak» med en annen person enn deg, blir du skuffet**

Jeg blir ansett som kul når jeg kan bevise at jeg har en «snapstreak» med 15 forskjellige folk, skriver jente (15). FOTO:

Det er bare et tall

Hele klassen min og trinnet mitt har «streak» med 20 forskjellige folk, noe jeg har selv også. Jeg jobber hardt for å opprettholde den, men jeg er innerst inne veldig lei av alt press og stress. For min egen del bryr jeg meg egentlig ikke om noen «snapstreak». Jeg gjør det kun for å være en del av gjengen. Jeg blir ansett som kul når jeg kan bevise at jeg har en «snapstreak» med 15 forskjellige folk.

Hadde flere venner av meg eller andre ungdommer der ute bevist at de ikke bryr seg, og at en «snapstreak» bare handler om et tall som kommer og går,

hadde hverdagen og feriene blitt enklere. Da hadde jeg hatt mer tid til å koble helt ut, og jeg hadde enklere latt mobilen ligge i en skuff.

Tenk litt over denne «snapstreaken» som fanger all din tid, og har så lite mening: Hva sitter du egentlig igjen med? Hva er poenget med å lage en funksjon på Snapchat som er helt meningsløs? Den får deg bare til å tenke på at du må opprettholde statusen din, og den får deg bare til å være opptatt av hvor mange «snapstreak» alle andre rundt deg har.

Jente (15)

Husk skrivekonkurransen vår!

Temat er: Hvordan er det å være ung i Oslo? Sjangeren er valgfri, og vi tar veldig gjerne imot bilder, illustrasjoner og videoer også!

Merk ditt bidrag med «konkurransen» og send det til sid@aftenposten.no.

Oppgi navn, fødselsdato og adresse i mailen. Om du vil være anonym, presiser dette i mailen. Vi anbefaler alle å holde seg under 3000 tegn inkludert mellomrom.

Frist for konkurransen er 20. mars klokken 09.00.

Premiene er slik: 1. plass: 1500 kroner. 2. plass: 1000 kroner. 3. plass: 500 kroner.

Alle vinnerne blir publisert i avisen. Juryen består av komiker Sigrid Bonde Tusvik, rapperen Temoor ul Hassan, ungdomsildsjel Jonathan Castro og Si ;D-ansvarlig Amalie Lereng.

Sigrid Bonde Tusvik sitter i juryen.

sid.no

Si ;D

Følg oss på Instagram!

Interessert i å vite mer om hvordan vi jobber, eller kanskje du vil ha en smakebit på innleggene våre før de kommer på trykk?

Da må du følge oss på Instagram. Brukernavnet vårt er **aft.sid**.

Her er noen av postene våre de siste ukene:

Likt av Håloger, forbering og 22 andre
aft.sid innlegg! Som vi elsker det! Her er et innlegg i form av en du lese dagboken til fem ungdommer. Følg ut: @voldstansjonene
aft.sid kan også leses på nett på sid.no

Likt av mkg3nyheter, sevgissamfunn og 20 andre
aft.sid De skjemte jentene for SiD konkuransen til Sjøtrossen Fritt Ord! Hørra! Gratulerer så mye! Vi i Aftenposten Si ;D heier på dere videre!
Vis 1 kommentar

Husk også legge oss til på Snapchat. Der er brukernavnet vårt det samme, altså **aft.sid**.

FOTO: MONNING27, SHUTTERSTOCK/NTB SCANPIX

Jeg oppfordrer til å bruke papp!

Hvorfor må man bruke plastemballasje? Ta for eksempel Go' morgen-yoghurt, som har plastbeger, plastlokk og plastskje. Ikke bare forurenser det, men det kreves også mye energi å lage plastikken som vi bruker hver eneste dag. Energien blir hentet fra mange ulike energikilder, som kullkraftverk og kjernekraft. I tillegg blir de transportert lange avstander.

PLASTIKKEN DREPER FISKEN I HAVET!

Jeg oppfordrer til å bruke papp!

Victor (15)

Vedlegg 10 – Innlegg 2

MENINGER OG DEBATT LES SIDE 18-23

Kronikken

Trump-hoffets farligste sabelrasling er overfor Kina. Konfliktene i Sør-Kinahavet kan føre til krig.

SIDE 18-19

Debatt

Et lite land som Norge, med åpen økonomi og utstrakt internasjonalt engasjement, trenger gode språkkunnskaper.

SIDE 22

«Hvorfor kan ikke jenter bare la være å dele nakenbilder?»

UNG DEBATT

Gutter deler lettkleddede bilder av jenter. Det er ulovlig. Likevel får jentene skylden i kommentarfelt.

Hvorfor har det seg slik at de fleste ganger en eller annen form for misbruk er blitt begått, er det offeret sin feil at situasjonen oppsto? Hvorfor er det offeret som må gjøre noe annerledes? Det er forbyrteren vi må gjøre ansvarlig!

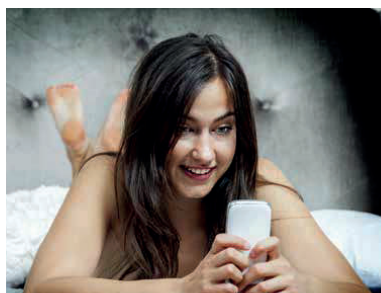
29. januar publiserte TV 2 artikkelen «Nakenbilder av hundrevis av norske jenter deles på det mørke nettet». Min første reaksjon var naturligvis å tenke at noe slikt er forkastelig, og det er synd at slikt skjer. Samtidig fant jeg kommentarfeltet til artikkelen på Facebook nesten enda mer forkastelig. Disse kommentarene sprer et skremmende og destruktivt budskap til alle sine lesere. Et budskap som sier at det er offeret som er skyldig i en

slik handling, noe som dermed ufarliggjør handlingen til forbyrteren.

Ikke galt å stole på kjæresten

Offeret eier ikke skyld. Hvor mange ganger det må gjentas før det faktisk oppfattes, er for meg et mysterium. I mine øyne er det ikke etisk riktig å straffe eller skyld på et offer. Dermed blir det for meg totalt uakseptabelt at unge jenter, som sender lettkleddede bilder til mennesker de stoler på, dommes og hetses når de allerede er utsatt for en forbrytelse. For meg er det som å si at det er barnas feil, fordi de ble med inn i den hvite varebilten for å få godteri. Da er det vel menneskene som lurte barna, som er de skyldige?

«Hvorfor kan ikke unge jenter bare lære seg ikke å dele lettkleddede bilder av seg selv?», er en typisk kommentar man møter i kommentarfeltet. Dette blir for meg en lite konstruktiv kommentar. Ved å lære unge jenter at det er galt å stole på sine kjæ-

Illustrasjonsfoto. Ved å lære unge jenter at det er galt å stole på sine kjæresten, starter vi i feil ende, skriver [16]

rester, starter vi i feil ende. Det rette spørsmålet er vel: «Hvorfor kan ikke gutter bare lære seg at det er ulovlig å dele lettkleddede bilder av unge jenter?». Det er forbudt!

Oppmuntrer til flere bilder

Desverre er disse kommentarene, som får støtte fra mange på Facebook gjennom «likes», ikke bare urettferdige og uspiselige. De oppmuntrer til at flere bilder vil deles. Når kommentarene legger fokus på offeret, glemmes forbyrteren. Den kriminelle ufarliggjøres, som om personen ikke har skyld.

Vi trenger ikke fordømme og hetsing, men forebygging gjennom kunnskap og respekt. Selv om forebygging ved å informere om de juridiske og etiske lovene er viktig, ønsker jeg å understre-

ke at respekt er det viktigste. Respekt for offeret, forbyrteren og hverandre – både i kommentarfeltet og i hverdagen.

Nå synes jeg det er på tide at vi begynner å tenke før vi deler eller skriver. Tenk på hvem som har skyld, og hvem vi skal holde ansvarlig!

For deg mellom 13 og 21 år • Send innlegg eller tegning til sid@aftenposten.no • Legg ved fullt navn, adresse, fodselsdato, mobil og evt. nick • Dagens innlegg får gavekort fra Platekompaniet • Si ;D-ansvarlig: Amalie Lereng • Ingen innlegg kan brukes uten tillatelse fra redaksjonen • Vi forbeholder oss retten til å redigere/forkorte innlegg • Twitter: [Aft_sid](https://twitter.com/Aft_sid) • Facebook: [Aftenposten Si ;D](https://facebook.com/Aftenposten_Si_D) • Snapchat: [Aft_sid](https://snapchat.com/add/Aft_sid)

TA EN TUR TIL SVERIGE OG SPAR PENGER!
VELKOMMEN TIL OSS I SKEE (STRØMSTAD)
Vi er autorisert for VW, Skoda og Audi.
Tel sentralbord: 0046 526 49900

PRØV OSS - VI ER BRA PÅ BILER!
www.nilssonbil.com

NILSSON BIL
FØR NOJDA KUNDER

Vedlegg 11 – Innlegg 3

MENINGER OG DEBATT LES SIDE 26–28

Kronikken:

«Sannheten er at vi gir blaffen.»
Forfatter Jan Kjørstad
kaster seg inn i debatten om
virkelighetslitteraturen.

SIDE 26-27

Fraværsgrensen: Vi går studie- spesialisering. Ikke arbeids- spesialisering.

Vær så snill å slutte med argumentet om at det skal være arbeidsforberedende, skriver (21), fysikkstudent ved Universitetet i Oslo. FOTO: MATEJ KASTELIC

DAGENS

Med fraværsgrensen blir overgangen fra videregående til universitetet enorm.

Nå har det vært mye frem og tilbake om denne fraværsgrensen som ble innført i høst. Det har haglet med argumenter både for og imot. Et av de viktigste argumentene for fraværsgrensen er kanskje at elevene skal forberedes på arbeidslivet. For når elevene kommer ut i arbeid, er det ingen kjære mor. Da er de pent nødt til å komme seg opp på morgenen og dra på jobb! For man skal ikke ha mye ugyldig fravær på jobben, for man rett og slett mister den og inntekten med. Men det er slik at mange elever

i norsk videregående skole går linjen «studiespesialisering». Vent litt! Studiespesialisering? Ikke arbeidsspesialisering, altså? Nei, programmet heter nettopp studiespesialisering og sies å skulle forberede elevene for videre studier. For det er nettopp det å studere de fleste gjør etter videregående, også elever på andre linjer som gir eller legger til rette for generell studiekompetanse.

Enorm overgang

Så hvordan er det med fraværsgrenser på disse studiene man skal forberedes til? Faktum er at på de fleste studier finnes det ingen krav til oppmøte bortsett fra på eksamen. Studentene står fritt til å planlegge egen studiehverdag ut ifra hvordan de selv

lærer best, hvor høye mål de har for karakterer og ellers andre prioriteringer i livet. Dette betyr at overgangen fra videregående skole med fraværsgrense til høyere utdanning blir enorm.

Så da spør jeg dere, dere som er for fraværsgrensen, hva tror dere kommer til å skje når disse elevene begynner på høyere utdanning? Kan det være at de jubler over sin nyvunne frihet, utsetter pensumet til i morgen og slapper av i dag? Kan det være at de totalt mangler selvdisiplin ettersom de ikke har fått mulighet til øve opp dette?

Merkelig, synes jeg

Jeg finner det tvilsomt at en fraværsgrense som pisker elevene på skolen kan være særlig studieforberedende. En mykere over-

gang som lar elevene lære seg å prioritere ved å prøve og feile høres bedre ut. Før i tiden mente man at en 15-åring var voksen og moden nok til å gifte seg. Nå mener man at en 18-åring ikke klarer å ta ansvar for egen utdanning, men på magisk vis takle dette når de fyller 19. Men kanskje det bare er jeg som synes dette er litt merkelig.

For min del kan dere være både for og imot fraværsgrensen. Det finnes mange gode argumenter for og mot begge sider, men vær så snill å slutte med argumentet om at det skal være arbeidsforberedende, i hvert fall så lenge fraværsgrensen skal gjelde alle uansett linje.

(21)

For deg mellom 13 og 21 år • Send innlegg eller tegning til sid@aftenposten.no • Legg ved fullt navn, adresse, fødselsdato, mobil og evt. nick • Dagens innlegg får gavekort fra Platekompaniet • Si ;D-ansvarlig: Amalie Lereng • Ingen innlegg kan brukes uten tillatelse fra redaksjonen • Vi forbeholder oss retten til å redigere/forkorte innlegg • **Twitter:** [Aft_sid](#) • **Facebook:** [Aftenposten Si ;D](#) • **Snapchat:** [Aft_sid](#)

POPULÆRVITENSKAP FRA AFTENPOSTEN

Bestill på aftenpostenvitenskap.no

**6 utg.
kr 299,-**
Bestill på SMS:
VITEN6 til
1905

Vedlegg 12 – Innlegg 4

MENINGER OG DEBATT LES SIDE 30-31

Kronikken:

Plastiske kirurger har et spesielt ansvar når de tilbyr intimkirurgi. Lege Pernille Nylehn utfordrer kolleger.

SIDE 30 OG 31

Debatt

Suveren skinsjøn sitter i skammekroken, skriver Jonas Kinge Bergland.

SIDE 31

Medelever – nå må vi **slutte** å syte!

DAGENS

Det er krise i norsk skole. Elever må bruke stipendet på legeerklæring fremfor klær og rusmidler.

Legekontorene får hver dag henvendelser fra elever som skal skaffe legeerklæring. Elever får ikke tatt forekort mens det er skole, selv om det ikke var gyldig fravær for fraværsgrensen. Og det verste av alt: Klasserommene er nå fulle på mandag morgen.

Etter å ha lest populære Facebook-statuser, titalls leserinnlegg og sett på debatter, har jeg fått nok. Kjære medelever! Skrap sammen pågangsmotet og slutt å syte!

Var for lett å skulke

Vi elever vet hvor lett det var å skulke før. Det eneste man gjorde var å kopiere foreldrenes underskrift. Slik kunne man sitte hjemme, se på Netflix og/eller spille Counterstrike. Men ifølge OECD dropper hver tredje elev ut av skolen. Kanskje du innehar en skoleplass som kunne gått til en elev som er toppmotivert for å hente seg inn igjen.

Jeg skal tørre å påstå at alle var klar over at man kunne skulke skolen når man ønsket, nettopp på grunn av mangelen på konsekvenser. Jeg skal tørre å påstå at det var derfor hele halvparten av 6000 elever, i 13 forskjellige fylker, svarte UDIR at de hadde skulket i løpet av skoleåret.

Et hjelpemiddel

Beklageligvis ser man en sammenheng mellom skulk og dropouts i den videregående skolen. Psykiske lidelser, som for eksempel depresjon, er også en stor grunn til at elever dropper ut. Ofte stilles spør-

Jeg synes det er helt rettferdig at vi får et krav om å bevise fravær, skriver (16). FOTO: NTB SCANPIX/FOTOLIA

målet: «Hvorfor bruker Torbjørn, kunnskapsministeren, pisen fremfor å finne ut hvorfor elever ikke møter opp?» Det er viktig å stille dette spørsmålet, og med den nye fraværordningen blir det lettere for lærerne å svare på det.

Det har vært et stort problem for lærere å fange opp de elevene som sliter mest. Med fraværsgrensen kan man fange opp elever som sliter med såkalte usynlige lidelser, lidelser uten såkalte kjennetegn. Det er derfor Regjeringen blant annet bevilger 50 millioner kroner til helsesøstre. Fraværsgrensen er ikke bare for oss elever som møter opp uansett, men et

hjelpemiddel for lærerne til å fange opp dem som kanskje ikke har det så bra. Det er viktig å huske at psykiske lidelser er en gyldig fraværsgrunn, men må dokumenteres på lik linje med andre fraværsgrunner.

Ja, fraværsgrensen er kjedelig. Det er ikke noe gøy å måtte betale for en legeerklæring. Men skattebetalere bruker store summer hvert år for at vi skal få fullført vår utdanning og våre drømmer. Da synes jeg det er helt rettferdig at vi får et krav om å bevise fravær.

Jeg vil gjerne oppfordre enkelte til å se situasjonen fra en annen side: Tenk at

fraværsgrensen kanskje har reddet flere elevers skoleår. Vi vet at fraværsgrensen har skremt oss til skolen. Det er en motivasjonsfaktor for å møte opp. Se gjerne positivt på det: Selv om det ikke betyr så mye for deg, kan det bety stort for andre. Vi bidrar til en god sak. Det er kanskje muligheten til å fullføre skolegangen.

For deg mellom 13 og 21 år • Send innlegg eller tegning til sid@aftenposten.no • Legg ved fullt navn, adresse, fødselsdato, mobil og evt. nick • Dagens innlegg får gavekort fra Platekompaniet • Si ;D-ansvarlig: Amalie Lereng • Ingen innlegg kan brukes uten tillatelse fra redaksjonen • Vi forbeholder oss retten til å redigere/forkorte innlegg • Twitter: [Aft_sid](https://twitter.com/Aft_sid) • Facebook: [Aftenposten Si ;D](https://www.facebook.com/Aftenposten_Si_D) • Snapchat: [Aft_sid](https://www.snapchat.com/add/Aft_sid)

Magiske Lofoten & Helgelandskysten

Kystopplevelser fra Harstad til Trondheim

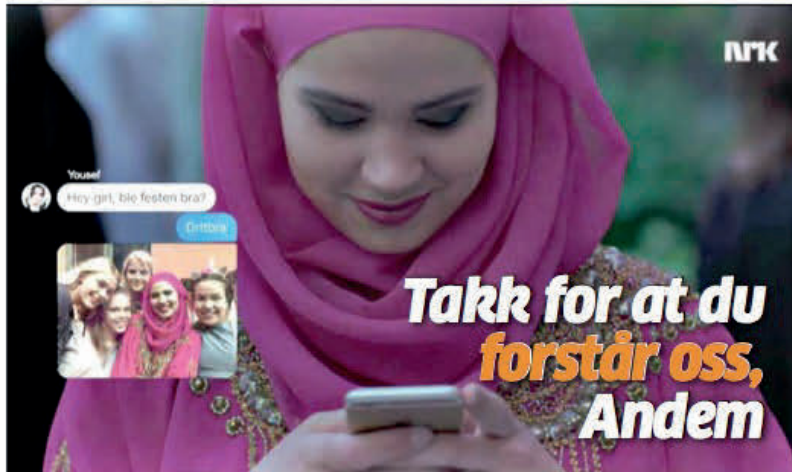
Harstad til Trondheim 18. april 2017, 5 dager med hjelpensjon

På denne reisen opplever vi noen av de vakreste stedene langs kysten vår. Fra Harstads unike severdigheter til Lofotens magiske øyrike, som Henningsvær, Nusfjord og Reine. Vi seiler langs den vakre Helgelandskysten, og lar oss imponere av den mektige Nidarosdomen.

Inkludert i prisen er bl.a.: Flyreise t/r Oslo Lufthavn, to seilinger med Hurtigruten, to netter på hhv. Thon Hotel Harstad og Lofoten med hjelpensjon. Bussreiser og omvisning i byene og stedene vi besøker. Turleder fra Enjoy Travel er med på hele reisen. **Les mer på akortet.no.**

A-kortpris: kr 13 495,-
Uten A-kort vil prisen være høyere. Eikeltromstillegg: fra kr 1195,-
Bestilling: 40 61 40 40 // e-post: post@enjoy-travel.no

Enjoy TRAVEL

Ved å inkludere en karakter vi aldri har sett før, nemlig en muslimsk tenåringsjente med hijab, er *Skam* med på å anerkjenne muslimske ungdommer, skriver [Sana](#). FOTO: SKJERM/DUMP NRK

DAGENS

Det er ingen tvil om at Julie Andem har gjort mer for ungdommers hverdag enn noen andre har gjort før henne.

Jeg skal ikke legge skjul på at jeg har ventet på en karakter som Sana i hele 19 år. Budskapet gjennom denne sesongen har vært klart og tydelig: Det er ingen skam å være en ung muslim i Norge.

Muslimske ungdommer har lenge etterlyst en muslimsk rollefigur i norsk TV-drama. Det er særlig unge mennesker med religiøs bakgrunn, kristne så vel som muslimer, som kan kjenne seg igjen i de utfordringene som Sana daglig opplever som ung og religiøs i Norge.

Jeg kunne kjenne meg igjen i Sana allerede i første sesong av serien da hun sier at «hun er en muslimsk jente i dette hvite troløse landet, og at hun er den største løseren av alle».

For en slik løser er jeg også!

Kjerner på press

Den eneste klare forskjellen mellom meg og Sana er at vi er av ulikt kjønn og ulik kulturell bakgrunn. Likhetene mellom oss er større enn det som skiller oss fra hverandre. *Skam* viser oss at livet som ung muslim i Norge slettes ikke er noe lett. Det er så mange ulike forventninger knyttet til hva du bør og ikke kan gjøre.

Jeg er så heldig som har vokst opp med to foreldre som støtter de valgene jeg tar. Men det er ikke tilfellet for alle.

Følelsen av ikke å passe inn og drikkepress er blant de mange utfordringene som unge med religiøs bakgrunn daglig opplever. Mange opplever å havne i situasjoner hvor man føler seg presset til å drikke alkohol for å bli akseptert av vennegjengen. Man ønsker ikke å skille seg fra mengden ved å si at man tror på Gud.

Trenger flere som Sana

Sana er en banebrytende og fascinerende karakter som ikke minst bidrar til å knuse en rekke fordommer og stereotyper særlig rettet mot muslimske kvinner, som ofte blir fremstilt som svake og «undertrykte» av sin religion. *Skam* viser oss en sterk kvinnelig muslimsk karakter som setter egne grenser. Norsk TV-drama trenger flere karakterer som Sana. I tider hvor fremmedfrykt, terror og høyreekstreme holdninger er på fremmarsj og kommentarfeltene florerer med hatefulle ytringer, har alle godt av å lære litt mer om utfordringene knyttet til det å være ung muslim i Norge.

Sesongen belyser konflikten mellom å vokse opp med rotter i én kultur og livet i en annen. Sana må ofte forholde seg til sin venninnegjeng som er opptatt av gutter og festing, samtidig som hun har sin muslimske tro. Hun forsøker hele tiden å skape en balanse mellom disse to uttrykkene. Som for eksempel under se-

nen da hun er på en fest og ber soledagsbønnen.

Forblir forbilder

Jeg har lest kommentarer hvor folk hevder at de ikke kan kjenne seg igjen i karakteren. Noen finner kanskje en handling virkelighetsfjern, mens andre bekrefter i kommentarfeltene at de selv har opplevd akkurat det samme som Sana. Det er nettopp det som gjør serien så unik. Julie Andem har klart å få med karakterer som representerer ulike identiteter. Noen vil kanskje kjenne seg lettere igjen i Sana, mens andre kanskje ser på Isak som en viktig støttespiller.

Selv om *Skam* nå er over, er det ingen tvil om at karakterer som Sana og Isak er og vil alltid forbli viktige forbilder for unge mennesker som sliter med å passe inn på bakgrunn av sin religion og seksuelle legning. Det er nettopp slike handlinger som gjør serien så virkelighetsnær og treffende. *Skam* har satt mange viktige temaer på dagsordenen, og det er ingen tvil om at Julie Andem har gjort mer for ungdommers hverdag

sid.no

DET FOSSILE HJERNET

Vi skal jobbe for at alle skoler skal ta bedre vare på talentene enn det som gjøres i dag, skriver Hannah Atic, politisk rådgiver i Kunnskapsdepartementet (H). FOTO: PRIVAT

Skolen skal være for de flinke også

Vi ønsker oss en skole hvor alle elever får de utfordringene de trenger. Elever som sliter, skal få hjelp med en gang. Men det er like viktig at de ekstra flinke elevene får utnyttet talentet sitt.

Jeg er derfor helt enig med Kaja (15) som i *Si ;D* skriver at det er dumt å si at bortkunnskapen til elevene ved ikke å gi dem nok utfordring. Både for Røe Isaksen og meg er et av høydepunktene i året de gangene vi er med og leirer elever som har delatt i skolekonkurranser. Her møter vi ungdommer som har fått lov til å følge interessen og talentet sitt, og det er fantastisk å se hvor flinke de er.

Opplysningsloven sier at alle elever skal få det Kaja ønsker. Også elever som presterer på høyt faglig nivå, som har spesielle talenter, eller har potensial til å nå de høyeste faglige nivåene, skal få undervisning som er tilpasset dem.

Vi vet at det de siste årene har vært stadig flere ungdomsskoleelever som tar fag på videregående nivå. Dessverre vet vi også at det fortsatt ikke er alle skoler som er like gode til å hjelpe de ekstra flinke elevene. Det vil vi gjøre noe med.

Vi skal sørge for at skolene i større grad enn i dag forstår at regelverket også gir dem et klart ansvar for de flinkeste elevene. Videre ser vi på muligheter for å gi skolene mer kunnskap om hvordan de oppdager de flinke elevene, og hvordan de kan tilpasse opplæringen enda bedre for dem. Vi har også opprettet fire talententre som gir faglig tilbud til elever som trenger større utfordringer i realfag. Dette er blitt en veldig populær ordning, og vi ser at mange ønsker å delta.

Vi skal jobbe for at alle skoler skal ta bedre vare på talentene enn det som gjøres i dag.

Hannah Atic, politisk rådgiver i Kunnskapsdepartementet (H)

Nei, VG, Sana burde ikke ha kastet hijaben!

Hei, jeg har lest VGs anmeldelse av sesong fire av *Skam* og har veldig lyst til å si noe. Mye av det anmelder Vilde Sagstad Imeland skriver, er jeg ikke enig i. Hun gir sesongen terningkast fire. I anmeldelsen skriver hun blant annet at sesongen manglet en nerve og at den feiget ut når det kom til å ta opp de virkelige vanskelige spørsmålene.

Hun synes for eksempel det er skuffende at Sana ikke kastet hijaben, debuterte seksuelt eller vanæret profeten Muhammed. Det synes jeg er provoserende. Som ungdom selv er det fint å se andres kulturer. Hvis Sana hadde kastet hijaben, hadde det ødelagt hennes og andres troverdighet.

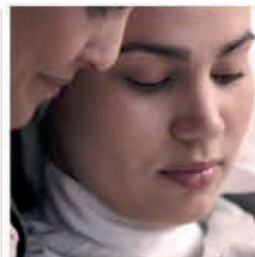
At det ikke var nok «drama» og for mye mor-datter forhold, som anmelderen skriver, følte jeg ikke var poenget med serien.

Moren til Sana brukte ikke hijab hjemme, hvorfor skrev ikke anmelderen noe om dette?

I tillegg er dette manuset skrevet av en norsk dame som viser utrolig mye respekt for religionen hun ikke er del av selv.

Hvorfor tror vi at Norge har den beste kulturen? Alle er mennesker og vi må samarbeide, lære av hverandre og akseptere hverandre. Religionsfrihet er en menneskerett.

[Vilde G](#) (15)

Bildet viser Sana sammen med sin mor.

I den blendahvite, norske offentligheten er det ofte vanskelig for min gruppe, muslimske ungdommer, å kjenne seg igjen i det som flimrer på TV, skriver: (19). FOTO: NRK

Jeg kjenner meg mer igjen i Eva enn Sana, selv om jeg bruker hijab

DAGENS

Likevel er det seks ting jeg ønsker å trekke frem ved sesong fire i Skam:

Jeg blir ofte spurt om jeg kjenner meg igjen i karakteren Sana i serien. Det blir jeg fordi jeg bruker hijab. Men hver gang må jeg innrømme at jeg kjenner meg mer igjen i Eva fra første sesong, enn i den karakteren som skal tiltrekke muslimske jenter som seere. Men selv om jeg ikke kjenner meg så veldig mye igjen i karakteren Sana, så kjenner jeg igjen mange av de forskjellige situasjonene hun opplever.

Her er seks ting jeg liker ved fjerde sesong:

1) Muslimsk ungdom på TV

Forst og fremst: Takk, Julie Andem. Ofte i den blendahvite, norske offentligheten så er det vanskelig for min gruppe, muslimske ungdommer, å kjenne seg igjen i det som flimrer på TV. Ved å plassere en muslimsk hijabjente i sentrum av en ungdomsserie så sier det at vi muslimske ungdommer er ungdommer på lik linje med alle andre. Dette er en anerkjennelse som jeg lenge har ventet på fra Media-Norge.

2) Utdrører konservative og sekulære
Denne sesongen bryter uten tvil ned fordommer rundt det å være ung muslim i Norge. Det beste er at både konservative og sekulære mennesker blir utfordret av Skam. En konservativ muslim hadde ikke dratt på fest, mens en sekulær person ikke hadde bedt bønn på

➔ **Det beste er at både konservative og sekulære mennesker blir utfordret av Skam**

fest. Sana viser at man fint kan forene to ulike ting. Selv om den situasjonen ikke er representativ for alle unge muslimer, er jeg likevel sikker på at de fleste vil være muslim på egne premisser.

3) Spagat mellom to kulturer

Muslimske ungdommer i Norge føler ofte at de sitter i en spagat mellom to ulike kulturer. Forventningene er mange, og kravene er store. Hvem skal tilfredsstilles? Storsamfunnet eller ens eget miljø? Jeg mener at Skam får frem denne indre konflikten på en fin måte. I tillegg kjenner jeg meg igjen i den sterke siden ved Sana. Hun har alle veggene oppe hele tiden: Hun isolerer og undertrykker følelsene sine. I mange kulturer er det ikke vanlig å være åpen om egne følelser. Dette kan være veldig tungt for ungdommer med minoritetsbakgrunn, for de må alene bære den emosjonelle bagasjen.

4) Ulik forventning til kjønn

Den urettferdige og nådelose forskjellsbehandlingen og de ulike forventningene til kjønnene i minoritetsfamilier kommer også tydelig frem. For eksempel under scenen hvor storebroren til Sana er sjokkert over at hun er med på russebuss. Selv om han selv har vært med tidligere, blir han sjokkert over søsteren. Som mange andre er han sikkert bekymret over hva folk kommer til å si, ettersom minoritetsjenter ikke skal gjøre slikt. Restriksjoner og uskrevne kjønnsregler slik som denne er både jeg og mange innvandrerdommer godt kjente med. Det er bra at serien belyster og indirekte kritiserer urettferdige samfunnsstrukturer.

5) Ikke gi avkall på religionen

I mange kommentarfelt kan man lese kommentarer som krever at Sana skal ta av seg hijaben og forlate islam. Jeg vil gjerne se Sana være banebrytende,

men det trenger ikke gå på bekostning av hennes identitet. Sana er bra som hun er. Hun trenger ikke gi avkall på religionen for å bli akseptert av folk som ikke klarer å like henne for den hun er, men for den de vil hun skal være. Det religiøse ved Sana tiltrekker ikke bare muslimske jenter som meg, men også andre troende. Det er flott å se en religiøs karakter i en såpass populær serie. Det forteller oss at religion ikke trenger å være noe man holder innenfor husets fire vegger.

6) Normaliserer ikke å tro

Jeg mener at Andem slår to fluer i en smekk, eller to problemstillinger, når hun gjør karakteren Yousef til en ikke-troende. En frafallen. Tror man ikke på Allah, så er man pr. definisjon ikke en muslim. Serien forteller oss: A) Muslimske jenter kan bli forelsket i ikke-muslimske gutter og B) bidrar til å normalisere det ikke å tro lenger. Jeg kan se for meg hvor mye dette kan bety for ungdommer som har vært forelsket i en ikke-muslimsk person, eller de ungdommene som i dag kaller seg muslim, ikke fordi de selv vil, men for familien eller miljøets skyld.

Ved å ta opp disse sakene, sier Skam at de ser og anerkjenner ungdommens vanskelige hverdager. Det er dette jeg mener gjør Skam til Skam.

sid.no

Si ;D

Partiene er ikke forskjellige. De vil alle ødelegge livsgrunnlaget vårt.

21. april påsto Oda Maria Hokstad på Si ;D at vi trenger Senterpartiet (Sp) i regjering. 26. fulgte Silje Johansen opp med å fremstille Høyre (H) som partiet som gjør Norge «best». 2. mai var det Dennis B Torkelsens tur til å hevde at det var Arbeiderpartiet (Ap) en burde stemme.

Det er tullete å late som om partiene er vesentlig forskjellige, når de alle er enige om å ødelegge livsgrunnlaget vårt.

Det Norge virkelig trenger, er en trygg og bærekraftig fremtid. Derfor må vi gå inn for et ekte grønt skifte. Norge har forpliktet seg til å følge opp Parisavtalen. Li-kevel, ifølge tall fra Cicero, er Miljøpartiet De Grønnes (MDG) politikk absolutt nærmest å nå målene for utslippskutt. MDG er altså de som vil gjøre det som kreves for å sikre en trygg fremtid.

Det er tåpelig at Unge Høyre, AUF og Senterungdommen påstår at moderpartiene vil gi et grønt skifte, når både Sp, Ap og H er av de mest oljevennlige partiene. Ap, H og Sps politikk bryter med togradersmålet og legger opp til oljeboring i Norge gjennom mesteparten av dette århundret. Det er hverken langsiktig eller ansvarlig økonomisk politikk i en verden som er blitt enige om å fase ut fossil energi.

For at vi skal kunne leve godt etter oljen, må vi starte klimadugnaden nå. Vi trenger en storstilt satsing på grønn og fornybar industri for å sikre lønnsomme og langsiktige arbeidsplasser også i fremtiden. Mens verden blir varmere, krangler de store partiene om småsaker. Vi trenger MDG, det eneste partiet som vil styre landet på en ansvarlig måte.

(16), økonomiansvarlig i Oslo Grønn Ungdom